Vesak - 2018

The Buddhist

“ද බුඩිස්ට්”

Founded 1888

Vol: CXXXVIII -BE-2562 - MAY - CE-2018-No. 01

ISSN-2012-6204

Colombo - Young Men’s Buddhist Association

කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමය

The Colombo - Young Men’s Buddhist Association

කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමය

“ද බුඩිස්ට්”
The Buddhist

Content - පටුන

	Page
වෙසක් පුන් පෝදා... බුදු දහම කෙරේ නිවැරදිව යොමු වෙමු - කතුවැකිය - ප්‍රධාන සංස්කාරක	01
ගරු සභාපතිතුමාගේ පණිවුඩය / ගරු ප්‍රධාන ලේකම්තුමාගේ පණිවුඩය	02
විසි එක් වන සියවසෙහි බෞද්ධාගමෙහි ඉදිරි ගමන - හිටපු ජනාධිපති ලේකම් - කේ.එච්.ජේ. විජයදාස	03
ගෞරවයෙන් සිහි කළ යුතු දහනව වන සියවසේ බොදු පුනරුදය - මහාචාර්ය කේ.එන්.ඕ. ධර්මදාස	14
ලක්දිව වෙසක් උත්සව පුරාණය - ඌරුගමුවේ අස්සජී හිමි	22
ප්‍රඥාවෙන් අසමසම වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ - ගලගෙදර රතන වංස හිමි	24
පරසතු මලින් පුද - ලද මුනි සඳුට දිය නද - කාලභූෂණ කාව්‍යශිරෝමණී අමුවල අමරසේන	27
තායිලන්තයේ බුදු දහම - ශාසනය හා බෞද්ධ කලා ශිල්පයන් හි ප්‍රබෝධය - ආචාර්ය සිරි නිස්සංක පෙරේරා	28
බැබළෙන වෙසක් සඳ පුබුදන මිහිරි හැඟුම් - කලාභූෂණ කිවිපති විමල් රූබසිංහ	37
බුදු දහම හුදෙක් විශ්වාසයෙන් පිළිගෙන ප්‍රඥාවෙන් විමසා ප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටා ජයගත යුත්තකි - කේ.කේ. සුගතපාල	38
විශාකාවගේ බිඳුණු බඳුන - පියදාස වත්තේගම	41
ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය හා නිර්වාණ සාක්ෂාත්කරණය - ඩී. සද්ධාසේන	42
කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ ප්‍රවෘත්ති	45
On this Vesak Poya Day – Let us dedicate ourselves correctly to Buddha Dhamma - Editorial - Editor-in-Chief	47
Hony. President’s Message / Hony. General Secretary’s Message	48
SAMMA SAMADHI - FOUR RUPA JHANAS LEADING TO NIBBANA - R S Jayaratne	49
DEVELOPING THE ART OF RIGHT MINDFULNESS - Mr. Gamini R. De Silva	53
Vesak Sirisara - Merry Making Then and Now - H.D. Jayasooriya	56
The Holy Triple Gem - Hendrietta B Gunatilleke	59
SRI LANKAN YOUTH GETTING CLOSER TO DHAMMA - P. Wattegama	60
Ven. Theri Sanghamitta & The Sri Maha Bodhi - Ven. Piyadassi Maha Thera	62
Buddhist Concept of Happiness - Dr Weerasiri de Soysa	65
DHAMMACHAKKAPPAVATTANA SUTTA - Florence Wijemanne	68
Reality of the Universe as perceived by the Buddha - J.A. Amila Udayanga	69
Events of the YMBA	72
LAST DAYS OF THE BUDDHA MAHA PARINIBBANA - G.A.D.Sirimal	74
YMBA News	76

President - Deshabandhu Tilak de Zoysa
Vice Presidents - Mr. Maddumage Ariyaratne, Mr. Kusumabandu Samarawickrama , Mr. Nalin J Abeyesekere, Mr. Anura Serasingha, Major W. M. Weerasooriya
Hony. Gen.Secretary - Mr. Mahendra Jayasekera
Hony.Treasurer - Mr. Prasantha Abeykoon

Address - Colombo YMBA, No 70 , D.S. Senanayake Mawatha, Colombo 8, Srilanka.

Phone +9411-2695598 +9411-2682397 +9411-2695786 +9411-2682398 +9411-2698083
Fax +9411-2682397
Web site www.ymba-colombo.org
Email ymbacolombo@sltnet.lk
Facebook www.facebook.com/ymba.org

කංචුක නිර්මාණය : කුසුමබන්දු සමරවික්‍රම
කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ උප සභාපති හා ද බුඩිස්ට් සඟරාවේ සහකාර සංස්කාරක
Cover Design : Kusumabandu Samarawickrama
Vice President & Assistant Editor, The Buddhist Magazine, YMBA Colombo

Design & Layout by ANCL Publication Dept.
Printed by ANCL, No.35, Lakehouse, Colombo 10.

“ද බුඩිස්ට්”

The Buddhist

ආරම්භය 1888

ප්‍රධාන සංස්කාරක - සුනිල් එස්. සිරිසේන
සංස්කාරක - පියදස වත්තේගම
සහකාර සංස්කාරක - කුසුමබන්දු සමරවික්‍රම

කලාපය - CXXXVIII | බුද්ධ වර්ෂ 2562 | මැයි | ක්‍රි.ව - 2018 | අංක - 01

කතුවැකිය

වෙසක් පුන් පෝදා ... බුදු දහම කෙරේ නිවැරදිව යොමු වෙමු

වෙසක් පුන් පෝදා බෝධි මූලයෙහි දී සියලු කෙළෙසුන් නසා සත්‍ය අවබෝධ කරගත් තථාගත බුදු පියාණන් වහන්සේ සතියක් මුළුල්ලේ එහි වැඩ සිටිමින් ඒ සතිය අවසානයේ, පල සමවතින් නැගී සිට රාත්‍රියේ ප්‍රථම යාමයේ දී පටිච්ච සමුප්පාදය අනුලෝම වශයෙන්ද, මධ්‍යම යාමයේ දී එය ප්‍රතිලෝම වශයෙන්ද, පස්චිම යාමයේදී පටිච්ච සමුප්පාදය අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන් ද මෙනෙහි කරණ ලදැයි උදාන පාලියෙහි, බෝධි වග්ගයෙහි සඳහන් වී ඇත. අනතුරුව උන්වහන්සේ ධර්ම දේශනා කරන ලද්දේ හේතුඵල ධර්මය අනුව බව මහා පරිනිබ්බාන සූත්‍රයේ සඳහන් වේ.

ලෞකික ජීවිතයේ දී පුද්ගලයා කෙරේ බලපාන විවිධාකාර ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීම සඳහා වන ඒකායන මාර්ගය පටිච්ච සමුප්පාදය බව උන්වහන්සේ දේශනා කොට වදාලහ. දීඝ නිකායේ මහානිදාන සූත්‍රයේ ඇතුළත් පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයෙහි සමාජගත දුක විග්‍රහ කර ඇත. එසේ ම ඒ හා සම්බන්ධ වූ වැරදි සංකල්පනා, දෘෂ්ටි ආදියෙන් පුද්ගලයා මුදවා ගන්නා බෞද්ධ හේතුඵල ධර්මය අනුසාරයෙන් විධිමත් වූ ශික්ෂා මාර්ගයක් ඉදිරිපත් කර තිබේ. බුදු දහම හුදු දර්ශනයක් පමණක් නොව ආගමක් ලෙස ද සැලකෙන්නේ මේ නිසා ය. මෙහිදී පෞද්ගලික හා සමාජ ගැටලු විසඳ ගැනීමේ නව චින්තනයන් සහ හේතුඵල විග්‍රහයන් ඉදිරිපත් කරමින් සත්ත්වයන්ගේ ගැටලු නිරාකරණය කරගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් සහ ධෛර්යයද ඇති කරයි.

දීඝ නිකායේ චක්කවත්ති සීහනාද සූත්‍රයේ හා අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රයේ දැක්වෙන පරිදි පටිච්ච සමුප්පාදයේ අරමුණ වී ඇත්තේ සන්තාන ගත දුක මෙන්ම සංස්ථාගත සමාජ දුක විවරණය කිරීම බව මහාචාර්ය ඩබ්.එස්. කරුණාරත්න මැතිතුමා, ප්‍රඥාසාර ප්‍රශස්ති සංග්‍රහයට ලියූ ලිපියක සඳහන් කර ඇත.

තමාගේ සැනසුම තමා විසින් ම සකසාගත යුතු බව බුදු සිරිතේ ඉතා පැහැදිලිව සඳහන් වෙයි. නොපෙනෙන දෙවි කෙනෙකුන් කෙරේ විශ්වාසය තබා කටයුතු කිරීමක් එහි කොතැනකවත් සඳහන් වන්නේ නැත. වෙසක් කලාපය අරභයා ලියන මෙම කතුවැකියේ මෙකී කරුණු නැවත සිහිපත් කිරීමට මා අපේක්ෂා කළේ, බෞද්ධ සමාජය විශාල ලෙස ගොදුරුවන බුදු දහමට පටහැණි චර්යාවන් පිළිබඳ ඔවුන් දැනුවත් කිරීමේ අභිලාශයෙනි.

මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ ලංකාවට වැඩම කළ අවස්ථාවෙහි දෙවන පෑතිස් රජතුමා ප්‍රමුඛ පිරිසට දේශනා කරන ලද්දේ ද පටිච්ච සමුප්පාදය පදනම් කරමින් හේතුඵල ධර්මයයි. එතැන් පටන් මෙරට පාලනය කළ සියලු ඥනවන්ත රජවරුන් මෙන්ම නුවනැති බෞද්ධ ජනතාව ද වරින් වර මතුවූ සාමයික මෙන්ම සාමාජික ප්‍රශ්නයන් ද නිරාකරණය කරගන්නා ලද්දේ හේතුඵල ධර්මයන් ඔස්සේ ය. මේ නිසා පැන නැගුණු ප්‍රශ්න විසඳුනා මිස යටපත් වූයේ නැත.

ලොව පුරා වෙසෙන අදෘෂ්‍යමාන දෙවිවරුන් සොයමින් ප්‍රශ්න විසඳ ගැනීමේ මාර්ග සොයන බෞද්ධ නායකයන් සත්‍ය වශයෙන් ම මෙරට බෞද්ධාගම ආරක්ෂා කරන්නේ කෙසේද යන්න ප්‍රශ්නයකි. මේ නිසා සියලු නායකයන් මේ වෙසක් සමයේ දී වත් තම අනුග්‍රාහකයන්ට නිවැරදි බොදු පිළිවෙත්වල වැදගත්කම පහදා දීමට ඉදිරිපත් විය යුතුය. ඒ අනුව කටයුතු කළ යුතුය. එසේ වුවහොත් රටේ අර්බුද අවසන් කරගත හැකිවනු ඇත. යළි යළි ඒවා ඇති නොවනු ඇත. මේ තථාගත බුදු පියාණන්ගේ ධර්මය අද වැනි වෙසක් පුන් පෝ දිනක ලෝකයට ලැබුණු උතුම් ම දායාදයයි. අපේ ජීවිත ඒ අනුව හැඩගස්වා ගනිමු. එවිට බෞද්ධ සිතුම් පැතුම්වලින් යුත් සාධාරණ සමාජයක් ගොඩ නගා ගැනීම අපහසු වන්නේ නැත.

සුනිල් එස්. සිරිසේන
ප්‍රධාන සංස්කාරක

ගරු සභාපතිතුමාගේ පණිවුඩය

බෞද්ධ ජනතාවගේ ආගමික හා සමාජයීය ප්‍රවර්ධනය උදෙසා ඇප කැප වී කටයුතු කරන අප සංගමය එම සේවාවන් අතරින් ත්‍රෛමාසිකව ප්‍රකාශනය කරනු ලබන "ද බුඩිස්ට්" සඟරාවේ මෙම වෙසක් කලාපය තුළින් ඔබ සැමට මාගේ ගෞරවාදර ස්තූතිය පිරිනැමීමට අවස්ථාවක් ලැබීම ගැන සතුටු වෙමි.

ගුණ ගරුක යහපත් සමාජයක් ගොඩ නැංවීමේ ඒකායන අරමුණ අනුව යමින් ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන්ම විදේශ රටවල ජීවත්වන බෞද්ධ දරුවන් ඇතුළු සියලු දෙනාගේ යහපත පිණිස සිංහල හා ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යය ඔස්සේ දහම් අධ්‍යාපනය ලබාදීම, දහම් පොත් පත් පළ කිරීම, බණ, භාවනා, ශීල ව්‍යාපාර, කණ්ඩායම් ධර්ම සාකච්ඡා පැවැත්වීමට අමතරව සමාජ ශුභසාධන කාර්යයන් යටතේ විශ්වවිද්‍යාල උපාධි අපේක්ෂකයින් 450 දෙනෙකුට හා උසස් පෙළ ඉගෙනුම ලබන සිසුන්ට ශිෂ්‍යත්ව පිරිනැමීම, දහම් පාසල් සංවර්ධනය වෙනුවෙන් ආධාර උපකාර කිරීම අඛණ්ඩව කරගෙන යාමට ද හැකිවී ඇත.

දහම් දැනුම ලොවට ලබාදීමේදී අප සංගමයේ ත්‍රෛමාසික ප්‍රකාශනය වන "ද බුඩිස්ට්" සඟරාවෙන් ඉටුකළ මෙහෙය මෙහිදී මා ඉතා අගය කොට සලකමි. මේ සඳහා තම කාලය, ශ්‍රමය, ධනය වැය කළෝ බොහෝය. වර්තමානයේදීද මෙම වටිනා හා භාරදූර සේවාව ස්වේච්ඡාවෙන් ඉටුකරනු ලබන සංස්කාරක මණ්ඩලය, ලිපි, දේශනා සපයන ගෞරවනීය සංඝරත්නය ඇතුළු ගිහි පැවිදි විද්වතුන් සැමට හා විවිධාකාරයෙන් සහාය දක්වන සියල්ලන්ටමත් මාගේ ස්තූතිය ගෞරව පූර්වකව පිරිනමමි.

ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණ පතමි.

දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා
ගරු සභාපති

ගරු ප්‍රධාන ලේකම්තුමාගේ පණිවුඩය

වසරකට කලාප 4ක් වශයෙන් නිකුත් කරනු ලබන කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ “ද බුඩිස්ට්” සඟරාවේ බුද්ධ වර්ෂ 2562 වෙසක් කලාපයට පණිවුඩයක් ගෙන ඒමට අවස්ථාව ලැබීම ගැන මම සතුටු වෙමි.

වසර 120ක ඈත අතීතයේ සිට බෞද්ධ ජනතාවගේ ආගමික සහ සමාජයීය සේවාවන් උදෙසා විශාල මෙහෙයක් ඉටුකරමින් සිටින මෙම සංගමයේ විවිධ වූ සෙසු සේවාවන්, කාර්යයන් අතුරින් “ද බුඩිස්ට්” සඟරාව තුළින් ඉටුවන සේවාව අතිමහත්ය.

වසර තුළ එළිදැක්වෙන ත්‍රෛමාසික කලාප අතුරින් වෙසක් කාලපය වැඩි පිටු ගණනකින් හා හරවත් ලිපි, රචනා, නිබන්ධනවලින් සමන්විතව මෙවර ද ඔබ අතට පත්වනු දැකීම සතුටට කරුණකි. මේ සඳහා ඇපකැප වී කටයුතු කරන එහි සංස්කාරක මණ්ඩලයටත් ලිපි, රචනා සැපයීම ඇතුළු සියලුම ආකාරයේ සම්පත් ලබාදෙන උගත් පරිත්‍යාගශීලී ගිහිපැවිදි සියලුදෙනාටත් මාගේ ගෞරවණීය ස්තූතිය පුද කරසිටිමි.

වසර එකසිය ගණනක සිට පළවන මෙම “ද බුඩිස්ට්” සඟරාව තව බොහෝ කාලයක් ඉදිරියටත් සාර්ථකව නිකුත්වනවා දැකීම මාගේ ඒකායන ප්‍රාර්ථනයයි.

ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණයි !

මහේන්ද්‍ර ජයසේකර
ගරු ප්‍රධාන ලේකම්

විසි එක් වන සියවසෙහි බෞද්ධාගමෙහි ඉදිරි ගමන

හිටපු ජනාධිපති ලේකම් -
කේ.එච්.ජේ. විජයදාස

බෞද්ධාගම ලොව තුළ පැතිර පවත්නා ආගමක් වශයෙන්

ලොව තුළ දැනට පවත්නා ප්‍රධාන පෙලේ ආගම් හතර වන බෞද්ධ, හින්දු, ක්‍රිස්තියානි හා ඉස්ලාම් ආගම් අතරින් පැරණිතම ආගම වන්නේ බෞද්ධාගමයි. සෙසු ප්‍රධාන ආගම් මෙන්ම බෞද්ධාගම ද සමස්ත මානව වර්ගයා කෙරෙහිම අවධානය යොමුකර ඇති අතර, බෞද්ධාගම අදහන්නෝ ලොව නන්දෙස පැතිර ජීවත් වෙති. බෞද්ධාගම ආගමක් වශයෙන් ලෝක ආගමක් ලෙස නම් කළ හැකි වන අතර ඊට නොයෙකුත් භූගෝලීය කලාපයන්ට හා සමාජයීය පද්ධතීන්ට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට හැකි වී ඇත. තව ද, ඊටත් ඔබ්බෙන් පිළිවෙලින් කාර්මික, විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණ විප්ලවයන් තුළ රැඳී සිටීමට ද හැකිව තිබේ. බෞද්ධාගම දාර්ශනික ආගමක් වශයෙන් ලෝකයේ උත්තර ධ්‍රැවයේ පිහිටි අයිස්ලන්තය දක්වා ද, නිවර්තන කලාපයේ පිහිටි තායිවානය දක්වා ද ලොව අස්සක් මුල්ලක් නැර පැතිර පවතී. බුද්ධාගම නැති වී ගොස් තිබුණු ඉන්දියාව හා ඉන්දුනීසියාව වැනි රටවල පවා බෞද්ධ භික්ෂූන්, විහාරාරාම හා පන්සල් ආදිය නැවත දක්නට ඇත. අද අපට සිතාගත නොහැකි අන්දමට සෑම රටකම, කලාපයකම හා මහාද්වීපයකම පැතිර සිටින ඉස්ලාම් හා ක්‍රිස්තියානි භක්තිකයන්ට හා සමානවම බෞද්ධයන් ද සිටින බවට තක්සේරුවක් කොට ඇත.

ස්වේච්ඡාවෙන් බෞද්ධ ආගම වැළඳ ගැනීමට හේතු සාධක වී ඇති කරුණු රාශියකි. මෙම සංසිද්ධියට හේතුවන කරුණු පිළිබඳ පිළිගත හැකි පැහැදිලි කිරීමක් පූජ්‍ය ආචාර්ය වල්පොළ හිමිපාණන් විසින් ලබා දී ඇත. මෙම හිමිපාණන් විසින් කියා ඇත්තේ "බෞද්ධාගම යනු හුදු නිරන්තරයෙන් විශ්වාසයක එල්බ සිටීම නොව දැනුවත්වීම හා දැක්ම පිළිබඳ තත්වාවබෝධයක් වන බවය. බෞද්ධ දේශනාවේ හරයක් වශයෙන් දැක්විය හැක්කේ "ඒහි පස්සිකෝ" යන්න වන අතර එයින් අදහස් වන්නේ පැමිණ දැක්මක් ලබා ගන්න යනුවෙන් වන අතර පැමිණ විශ්වාසය මත පමණක් රැඳී නොසිටින්න යන්නයි.

මහාචාර්ය ජී.පී. මලලසේකර මහතා විසින් ප්‍රකාශ කොට ඇත්තේ අන්‍ය ආගමක් වැළඳ ගැනීමට අකමැත්තක් දක්වන ශ්‍රාවක පිරිසකට ප්‍රතිවිරුද්ධ අදහස් හා විශ්වාස බලහත්කාරයෙන් කාවද්දා ලබා ගන්නා ග්‍රහණය කිරීම බෞද්ධ පිළිවෙත නොවන බවය. තවත් සරළ ලෙස ප්‍රකාශ කළහොත් කිසියම් හෝ ආකාරයක බලපෑමක් කර ඉච්ඡා බසින් වංක ලෙස රවටා සිය ආගමික අදහස්වලට හරවා ගැනීම බෞද්ධ පිළිවෙත නොවන බවය. බෞද්ධ ධර්මදූතයන් විසින් අන්‍ය ආගමිකයන්ගේ අබල දුබලතා දඩමීමා කර ගනිමින් ඔවුන් සිය ආගමට හරවා ගැනීම සඳහා තරග කිරීමක් සිදුකොට නොමැත. බෞද්ධාගම බටහිරට ආකර්ශණය වී ඇත්තේ බෞද්ධ දර්ශනයෙහි පවත්නා තාත්විකත්වය හා නිදහස් මතධාරිත්වය මෙන්ම එහි ඇති ස්වාධීන ප්‍රවේශය හේතුවෙනි. ඇල්බට් අයින්ස්ටයින්ගේ අර්ථකතනය අනුව නූතන විද්‍යාත්මක අවශ්‍යතාවයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දිය හැකි කිසියම් හෝ ආගමක් වේ නම් එය බෞද්ධාගම වේ. ඉන්දීය අග්‍රාමාත්‍යවරයකු වූ ජවහර්ලාල් නේරු ප්‍රකාශ කොට ඇති අන්දමට අප විසින් කිසියම් හෝ ප්‍රශ්නයක් වෙත සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් උගන්වා ඇති ආකාරයට ප්‍රජාතාන්ත්‍රිකව මෙන්ම උපේක්ෂා සහගතව බවයි. මෙම විවරණයන්ගේ සමස්ත හරය වන්නේ බෞද්ධ ධර්මදූතයන් විසින් අයුතු බලපෑම් කිරීමෙන් අන්‍යාගමිකයන් සිය ආගමට හරවා ගැනීම සඳහා උත්සාහ නොකළ යුතු බවත් එසේ වුව ද සන්සුන්ව සහ ශාන්තව ස්වයං විශ්වාසයෙන් ධර්මය පතුරුවා හැරීමේ නිරත විය යුතු බවත්ය.

උච්චාවචනය වන බෞද්ධාගමේ ඉරණම

වර්ෂ 2560කට ආසන්න කාලයක් තුළ බුද්ධ ශාසනය කර්කශවූත් කැළඹීම් සහිතවූත් මගක ගමන් කරමින් වෙනත් කිසියම් හෝ ලෝක ආගමකට විඳීමට සිදු නොවූ ආකාරයේ විපර්යාසයන්ට මුහුණ දෙන ලදී. බෞද්ධාගම මගින් පෝෂණය වූ ශිෂ්ටාචාර කලක් උච්චස්ථානයක පැවත පසුව

ඇල්බට් අයින්ස්ටයින්ගේ අර්ථකතනය අනුව නූතන විද්‍යාත්මක අවශ්‍යතාවයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දිය හැකි කිසියම් හෝ ආගමක් වේ නම් එය බෞද්ධාගම වේ. ඉන්දීය අග්‍රාමාත්‍යවරයකු වූ ජවහර්ලාල් නේරු ප්‍රකාශ කොට ඇති අන්දමට අප විසින් කිසියම් හෝ ප්‍රශ්නයක් වෙත සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් උගන්වා ඇති ආකාරයට ප්‍රජාතාන්ත්‍රිකව මෙන්ම උපේක්ෂා සහගතව බවයි.

සැණෙකින් විනාශ වී ගොස් ඇත. තව ද, බෞද්ධාගමේ ආභාෂය ලැබූ සංස්කෘතීන් උසස් ලෙස මල්ඵල ගැන්වී පසුව පර වී ගොස් ඇත. එයින් ආලෝකමත් වූ දැවැන්ත අධිරාජ්‍යයන් බෞද්ධාගමේ මූලික ඉගැන්වීමක් වන අනියතතාව මනාව පෙන්නුම් කර දැක්වීමක් ලෙස විනාශ මුඛයට පත්ව ඇත. වාසනාවකට මෙන් කලින් කලට අවස්ථානුකූලව දකුණු හා අග්නිදිග ආසියාවේ විවිධ ප්‍රදේශවල බිහි වූ සංඝ පීතෘවරුන් ද පරාර්ථකාමී ප්‍රසිද්ධ රජවරුන් ද, දැහැමි ගිහි පිංවතුන්ද බුද්ධ ශාසනය නැවත පණ ගන්වා නඟා සිටුවා ආරක්ෂා කර ගැනීමට සමත් වූහ. එබඳු වූ පරිහානියකින් හා ගරාවැටීමකින් බුදු සසුන බේරාගනු ලැබූ ඉතිහාසගත ප්‍රථමයා වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වාණයෙන් ශත වර්ෂ තුනකට පසු ක්‍රිස්තු පූර්ව 259 වර්ෂයේ දී ඉන්දියාවේ පාඨලීපුත්‍ර නගරයේදී සිංහාසනාරූඪ වූ චන්ද්‍රගුප්ත මෞර්ය අධිරාජයාගේ මුණුබුරෙකු වූ ද, බිම්බිසාර රජුගේ පුතණුවන් වූ ද, අශෝක මහරජතුමාය. සත්‍ය වශයෙන්ම ධර්මාශෝක මහරජුන් විසින් බෞද්ධාගමේ ප්‍රමුඛ පෙළේ අනුග්‍රාහකයකු වශයෙන් ලෝක ඉතිහාසයෙහි නොමැකෙන සටහනක් තබා ඇත. උත්තර බෞද්ධ සම්ප්‍රදායෙන් හා ශ්‍රී ලංකාවේ පාලි මූලාශ්‍රයන් විසින් පෙන්නුම් කරන සාක්ෂිවලින් මෙන්ම පුළුල් පාෂාණමය නටබුන්වලින් හා බහුලව දක්නට ලැබෙන පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂිවලින් සනාථවන අන්දමට අශෝක රජතුමා විසින් ඉන්දියාව තුළත් එවකට ශිෂ්ටසම්පන්න ලෝකය තුළත් බෞද්ධාගම ව්‍යාප්ත කොට ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සිදු කරනු ලැබූ අනුපමේය දායකත්වය අසමසම වන්නේ ය.

ධර්මාශෝක අධිරාජයා බිහි නොවන්නට මෙයට වර්ෂ 2000කට පෙර බෞද්ධාගම ඉන්දියාව තුළත් ස්වාභාවිකව මෙන්ම සදාකාලිකව නැති වී යාමට ඉඩ තිබූ අතර වර්ෂ 2300කට පමණ වැඩි කාලයක් තුළ බුදුදහමේ නිර්මලත්වය ආරක්ෂා කොට තබා ගනු ලැබූ ශ්‍රී ලංකාව වැනි අසල්වැසි රටවල් කරා බුද්ධාගම ළඟාවීමට ද ඉඩ නොතිබුණි. නිසැක වශයෙන්ම අශෝක අධිරාජයාගේ දිවියේ විශාලතම පෞද්ගලික ජයග්‍රහණය වන්නේ ද, ලෝකයට ලබා දුන් සදාකාලික දායාදය වන්නේ ද, බුදුරදුන්ගේ සුශීල පණිවුඩය ඉන්දීය දේශසීමාව තුළ පමණක් නොව ශ්‍රී ලංකාව වැනි අසල්වැසි රටවල ද "යොදුන්" හයසීයක් පමණ දුරින් පිහිටි ග්‍රීසිය, ඊජිප්තුව, ලිබියාව හා සිරියාව ආදී රටවල පවා පතුරුවාලීමයි. සහසිද්ධියක් වශයෙන් අශෝක රජතුමාගේ රාජ්‍යප්‍රාප්තියෙන් 34 වන වර්ෂයේ දී තිස්සාරක්කා රජන විසින් සිද්ධාර්ථ කුමාරයාණන් බුද්ධත්වය ලබා ගැනීමේ දී පිටදුන් මව් බෝධීන් වහන්සේ විනාශ කළ අතර එසේ කිරීමට පෙර ශ්‍රී ලංකාවට පූජනීය ජය ශ්‍රී මහාබෝධීන් වහන්සේගේ දක්ෂිණ ශාඛාව වැඩමකරවීම අශෝක මහරජතුමාගේ ත්‍යාගශීලීත්වය නිසාම සිදු වූ අතර එය සදාකාලිකවම ත්‍යාගයෙන් උතුම් වූ ත්‍යාගයක් ලෙස ජීවමානව පවතී.

ක්‍රිස්තු පූර්ව 3 වන සියවසේ දී ශ්‍රී ලංකාවට බෞද්ධාගම හඳුන්වා දීමත් සමගම රජතුමා මෙන්ම රාජකීය පවුල හා මහජනතාව බුද්ධාගම වැළඳ ගනු ලැබීය.

බුද්ධාගම මෙරටට හඳුන්වා දීමත් සමගම මෞර්ය සංස්කෘතියේ තාක්ෂණික හා සංස්කෘතික සාධකයන් ශ්‍රී ලංකාව වෙතට පවරනු ලැබීය. මෙසේ වීමෙන් අනතුරුව ක්‍රි.පූ. 3 වන සියවසේ සිට ක්‍රි.පූ. 13 වන සියවස දක්වා ශත වර්ෂ 16 ක් පමණ වූ දීර්ඝ කාලයක් පුරා පැවති විශිෂ්ට සිංහල කෘෂිකාර්මික ශිෂ්ටාචාරයේ විශිෂ්ටත්වය අගනා බෞද්ධ මහා ප්‍රාසාද, සංකීර්ණ වාරිමාර්ග පද්ධති, විශිෂ්ට ගෘහනිර්මාණ හා නගර සැලසුම්, ඉතා දියුණු භාෂා සාහිත්‍යය, සිතුවම් හා සෙසු කලා හා වාස්තු විද්‍යාත්මක ආකෘතීන් අදටත් සාක්ෂි දරයි. රුධිර පිපාසයෙන් වල්මත් වූ ඉන්දියාවේ කාලිංග මාඝ විසින් ක්‍රි.ව. 1215 දී ශ්‍රී ලංකාව ආක්‍රමණය කිරීමේ ප්‍රතිඵලය ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන අගනුවර දෙකක් වූ අනුරාධපුරයට හා පොළොන්නරුවට පූර්ණ හා නොසිතූවිරූ විනාශයක් සිදු විය. කාලිංග මාඝගේ යුද හමුදා විසින් ක්‍රමානුකූල ලෙස පූජනීය නගර කෙලෙසා, විනාශ මුඛයට පත් කර පන්සල් විහාරාරාමාදිය කොල්ලකා එවකට රාජ්‍යය කර වූ පරාක්‍රම පාණ්ඩ්‍ය රජතුමාගේ දෑස් අන්ධ කොට මරණයට පත් කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව සිංහල රජවරුන් සිය අගනුවර දිවයිනේ නිරිත දිගට ව්‍යාප්ත කොට පිහිට වූ අතර ඔවුන්ට අනුරාධපුරයෙහි හෝ පොළොන්නරුවෙහි නැවත අගනුවර පිහිටුවීමේ අවස්ථාව අහිමි වී ගියේය.

මේ අයුරින්ම බෞද්ධාගම ඉතා දිගු කාලයක් තුළ දකුණු, අග්නිදිග හා නැගෙනහිර ආසියාවේ සංස්කෘතික උරුමයේ වැදගත් කොටසක්ව පැවතියේ ය. අශෝක සමයේ ඉන්දියාවේ නිසැක බෞද්ධ ස්මාරක, ශ්‍රී ලංකාවේ අතිවිශාල ස්ථූප හා අත්‍යාලංකෘත විහාර, කාම්බෝජයේ ඇංකෝර් වොට්, තායිලන්තයේ අලංකාර සිද්ධස්ථාන හා ඉන්දුනීසියාවේ බරෝබුදූර් ආදිය සාක්ෂි දරනුයේ මෙම කාලය තුළ බෞද්ධාගම කෙතරම් උච්ච ස්ථානයක පැවතියේ ද යන්නයි. බුදුදහම විසින් වර්තමාන හා අනාගත පරපුර කෙරෙහි ධනාත්මක බලපෑමක් ඇතිකරනු ලැබීමට නම් අතීතයේ දී ලබා තිබුණු ජයග්‍රහණයන්ගෙන් පමණක් තෘප්තියට පත්ව සිටීම ප්‍රමාණවත් නොවේ. ඉතා වේගයෙන් වෙනස්වීම්වලට භාජනය වෙමින් පවත්නා ලෝකයක ජීවත් වන නූතන හා අනාගත පරම්පරාවන් වෙත අතීත පරම්පරාවන්ට ඉතාමත් ප්‍රයෝජනවත්ව පැවති ආගමික පරමාදර්ශයන් හා සදාචාරාත්මක අගයන් පවරා දිය යුතුවේ. මෙම කාර්යය උදාකර ගත හැකි වන්නේ ඉතා ඉක්මනින් හා හැකිතරම් සංක්ෂිප්තව බුදුන්වහන්සේගේ ඉගැන්වීම් පතුරුවා හැරීමෙන් පමණි.

ලෝකයේ පවතින්නේ අනිත්‍ය හා කැළඹිලි සහිත ස්වභාවයකිනි

අද ලෝකය පවතින්නේ අනිත්‍ය හා කැළඹිලි සහිත ස්වභාවයකිනි. දේශපාලනික, සාමාජීය, ආර්ථික, ජාතිවාදී හා ආගම්වාදී හේතූන් මත මිනිසා විසින් මිනිසා මරා දමනු ලැබේ. ආසියාව, යුරෝපය හා අප්‍රිකාව වැනි මහාද්වීපවල දහස් සංඛ්‍යාත අහිංසක වැසියෝ ජාතිවාදය මත ගොඩනැගුණු ත්‍රස්තවාදය හේතුවෙන් හෝ ආගමික මූලධර්මවාදය හේතුවෙන් හෝ මහා පරිමාණ විනාශයකට ගොදුරු වෙමින් සිටිති. විශේෂයෙන් සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල දුප්පතුන් හා පොහොසතුන් අතර ඇතිවෙමින් පවත්නා පරතරය හේතුවෙන් ඊර්ෂ්‍යාව, ද්වේශය හා සමාජ දෙදරායාමක් ලියලමින් පවතී.

දිනෙන් දින මානවයා තුළ සිය ඉවසීම හා සංවේදනීයතාව ගිලිහී යමින් පවතී. ඔවුහු සිය තීරණ ගැනීමේ දී තාර්කිකත්වයක් හෝ බුද්ධියක් ඇති බවත් නොදක්වති. භය, අන්‍යෝන්‍ය අවිශ්වාසය හා ගැටුම් බැහැරලීම වෙනුවට ඒවා සම්මතය වශයෙන් පිළිගැනේ. ජීවිතයේ අනිත්‍යතාව ඒදිනෙදා සංසිද්ධියක් ලෙස සැලකේ. බෞද්ධ දේශනයට අනුව මේවායෙන් පිළිඹිබු වන්නේ අතෘප්තිකර ආශාවන්, ද්වේශය, මානය හා අවිද්‍යාවයි.

තව ද, දැනට පවත්නා සංවර්ධන රටාව හරහා දරිද්‍රතාව සදා පවත්වාගෙන යාමට, පරිසර විනාශය උත්සන්නවීමට හා සමාජීය හා දේශපාලනික කැලඹීම්වලට මඟපෑදේ. නූතන කාර්මිකකරණයට භාජනය වූ සමාජයන් විසින් පිළිගනු ලබන්නේ සතුට හා සුබසිද්ධිය රඳා පවතින්නේ මිනිසාගේ භෞතික අවශ්‍යතා හා පසිඳුරන් පිනවීම මත පමණක්ම යනුවෙනි. මෙම උපකල්පනය හේතුකොට ගෙන ස්වභාවධර්මය විසින් කිසියම් හෝ පාරිසරික හෝ සාමාජීය පිරිවැයක් දරා ජයගත යුතුය යන්න පිළිගත් සිද්ධාන්තයක් බවට පත් වී ඇත. පාරිසරික අර්බුදය හුදෙක් සංවර්ධනික ගැටලුවක් හෝ තාක්ෂණික ගැටලුවක් පමණක් නොවේ. එය ඇත්ත වශයෙන්ම සදාචාරාත්මක ගැටලුවක් වේ. එසේ වන්නේ අධ්‍යාත්මික, සාමාජීය හා සදාචාරාත්මක අගයන්ගේ ක්ෂයවීම හේතුවෙනි. එපමණක් නොව අද පවත්නා ජීවන රටාවන් ලෝකයේ සීමිත සම්පත් කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් සිදු කරවයි. අද පවත්නා පාරිභෝගික රටාවන් වටා ගොඩනැගුණු ජීවන විලාසයන් ස්වයං විනාශකාරී වූ ඒවාය. එක් අතකින් ඒවා ලෙඩ රෝග හා ආබාධ ඇති කරවන සෞඛ්‍යයට අහිතකර වූ ජීවන විලාසයන්ය. අනිත් අතට ඒවා මගින් ස්වභාවික සම්පත් ක්ෂය කරවන අතර එම සම්පත්වල පුනර්ජීවයක් ඇතිවීම අඩපණ කරයි. මෙම විෂමතාවයන් සඳහා මූලිකවම හේතු වන්නේ ආත්මාර්ථකාමීත්වය හා තණ්හාවයි. බෞද්ධ මාර්ගය විශේෂිතව සකස්වී ඇත්තේ මෙම විෂමතාවයන් මුලිනුපුටා දැමීම සඳහාය. මෙකී ප්‍රවනතාවයන් නිසා අනිවාර්යයෙන්ම ජනවාර්ගික සහ ආගමික, සමාජ සහ සංස්කෘතික හා තාක්ෂණික සහ ආර්ථික වශයෙන් හමා එන චණ්ඩමාරුත බඳු කිසිදාක නොදුටු විරූ තර්ජනයන්ට මුහුණ පෑමට බුදුදහමට සිදුවී ඇත. එයට සමගාමීව ලොව පුරා සත්‍ය ගවේෂණයේ යෙදී සිටින එමෙන්ම ධර්ම පිපාසයෙන් පෙලෙන ප්‍රබල ජනතා ඉල්ලුමට මුහුණ දෙමින් බුදු දහම ඉදිරියට ගමන් කළ යුතුව ඇත.

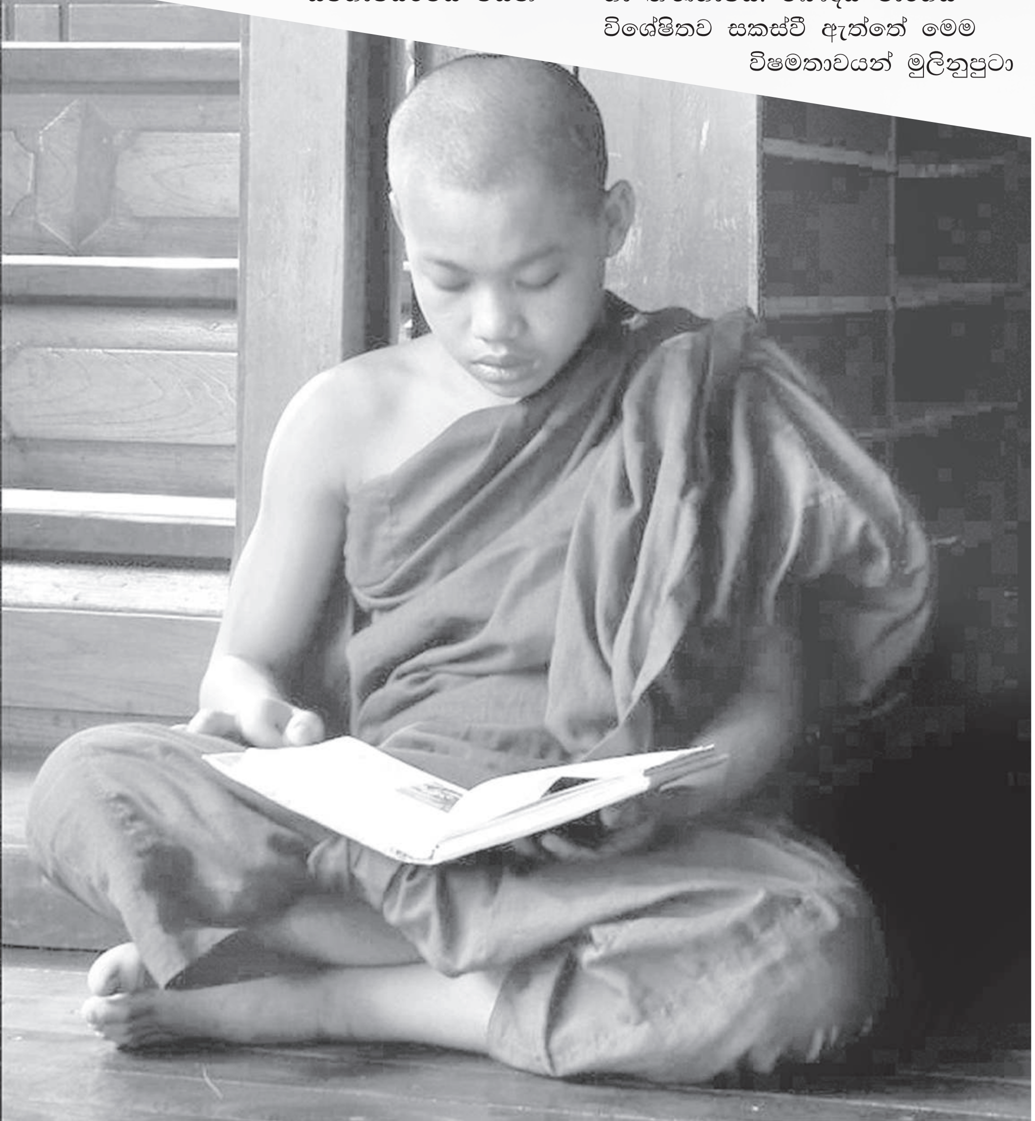

බෞද්ධාගම මුහුණ දෙන අභියෝග

බෞද්ධාගමට මුහුණ දීමට ඇති අභියෝග හා බෞද්ධාගමට සතුරුකම් කරන්නවුන් අලුත් දේවල් නොවේ. ඉතිහාසයට අනුව ඒවා අභ්‍යන්තර මෙන්ම බාහිර සතුරන් ලෙස වාර්තාගතව ඇත. මෙයින් අදහස් වන්නේ ඒවා ඇතුළතින් හා පිටතින් හටගත් අභියෝග බවයි. කෙසේ හෝ අද අපට මුහුණ පෑමට ඇති අභියෝගයන් ඉතාමත් නිශ්චිත, බියගන්වනසුළු හා වඩාත් අන්තරායකාරී ඒවා වේ. අපේ අණසකින් හා පාලනයකින් තොර ඉතාමත් කර්කෂ හා පැතිර පවත්නා අභ්‍යන්තර අභියෝගයන් වන්නේ ජාතිවාදය හා ආගමික මූලධර්මවාදය, වත්පොහොසත්කම් ඇති මනාව සංවිධානගත වූ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන මගින් මෙහෙයවනු ලබන අන්‍යාගමීකරණය හා වාණිජකරණයට හා ගෝලීයකරණයට භාජනය වීමෙන් ජනිත වූ සංසිද්ධීන් හේතුවෙන් මිනිසාට ගැලවිය නොහැකි සමාජ සංස්කෘතික පරිහානියයි. ඉතා මෑත අතීතයේ දී ඇෆ්ගනිස්ථානයේ තලේබාන් ත්‍රස්තවාදී කණ්ඩායම විසින් ඉතා පෞරාණිකවූත් අතිපූජනීය වූත් බාමියන් බුද්ධ ප්‍රතිමා අසංවේදී ලෙස විනාශ කර දැමීම අපට දැකගත හැකි විය. එමෙන්ම මෙයට කෙටි කාලයකට පෙර ශ්‍රී ලංකාවේ බෙදුම්වාදී ත්‍රස්ත කණ්ඩායම් විසින් අතිශයින් පූජනීය වූ මහනුවර ශ්‍රී දළදා මාලිගාව හා අනුරාධපුර පූජනීය ජය ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ යන බෞද්ධ සිද්ධස්ථාන දෙක කෙලෙසුවා පමණක් නොව උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල පිහිටි පැරණි හා මධ්‍යකාලීන පුරා විද්‍යාත්මක වටිනාකමකින් යුත් සිද්ධස්ථාන බිමට සමතලා කොට විනාශ කර දමන ලදී.

මෙම ලිපිය ලිවීමේ නිරතව සිටින කාලය තුළ මූලධර්මවාදී ත්‍රස්තවාදී ඉස්ලාමීය කණ්ඩායමක් මැද පෙරදිග සිරියාවේ සහ ඉරාකයේ නිර්මල ඉස්ලාමීය රාජ්‍යයක් පිහිටුවාලීමේ ප්‍රකාශිත අභිලාෂයෙන් විනාශකාරී අයුරින් යුද වැද සිටී.

අප විසින් වඩාත්ම සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු අභ්‍යන්තර අභියෝග වන්නේ ආධ්‍යාත්මික හා සාරධර්ම පිරිහීම සහ ලෞකිකත්වයට, වාණිජකරණයට හා දේශපාලනීකරණයට සංඝයා වහන්සේ ගොදුරු වීමයි. තව ද, සංඝයා වහන්සේ විසින් පාරම්පරික පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය මෙන්ම පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යාපනයෙන් ඉවත්ව වඩාත් ලාභදායී හා ලෞකික වූ රැකියා ඉලක්ක කරගත් පාඨමාලා හැදෑරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් සිටී. සංඝයා හා ගිහියන් අතර අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවය පළුදුවීම සහ පන්සල හා ගම අතර පැවති අන්‍යෝන්‍ය විශ්වාසය සහ සුබසාධනය ක්‍රමයෙන් ගිලිහී යමින් පවතී. මෙහිදී විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු වන්නේ මේ අභියෝගයන් සියල්ලක්ම පාහේ දේශපාලනික, ආර්ථික, සමාජීය, තාක්ෂණික හා සංස්කෘතික බැඳීම් හා සම්බන්ධතාවයන් ඇති බවය. මේ සියල්ලක්ම සියයට සීයක් ආගමික ගැටලු නොවේ. ඒ හේතුවෙන් සංඝයා වහන්සේලාට පමණක් ඒවා නිරාකරණය කළ නොහැක. මෙම ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීම සඳහා චිත්තෝත්පාදක සිතුවිලි සමග සක්‍රීය සම්බන්ධීකරණ ක්‍රියාවලියක් ද ඒකාබද්ධ විය යුතු අතර බෞද්ධාගමික රාජ්‍යයන් විසින් ජාතික මට්ටමේ මැදිහත්වීම් හරහා සංඝයා වහන්සේ, රාජ්‍ය හා ගිහියා යන සැමදෙනා විසින් ත්‍රිත්ව පාර්ශවීය මෙහෙයුමක් දියත් කළ යුතු වේ.

වර්තමානයේ බුද්ධාගමට එරෙහිව ඇති දැවැන්ත අභියෝගයන් වන්නේ බෞද්ධ වටිනාකම් සහ සාරධර්ම පිරිහී යාමයි. වර්තමාන ගිහි පැවිදි දෙපාර්ශවයේම දක්නට ඇති පිරිහීමේ ලක්ෂණ අතර අතෘප්තිකර පරිභෝජන රටාව හා තරගකාරී වාණිජකරණය බොහෝ සෙයින්ම ගෝලීයකරණය හේතුවෙන් සිදු වූ ඒවා වේ. මෙසේ වුව ද ගෝලීයකරණය යනු

අප විසින් වඩාත්ම සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු අභ්‍යන්තර අභියෝග වන්නේ ආධ්‍යාත්මික හා සාරධර්ම පිරිහීම සහ ලෞකිකත්වයට, වාණිජකරණයට හා දේශපාලනීකරණයට සංඝයා වහන්සේ ගොදුරු වීමයි. තව ද, සංඝයා වහන්සේ විසින් පාරම්පරික පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය මෙන්ම පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යාපනයෙන් ඉවත්ව වඩාත් ලාභදායී හා ලෞකික වූ රැකියා ඉලක්ක කරගත් පාඨමාලා හැදෑරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් සිටී.

නොයෙකුත් සාධක සමග මිශ්‍රව පවත්නා සංසිද්ධියකි. එමගින් යහපත් හා අයහපත් යන දෙයාකාරයේම ප්‍රතිඵල ගෙනදෙයි. ආගමික වශයෙන් සලකා බැලීමේ දී ගෝලීයකරණය හේතුවෙන් විවෘත අවකාශය හා සයිබර් අවකාශය යන දෙයාකාරයකම අවකාශ මගින් ප්‍රායෝගික වශයෙන් ලෝකයේ අස්සක් මුල්ලක් නෑර බෞද්ධාගම පැතිරී යාමට හේතුවී ඇත. තොරතුරු තාක්ෂණයේ හා ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රයේ විප්ලවීය වෙනස්වීම් හේතුවෙන් අද ලෝකය ශතවර්ෂයකට පමණ පෙර පැවති ලෝකයට වඩා ඉතා සමීපස්ථව පවතී. මෙසේ වීම හේතුවෙන් තවදුරටත් එක් ආගමකට අනෙක් ආගම්වලින් වෙන්ව පැවැත්මක් නොමැති අතර එක් ආගමක පොදු හැසිරීම් විලාශය සෙස්සන් විසින් නොදැන සිටිතැයි ද අපේක්ෂා කළ නොහැක. එබඳු අවස්ථාවන්හි දී සියලුම ආගම් විසින් සෙසු ආගම් පිළිබඳව සංවේදීව සිටිය යුතුවේ. මෙම තත්ත්වය හේතුවෙන් සියලු ආගම්වලට අන්‍ය ආගම් කෙරෙහි යහපත් නිරවුල් ආකල්පයන් ඇති කර ගැනීමට බල කිරීමක් සිදුවේ.

වර්තමාන ලෝකයේ සිදු වී ඇති විප්ලවීය සිද්ධීන් හේතුවෙන් බෞද්ධාගම යල්පැන ගිය ආගමක් වශයෙන් සැකසංකා ඇති කරගත හැකි වන අතර ඒ නිසාම ලොව තුළ මෙයට වර්ෂ 2500කට ඉහතදී පහළ වූ අධ්‍යාත්මික චින්තන ධාරාවක් නූතන යුගයේ තාක්ෂණ, ආර්ථික, සාමාජීය හා සංස්කෘතික ගැටලු නිරාකරණය කිරීම සඳහා අදාළ නොවන බවට ද තර්ක කළ හැකිය. කෙසේ වුව ද මේ පිළිබඳව තීරණාත්මක කරුණ වන්නේ මෙම ව්‍යාකූල සහගත විවිධ ගැටලුවල බාහිර ස්වරූපය සමකාලීන ලෝකයෙහි වෙනස් ස්වරූපයක් හා වැදගත්කමක් ගනු ලැබුව ද මේවායේ නිදන්ගත හේතූන් මෙයට ශතවර්ෂ කීපයකට පෙර පැවති තත්ත්වයන්ගේ ස්වරූපයට වඩා වෙනස් නොවන බවයි. අද සමකාලීන ලෝකයෙහි දක්නා නොයෙකුත් ගැටලු සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ දී බෞද්ධාගමෙහි දක්නට ඇති විශේෂත්වය වන්නේ බුදුදහම විසින් වඩාත් අවධාරණය කරනු ලබන්නේ යම්කිසි ප්‍රශ්නයක දක්නට ඇති මතුපිට ලක්ෂණ කෙරෙහි නොව නිදන්ගත හේතු නැතිකර දැමීම කෙරෙහි වීමය. අද මිනිස් වර්ගයා විසින් මුහුණ පා ඇති ව්‍යාකූල සාමාජීය, සංස්කෘතික හා පාරිසරික ගැටලුකාරී තත්ත්වයන් බෞද්ධ යථා දර්ශනයට අනුව මුල් බැසගත් සදාචාරාත්මක හා මානසික අර්බුදකාරී තත්ත්වයන්ගේ මතුපිට ලක්ෂණ පමණි. මේ හැම අර්බුදයකම නිදන්ගත හේතුව වනාහි බුදුදහමේ විස්තර කරනු ලබන අප්‍රසන්න තත්ත්වය වන දුක හා වේදනාව හෝ අසන්තෘෂ්ටි තත්ත්වයයි. ලෝභ, ද්වේශ හා මෝහ යන කෙලෙස් සමුදාය සමාජයේ බලපෑමක් ඇති කළ හැකි ප්‍රබල බලවේගයන් වන විට එබඳු ගැටලුකාරී හා ව්‍යාකූල අසහනයන් ඇතිවීම වැළැක්විය නොහැක. එබඳු බාහිර බාධකවලට ගොදුරු නොවී එමෙන්ම එබඳු තත්ත්වයන්ගෙන් අසරණ භාවයට පත්නොවී අවබෝධයෙන් යුතුව සිටීමෙන් පමණක් ඇත්ත දැකීමේ ප්‍රවණතාවය පිළිබඳ මිනිස් හැකියාව බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් හැඳිනගෙන ඇත.

බෞද්ධ ධර්ම ග්‍රන්ථ සුරක්ෂිත ලෙස ආරක්ෂා කර තබා ගැනීම

බෞද්ධ පාලි ග්‍රන්ථවල සඳහන් වන පරිදි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසුව මගධ රාජ්‍යයේ අගනුවර වූ රජගහනුවර දී මහාකස්සප මහ තෙරණුවන්ගේ මහා නායකත්වයෙන් යුතුව ධර්මය හා විනය සංග්‍රහ කොට තැබීම සඳහාත් පෙර පුහුණුව සඳහාත් ධර්ම සංගායනාවක් පවත්වන ලදී. යථොක්ත ධර්ම සංගායනාව සිදු කරන ලද්දේ මගධ භාෂාවෙන් වූ අතර මුල් සංග්‍රහය ප්‍රාදේශීය භාෂා කීපයකට පරිවර්තනය කරන ලදී. ඒවා අතරින් එක් භාෂාවක් වූයේ පාලි භාෂාවයි. ක්‍රිස්තු පූර්ව තුන් වන සියවසේ දී ශ්‍රී ලංකාවට බෞද්ධාගම හඳුන්වා දීමේ පටන් ශ්‍රී ලාංකික ජ්‍යෙෂ්ඨ භික්ෂූන් වහන්සේලා විසින් පරපුරෙන් පරපුරට මෙම පාලි භාෂාවෙන් රචිත බුද්ධ ධර්මය ආරක්ෂා කළහ. රට තුළ දේශපාලනික අර්බුද පැවති කාලවලදී මෙන්ම බොහෝ දකුණු ඉන්දියානු ආක්‍රමණවල දී පවා සඟ පරපුර විසින් ඇතැම් විටෙක සිය දිවි පරදුකොට මෙකී ධර්මස්කන්දය ආරක්ෂා කොට තබා ගන්නා ලදී. ශ්‍රී ලංකාව, තායිලන්තය, මියන්මාරය, කාම්බෝජය හා ලාඕසය යන ථෙරවාදී බෞද්ධ රටවල් මුල් බෞද්ධාගම හා සම්බන්ධ කිසියම් හෝ විෂයයක් පිළිබඳ සලකා බැලීමේ දී පාලි පෙළපොත් හා අටුවා මූලාශ්‍ර වශයෙන් ද, නිල ලේඛන වශයෙන්ද පිළිගනු ලැබීය. එමෙන්ම ආරම්භයේ දී පාලි ත්‍රිපිටකය ලේඛන ගත කරනු ලැබූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ වන අතර ඉන් අනතුරුව දකුණු හා අග්නිදිග ආසියාතික රාජ්‍යයන් සමඟ ත්‍රිපිටකය නොමසුරුව බෙදාහදා ගත් බවට වාර්තාගතව ඇත.

අප බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මතු පරපුරට සිය ධර්මය තම නිත්‍ය අනුප්‍රාප්තිකයා වශයෙන් ප්‍රදානය කරනු ලැබූහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්ම ධර්මය දැක්ම සේද, ධර්මය දැක්ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දැක්ම සේද සැලකෙන බව ප්‍රකට කරුණකි. 18 වන සියවසේ දී සම්පූර්ණයෙන්ම පාහේ බෞද්ධාගම ශ්‍රී ලංකාවෙන් අතුරුදහන් වූ කල වැලිවිට ශ්‍රී සංඝරාජ හිමිපාණන්ට ඉතුරුව තිබුණේ එම හිමිපාණන්ගේ කාලය තුළ පන්සල් කීපයක ආරක්ෂා කොට තිබූ බෞද්ධ ග්‍රන්ථ කීපයක් පමණි. බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වලට නව පණක් ලබාදීම සඳහාත් එමඟින් බෞද්ධාගම නගා සිටුවීම සඳහාත් උන්වහන්සේට මග සැලසුණේ මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථ මගිනි. මේ හේතුව නිසාම බෞද්ධ ධර්මයත් ඒවා හා සම්බන්ධ අටුවා සහ ටීකා ආදියත් සුරක්ෂිත කොට තබා ගැනීම අනිවාර්යයෙන්ම කළ යුත්තකි.

බෞද්ධාගම අධ්‍යයනය කිරීම සඳහාත් ප්‍රචාරය කිරීම සඳහාත් පාලි ත්‍රිපිටකය තරම් වටිනා වස්තුවක් නොමැත. කෙසේ වුව ද රට ඇතුළත මෙන්ම ජාත්‍යන්තරය තුළ ද එය සුරක්ෂිත කිරීම හා ප්‍රචාරය කිරීම පිළිබඳව සාංකාවක් උද්ගතව ඇත. සාවද්‍ය පරිවර්තන හේතුවෙන් බෞද්ධ ධර්මය විකෘති කිරීම හා අසත්‍ය කරුණු ඉදිරිපත් කිරීම සිදුව ඇත. වර්ෂ දෙසීයක පමණ බටහිර පාණ්ඩිත්වය හේතුවෙන් බෞද්ධ අධ්‍යයන පිළිබඳ පුළුල් සාහිත්‍යයක් බිහිව ඇති අතර එම සාහිත්‍යය ද සමීක්ෂණය කොට පරීක්ෂා කොට සංශෝධනය කොට නිවැරදි කළ යුතුව ඇත. මෙම වැදගත් කර්තව්‍යය සාමූහිකව සිදු කිරීම සඳහා බෞද්ධ රටවල් සතු භෞතික හා බුද්ධිමය සම්පත් හොඳටම ප්‍රමාණවත්ය. ඒ පිළිබඳ පර්යේෂණය කොට අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා දැනට අප සතුව ඉහළ මට්ටමේ පාලි පාණ්ඩිත්වයක් ද ඇත.

පාලි භාෂාව ඉගෙනීම හා පාලි අධ්‍යයන කටයුතු

වර්ෂ 2000කට අධික කාලයක් තුළ ථෙරවාද බෞද්ධාගමේ ප්‍රකාශන මාධ්‍යය වූයේ පාලි භාෂාවයි. ත්‍රිපිටකයට ඇතුළු බෞද්ධ ග්‍රන්ථ රචනා කොට ඇත්තේ පාලි භාෂාවෙනි. අද මළ භාෂාවක් වශයෙන් සැලකෙන ලතින් භාෂාව මෙන්ම පාලි භාෂාව ද හොඳින් පැහැදිලි ලෙස අදහස් ප්‍රකාශ කළ හැකි ඉතා උසස් ගණයේ භාෂාවක් වශයෙන් සැලකේ. ශතවර්ෂාධික කාලයක් තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ පාරම්පරික විහාරස්ථ අධ්‍යාපනයේ දී හා පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයේ දී පාලි භාෂාව අධ්‍යයනය සඳහා මුල් තැනක් ලැබී තිබුණි. ඇත්ත වශයෙන්ම පාලි භාෂාව අප දෛනික ජීවිතය සමග කෙතෙක් බැඳී පවතින්නේදැයි කිවහොත් ශ්‍රී ලාංකික බෞද්ධයින් අදත් පංච සීලය සමාදන්වීමේදීත්, වන්දනාමානාදියේදීත් පාලි ගාථා කටපාඩමින් කියනු ලැබේ. කෙසේ හෝ අවාසනාවකට මෙන් පාලි භාෂා දැනුමක් ඇති සංඝයා වහන්සේ හා පෙරදිග භාෂා උගතුන් හැරුණු විටෙක, සාමාන්‍ය ගිහි ජනතාව ගිරවුන් සේ ඉතාමත් රිද්මීය හා මිහිරි රසය දනවන පාලි සජ්ඣායනයෙහි නිරත වූවද එහි අරුත හා ගැඹුර ගැන කිසිම අවබෝධයක් නොමැත. මා හට අද වන තෙක්ම ඉතා පැහැදිලි ලෙස මතකයේ ඇත්තේ මාගේ දහම් පාසල් ගුරුතුමා මා හට ගැඹුරු "අභිධර්ම" ගාථා කටපාඩම් කිරීමට සැලැස් වූ හැටිත් එය මට නොතේරුණු හෙයින් ඒ පිළිබඳව මා තුළ ඇඩි කණගාටුවක් ඇති වූ බවත්ය. එමෙන්ම අවාසනාවකට මෙන් මගේ දහම් පාසැල් ගුරුතුමාට ද පාලි භාෂාව පිළිබඳව උගැන්මක් නොතිබූ හෙයින් එම ගැඹුරු අභිධර්ම පාඨවල තේරුම් පැහැදිලි කර දීමට හැකියාවක් ඔහුට නොතිබුණි. මෙම අයහපත් තත්ත්වය මඟහරවා ගත හැක්කේ දහම් පාසල්වල පාලි භාෂාව උගැන්වීම අනිවාර්ය කිරීමෙන් පමණකි.

එමෙන්ම අප විසින් ක්ෂණික අවධානය යොමු කළ යුතු තවත් කරුණක් වන්නේ සෑම බෞද්ධ රටකම පාහේ පාලි භාෂාව හා පාලි අධ්‍යයන කටයුතු පිළිබඳ උනන්දුව කෙමෙන් නැති වී ක්ෂය වී යාමයි. මුළුමහත් ලෝකය විසින්ම පිළිගෙන ඇති කරුණක් වී ඇත්තේ පාලි භාෂාව පිළිබඳව ඉහළ මට්ටමේ දැනුමක් තිබීම බෞද්ධ ධර්මය මනා ලෙස අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා අතිශයින් අවශ්‍ය බවය. එසේ වුව ද සෑම පුරවැසියකු විසින්ම පාලි භාෂාව පිළිබඳව දැනුමක් ලබා තිබීම අපේක්ෂා කළ හැකි දෙයක් නොවේ. කෙසේ වුව ද පාලි භාෂාව මැනවින් ප්‍රගුණ කළ පිරිසක් ත්‍රිපිටකය හා එහි අටුවා හා අනෙකුත් ශාස්ත්‍රීය නිබන්ධන ආරක්ෂා කර තබා ගැනීම සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ. උදක්ම පාලි භාෂා ප්‍රවීණයන්ගේ කර්තව්‍යය විය යුත්තේ මුල් පාඨයේ සත්‍යතාවය පරිවර්තන කෘතීන්හි දී හා ද්විතීයික අර්ථකථනයන්හි දී ආරක්ෂා කොට තබා ගැනීමයි. ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු බොහෝ බෞද්ධ රටවල පාලි භාෂාව ඉතා මෑතක් වනතුරු පාසල් විෂයයක් වශයෙන් උගන්වනු ලැබීය. බොහෝ රටවල විහාරස්ථ අධ්‍යාපනයේ දී එය අනිවාර්ය විෂයයක් වූ අතර අවාසනාවකට මෙන් අද වනවිට මේ පිළිබඳව අවධානය යොමු වන්නේ මද වශයෙනි. තරමක හෝ අස්වැසිල්ලකට හේතුවන කරුණක් වී ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකාවේ පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයෙහි දී පාලි භාෂාව ඉගැන්ම පිළිබඳව ප්‍රමුඛත්වයක් ලබා දීමයි. තව ද, අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර සාමාන්‍ය පෙළ විභාගයට සමාන වන පිරිවෙන් අවසන් සහතික පත්‍ර විභාගය සඳහා පාලි භාෂාව අනිවාර්ය විෂයක් කොට තිබීම ද අතිශයින් ප්‍රශංසා කටයුතු වේ.

සංඝයා වහන්සේ ලෞකිකත්වයට පත්වීම හා දේශපාලනීකරණයට යොමු වීම

විසි වන සියවසේ දී විසංගතයක් සේ ලොව පුරා පැතිර ගිය වාණිජකරණයට හා ගෝලීයකරණයට ගොදුරු වීමෙන් සංඝයා වහන්සේ එතෙක් නොදුටු විරූ ආකාරයෙන් ලෞකිකත්වයට හා දේශපාලනීයකරණයට ගොදුරු වූහ. එතෙකුදු වුව ද වර්තමාන බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා බොහෝදෙනෙක් තවමත් විනය නීති අකුරටම පිළිපදිමින් ආදර්ශමත් විනයගරුක එමෙන්ම භික්මීමකින් යුත් පැවිදි ජීවිතයක් ගත කරති. එමෙන්ම උන්වහන්සේලාගේ පැවැත්ම සඳහා උරදෙන ගිහි භවතුන්ගේ උසස් අපේක්ෂාවන්ට අනුව ආදර්ශමත් පැවිදි ජීවිත ගත කරති. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ පැවැත්ම සඳහා කැප වූ මූලික අවශ්‍යතා හතරක් එනම්, සිව්පසය ගැන දේශනා කොට ඇත. එම සිව්පසයට අයත් වන්නේ පිණ්ඩපාත (ආහාර), චීවර (සිවුරු), සේනාසන (වාසස්ථාන) හා ගිලානපත්‍ය (බෙහෙත්) යන දේ පමණකි. සෑම මනුෂ්‍යයකුටම අවශ්‍ය වන එදිනෙදා මූලික වුවමනාවන් හතර ද ඒවාම වේ. එමෙන්ම බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වලින් අවධාරණය කරනු ලබන්නේ අල්පේච්ඡතාවය හා විචක්ෂණභාවය ප්‍රගුණ කිරීමේ වටිනාකම සහ අධික තණ්හාව හා ප්‍රකට පරිභෝජනය පාලනය කිරීම ආදී ආචාරධර්ම සුරැකීමේ වටිනාකමයි. කෙසේ වුව ද සමහර භික්ෂූන් වහන්සේලා විනය නීති මගින් තහනම් කොට ඇති නක්ෂත්‍රය, වෛදකම හා භූත විද්‍යාව ආදී ක්‍රියාකාරකම්වල හා වෘත්තීන්වල නිරතව සිටිති. තව ද, හුදෙක් මුදල් ඉපැයීමේ අපේක්ෂාවෙන් රථවාහන, වන අලි, බුදු පිළිම සහ බෝ පැළ වෙළඳාම් කරන භික්ෂූන් ද, ධර්මදේශනාවලට සහ වන්දනාගමන් සංවිධානයට ගාස්තු අයකරන භික්ෂූන් ද නැත්තේ නොවේ. මේ පිළිබඳව අවාසනාවන්ත යථාර්ථය වන්නේ ඒ, ඒ අදාළ නිකායවල විනය කටයුතු පිළිබඳව බලධාරීන් විසින් විනය නීති කඩකරන භික්ෂූන්ට දඬුවම් පැමිණ වීමට අවශ්‍ය නෛතික ප්‍රතිපාදන පනවා නොතිබීමය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ පැවැත්ම සඳහා කැප වූ මූලික අවශ්‍යතා හතරක් එනම්, සිව්පසය ගැන දේශනා කොට ඇත. එම සිව්පසයට අයත් වන්නේ පිණ්ඩපාත (ආහාර), චීවර (සිවුරු), සේනාසන (වාසස්ථාන) හා ගිලානපත්‍ය (බෙහෙත්) යන දේ පමණකි. සෑම මනුෂ්‍යයකුටම අවශ්‍ය වන එදිනෙදා මූලික වුවමනාවන් හතරද ඒවාම වේ.

පොදුවේ ගත් කළ කැපවීමක් සහිත ආත්මාර්ථකාමීත්වයෙන් තොර විනයගරුක යතිවරයන්ගේ යුගය මේ වන විට අවසන් වී ඇත. වනවාසීව සහ ආරණ්‍යවාසීව භාවනානුයෝගීව කල් ගතකරන භික්ෂූන් වහන්සේ අතලොස්සක් හැරුණු විට සෙස්සෝ ලෞකික අධ්‍යාපනයට ලාභදායී රැකියාවන්ට සියලුම ලෞකික සුඛවිහරණයන්ට වහලුන්වී අවසානයේ දී හොඳින් හෝ නරකින් සිය විහාරස්ථානයේ නායක ධුරය ද අපේක්ෂා කරන්නෝ වෙති. සංඝයා වහන්සේලාගේ මෙම පිරිහීම පිළිබඳ ගිහි පිරිස් ද සුළුවෙන් හෝ හවුල්කරුවෝ වෙති. ඔවුන් විසින් සංඝයා වහන්සේට ලෞකික තෑගි බෝග වශයෙන් පරිගණක, වායු සමීකරණ, නවීන ගෘහ භාණ්ඩ හා සුඛෝපභෝගී වාහන ආදිය ලබා දීමට ඉදිරිපත් වෙති. වත්පොහොසත්කම් ඇති ගිහියන් මේ අයුරින් කටයුතු කරන්නේ ධාතු මන්දිරයේ අභ්‍යන්තර කුටියට පිවිසීමට හෝ බෝධීන් වහන්සේ අසලට යෑමට හෝ පන්සලේ උත්සව ආදියේ දී ඉතා වැදගත් වූ පුද්ගලයකු ලෙස ගරු බුහුමන් ලැබීමටය.

මෙකී නොකී සැප සම්පත් සියල්ලක්ම පාහේ දේශපාලකයන්ට ගැතිකම් කිරීම මගින් ලබා ගත හැකි අතර මෙසේ වීම හේතුවෙන් සංඝයා වහන්සේ දේශපාලනීකරණයට ලක්ව ඇත. මෙවැනි දේශපාලන අනුග්‍රාහකයන්ගේ යටි අරමුණ මැතිවරණ ජයග්‍රහණයයි. වර්තමාන ලෝකයේ පිං ලබා ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන්ම පමණක් නොමිලේ පිරිනමනු ලබන දානයක් හෝ ආහාර වේලක් කියා දෙයක් නොමැත. ඉවක් බවක් නැතිව ප්‍රධාන දේශපාලන ප්‍රවාහයට සංඝයා වහන්සේලා අවතීර්ණ වීම බුද්ධ ශාසනයේ උන්නතිය සඳහා නොවන බව අවධාරණය කළ යුතුව ඇත. දේශපාලනයට අවතීර්ණ වන භික්ෂූන් වහන්සේලාට මේ ආත්මයේ දී දේශපාලන අපායෙන් ගැලවුමක් නැතිවාක් මෙන්ම අවසානයේ දී සංසාරයෙන් ගැලවීමක් ද ඇති නොවේ. 2002 වර්ෂයේ දී නිකුත්කරන ලද බුද්ධ ශාසන කොමිෂන් සභා වාර්තාව මගින් සංඝයා වහන්සේ දේශපාලනීකරණය වීමට බලපාන කරුණු හොඳින් පරීක්ෂා කර බලා පහත දැක්වෙන පරිදි සිව්වැදෑරුම් ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් සියලුම දේශපාලන පක්ෂ මගින් අනුගමනය කළ යුතු බවට නිර්දේශ කොට ඇත. ඉන් පළමුවැන්න වන්නේ සියලුම දේශපාලන පක්ෂ විසින් භික්ෂූන් වහන්සේට දේශපාලන පක්ෂ සාමාජිකත්වය ලබා දීමෙන් වැළකී සිටිය යුතුය යන්නය. දෙවැන්න වන්නේ කිසියම් හෝ ආකාරයක දේශපාලන කටයුත්තක් සඳහා භික්ෂූන් වහන්සේ සම්බන්ධ කර නොගත යුතුය යන්නයි. තෙවැන්න වන්නේ භික්ෂූන් වහන්සේට පළාත් පාලන, පළාත්, පාර්ලිමේන්තු හා ජනාධිපති ඡන්දවලට ඉදිරිපත් වීම සඳහා නාම යෝජනා ලබා නොදිය යුතුය යන්නයි. සිව්වැන්න වන්නේ විනය නීති, උල්ලංඝනය විය හැකි අන්දමේ දේශපාලන ආයතනවලට හෝ නිලවලට තරඟ කිරීමෙන් හෝ පත් කිරීමෙන් භික්ෂූන් වළක්වාලීම සඳහා නීති හඳුන්වා දිය යුතුය යන්නයි. ශ්‍රී ලංකාව වැනි බෞද්ධ බහුතරයක් වසන රටක ඒ ඒ නිකායන් එක්සත් කිරීමේ හා සම්බන්ධීකරණය කිරීමේ ආයතනයක් වශයෙන් පමණක් නොව විනය නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සංඝාධිකරණයක් ලෙස ක්‍රියාත්මකවීම සඳහා උත්තරීතර සංඝ සභාවක් නීතිගත කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවයකි.

තව ද ගෝලීයකරණය හා නවීකරණය හේතුවෙන් වෙනස්වන තාක්ෂණික, ආර්ථික, සමාජයීය සහ සංස්කෘතික ප්‍රවනතාවයන් කෙරෙහි ද සැලකිල්ල යොමු කරවමින් අවශ්‍ය පරිදි විනය නීති ලිහිල් කිරීමේ හෝ දැඩි නීති පැනවීමේ කාර්යය ද මෙම උත්තරීතර සංඝ සභාවටම පැවරිය හැකිය.

ගම හා පන්සල අතර ඇති සබඳතාවයන් බිඳ වැටීම

සංඝයාවහන්සේ ලෞකිකකරණය වීම හා සංඝයාවහන්සේ මෙන්ම ගිහියන් ද දේශපාලනීකරණය වීම හේතුවෙන් ගම හා පන්සල අතර පිහිටි ආදර්ශවත්වූත් වැඩදායකවූත් අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවයන්ගේත් සහජීවනයේත් බිඳවැටීමක් දැකිය හැකිය. අප දන්නා පරිදි මෑතක් වනතුරුම ගමේ පන්සල ශාන්තභාවයත්, නිශ්චලත්වයත්, පූජනීයත්වයත් සංකේතවත් කළ අතිපාරිශුද්ධ, පිළිබිඹක් වශයෙන් සලකනු ලැබීය. එක් අතකින් ගැඹුරින් භේදබින්න කරවන සුළු වූ පක්ෂ දේශපාලනය සෑම නිවෙසක්ම හා පන්සලක්ම අරක්ගෙන පරම්පරා ගණනාවක් තුළ පැවති සාමය හා සාමූහික හැඟීම් සෝදාපාලුවට ලක්කර ඇත. ඉමහත් වේගයකින් ලොව පුරා හඹා යන නවීකරණය, වාණිජකරණය හා ගෝලීයකරණය නමැති චණ්ඩ මාරුත හේතුවෙන් පන්සල හා ගම අතර පරතරය වැඩි වෙමින් පවතී. පරපුරෙන් පරපුරට ජනතාවගේ අධ්‍යාපන, ආධ්‍යාත්මික සහ නායකත්ව ප්‍රවර්ධනයට උරදුන් පන්සල ක්‍රමයෙන් එකී වගකීම්වලින් බැහැර වෙමින් සිටී. සංඝයාවහන්සේගේ ජීවන රටාව ක්‍රමයෙන් සුඛ විහරණය පෙරටුකරගත් පාරිභෝගික අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කරගැනීමට යොමුව ඇති අතර දිනෙන් දින උත්සන්නවන ආර්ථික අසහනකාරී තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ගම්මු මහත් අරපිරිමැස්මෙන් තම ජීවන ගමනේ නිරත වෙති.

අද අවශ්‍යයෙන්ම කළ යුතු කාර්යයක් වන්නේ සංඝයා වහන්සේ හා ගිහි ජනතාව සම්පූර්ණයෙන්ම සමාජ ශෝධනයකට ලක්කර යළිත් ප්‍රකෘතිමත් කිරීමයි. ගිහියන් ධර්මයට අනුව දිවි පෙවෙත ගෙවීමට නම් සංඝයා වහන්සේගේ පැවැත්ම ආදර්ශමත් විය යුතුයි. මෙය සාර්ථකව කළ හැකි වන්නේ දෛනික ජීවිතයේ දී ධර්මානුකූලව ජීවත්වීම පිණිස වූ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පණිවුඩය ගිහියන් වෙත නිරතුරුව ලබා දෙමින් විනය නීතිවලට අනුකූලව සංඝයා වහන්සේලා තම ජීවිතය ගත කළහොත් පමණි. නැවත වරක් ගම්වැසියාට ඔහුගේ දෛනික ජීවිතය සඳහා පන්සල ආකර්ශණීය, ප්‍රයෝජනවත් එමෙන්ම නැතිවම බැරි ඒකකයක් බවට පත් කළ යුතුව ඇත. ගම සහ පන්සල අතර මේ වන විට ශේෂව ඇති අවසාන බැඳීම වන්නේ පන්සල්වල පසලොස්වක පොහොය දිනවල දී ධර්මය දේශනා කිරීම හා ඉරුදිනවල දී දහම් පාසල් පැවැත්වීම පමණකි. පන්සලට ජනතාව ආකර්ශණය කර ගැනීම පිණිස පන්සලේ කාර්යභාරයේ විෂයය පථය ළඳරු පාසලක්, දිවා කාලය තුළ වයස්ගත වූවන් රැකබලා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානයක්, පුස්තකාලයක්, කියවීම් ශාලාවක් හා සන්නිවේදන මධ්‍යස්ථානයක් පවත්වාගෙන යාම දක්වා පුළුල් කළ හැක. එමෙන්ම වරින් වර සෞඛ්‍ය කඳවුරු පැවැත්වීම, නිතිපතා ඉංග්‍රීසි ඉගැන්වීමේ පන්ති පවත්වාගෙන යාම හා ශ්‍රමදාන කඳවුරු හා ස්වයං ආධාර වැඩසටහන් පවත්වාගෙන යාම ආදිය ගිහියාට ප්‍රතිඵලදායී මෙන්ම අර්ථාන්විත ද වේ. තව ද, නිතිපතා පිණ්ඩපාතයෙහි යෙදීමෙන් ද, අසනීපව සිටින ලෙඩුන්ට ඔවුන්ගේ නිවෙස්වල දී හෝ රෝහල්වල දී පිරිත් දේශනා කිරීමෙන් ද, නිතිපතා දායක සභා රැස්වීම් පැවැත්වීමෙන් ද, සංඝයා වහන්සේ සහ ගිහි ජනතාව අතර ඇති බැඳීම් තව තවත් වැඩි දියුණු කරගත හැක.

සදාචාර විරෝධී අන්‍යාගමිකරණයේ අභියෝගය

බෞද්ධාගම යනු දුකට පත්වූවන් දුකින් මුදවා ගැනීමේ සදාචාරාත්මක මාර්ගයක් වන අතර බෞද්ධයන් විසින් අන්‍යාගමිකයන් බුදුදහම කෙරෙහි ආකර්ශණය කර ගැනීම සඳහා තාර්කික දිරිගැන්වීමක් කිරීම හැරුණු විට වෙනත් කිසියම් බලපෑමක් සිදු කරනු නොලැබේ. ලෝක ඉතිහාසයේ අවි බලයෙන් හෝ මුදල් බලයෙන් ආගම ප්‍රචාරය කිරීම සඳහා ක්‍රියා නොකරන ලද එකම ආගම බෞද්ධාගමයි. එහි ඇති අව්‍යාජ හා මානුෂීය ස්වභාවය හේතුවෙන් බුදුදහම ආගමික මූලධර්මවාදයට නිජබිමක් විය නොහැකිය.

අන්‍යාගමිකරණය විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ පාරම්පරික බෞද්ධ පෙදෙස්වල ජනතාවට පවා නිවීහැනහිල්ලේ සිටීමට ඉඩ නොතබයි. බොහෝ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ඉතාමත් අප්‍රසන්න ලෙස බිය සැකින් තොරව සදාචාරාත්මක නොවන අන්දමින් අන්‍ය ආගම්වලට හැරවීමේ කාර්යයන් සිදුවෙමින් පවතී. ඒ සඳහා දෙනු ලබන පෙළඹවීම් අතර ප්‍රධාන වන්නේ මුදලින් හෝ වෙනත් ආකාරයේ ප්‍රදානයන්, රැකියා, අධ්‍යාපනය හෝ පිටරට ස්ථිර පදිංචිය සඳහා අවසර පත්‍ර, විදේශ ගමන් සඳහා ගුවන් ටිකට්පත් ලබාදීම ආදියයි. 1981 හා 2001 ජන ලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛණ දත්ත උපයෝගී කර ගනිමින් 2002 වර්ෂයේ ජනාධිපති බෞද්ධ කොමිෂන් සභාව විසින් පෙන්වා දී ඇත්තේ රටේ බෞද්ධ ජනගහනයේ ප්‍රතිශතය අඩු වී ඇති බවත්, මුස්ලිම් ජාතිකයින්ගේ හා කතෝලික නොව ක්‍රිස්තියානීන්ගේ ප්‍රතිශතය වැඩි වී ඇති බවත්ය. 1981 සිට 2001 දක්වා කාලය තුළ දී ලංකාවේ බෞද්ධයින්ගේ ප්‍රතිශතය 77.3% සිට 76.7% ක් දක්වා පහත වැටී ඇති අතර 1981 වර්ෂයේ 6.9% ක් වූ මුස්ලිම් ජනගහනය 2001 වර්ෂයේ දී 8.5% ක් දක්වා වැඩි වී ඇත. මුස්ලිම්වරුන්ගේ වැඩි වීමට හේතුව වශයෙන් දක්වා ඇත්තේ ස්වභාවික වැඩි වීම වශයෙන් වන අතර ක්‍රිස්තියානීන්ගේ වැඩි වීමට හේතුව සදාචාර විරෝධී අන්‍යාගමිකරණයයි. මෙම සදාචාර විරෝධී අන්‍යාගමිකරණය සිදු කොට ඇත්තේ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ, යුරෝපයේ හා දකුණු කොරියාවේ ඉවැන්ජලිකවාදී ක්‍රිස්තියානි ආගම පැතිරීමේ සංවිධානවලින් වන අතර මෙම ආයතන ශ්‍රී ලංකාවේ සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා ලවා ලියාපදිංචි කරවාගෙන ඇත. ඔවුන් විසින් ඉලක්ක කොට ගනු ලබන්නේ දුගී, දුප්පත් රැකියා විරහිත එමෙන්ම සමාජ හා ශාරීරික දුබලතාවයන්ගෙන් යුත් අන්ත අසරණ පුද්ගලයින්ය. තවද, මොණරාගල හා නුවරඑළිය වැනි දිළිඳු දිස්ත්‍රික්කවල අන්‍යාගම්වලට හරවා ගැනීමේ ප්‍රතිශතයේ ඉහළ යෑමක් දක්නට ඇත.

බෞද්ධාගම හා හින්දු ආගම අප රට තුළ සහස්‍ර වර්ෂ දෙකකට වඩා අධික කාලයක් තුළ පැතිර පැවති අතර ඉස්ලාම් හා ක්‍රිස්තියානි ආගම් පිළිවෙලින් ශතවර්ෂ හතක හා පහක කාලයක් තුළ මෙරට පැතිර පවතී. අන්තර් ආගමික සමගිය සහ සමාදනය සඳහා ඒ ඒ ආගම් අතර සාමකාමී සහජීවනයක් තිබිය යුතුය. සෑම ආගමක් අදහන්නවුන්ටම සිය ආගම ඇදහීමටත් සෙසු අයට එය හඳුන්වාදීමටත් අයිතියක් ඇත. එසේ වුව ද අසාධාරණ අයුරු වෙනත් ආගමකට හානි වන ආකාරයෙන් කටයුතු කිරීමට පෙළඹවීම සිදු නොකළ යුත්තකි. මේ ආකාරයෙන් අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ දී වෙනත් ආගම් කෙරෙහි ප්‍රවේශ විය යුත්තේ විවෘතව හා අවංක භාවයෙන් යුක්තව විය යුතුය. මෙහිදී රහසිගත අරමුණු සහ උප්පරවැට්ටි භාවිතයෙන් වැළකිය යුතුය. ජාත්‍යන්තර වශයෙන් මුදල් ආයෝජනය කරමින් සිදුකරනු ලබන අන්‍යාගමිකරණය හේතුවෙන් මෙරට බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා ස්වල්පදෙනකු බෞද්ධ ආගම ආරක්ෂා කරන්නවුන් වශයෙන් ඉදිරිපත් වෙමින් ඔවුන්ගේ විරෝධය ප්‍රකාශ කරමින් ආගමික මූලධර්මවාදය නමැති විෂබීජය ලංකාවේ ව්‍යාප්ත කිරීමට පටන් ගෙන ඇත.

එබඳු කණ්ඩායම්වලට කිසියම්ම හෝ සුළු සිද්ධියක් විශාල කලබැගෑනියක් බවට පත් කිරීමට හොඳ අවස්ථාවක් වන අතර එය සතුරකුගේ ගෙලෙහි සිටින මදුරුවකු මැරීම සඳහා කඩුවක් පාවිච්චියට ගැනීම වැනි ප්‍රයත්නයන් වශයෙන් දැක්විය හැක. සාමදානය සඳහා පිවිසුම් දෙරටුව වන්නේ ආගම් අතර පවත්නා මිත්‍රශීලීත්වය වන අතර ලොව තුළ කොතෙකුත් ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් උදාවී ඇත්තේ ආගමික කණ්ඩායම් අතර අනවබෝධය නිසාත්, එකමුතුබවක් හා ඉවසීමක් නොමැති වීම නිසාවෙනි. එමෙන්ම ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන්ට අනුව සදාචාරාත්මක නොවන අන්‍යාගමිකරණය නතර කිරීම සඳහා ව්‍යවස්ථාමය හා පරිපාලනමය පියවර ගත යුතුව ඇත. අප විසින් ප්‍රමුඛත්වය දී කටයුතු කළ යුත්තේ සමස්ත වශයෙන් දුප්පත්කම තුරන්කර ජීවන තත්ත්වය නගා සිටුවීමට කටයුතු කිරීම වන අතර එසේ කළහොත් භෞතික දිරිගැන්වීම් හේතුවෙන් වෙනත් ආගමක් වැළඳගැනීමට තිබෙන ඉඩකඩ පහව යනු ඇත. ආගම්වලට සදාචාරාත්මක නොවන හැරවීම එමෙන්ම අනවසර ආගමික ස්ථාන ගොඩනැගීම වළක්වාලීම රජය සතු වගකීමක් වන අතර එසේ කිරීමෙන් ආගමික අන්තවාදීන්ට නීතිය සිය අතට ගැනීමට අවස්ථාවක් නොලැබෙනවා ඇත.

විසි එක් වන සියවසේ බෞද්ධාගමේ ප්‍රගමනය සඳහා ඉතාමත්ම හොඳ මාර්ගය මැද පිළිවෙතයි

පාලි පෙළපොත්වල පැහැදිලි ලෙස සඳහන් කොට ඇති ආකාරයට ඉහත කී අභියෝග හා අවහිරතා ජය ගැනීමට ඇති හොඳම මාර්ගය මැද පිළිවෙතයි. මේ සඳහා දැක්විය හැකි හොඳම නිදර්ශනය වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් බරණැස් නුවර පස්වග මහණුන් හට දේශනා කළ ප්‍රථම ධර්ම දේශනාවයි. ඒ මෙසේය. "මහණෙනි, අත්හළ යුතු අන්ත දෙකක් තිබේ. එකක් වන්නේ පොදුවේ ගත්කළ පෘතග්ජනයා විසින් අනුගමනය කරනු ලබන පහත්වූත්, අහිතකරවූත්, අධමවූත් පසිඳුරන් පිනවීම ආදී කොටගත් ආශාවන්හි ගැලී සිටීමයි. අනෙක වන්නේ වේදනාකාරීවූත්, ප්‍රතිලාභ රහිතවූත්, ශාරීරික වධ හිංසා තමන් විසින්ම තම ශරීරයට පමුණුවා ගැනීමයි". තථාගතයාණන් වහන්සේ මේ අන්ත දෙකටම යොමු නොවී මැද පිළිවෙත අනුව යමින් නිවන් අවබෝධ කරගෙන ඇත. මෙයින් අපට නිගමනය කළ හැක්කේ ජීවිතයේ හා සමාජයේ සෑම අංශයක් කෙරෙහිම අදාළ කරගත හැකි ඉතා යෝග්‍ය බෞද්ධ පිළිවෙත මැද පිළිවෙත බවයි. එමගින් අන්තවාදය ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලබන හෙයින් එය මධ්‍යස්ථ මෙන්ම තීක්ෂණ ඇගයීම් මාධ්‍යයක් වෙයි. පාලි සූත්‍රවලින් මෙම මතවාදය හඳුන්වා දෙනු ලබන්නේ ධර්මය වශයෙනි. එම ධර්මය පටන් ගැනීමේදී ද, මැද භාගයේදී ද, අවසානයේදී ද, මධුර මනෝහර ලෙස සැලකේ. මේ වනාහි බුද්ධ ශ්‍රාවකයාණන් වහන්සේලා විසින් ශතවර්ෂ විසිපහකට අධික කාලයක් තුළ දේශනා කොට ප්‍රකාශ කරන ලද ධර්මයයි. මේ හේතුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් අර්ථ දක්වා ඇති පරිදි "මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව" වනාහි ඉතා සුපරීක්ෂාකාරී ලෙස අන්ත දෙකම මගහරවා ගනිමින් විසි එක්වන සියවසේ බෞද්ධාගමේ ප්‍රගමනය සඳහා යොදාගත යුතු ඉතා හොඳම මාර්ගය වේ.

ගෞරවයෙන් සිහි කළ යුතු දහනව වන සියවසේ බොදු පුනරුදය

මහාචාර්ය කේ.එන්.ඕ. ධර්මදාස

අද අපි වෙසක් පුර පසළොස්වක දිනය (පමණක් නොව සියලු පුන් පොහෝදින) රජයේ නිවාඩු දිනයක් ලෙස භුක්ති විඳිමු. අපට බෞද්ධ කොඩියක් තිබේ. බෞද්ධ පාසල් දිවයින පුරා ඇත. රටේ ප්‍රධාන ආගම ලෙස පමණක් නොව චිරාගතව මෙම දිවයිනේ ශිෂ්ටාචාරයේ උරුමයක් ලෙස බොදු සමයට රටේ ඉහළම පිළිගැන්ම ලැබී ඇත. මේ කාරණා බුදුසමයට හිමි වූයේ සෑහෙන ආයාසයක ප්‍රතිඵල වශයෙන් බව අමතක කළ නොහේ. දහසය වන සියවසේ මුල් අවධියේ ලක්දිව මුහුදුබඩ පළාත්වල සිය අණසක පැතිර වූ පෘතුගීසීන් හා ඔවුන්ගේ අනුප්‍රාප්තික ලන්දේසීන් විසින් මෙන්ම 1815 දී මුළු දිවයින තමා නතු කරගත් ඉංග්‍රීසීන් විසින් ද බුදුසමයට චිරාගතව පැවැති එම තත්ත්වය නිෂේධනය කොට තිබුණි.

වර්ෂ 1815 ට පෙර "සිංහලේ" නමින් හැඳින්වුණු උඩරට රාජධානිය වනාහි අනුරාධපුර අවධියෙහි සිට පැවත ආ දීර්ඝ රාජ්‍ය ඉතිහාසයක අවසාන අවස්ථාව නිසා එම රාජ්‍ය සංස්ථාවෙහි බුදුසමය කෙබඳු තැනක් ගත්තේ ද යත් "මෙලක්දිවැ නොබෝසත්හු තොරව වන්නෙයි" (මේ ලංකාද්වීපයේ බෝධි සත්ත්වයන් මිස අන් අයෙකු රජ වන්නේ නැත) යන සිව්වන මිහිඳු රජුගේ (10 වන සියවස) ශිලා ලේඛනයක වන සඳහනට අනුගතවීම සිංහල රාජත්වය අවසන් වූ දිනය තෙක්ම ස්ථාපිත මූලධර්මයක් විය. එහෙයින් විජාතිකයන් වූ අවසාන රජවරු සිව්දෙනා, ශ්‍රී විජය රාජසිංහ, කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ, රාජාධිරාජසිංහ සහ ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ යන සියලුදෙනාම සැදැහැවත් බෞද්ධයෝ වූහ.

එම චිරාගත සැලැස්ම 1815 දී බිඳ වැටීමට කරුණු යෙදුණි. රජය ඉංග්‍රීසීන්ට පවරා දෙනු ලැබූ උඩරට ගිවිසුම එහි 50 වගන්තිය ප්‍රකාරව මෙරට ජනයා අතර පවතින ආගමික විශ්වාසයන් හා එහි ආයතන සුරැකිව පවත්වාගෙන යාමට පොරොන්දු වූ නමුත් එම පොරොන්දු වැඩිකල් නොයවාම හුදු වචනවලට සීමා වී පවතින දේ බව පෙනුණි. තමාගේ අදූරදර්ශී ක්‍රියාව ගැන වහා පසුතැවිල්ලට පත් ඇතැම් සිංහලයන් 1817 - 18 කාලයේ කැරැල්ලක් ක්‍රියාත්මක කළේ ඒ නිසාය. එහෙත් කැරැල්ලට සියලු සිංහල ප්‍රධානීන් සම්බන්ධ වූයේ නැත. එය බිහිසුණු ලෙස මර්දනය කැරුණි. ඉන් පසුව ආණ්ඩුකාරවරයා නිකුත් කළ නිවේදනයේ ස්වභාවය මේ ආකාර විය.

"බුද්ධාගමෙහි සියලු පූජකවරයන්ට වතාවත්වලට හා පෙරහැරට පෙර දවස දක්වන ලද ගෞරවය ලැබෙනු ඇත. ඒ අනුව වෙනත් පුද්ගලයන් සිය කැමැත්ත අනුව එකිනෙකාගේ ආගම ඇදහීමටත් ගරුතර ආණ්ඩුකාරතුමාගේ අවසර ලබා සුදුසු තැන්හි පූජස්ථාන ඉදි කිරීමටත් රජයේ ආරක්ෂාව නොලැබෙනු ඇතැයි කිසිසේත් ඒත්තු ගත යුතු නොවේ. (උපුටනය Mendis ed. The Colebrooke Commission Report, Oxford Univ. press, 1950, p 285)

මෙයින් අදහස් කෙරුණේ සියලු ආගම්වලට නිදහස ලබාදීම පමණක් නොව මෙම අවධියෙහි එනම් 19 වන සියවස මුල දශකයන්හි එංගලන්තයේ ක්‍රියාත්මක වූ ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරී ව්‍යාපාරයට අවශ්‍ය පරිදි ක්‍රියාත්මක වීමට මග සලසා දීම ද බව පැහැදිලිය. මෙහිදී සිහි තබා ගත යුතු වැදගත් කරුණක් නම් 16 වන සියවස මුල සිට ලක්දිව මුහුදුබඩ පළාත් ආක්‍රමණය කොට එහි පරිපාලනය ගෙන ගිය පෘතුගීසීන් සහ 17 වන සියවසේ මැද සිට එම පළාත් තමා යටතට ගත් අය විසින් ද අනුගමනය කරන ලද ඍජුව පාලන තන්ත්‍රයේ හස්තයක් ලෙස ආගමික ප්‍රචාරය කරන අතර බුදුසමය මර්දනය කිරීමේ පිළිවෙත ඉංග්‍රීසි රජය විසින් අනුගමනය නොකරන ලද බවය. මේ වන විට එංගලන්තයේ පැතිරෙමින් පැවැති ලිබරල්වාදී දේශපාලන දර්ශනය ඊට බලපාන්නට ඇත. එහෙත් "මිත්‍යාදෘෂ්ටිය වෙනුවට සම්‍යක් දෘෂ්ටිය" පැතිරවීමේ සිය න්‍යාය පත්‍රය වඩා සූක්ෂ්ම ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුව සමත් විය. එම කර්තව්‍යය ඉටු කිරීම සඳහා විවිධ ආගමික "සභා" සඳහා ආධාර හා අනුබල දෙන ලදී. ඒ අනුව ලන්ඩන් මිෂන් සොසයිටි ආයතනය 1804 දී ද, බැප්ටිස්ට් මිෂන් සංවිධානය 1812 දී ද, වෙස්ලියන් මෙතඩිස්ට් සංවිධානය 1814 දී ද, ඇමෙරිකන් මිෂන් සංවිධානය 1816 දී ද, චර්ච් මිෂනාරී සොසයිටි සංවිධානය 1818 දී ද සිය ප්‍රධාන කාර්යාල කොළඹ පිහිටුවා ගෙන ආගමික ප්‍රචාර කටයුතු ගෙන යන ලදී. ඇමෙරිකන් මිෂන් සංවිධානය සිය ප්‍රධාන අවධානය යොමු කළේ යාපනය ප්‍රදේශයේ වූ නමුත් අන්‍ය සංවිධාන දිවයිනේ සෑම ප්‍රදේශයක සිය කටයුතු ව්‍යාප්ත කරමින් සිටියෝය.

එකී ආගමික ව්‍යාප්තවාදය අංග කිපයක් ඔස්සේ ක්‍රියාත්මක විය. මෙහි දී යොදා ගැනුණු ක්‍රියාමාර්ග අතර අධ්‍යාපනය ලබාදීම මගින් ආගමික ප්‍රචාරය ඉතා වැදගත් තැනක් ගත්තේය. වර්ෂ 1803 දී පමණ ඇත අවස්ථාවක එවකට ඉංග්‍රීසීන් යටතේ තිබූ ලක්දිව ප්‍රදේශවල සංචාරය කොට පොතක් ලිවූ රොබට් පර්සිවල් සඳහන් කළේ "අපේ අධ්‍යාපනය සහ අපේ ආගම ස්වදේශිකයන්ට හඳුන්වා දීමට උද්‍යෝගිමත් ප්‍රයත්නයක නිරත වීම දිවයිනේ අපේ ආධිපත්‍යය තහවුරු කරලීම සඳහා නොවරදින ක්‍රියාමාර්ගය" බවය (Robert Percival, An Account of the Island of Celylon, London, 1803, p 227) එම පිළිවෙත අනුගමනය කරමින් රජයේ පාසල් මෙන්ම මිෂනාරී සමාගම්වල පාසල් ද දිවයින පුරා පිහිටුවීමට පියවර ගැනුණි. මෙම පාසල් ස්වභාෂා මාධ්‍යයෙන් මෙන්ම ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් ද සිදු විය. රජයේ භාෂාව වූ ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය අධ්‍යාපනයක් ලැබීම සමාජයේ ඉහළට සැහෙන පරිදි උසස් රැකියාවක් ලැබීමේ ඒකායන මාර්ගය වූයෙන් ඒ සඳහා ආර්ථික හා සමාජ ශක්තිය තිබූ බොහෝ දෙනා ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනය සඳහා උත්සුක වූහ. දිවයිනේ පිහිටි ප්‍රධාන ඉංග්‍රීසි පාසල් මුලදී තිබුණේ ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරී සමාගම් යටතේ ය. රජයේ ප්‍රධාන ඉංග්‍රීසි පාසල වූ කලම්බු ඇකඩමි (පසුව රෝයල් කොලීජිය) ද මිෂනාරී පූජකවරුන් යටතේ පැවතුණි. එසේ මුල් ඉංග්‍රීසි පාසල් වූයේ කොළඹ සාන්ත තෝමස් (1851) වෙස්ලි (1874) සාන්ත ජෝසෆ් (1891) මහනුවර ත්‍රිත්ව (1857) පානදුරේ සාන්ත ජෝන් (1891) යාපනේ මධ්‍යම (1870) යනාදි විද්‍යාලයන්ය. දෙවැනිව, ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරී ව්‍යාපාරයේ තවත් ප්‍රබල අවියක් වූයේ මුද්‍රිත මාධ්‍යයයි. ලන්දේසීන් විසින් 17 වන සියවස අග දී හඳුන්වා දෙන ලද මුද්‍රණ ශිල්පය ආගමික ප්‍රචාරය සඳහා ආයුධයක් ලෙස භාවිත කිරීමට 19 වන සියවස මැද දී මෙරට පිහිටුවා තිබුණු මිෂනාරී සමාගම් විසින් පියවර ගැනුණි. ස්වකීය මුද්‍රණ යාන්ත්‍රාල පිහිටුවා ගත් මෙම සමාගම් විසින් බුදුසමය විවේචනය කරමින් කිතු සමයෙහි අගය හුවා දක්වන පත්‍රිකා සහ පුස්තක මුද්‍රණය කොට බෙදා හරින ලදී. යුරෝපීයයන් මෙහි පැමිණීමට පෙර සිට ලක්දිව දුර බැහැර ප්‍රදේශවල පවා යම් පමණක සාක්ෂරතාවක් තිබුණේ පන්සල් ආශ්‍රිතව අකුරු උගන්වන ලද බැවිනි. එහෙයින් එම මුද්‍රිත ලේඛන කියවන පිරිසක් ස්වල්ප වශයෙන් හෝ සිටි බව මිෂනාරීහු දැන සිටියහ. මාසික තෑග්ග (1832) ලංකා නිධානය (1840), උරගල (1842), විස්ත්‍ර කරන්නා (1854) ශාස්ත්‍ර නිධානය (1846) ආදිය එසේ ආරම්භ කරන ලද වාර සඟරා කිපයකි. මීට අමතරව බුදුසමය "අසත්‍ය" ආගමක් බවත් කිතු සමය "සත්‍ය"ආගමක් බවත් පෙන්වා දීමට විවිධ තර්ක ඉදිරිපත් කළ ක්‍රිස්තියානි ප්‍රඥප්ති (1849)නම් පුස්තිකාවය. මෙය මහත් ආන්දෝලනයකට තුඩුදුන් ප්‍රකාශනයක් විය.

සිය ධර්මය ප්‍රචාරය කිරීම සඳහා මිෂනාරීවරුන් විසින් යොදා ගන්නා ලද තුන්වන උපක්‍රමය වූයේ ගම් නියම්ගම්වල සංචාරය කරමින් ධර්ම ප්‍රචාරයට වෑයම් කිරීම ය.

ලන්දේසීන් විසින් 17 වන සියවස අග දී හඳුන්වා දෙන ලද මුද්‍රණ ශිල්පය ආගමික ප්‍රචාරය සඳහා ආයුධයක් ලෙස භාවිත කිරීමට 19 වන සියවස මැද දී මෙරට පිහිටුවා තිබුණු මිෂනාරී සමාගම් විසින් පියවර ගැනුණි. ස්වකීය මුද්‍රණ යාන්ත්‍රාල පිහිටුවා ගත් මෙම සමාගම් විසින් බුදුසමය විවේචනය කරමින් කිතු සමයෙහි අගය හුවා දක්වන පත්‍රිකා සහ පුස්තක මුද්‍රණය කොට බෙදා හරින ලදී.

යම් පමණකට සිංහල ඉගෙනගත් යුරෝපීය පූජකවරු රටේ පැවැති සාමකාමී පරිසරය තුළ කිසිදු බාධාවකින් තොරව "ධර්ම ප්‍රචාරයෙහි" නිරත වූහ. ඔවුන්ට චිරාගතව සිංහල ජනයා අතර පැවැති ආගන්තුක සත්කාරයෙහි ප්‍රතිඵල ද වින්දනය කළ හැකි විය. උදාහරණ වශයෙන් රට අභ්‍යන්තරයෙහි සංචාරය කළ රොබට් ස්පෙන්ටස් හාඩි පූජකතුමා මෙසේ සිය අත්දැකීම විස්තර කොට තිබේ.

"රට අභ්‍යන්තරයෙහි ජනගහනය අඩු ප්‍රදේශවල මා සංචාරය කරන විට මට නිතර නවාතැන් ලැබුණේ පන්සලකය. රාත්‍රී නවාතැන් හෝ දහවල් ග්‍රීෂ්මයෙන් මිදීමට නිවහනක් හෝ මට ප්‍රතික්ෂේප වූයේ කලාතුරකිනි. මට බඩගිනි බව පෙනුණු විට භික්ෂූහු සිය ආහාර පාත්‍ර එළියට ගත්හ.... මගේ පැමිණීම ගැන තමන් සතුටු බව පළ කිරීම පිණිස ඔව්හු දුම්කොළ හෝ අනෙක් සුඛෝපභෝගී දෙයක් රැගෙන ආහ." (R.S. Hardy, Eastern Monachism, London, 1850, pp 112-13)

මේ සිදුවීම්වලදී ක්‍රිස්තියානි පූජකයන් තම "සතුරන්" ලෙස සැලකීමක් නොතිබුණි. ඔවුන් සිය කිතුදහම පැතිරවීමට වැයම් දැරීම ගැන වුවත් විරෝධයක් භික්ෂූන් වහන්සේලා තුළ තිබුණේ නැත. ඊට හේතුව මෙම මුල් අවධියේ ක්‍රිස්තියානි පූජකවරුන් තරමක සහජීවන ප්‍රතිපත්තියකින් කටයුතු කරන්නට ඇත. එහෙත් පසුව එය ආක්‍රමණශීලී ස්වරූපයක් ගත් ආකාරය ඉහත දැක්වූ "ක්‍රිස්තියානි ප්‍රඥප්ති" පුස්තිකාවෙන් පැහැදිලි වේ. "බුදු සමය අසත්‍ය ආගමක්" යැයි කළ ප්‍රකාශනයට පිළිතුරු සැපයීමට භික්ෂූන් වහන්සේලා ඉදිරිපත් වනු ඊළඟ දශක කීපය පුරා දක්නට ලැබිණි. එම ප්‍රතික්‍රියාව කීප ආකාරයක් ගත්තේය. පළමුව, "ක්‍රිස්තියානි ප්‍රඥප්තියට පිළිතුරක්" නමින් බෙන්තර අත්ථදස්සි හිමියන් විසින් සම්පාදනය කළ කෘතිය පුස්කොළපොත් ස්වරූපයෙන් එළි දැක්වුණේ එවකට බෞද්ධයන් සතු මුද්‍රණ යන්ත්‍රාලයක් නොතිබුණු බැවිනි. මේ වන විට ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරි සමාගම් සතුව මුද්‍රණාල හතරක්ම තිබුණේ ය. එනම් මුලින් ලන්දේසීන් සතුව තිබුණු යන්ත්‍රාලය ලංකා අතිරේක බයිබල් සමාගම විසින් 1812 අත්පත් කරගැනීමෙන් ද, වැස්ලියන් සමාගම විසින් 1815 දී පිහිටු වූ මුද්‍රණාලය ද, චර්ච් මිෂනාරි සමාගම විසින් 1823 කෝට්ටේ පිහිටු වූ මුද්‍රණාලය ද බැප්ටිස්ට් මිෂනාරි සමාගම 1841 මහනුවර පිහිටු වූ මුද්‍රණාලය ද යනුවෙනි.

ක්‍රිස්තියානි ව්‍යාප්තවාදයේ ආක්‍රමණශීලී ප්‍රතිපත්තියට එරෙහිව බෞද්ධයන් ප්‍රථම වරට නැගී සිටියේ ඔවුන්ගේ ධර්ම ප්‍රචාරයට පිළිතුරු වශයෙන් ප්‍රසිද්ධ විවාදයන්ට එළඹෙන ලෙස ඔවුන්ට අභියෝග කරමිනි. මෙහි පළමු පියවර වූයේ බෞද්ධයන් සඳහා මුද්‍රණාලයක් පිහිටුවා ගැනීම ය. මේ කර්තව්‍යයට මුල් වූයේ බුලත්ගම සිරි සුමනතිස්ස ධම්මාලංකාර (1795 - 1891) හිමිය. මහනුවර ප්‍රදේශයේ ඉපිද එහි

මහණ වී පසුව ගාල්ලට පැමිණි උන්වහන්සේ එම ප්‍රදේශයේ බෞද්ධ ක්‍රියාකාරී පිරිස් සමඟ එකතු වී මෙම තදබල අවශ්‍යතාව සපුරා ගනු වස් මූලික වූහ. බොදු ජනතාව අතරින් මුදල් එක් කොට එය ප්‍රමාණවත් නොවූයෙන් මෙකල ලොව සිටි එකම බෞද්ධ රාජ්‍ය පාලකයා වූ සියම් මහරජුට ආයාචනයක් යැවීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් අවශ්‍ය හිඟ මුදල ලැබී 1862 වන විට ගාල්ලේ ලංකාලෝක මුද්‍රණාලය ප්‍රථම බෞද්ධ මුද්‍රණාලය ලෙස පිහිටුවීමට හැකියාව ලැබුණි. එහෙත් තවම මුද්‍රණ ශිල්පයේ ආධිපත්‍යය තිබුණේ ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරීවරුන් අතේ ය.

ආක්‍රමණශීලී මිෂනාරි ව්‍යාපෘතියට මුහුණදීමට 19 වන සියවසේ දෙවන භාගයේ දී ඉදිරිපත් වූ ප්‍රධාන චරිතය වූයේ මිගෙට්ටුවත්තේ ගුණානන්ද (1823 - 1890) හිමි ය. උන්වහන්සේ දක්ෂ කථිකයකු වශයෙන් ද ප්‍රවීණ ලේඛකයෙකු වශයෙන්ම මෙන්ම දක්ෂ සංවිධායකවරයකු වශයෙන් ද බෞද්ධ පුනර්ජීවනයට සැපයූ දායකත්වය අති ප්‍රබල විය. ක්‍රිස්තියානි පූජකවරුන්ගේ "ධර්ම ප්‍රචාර" කටයුතුවලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල සැරිසරමින් ධර්ම දේශනා රාශියක් උන්වහන්සේ පවත්වා ඇත. දැනට වාර්තා වී ඇති පරිදි සංඛ්‍යාවෙන් 4000ක් පමණ වූ මේ ධර්ම දේශනා එවකට දුර්ලභව පැවැති ධර්ම ප්‍රචාර කටයුතුවලට මහත් ශක්තියක් ලබාදෙන්නට ඇත.

ගුණානන්ද හිමියන් ඉතිහාසගතව ඇත්තේ "වාදීභසිංහ" නාමයෙනි. එනම් ඉතා ආක්‍රමණශීලී ලෙස බුදු සමය පහත හෙළමින් තම සමය හුවා දක්වමින් සිටි කිතුණු පූජකයන් මහජන සභා ඉදිරියේ විවාදය කැඳවා ඔවුන්ගේ මතවාද ඛණ්ඩනය කිරීමෙහි උන්වහන්සේ දැක්වූ අසහාය නෛපුණ්‍යය හේතුවෙනි. එබඳු වාදකරුවකු මෑත ඉතිහාසයේ නොවූ විරූ තරම්ය. බද්දේගම වාදය (1862), කැලණියේ වරාගොඩ වාදය (1866), සත්කෝරළේ උදන්විට වාදය (1866), ගම්පොල වාදය (1871) යන වාදවල දී සිය ප්‍රතිවාදීන් ගෙන හැර දැක්වූ අදහස් ඉතා චතුර ලෙස ඛණ්ඩනය කිරීමට මිගෙට්ටුවත්තේ හිමියෝ සමත් වූහ. මෙම වාද සමූහයේ කූටප්‍රාප්තිය සිදු වූයේ 1873 දී පානදුරයේ පවත්වන ලද පානදුරා වාදයෙන්ය.

සුපුරුදු පරිදි මිගෙට්ටුවත්තේ හිමියන් ප්‍රධාන කථිකයා වූ බෞද්ධ පක්ෂයෙහි හික්කඩුවේ සුමංගල හිමි (1826 - 1911) වැලිගම සුමංගල හිමි (1825 - 1905) ආදී එවකට ලක්දිව සිටි උසස් ම පඬිවර භික්ෂූන් වහන්සේලා එක්ව සිටිය හ. ක්‍රිස්තියානි පක්ෂයේ ප්‍රධාන කථිකයන් වූයේ ප්‍රවීණ දේශකවරුන් වූ ඩේවිඩ් ද සිල්වා සහ ඒ.එෆ්. සිරිමාන්න යන දෙදෙනා ය. වාදය නැරඹීම සඳහා 15,000 ක පමණ පිරිසක් රැස්ව සිටි බව වාර්තා වී ඇත. එදින සිදුවූ වාදයේ දී අවසාන කථාව කළ මිගෙට්ටුවත්තේ හිමියන් බෞද්ධ පක්ෂය ජයග්‍රහණය කළ බව පිරිසට ඒත්තු ගැන්වීමට සමත් වූ බව වාර්තා වී ඇත. එහි දී රැස්වූ පිරිසෙන් පැන නැගුණු සාධු නාදය දිගින් දිගට නොනවත්වා ප්‍රකාශවත්ම පිරිස සන්සුන් කිරීම අවශ්‍ය විය. එදා එම සභාවේ සිටි ඉංග්‍රීසි ජාතික ලේඛකයෙකු වාර්තා කර ඇති පරිදි, "එහි සිටි පොලිස් භටයන් අතළොස්සක් දෙනා පිරිස සන්සුන් කිරීමට තැත් කළ මුත් මේ මහා ඝෝෂාව නැවැත්වීමට ඔවුන් සමත් වූයේ නැත. අනතුරුව ශ්‍රී පාදස්ථානයේ හිමියන් (හික්කඩුවේ සුමංගල හිමි) කළ ඉල්ලීම අනුව මිගෙට්ටුවත්තේ ස්වාමීන් වහන්සේ නැගී සිට අත ඔසොවා මිනිසුන්ට නිශ්ශබ්ද වන ලෙස සංඥා කළෙන් සියල්ලෝම නිහඬ වූහ." (John Capper, Quoted in Kitsiri Malalgoda, "The Buddhist" – Christian confontration in Ceylon, The Social compass, 20, 1973, pp 171 – 200)

කිතු සමයේ ආක්‍රමණශීලී ව්‍යාප්තවාදයට මුහුණපෑමේ අභියෝගයට ලක්ව සිටි බෞද්ධයන්ගේ ආත්ම විශ්වාසය පුබුදුවාලීමට මිගෙට්ටුවත්තේ හිමි සහ මේ වන විට ක්‍රියාත්මකව තිබුණු අනෙක් බෞද්ධ සංවිධාන අතළොස්ස සමත් වූ බව පෙනේ. එහෙත් එම ප්‍රතිචාරය අධිෂ්ඨානශීලී හා සංවිධානාත්මක මුහුණුවරක් ගනිමින් විශේෂයෙන් නව යුගයට සරිලන පරිදි සකස්වූයේ යුරෝපයෙන් මෙහි පැමිණි ආධාරකරුවකුගේ මැදිහත් වීම නිසාය. බෞද්ධයන්ට මහත් භාග්‍යයක් උදාකර දෙමින් එසේ මැදිහත් වූ පුද්ගලයා වූයේ කර්නල් හෙන්රි ස්ටීල් ඕල්කොට් (1832 - 1907) ය. ක්‍රිස්තු ලබ්ධිය කෙරේ කළකිරී පරමවිඥනාර්ථ සමාගම නම් සංවිධානයක් පිහිටුවාගෙන සිටි ඔහුට පානදුරා වාදය පිළිබඳව විස්තර කැරුණු පුවත්පත් වාර්තාවක් ඇස ගැසුණි. එහි දී මිගෙට්ටුවත්තේ හිමියන් ප්‍රමුඛ බෞද්ධ පිරිසෙහි තර්ක කෙරේ පැහැදුණු ඔහු මෙරට සිදුවෙමින් පැවැති ආගමික වාද විවාදයන් හා බටහිර සංස්කෘතියේ ව්‍යාප්තියට එරෙහිව පැන නැගී තිබුණු ව්‍යාපාරයන්ට උපකාර කිරීම මැනවැයි තීරණය කළ බව පෙනේ. ඒ අනුව 1880 දී ඔහු පරමවිඥනාර්ථ සමාගමේ තවත් ප්‍රධාන චරිතයක්ව සිටි හෙලේනා බ්ලැවැට්ස්කි මැතිනිය සමග ලක්දිවට සම්ප්‍රාප්ත විය. ඕල්කොට්තුමා තම දිනපොතෙහි සටහන් කර ඇති පරිදි එතෙක් ශ්‍රී ලාංකේය බෞද්ධයන් තුළ නොවූ විරූ ආකාරයේ උද්‍යෝගයක් ජනිත කිරීමට ස්වකීය ආගම වෙනුවෙන් පෙනී සිටි එම සුදු ජාතිකයෝ සමත් වූහ. ඕල්කොට්තුමා පරමවිඥනාර්ථ සමාගමේ ශාඛාවක් කොළඹ පිහිටුවූ අතර එය බෞද්ධ පරමවිඥනාර්ථ සමාගම යැයි නම් විය. එහි ශාඛා තවත් ප්‍රධාන නගරවල ද පසුව පිහිටුවන ලදී. ඕල්කොට්තුමා බෞද්ධයන් අමතා මෙම උපක්‍රමය ඔවුන්ට දන්වා සිටියේය.

"අපේ බලවේගයන් කෙසේ සංවිධානය කළ යුතු ද කියා ඔබ මගෙන් ඇසුව හොත් මම ඔබට ඔබේ මහා ප්‍රතිවාදියා වන ක්‍රිස්තියානිය පෙන්වා දෙන්නෙමි.

සිය ආගම සජීවව පවත්වා ගැනීමටත් එය ව්‍යාප්ත කිරීමටත් ඔවුන් යොදාගන්නා ප්‍රබල ආයතන වන සුවිසල් වූ ද විවිධාංගික වූ ද බයිබලය, ප්‍රචාරක පත්‍රිකා, ඉරිදා පාඨශාලා පද්ධතිය, මිෂනාරී සංවිධාන ආදිය පෙන්නුම් කරමි (උපුටා ගැනුණේ Kitsiri Malalgoda, "Buddhism in Post Independent Sri Lanka" in K.M. de Silva ed. Sri Lanka Since Independence, Colombo, 1974, pp 73 - 7)

ඕල්කොට්තුමා මින් අදහස් කළේ බෞද්ධ ක්‍රියාකාරීන් තමන්ගේ සංවිධානයන් මිෂනාරී සංවිධානයන්ට සමාන්තරව ඒ හා සමාන ලෙස සැලසුම් සහිතව තම ප්‍රතිවාදියාට මුහුණ දිය යුතු බව ය. මේ සඳහා අත්‍යවශ්‍ය අංගයක්ව පැවැති බෞද්ධ පාඨශාලා පද්ධතියක් ගොඩනැගීමට ඕල්කොට්තුමා බෞද්ධයන්ට මග පෙන්වා දුන්නේය. ස්වභාෂා පාසල් මෙන්ම ඉහළ ප්‍රමිතියෙන් යුතුව ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනයක් ලබා දෙන ඉංග්‍රීසි පාසල් ද පිහිටුවීමට පියවර ගැනුණි. ඒ අනුව කොළඹ ආනන්ද විද්‍යාලය, මහනුවර ධර්මරාජ විද්‍යාලය සහ ගාල්ලේ මහින්ද විද්‍යාලය ද, මාතර රාහුල විද්‍යාලය ද පිහිටුවන ලදී.

ඕල්කොට්තුමා මෙරටට පැමිණෙන විට බෞද්ධයන්ගේ යැයි කිව හැකි පාසල් දිවයිනේ තිබුණේ තුනක් පමණි. ඉන් දෙකක් දෙඩන්දූවේ ද, එකක් හෝමාගම ද වූයේ භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ උද්‍යෝගය නිසාය. මෙම කණගාටුදායක තත්ත්වය වෙනස් කරලීමට මැදිහත් වූ ඕල්කොට්තුමාගේ මඟ පෙන්වීම යටතේ 1900 වන විට දිවයිනේ බෞද්ධ පාසල් 142 ක් දක්නට ලැබුණි. එහෙත් ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරී පරිපාලනය යටතේ පාසල් 1117 ක් ව තිබුණි. (සංඛ්‍යා ලේඛන ගැනුණේ K.H.M. Sumathipala, History of Education in Ceylon, Dehiwala, Tisara, 1968 පොතෙනි)

ඕල්කොට්තුමා මෙරටට පැමිණෙන විට බෞද්ධයන්ගේ යැයි කිව හැකි පාසල් දිවයිනේ තිබුණේ තුනක් පමණි. ඉන් දෙකක් දෙඩන්දූවේ ද, එකක් හෝමාගම ද වූයේ භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ උද්‍යෝගය නිසාය. මෙම කණගාටුදායක තත්ත්වය වෙනස් කරලීමට මැදිහත් වූ ඕල්කොට්තුමාගේ මඟ පෙන්වීම යටතේ 1900 වන විට දිවයිනේ බෞද්ධ පාසල් 142 ක් දක්නට ලැබුණි.

මිෂනාරී පාසල් පද්ධතිය තුළ පවතින ආකාරයෙන් කාන්තා පක්ෂය සඳහා වෙනමම බෞද්ධ පාසල් පිහිටුවීමේ අවශ්‍යතාව ද ඕල්කොට්තුමාගේ අවධානයට ලක් විය. ඒ අනුව 1889 දී නාරී ශික්ෂාදාන සමිතිය නම් සංගමයක් පිහිටුවීමට ඔහු මුල් විය. එම සංගමයේ තීරණයක් අනුව දිවයිනේ පළමු කාන්තා බෞද්ධ විද්‍යාලය මරදානේ පිහිටුවන ලදී. පසුව මියුසියස් විද්‍යාලය බවට පත් වූයේ මෙය ය. මෙහි පළමු විදුහල්පතිනිය වූයේ ඔස්ට්‍රේලියානු ජාතික කාන්තාවකි. ඒ අයුරින් මෙම අවධියෙහි දී යුරෝපීයයන් කීපදෙනකු මෙරට බෞද්ධාවබෝධය ගැන පැහැදී අධ්‍යාපනඥයන් වශයෙන් මෙහි සේවයට ආවෝය. කොළඹ ආනන්ද විද්‍යාලයේ විදුහල්පති වූ සී.ඩබ්ලිව්. ලෙඩ් බීටර්, ගාල්ලේ මහින්ද විද්‍යාලයේ විදුහල්පති වූ එෆ්.එල්. වුඩ්වඩ් එබඳු අය වෙති.

ඕල්කොට්තුමාගෙන් ලද දිරිගැන්වීම අනුව බෞද්ධ පුනර්ජීවන ව්‍යාපාරය වඩා ශක්තිමත්ව ඉදිරියට ආ අයුරු ඉහත සඳහන් කළෙමු.

විශේෂයෙන් තමන් පසුබා සිටි තවත් ක්ෂේත්‍රයක්වූ මුද්‍රිත මාධ්‍යය භාවිතයට ගැනීම සඳහා පියවර ගණනාවක් බෞද්ධයන් විසින් 1860 දශකයෙන් පසු ගන්නා ලදී. ප්‍රථම බෞද්ධ පුවත්පත වශයෙන් 1862 දී ලක්මිණි පහන පුවත්පත පළ විය. මේ අතර බෞද්ධ ප්‍රබෝධයේ ප්‍රබල ක්‍රියාකරුවකු වූ මිගෙට්ටුවත්තේ ගුණානන්ද හිමියන් විසින් සර්වඥ ශාසනාභිවෘද්ධිදායක ධර්ම සමාගම නමින් සංවිධානයක් පිහිටුවා සුදර්ශනය (1880), දුර්ලබ්ධි විනෝදනිය (1862), සාරාර්ථ ප්‍රදීපිකාව (1863) ආදී ප්‍රකාශන ගණනාවක් එළිදක්වන ලදී. ඕල්කොට්තුමාගේ අනුදැනුම යටතේ පිහිටුවන ලද බෞද්ධ පරම විඥනාර්ථ සමාගම විසින් සරසවි සඳරුස නමින් සතිපතා පුවත්පතක් 1880 දෙසැම්බර් 3 වන දින අරඹන ලදී. එහි අනුශාසක වූයේ හික්කඩුවේ සුමංගල හිමිය. උන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය වූ වේරගම පුංචිබණ්ඩාර පඬිතුමා ප්‍රථම සංස්කාරකවරයා විය. මේ වන විට බෞද්ධ භික්ෂු අධ්‍යාපනයේ මූලායතන බවට පත් වූ විද්‍යෝදය පිරිවෙන (1873) සහ පැලියගොඩ විද්‍යාලංකාර පිරිවෙන (1875) ඇරඹී තිබුණි.

පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය හුදෙක් ආගමික වාදවිවාදයන් හි නිරතවීමෙන් ඔබ්බට ගොස් වඩා උත්කෘෂ්ට අරමුණු වූ බෞද්ධ සංස්කෘතිය අධ්‍යයනය, ත්‍රිපිටකය හැදෑරීම හා අටුවා ටීකාදී පරිවාර ග්‍රන්ථ පරිශීලනය මෙන්ම සම්භාව්‍ය සිංහල සාහිත්‍ය අධ්‍යයනය පමණක් නොව සංස්කෘත සාහිත්‍යය අධ්‍යයනය කෙරේ ද යොමු වී තිබිණි. ඒ අනුව මෙම පිරිවෙන් හි අනුග්‍රහයෙන් පළ වූ සත්‍යසමුච්චය (1873), සමය සංග්‍රහය (1873), ඥානවභාසය (1881), ඥානාදර්ශය (1896) වැනි වාර ප්‍රකාශයන්හි එකී විෂය ක්ෂේත්‍රයන් අරභයා වූ ශාස්ත්‍රීය ලේඛන ඇතුළත් වී තිබෙනු දැකිය හැකි විය.

1880 න් පසුව බෞද්ධ පක්ෂය තුළ පැන නැගුණු නව ප්‍රබෝධය විශේෂයෙන් කොළඹ කේන්ද්‍ර කර ගත් ක්‍රිස්තියානි පක්ෂයේ ක්‍රියාකාරකම්වලට අභියෝගයක් ලෙස දක්නා ලදී. මෙසේ බලවේග දෙකක ප්‍රතිවිරෝධතාවන් අවසන් වූයේ 1883 වර්ෂයේ කොටහේනේ සිදු වූ බෞද්ධ ක්‍රිස්තියානි කෝලාහලයකිනි. මෙය සිදු වූයේ බෞද්ධයන් විසින් තම පන්සලෙහි ඉදිකරන ලද නව ගොඩනැගිල්ලක් විවෘත කිරීම අරභයා පවත්වන ලද පෙරහැරකට ක්‍රිස්තියානි පිරිස විසින් පහරදීමෙනි. සිද්ධිය වන විට ඉන්දියාවට ගොස් සිටි ඕල්කොට්තුමා වහා ලංකාවට පැමිණ බෞද්ධ ප්‍රධානීන් කැඳවා බෞද්ධාරක්ෂක සමිතිය නමින් සංගමයක් පිහිටුවී ය. එම සංගමය මගින් නූතන යුගයට සරිලන පරිදි බෞද්ධයන්ගේ අයිතිවාසිකම් රජයට දැනුම්දීමටත් තමන්ට සිදුවන අසාධාරණතාවන් පෙන්වා දී සුදුසු පිළියම් යොදවා ගැනීමටත් ක්‍රමවත් වැඩපිළිවෙළක් සකස් කර ගැනුණි. මෙසේ සංවිධානගත වූවන් අතර ප්‍රමුඛස්ථානය ගත්තේ ඒ වන විට කොළඹ නගරය කේන්ද්‍ර කරගෙන ව්‍යාපාරික ලෝකයේ සාර්ථක ව්‍යාපාරිකයන් බවට පත්ව සිටි දෙන් කරෝලිස් හේවාවිතාරණ, එස්. එස්. ප්‍රනාන්දු, ඩබ්.ඊ. බැස්ටියන්, ඒ.පී. ධර්මගුණවර්ධන, විලියම් ද ආබ්‍රෙව්, හරමානිස් කුරේ ආදීහුය. බෞද්ධයන් ලෙස තම අනන්‍යතාවයට උත්තේජනයක් ලද මොවුන් විසින් කොළඹ නගරයේ නව විහාරස්ථාන ඉදිකිරීමට මෙන්ම අනුරාධපුර, පොළොන්නරුව, තිස්සමහාරාමය වැනි ඓතිහාසික ස්ථානවල ප්‍රතිසංස්කරණය වෙමින් පැවැති සිද්ධස්ථානයන් හි පුනරුත්ථාපන කටයුතු සඳහා සිය ධනය නොමසුරුව පරිත්‍යාග කිරීමෙන් විශේෂ මෙහෙවරක් ඉටු කළහ.

දිවයිනේ සියයට 80කට ළංවූ ප්‍රතිශතයක්ව සිටි බෞද්ධයන්ගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වී ඇති ආකාරය යටත්විජිත ආණ්ඩුකාරවරයාට කරුණු පැහැදිලි කිරීමෙන් සෑහීමකට නොපත් ඕල්කොට්තුමා ලන්ඩනයට ගොස් යටත්විජිත කාර්යාංශයේ නිලධාරීන්ට ද කරුණු ඉදිරිපත් කළේය. තම ආගමේ විශේෂ පූජනීය දිනය වන වෙසක් පුර පසළොස්වක දින පවා වැඩ කිරීමට සිදුව තිබීම බෞද්ධයන්ට සිදු වී ඇති බලවත් අසාධාරණයක් බව යටත් විජිත බලධාරීන්ට පෙන්වා දෙන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් 1885 මැයි මසට යෙදී තිබුණු වෙසක් පුන් පොහෝ දිනය රජයේ නිවාඩු දිනයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

බෞද්ධ ජනතාවට ස්වකීය අනන්‍යතාව සංකේතවත් කරන ධජයක අවශ්‍යතාවය ද මේ අවධියෙහි දී අවධානයට යොමු විය. යළිත් බෞද්ධාරක්ෂක සංවිධානයෙ හි ප්‍රමුඛව සිටි පිරිස විසින් බුද්ධ රශ්මි මාලාව පෙන්නුම් කරන ෂඩ්වර්ණ වූ බෞද්ධ ධජය සැලසුම් කරන ලද්දේය.

මෙම ධජය නිර්මාණය සඳහා සහභාගී වූවන් අතර මිගෙට්ටුවත්තේ හිමි මෙන්ම කර්නල් ඕල්කොට් ද වූහ. මුල දී ඉතා දිගට පැවැති ධජය ප්‍රායෝගික භාවිතයට සරිලන පරිදි දිග පළලින් යුක්ත කර ගැනීමේ අශ්‍යතාව පෙන්වා දෙන ලද්දේ ඕල්කොට්තුමා විසිනැයි පැවසේ.

බෞද්ධයන් සංවිධානාත්මකව කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ලබාගත හැකි වූ තවත් අයිතිවාසිකමක් වූයේ උප්පැන්න, විවාහ සහ මරණ ලියාපදිංචි කිරීම පිණිස බෞද්ධ රෙජිස්ට්‍රාර්වරුන් පත්කර ගැනීමේ අයිතියටම බ්‍රිතාන්‍ය පාලනය ඇරඹුදා සිට උපත්, විවාහ හා මරණ ලියාපදිංචි කැරුණේ ප්‍රාදේශීය ක්‍රිස්තියානි පල්ලි මාර්ගයෙනි. මෙය බෞද්ධ හා අන්‍යාගමික ජනයාට සිදුව තිබුණු බලවත් අසාධාරණයක් විය. ඕල්කොට්තුමා බ්‍රිතාන්‍ය බලධාරීන් සමග කළ සාකච්ඡාවන්හි ගැබ් වූ එක් ඉල්ලීමක් වූයේ බෞද්ධයන් සඳහා ස්වකීය රෙජිස්ට්‍රාර්වරුන් පත්කර දීමට රජය කටයුතු කළ යුතු බව ය. එම ඉල්ලීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් 1888 දී ප්‍රථම බෞද්ධ රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා රජය විසින් පත් කරන ලදී. මේ අයුරින් ඕල්කොට්තුමාගේ මැදිහත් වීම බෞද්ධ ජනයාට පැහැදිලි ලෙස අයිතිවාසිකම් දිනා ගැනීමට මග සලසා දුන්නා සේම බෞද්ධ පාසල් පද්ධතියක් ගොඩනගා දීමෙන් ඔවුන්ගේ අනන්‍යතාව ආරක්ෂා කර ගැනීමට මහත් රුකුලක් ද සපයා දුන්නේය. ඕල්කොට්තුමා 1880 දී ලක්දිවට පැමිණි අවස්ථාවෙහි 16 වන වියෙහි වූ ඩේවිඩ් හේවාවිතාරණ (පසුව අනගාරික ධර්මපාල) ඔහුගේ භාෂා පරිවර්තකයා ලෙස දිවයිනේ ඕල්කොට් කළ සංචාරයන්හි ඔහු හා එක් විය. බෞද්ධ පරමවිඥනාර්ථ සමාගමේ ලේකම් ලෙස තෝරා ගැනුණු ධර්මපාල සරසවි සඳරැස පුවත්පතේ කළමනාකරවරයා ද විය. ධර්මපාල පළමු වරට ඉන්දියාවට ගියේ ද ඕල්කොට් හා සමගය. පසු කලෙක ඕල්කොට්තුමාගේ "පරමවිඥනාර්ථ වාදය" ගැන සැක සිතින් බැලූ ඇතැම් බෞද්ධ නායකයන් (ලක්මිණි පහන කර්තෘ ඇම්. ධර්මරත්න පඬිතුමා වැනි) ඕල්කොට් විවේචනයට භාජිතා කරන්නට වුවත් ධර්මපාලයන් එයින් සැලුණේ නැත. එහෙත් 1906 දී දෙදෙනා අතර උග්‍ර මතභේදයක් ඇති වී ධර්මපාලතුමා විසින් ඕල්කොට්තුමාගේ "ආගමික" විශ්වාස දැඩි දෝෂ දර්ශනයට ලක් කරන ලදී. ඊට හේතුව ඕල්කොට්තුමා හුදු බෞද්ධයකුම වූවා නොව හින්දු සමය ද ඇතුළත් සියලු පෙරදිග ආගම් කිතුසමයට එරෙහි එක් තලයක ලා සැලකීම බව පෙනේ. ඒ කුමන විවේචන සිදු වූවත් ඕල්කොට්තුමාගෙන් සිංහල බෞද්ධයන්ට සිදු වූ සේවය අතිශය උත්කෘෂ්ට වූවක් බව පොදු පිළිගැනීම වේ.

දහනව වන සියවසේ සිදු වූ බෞද්ධ ප්‍රබෝධය දේශීය බුද්ධිමතුන් භික්ෂූන් වහන්සේලා මෙන්ම ගිහිපාක්ෂිකවරුන් විසින් මහත් පරිශ්‍රමයෙන් ගොඩනගන ලද්දකි. මෙම පුනරුදය සඳහා විවිධ හේතු සාධක බලපෑ බව පැහැදිලිය. උදාහරණ වශයෙන් සිංහල සංස්කෘතික උරුමය කෙරේ ජනතාවගේ අවධානය යොමු කරවන අපේ සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය කෘතීන් එතෙක් හුදු පුස්කොළ පිටපත් ස්වරූපයෙන් පිටපත් කරන්නන් අතින් එක් වූ දෝෂ සහිතව තිබුණු අවස්ථාවක පිරිවෙන් ආශ්‍රිත පඬිවරුන් විසින් පිටපත් සංසන්දනයෙන් සංස්කරණය කොට මුද්‍රණය කරලීම මෙම අවධියෙහි විශිෂ්ට කාර්ය සාධනයක් විය. භික්ෂු පඬිවරුන්ගේ ඇසුරෙන් 1837 දී මහාවංශය ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කොට ලොව හමුවේ තැබීමට බ්‍රිතාන්‍ය සිවිල් නිලධාරියකු වූ ජෝර්ජ් ටර්නර් සමත් විය. ඒ අයුරින්ම භික්ෂු පඬිවරුන්ගේ ඇසුරෙන් භාෂා ශාස්ත්‍ර ඉගෙනගත් ජේම්ස් ද අල්විස් පඬිතුමා සිදත් සඟරාව නම් සම්භාව්‍ය සිංහල ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථය දීර්ඝ ප්‍රස්තාවනාවක් සහිතව ඉංග්‍රීසියට නගා 1853 දී මුද්‍රණද්වාරයෙන් නිකුත් කිරීමට සමත් විය. මෙම ප්‍රස්තාවනාවේ දී අමාවතුර, බුත්සරණ ආදී එකල පුස්කොළ පොත් ලෙස පමණක් තිබුණු සිංහල සම්භාව්‍ය සාහිත්‍යය ලොවට හඳුන්වා දීම සිංහල සාහිත්‍ය ඉතිහාසය සටහන් කළ පළමු අවස්ථාව වූයේ ය.

මෙම කෘතිය ඉංග්‍රීසියෙන් පළ කළේ අපේ සංස්කෘතික උරුමය පහත් කොට සැලකූ විදේශිකයන්ගේ මෙන්ම ඔවුන් අනුකරණය කළ ඇතැම් ඉංග්‍රීසි උගත් ස්වදේශිකයන්ගේ ද ඇස් ඇරවීම පිණිස බව ජේම්ස් ද අල්විස් සිය ප්‍රස්තාවනාවේ සඳහන් කර තිබේ. මෙකල සිටි විශිෂ්ට පඬිවරයෙකු වූ බටුවන්තුඩාවේ පණ්ඩිතුමා යළි සිදත් සඟරාව සංස්කරණය කොට විස්තර වර්ණනා සහිතව 1857 දී පළ කළ අතර එම කෘතිය සඳහා තවත් විස්තර වර්ණනා හික්කඩුවේ සුමංගල හිමියන් විසින් 1884 දී ද, රත්මලානේ ධර්මාරාම හිමියන් විසින් 1904 දී ද පළ කැරුණි. අමාවතුර ග්‍රන්ථය හෙන්ද්‍රික් ජයතිලකයන් විසින් සංස්කරණය කොට 1884 - 86 කාලයේ දී කොටස් වශයෙන් පළ විය. බුත්සරණ ග්‍රන්ථය මුල්ලේරියාවේ විපුලසාර හිමියන්ගේ සංස්කරණයක් ලෙස 1894 දී පළ විය.

මුවදෙව්දාවත සංස්කරණය වේරගම පුංචිබණ්ඩාර මහතාගේ කෘතියක් ලෙස 1880 දී පළ විය. සසදාවත අතුරුවැල්ලේ ධම්මපාල හිමියන්ගේ සංස්කරණයක් ලෙස 1901 දී පළ විය. එතෙක් හුදෙක් සන්නසක ස්වරූපයෙන් පැවැති කව්සිළුමිණ මහා කාව්‍යය පද්‍ය ස්වරූපයට නගා මඩුගල්ලේ සිද්ධාර්ථ හිමියන් විසින් 1890 දී එළි දක්වන ලදී. එසේ අපේ සාහිත්‍ය උරුමය ක්‍රමයෙන් හෙළිපෙහෙළි වන අතරතුර අපේ පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමය ද වන ප්‍රවාහයෙන් මුදවා ගෙන ලෝකයාට දැනගන්නට සැලැස්වීම ද 19 වන සියවසේ අග දශකයන්හි දී සිදු විය. දහනව වන සියවසේ මැද පමණ සිට අනුරාධපුරය, මිහින්තලේ, පොළොන්නරුව, තිස්සමහාරාමය වැනි පෞරාණික ස්ථාන වෙත බෞද්ධ සැදැහැවතුන් වන්දනාව සඳහා යාම සිදුවෙමින් පැවතුණි. මේ ස්ථානයන්හි තිබුණු ශිලාලේඛන වැනි පුරාවිද්‍යාත්මක අගයෙන් යුත් වස්තූන් ද සොයා ගැනුණේය. උදාහරණ වශයෙන් 1853 දී ජේම්ස් ද අල්විස් මහතා ලියූ සිදත් සඟරා පරිවර්තනයේ ප්‍රස්තාවනාවෙහි මිහින්තලේ පුවරු ලිපිය හැකි අයුරින් පිටපත් කොට කිසියම් පරිවර්තනයක් ද ඉදිරිපත්ව තිබුණි. ඒ අතර අපේ ශිලාලේඛන පිළිබඳ පළමු විධිමත් අධ්‍යයනය 1871 දී පී. ගෝල්ඩ්ෂ්මිට් සහ මුලර් දෙදෙනා විසින් අරඹන ලදුව එහි ප්‍රතිඵල 1881 දී "ලක්දිව පැරණි ශිලා ලේඛන" නමින් පළ විය. 1890 වර්ෂයේ දී රජය විසින් ලංකා පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව ආරම්භ කොට අනුරාධපුරය, පොළොන්නරුව ඇතුළු පුරාවිද්‍යා ස්ථාන පිළිබඳ විධිමත් අධ්‍යයනයක් ආරම්භ කරන ලදී. ඒ අතර 1870 බෞද්ධ සැදැහැවතුන් විසින් අනුරාධපුරයේ රුවන්වැලි දාගැබ සහ මාගම තිස්සමහාරාමයේ දාගැබ ද ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ආරම්භ කැරුණි.

පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණයන්හි ප්‍රතිඵල වශයෙන් පැරණි සිංහලයන්ගේ ගෘහනිර්මාණ ශිල්පය, කැටයම් කලාව, චිත්‍ර ශිල්පය, වාරිකර්මාන්ත තාක්ෂණය ආදී විශිෂ්ට කාර්යසාධනයක් හෙළිපෙහෙළි වන්නට විය. ඉන් ප්‍රමෝදයට පත් ජාත්‍යනුරාගී චින්තකයෙකුගේ උදානය මෙබඳු විය.

මනුෂ්‍යයකුට ජීවත් විය හැකි කාලය අවුරුදු සියයකි. මහ දාගැබ්, මහ වැව්, සිත්කළු වූ කැටයමින් යුත් ශෛලමය පඩිපෙළ, ස්තම්භ ආදිය වර්ෂ දහස් ගණනක් පවතී. ඒවා පවත්නා කාලය, මුළුල්ලේ සිංහල ජාතියේ තේජෝබලය හා යශෝරශ්මි මණ්ඩලයන් පැතිර පවතිනු ඒකාන්තයි (වලිසිංහ හරිශ්චන්ද්‍ර, පුරාවිද්‍යාව, කොළඹ, බැස්ටියන් සමාගම, 1912, 4 පි)

දහනව වන සියවසේ මුලදී රට බ්‍රිතාන්‍ය අධිරාජ්‍යයේ කිරීටයක් වශයෙන් විවිධ තාඩන පීඩනයන්ට ජනතාව ලක් වූවන් ස්වකීය ජාත්‍යනුරාගී හැඟීම් පුබුදුවා ගනිමින් සිය අනන්‍යතාව රැක ගැනීමට ජනතාවට හැකි වූයේ ඉහත සඳහන් හෙළ බොදු පුනරුදය නිසාය.

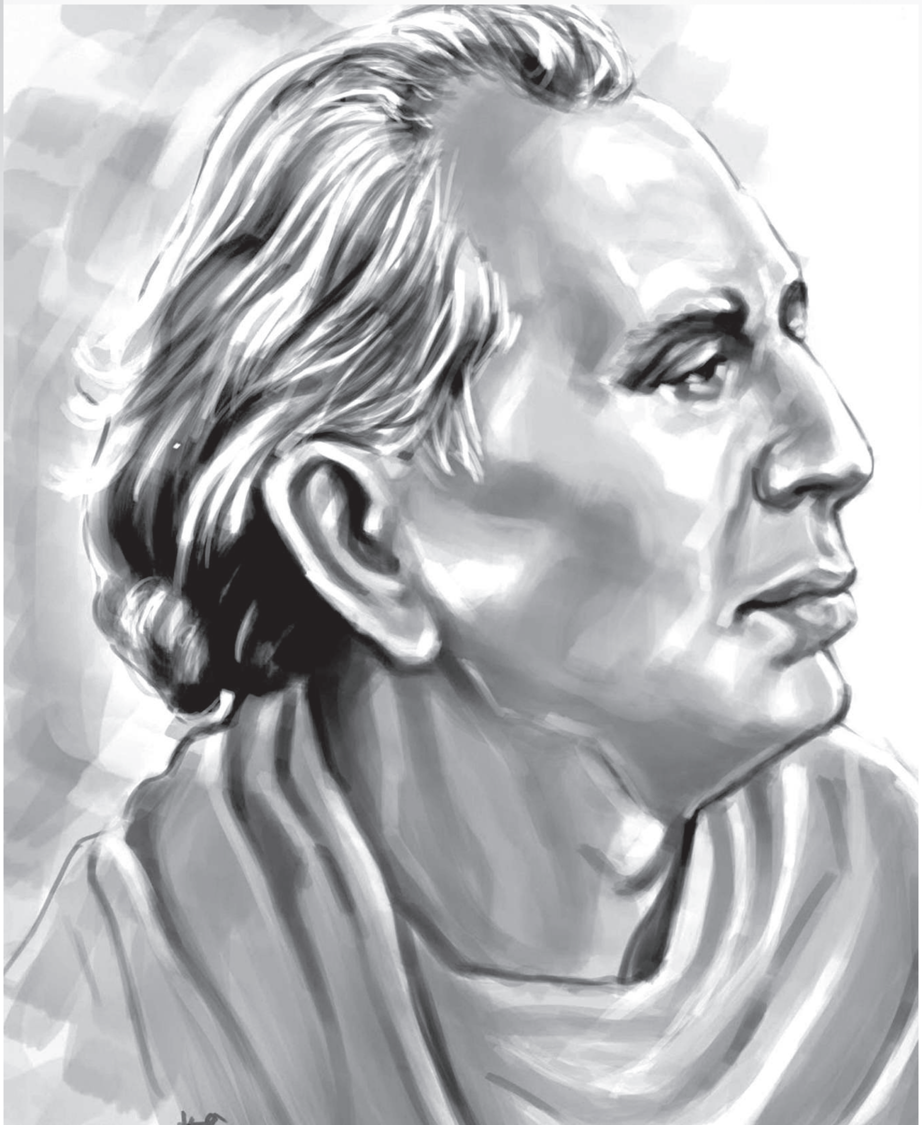

ලක්දිව වෙසක් උත්සව පුරාණය

ඌරුගමුවේ අස්සජී හිමි

ශ්‍රී ලංකාව වූ කලී ලොව ප්‍රෞඪ ඉතිහාසයකට උරුමකම් කියන බෞද්ධ සංස්කෘතියෙන් පෝෂණය ලත් පෙරදිග ලෝකයේ සුවිශේෂී රාජ්‍යයෙකි. ශ්‍රී ලාංකේය ජන සමාජය තුළ බෞද්ධ සංස්කෘතික හර පද්ධතීන් ප්‍රමාණවත් පසුබිමක් යටතේ ස්ථාපිත වූයේ ක්‍රි. පූ. 3 වන සියවසේ දී නොහොත් බුද්ධ වර්ෂ 236 දී සිදු වූ මහින්දාගමනයෙන් පසුවය. එබැවින් බුදුසමයේ බලපෑම මත එතෙක් මෙරට පැවැති සංස්කෘතිය බෞද්ධ සංස්කෘතිය බවට පරිවර්තනය විය. පැවැති සමාජ අභිචාර විධි ආදී සියල්ලක් ද අනුක්‍රමයෙන් වෙනස් මගකට අවතීර්ණ විය. බෞද්ධ ජීවන ප්‍රතිපදා මාර්ගයට අනුගත වූ ජනතාව ආගමික උත්සව පැවැත්වීම කෙරෙහි ද වැඩි රුචිකත්වයක් දක්වූහ. එබැවින් අවිහිංසාව, ශ්‍රද්ධාව, භක්තිය හා බුද්ධිය පදනම් කරගත් ආගමික උත්සව රැසක් ද ඒ හා සමගම ආරම්භ විය. මෙම පූජෝත්සව මගින් අපේක්ෂිත පරමාර්ථය වූයේ විනෝදය සැපයීමත් ආගමික හැඟීම් තෘප්තිමත් කිරීමත්ය. අනුක්‍රමයෙන් සංඛ්‍යාත්මකව වැඩිදියුණු වී ගිය මෙබඳු උත්සව වසර පුරාම මහත් හරසරින් පවත්වන තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කෙරිණ.

මේ උත්සව ශ්‍රී ලාංකේය ජනතාව කෙරෙහි නිරතුරුව ම බුදුසමය රඳවා තැබීම් වස් බෙහෙවින් ම උපස්ථම්භක විය. අනුරාධපුර යුගයේ පටන් ම ක්‍රමවත් පදනමක් යටතේ ඇරඹී මෙම උත්සව ශ්‍රී ලාංකේය ජන සමාජය තුළ අදත් විද්‍යාමාන වන්නේ ඒවායෙහි පවත්නා උසස් ආගමික දාර්ශනික හා සංස්කෘතික වටිනාකම් නිසාය.

මේ උත්සව අතර පාරම්පරික රාජ්‍ය චාරිත්‍රයක් වන වෙසක් උත්සවය ශ්‍රී ලාංකේය බෞද්ධයනට අන් හැම උත්සවයකට වඩා වැදගත්ය. සිද්ධාර්ථ කුමාරෝත්පත්තිය, බුදුවීම හා පිරිනිවීම යන අවස්ථාත්‍රය සිහිකිරීම් වස් මැයි මාසයේ දී වෙසක් උත්සවය පැවැත්වෙයි. වෙසක් මඟුල අතිපුරාණ බෞද්ධ උත්සවයක් බවත් ආදී කාලයේ පටන් ඉන්දියාවෙහි පවා පැවැත්වුණු බවත් පාහියන් ගේ දේශාටන වාර්තාවලින් හෙළි වෙයි.

පුරාතන ශ්‍රී ලංකාවේ පැවැති වෙසක් උත්සවයක් පිළිබඳ ප්‍රථම වාර්තාව මහාවංශයෙහි හමුවන්නේ දුටුගැමුණු (ක්‍රි. පූ. 101 - 77) රාජ්‍ය සමයේ දීය. දුටුගැමුණු රජු වෙසක් උත්සව විසි හතරක් පැවැත් වූ වග එහි මෙසේ කියවෙයි.

"මහා වෙසාඛ පූජාව චතුවීසති කාරයිං දීපෙ සංඝස්ස බික්ඛන්තුං තිචීවරමදාපයිං" ඓතිහාසික ලිඛිත වාර්තා නොමැති වුව ද, වෙසක් උත්සවය එයට කලින් ද පැවැත්වුණු බව විශ්වාස කළ හැකිය. දේවානම්පියතිස්ස රජු වෙසක් උත්සවය සිදු කරන්නට ඇතැයි විශ්වාස කිරීම යුක්ති සහගතය. බෞද්ධ ලංකාවේ වීරයා වූ දුටුගැමුණු රජු වෙසක් උත්සවය යළි පිහිටුවා පෙරටත් වඩා විචිත්‍ර අන්දමින් පැවැත් වූ බව ඒ අනුව සිතිය හැකිය. දුටුගැමුණු රජු ගෙන් පසු තවත් බොහෝ රජවරු වෙසක් උත්සවය අඛණ්ඩව පැවැත්වූහ. භාතිය රජු (ක්‍රි. ව. 38 - 67) වෙසක් උත්සව විසි අටක් සිදු කෙළේය. බුද්ධ රූපය තනා රථයක තැන්පත් කොට විථි සංචාරය කරමින් පැවැත් වූ මෙම උත්සවයේදී දුගී මගී යාචකාදීන්ට කෑම බීම් දීමේ සිරිත ද පැවැතිණ. වසභ රජු ද (ක්‍රි. ව. 127 - 171) ඔටුනු පලන් වර්ෂයේ පටන්ම පිළිවෙළින් වෙසක් උත්සව විසි හතරක් කර විය. වෝහාරතිස්ස රජු ද (ක්‍රි. ව. 269 - 291) වෙසක් උත්සවය සිදු කොට ලක්දිව සියලු භික්ෂූන්ට තුන් සිවුරු පිදීය.

එමතු නොව ගෝඨාභය (ක්‍රි. ව. 323 - 333) රජු ද ජෙට්ඨතිස්ස (ක්‍රි. ව. 611-617) රජු ද, දල්ල මොග්ගල්ලාන (ක්‍රි. ව. 851-885) රජු ද, දෙවන සේන රජු ද, රටවාසීන් හා එක්ව මහත් හරසරින් වෙසක් උත්සවය පැවැත් වූ බව මහා වංශයෙහි සඳහන්ව තිබේ.

වෙසක් උත්සවය රාජානුග්‍රහය මත වර්ෂයක් පාසාම අති උත්කර්ෂවත් අන්දමින් පැවැත්වීම කෙරෙහි පූර්වෝක්ත රජවරුන් උත්සාහ ගෙන ඇත. මේ අනුව රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරයෙන් මුදල් විශාල ප්‍රමාණයක්ද වෙසක් උත්සවය සඳහා වෙන් කෙරිණ. රාජ්‍ය චාරිත්‍රයක් ලෙස සෑම රජ කෙනකු ගේම අනිවාර්ය ධර්මතාවක් වූ මෙය පොලොන්නරු යුගය වන විට තව තවත් දියුණුවට පත් විය. දඹදෙණිය යුගයේ පැවැති ඉතා චමත්කාරජනක වෙසක් උත්සවයක් පිළිබඳ වාර්තාවක් "පූජාවලිය" තුළින් හමු වෙයි. එය මෙසේය.

"ඒ දවස් මේස රාජයාණන් හස්තිරූප ව්‍යාජයෙන් බුදු මඟුලට බැස මිහි මඬලෙහි ඇවිදිනා සේ ඒ දිග් හි යන්ත්‍ර බලයෙන් ඇවිදනා හස්තිරූප පංක්තීන් හා පූජා ලොලීන් දිවූ සමුද්‍ර රාජයා ගේ මහ රළ පෙළ සේ ඒ ඒ දිග් හි යන්ත්‍ර බලයෙන් දිවන අශ්වරූප පංක්තීන් හා බුදුන් ගේ මහා මංගල්‍යයෙහි අලංකෘත වූ පූජාවෙන් වෙහෙර සරශා සහස් සුවහස් ගණන් සංඝයා හා මුළු ලක්දිව සියලු මනුෂ්‍ය සේනා රැස්කොට වෙහෙර සිසාරා, හ වූ ගවු මානයෙහි පූජා පෙළහරින් සිටගත් මනුෂ්‍ය සේනාව ම අතුරු නො දී සිටිනා සේ නියෝග කොට ......"

මෙම වෙසක් උත්සවය සිදු කළේ දෙවැනි පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු (ක්‍රි. ව. 1250 - 1285) රජුගේ මූලිකත්වයෙනි. එයින් වෙසක් උත්සවයක තිබිය යුතු සියලුම අංගෝපාංග ප්‍රකාශ වෙයි. එබැවින් මෙය පුරාතනයේ පැවැති වෙසක් උත්සවයක නියම ස්වරූපය යැයි නියත වශයෙන් ම පැවැසිය හැකිය. මෙහි "බුදු මඟුලට බැස' යනුවෙන් සඳහන්ව ඇති බැවින් වෙසක් උත්සවය සඳහා "බුදු මඟුල" යන්න යොදා ඇති බැව් පැහැදිලිය.

නුවර යුගයේ මෙ රට පැවැති උත්සව හතරක් ගැන සඳහන් වන අතර, එහි පළමු වැන්න වෙසක් උළෙල ලෙස දක්වා ඇත. තව ද වෙසක් උත්සවය පැවැත්විය යුතු ආකාරය දක්වමින් සම්මත නීති මාලාවක් ද එකල පැවැති බව මහා වංශයෙන් තහවුරු වෙයි. වෙසක් උත්සවය ආරම්භ කළ යුත්තේ කෙසේද ? ආරම්භ කරන්නේ කුමකින්ද ? යනු එම නීති මාලාවට අන්තර්ගත වී තිබෙන්නට ඇතැයි විශ්වාස කළ හැකිය.

කෝට්ටේ යුගයෙහි කළ වෙසක් උත්සව ගැන කරුණු විරලය. බුද්ධ පූජා පැවැත්වූ රජවරුන් රාශියක් ගැන සඳහන් වෙතත් ඒවා වෙසක් උත්සව දැයි නිර්ණය කිරීම අපහසුය. කොළඹ යුගයේ දී ඉතා විචිත්‍ර අන්දමින් වෙසක් උත්සවය සිදු කෙරිණ. මේ තාක් ලංකාවේ වාර්ෂික ව වෙසක් උත්සවය සිදු කෙරෙයි. වෙසක් පොහො ද සිද්ධස්ථාන වැඳීම සඳහා වන්දනාවේ යන සැදැහැවතුන් උදෙසා සංග්‍රහ කිරීම පිණිස යම් යම් පුද්ගලයෝ සමිති වශයෙන් සංවිධානය වී රට පුරා දන්සැල් පවත්වති. තව ද මේ යුගයේ වෙසක් උත්සවයන් හිදි "වෙසක් තොරණ" හා "වෙසක් පහන් කූඩු" කෙරෙහි ද ඉතා උසස් ස්ථානයක් හිමි වෙයි.

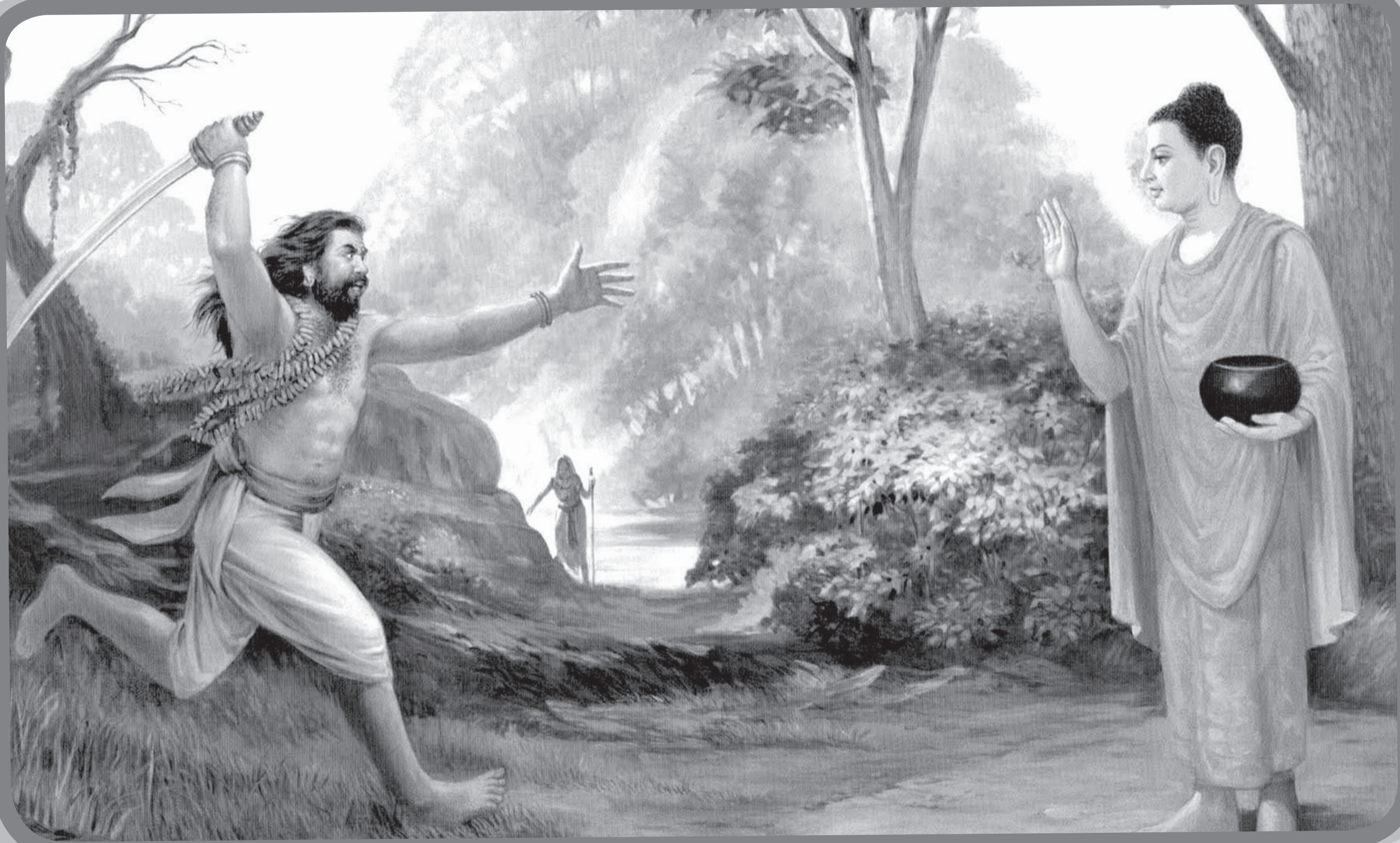

ප්‍රඥාවෙන් අසමසම වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ

මාස්පොත ඓතිහාසික බෝධිපූජා
විහාරස්ථානවාසී
කු/නික/වාරි රත්මලේ රතනසෙල
ඓතිහාසික මහ පිරිවෙනෙහි නියෝජ්‍ය
පරිවේණාධිපති
ගලගෙදර රතන වංස හිමි

ප්‍රඥාවෙන් පරතෙරට පත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ලෝකය හා සත්වයා පිළිබඳ අතැඹුලක් (අතේ ඇති නෙල්ලි ගෙඩියක්) සේ දත් සේක. ප්‍රඥා යන වචනය සෑදී ඇත්තේ ප්‍ර + පූර්ව + ඥා අවබෝධනේ ධාතුවෙනි. එහිදී ඥානයට වඩා අධිවිශේෂත්වයක් ධ්වනිත කොට ඇත. ප්‍ර යනු උපසර්ග පදයකි. ඉන් බබළන, ශ්‍රේෂ්ඨ, මහා යන අර්ථ ගෙන දෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රඥාවෙන් අවබෝධ කරගත් දෙය ධර්මයයි. එය නුවණැත්තන්ටම විෂයය වූවකි.

'යථා සභාවං පටිබුජ්ඣතීති පඤ්ඤා" ආදී වශයෙන් පැහැදිලි වන්නේ යථා ස්වභාවය අවබෝධ කොට ගැනීම ප්‍රඥාව නම් වේ යනුවෙනි. මේ පිළිබඳ අට්ඨකථාචාර්‍ය්‍ය බුද්ධඝෝෂ හිමියෝ තව තැනෙක මෙසේ සඳහන් කොට ඇත. එනම්, 'පකාරේන ජානාති අනිච්චාදි වයේන අවබුජ්ඣතීති පඤ්ඤා' ආදී වශයෙන් ත්‍රිලක්ෂණානුරූපව නාම රූප ද්වය පිළිබඳ නිවැරදි ස්වභාවය අවබෝධ කරගැනීම ප්‍රඥාව නම් වේ යනුවෙනි.

මේ ආදී වශයෙන් විමසා බලන විට ප්‍රඥාව බුද්ධත්වය සඳහා මූලික වී ඇත. එද අස්වත්ථ වෘක්ෂය යට දී උන්වහන්සේ අවබෝධ කරගත් ධර්මය ඉතා ගැඹුරු ය. ප්‍රඥාවේ උච්චතම අවස්ථාව ලෙස බුද්ධත්වය හැඳින්විය හැකිය. එනිසාම එම අවබෝධ කරගත් ධර්මය අන්‍යයන්ට අවබෝධ කරගැනීමට අපහසු බව බුදුරජාණන් වහන්සේගේ නුවණට වැටහිණි. ඒ බව "පඤ්ඤවන්තස්සා යං ධම්මෝ නා යං ධම්මෝ දුප්පඤ්ඤස්ස' (බුදු දහම ප්‍රඥාවන්තයනට මිස දුෂ්ප්‍රාඥයනට නොවේ) ආදී වශයෙන් සඳහන් වී ඇත.

ම. නි. අරියපරියේසන සූත්‍රය තුළින් භක්ති වාදය ඉවත ලා බුද්ධි වාදයට මුල්තැන දුන් ආකාරය පැහැදිලි වේ. ප්‍රඥාවෙන් ම දැකිය යුතු විමසිය යුතු පිළිපැදිය යුතු බුදුදහම පණ්ඩිත වේදනීය ධර්මයක් ලෙසින් විග්‍රහ වී ඇත. එහි වැඩිදුරටත් සඳහන් වන්නේ මෙම ධර්මය ගැඹුරුවූත් දැකීමට අපහසුවූත් අවබෝධ කරගැනීමට අපහසුවූත් ධර්මයක් බවත්, එසේ වුවත් ශාන්තය, ප්‍රනීතය යන බවත්ය. තර්කයෙන් විමසිය නොහැකි, නිපුණ, පණ්ඩිත වේදනීය වූ දහමක් බවයි.

ඒ බව "අධිගතෝ ඛෝ මයායං ධම්මෝ ගම්භීරෝ. දුද්දසෝ, දුරනුබෝධෝ, සන්තෝ, පණීතෝ, අතක්කවචරෝ, නිපුණෝ, පණ්ඩිත වේදනීයෝ" ආදී වශයෙන් සඳහන් වේ. ප්‍රඥාව නොමැතිව පටිච්චසමුප්පාදය පවා අවබෝධ කළ නොහැකිය. ප්‍රඥාව පිළිබඳ විමසීමේදී එය :

පඤ්ඤා බලං (ප්‍රඥව බලයකි)

පඤ්ඤා ධනං (ප්‍රඥව ධනයකි)

ආදී වශයෙනි විග්‍රහ වී ඇත්තේ. ප්‍රඥාව උපමාවකින් විග්‍රහ කළහොත් මෙලෙසින් සඳහන් කළ හැකිය. ගින්නෙන් යමක් දැවෙනු දකින අයෙක් ගින්න දහනශීලී ද්‍රව්‍යයක් බව තීරණය කොට ගනී. එබැවින් අවබෝධයත් ප්‍රඥාවත් අතර ඇත්තේ ඉතා සමීප සම්බන්ධතාවයකි. ප්‍රඥාව තුළින් පමණයි හොඳ නරක, කුසල් අකුසල්, යුක්තිය අයුක්තිය විසඳා ගතහැකි වන්නේ. ඒ බව හොඳින් පැහැදිලි වන තැනක් ලෙස අං.නි.කාලාම සූත්‍රය හැඳින්විය හැකිය. එහි දී බුදුරජාණන් වහන්සේ කාලාමයන්ට ඇසූ පමණින්, පරම්පරාවෙන් ආ පමණින්, මෙය මෙසේ විය යුතු යැයි, මගේ පිටක ධර්මයට ගැලපේ යැයි, න්‍යායට ගැලපේ යැයි, මේ ආකාරයෙන් මගේ අදහසට ගැලපේ යයි මගේ දෘෂ්ටියට - අවබෝධයට ගැලපේ යයි, මෙය ඉතා සුදුසු ක්‍රමය යැයි, මේ මාගේ ශ්‍රමණයන් වහන්සේ යැයි කියා යමක් නොපිළිගන්නා ලෙස අවධාරණය කොට ඇති අතර, සිහිනුවණින් කල්පනා කොට මෙය සුදුසු ය, මෙය නුසුදුසුය කියා වැටහේ නම් පමණක් පිළිගන්න යැයි දේශනා කළහ. මෙයින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රඥා මහිමයත් අන්‍යයන්ට එය පිළිපැදිය යුතු ආකාරයත් දේශනා කරමින් ප්‍රඥාව තුළින් ස්වාධීන වූත් ස්වතන්ත්‍ර වූත් ධර්ම මාර්ගයට තම ශ්‍රාවකයන් යොමු කළහ. මේ බව වඩාත් තහවුරු වන්නේ නිගණ්ඨ නාථපුත්ත ශාස්තෘවරයාගේ අග්‍රදයක උපාලි ගෘහපතියා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අසා තුරුණුවන් සරණ ගිය උපාසකයකු බව සලකන්න කියා කියද්දීත් බුදුරජාණන් වහන්සේ තුන් වරක් ම එය ප්‍රතික්ෂේපකොට ස්වාධීනව සිතාබලා ප්‍රඥාවට මුල්තැන දෙන ලෙස ඉල්ලා සිටීමෙනි.

තව ද, අංගුලිමාල, ආලවක වැනි කතා පුවත් තුළින් ද ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවත්, පුරිසදම්ම සාරථී ගුණයත් ප්‍රකට වේ. මසැසින් නොව පැණැසින් ලෝකය දෙස බැලීමට උගන්වා වදාළේ බුදුරජාණන් වහන්සේය. ඒ අනුව අවිද්‍යා අන්ධකාරයෙන් මිදී ප්‍රඥාව වැඩිදියුණු කරගැනීමට අවශ්‍ය හේතු කාරක කර්යයන් රැසක් ද බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට ඇත. එනම්,

01. ත්‍රිහේතුක ප්‍රතිසන්ධිය
02. නුවණ පතා පෙර පින් කළ ඇත්තකු වීම
03. නිරෝගී වීම
04. විමසීම හා සිතීම
05. ධර්ම ශ්‍රවනය හා දේශනය
06. නුවණැත්තන් ඇසුරු කිරීම
07. සිත එකඟ කොට ගැනීම
08. ශරීරෞෂධවලින් කාය පෝෂණය කිරීම
09. කායික මානසික ව්‍යායාමය
10. කලට වේලාවට ප්‍රමාණවත් - යෝග්‍ය ආහාර වේලක් ගැනීම

මිලින්ද ප්‍රශ්නය පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමෙන් ද පැහැදිලි වන්නේ ප්‍රඥාව පිරිසිදු කරගන්නා වූ කරුණු අටක් පිළිබඳවය. එය පැහැදිලි වන්නේ මෙලෙසිනි.

"වායේන යස පුච්ඡාහි - තිත්ථ වාසේන යෝනිසෝ
සාකච්ඡා ස්නේහ සංවාසෝ - පතිරූප වසේන ච
ඒතානි අට්ඨ ඨානානි - බුද්ධිවිසද කාරකා
යෙසං ඒතානි සම්භොන්ති - තෙසං බුද්ධි විසුජ්ජති"

වයස, යසස, ප්‍රශ්න කිරීම, තවුස් දිවිය, යෝනිසෝ මනිසාකාරය, සාකච්ඡාව, ස්නේහ, සංවාසය, සුදුසු ප්‍රදේශයන්හි වාසය යන කරුණු අට සම්පූර්ණ වීමෙන් ප්‍රඥව පිරිසිදු වන බව ඉන් පැහැදිලි වේ. තව ද, "ප්‍රඥ්ඥය පරිසුජ්ඣති" (අධ්‍යාත්මික හා භාහිර ජීවිත සඳහා ප්‍රඥාව උපකාර වේ) "පඤ්ඤා නරාංනං රතනං" (ප්‍රඥාව මිනිසුන්ට රත්නයකි) "පඤ්ඤා ධනං පරම ධනං නරානං" (ප්‍රඥව මිනිසුන්ට උතුම් ධනයකි) "පඤ්ඤය සීලං ච සීලේන පඤ්ඤං ච පරිසුජ්ඣති" (ප්‍රඥවෙන් සීලයත්, සීලයෙන් ප්‍රඥවත් පිරිසිදු වේ) එය හරියට අහසින් තොර සඳක්, සඳින් තොර අහසක් බැබළීමක් නැතුවා සේය. ප්‍රඥවත් සීලයත් එකිනෙකට සම්බන්ධව බැබලීමක් සිදුවනු ඇත.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සසර පුරන ලද පාරමිතා අතර ද ප්‍රඥා පාරමිතාව නුවණැත්තන් හා අනුවණයන් ආශ්‍රය තුළින් දැනගැනීමට ඉවහල් වූ බවත් ඉන් ලැබෙන ඵල විපාකත් දේශනා කළ බවත් සඳහන් වේ. ප්‍රඥාව ඇත්නම් ඔහු සැමද බබළන්නේය. "පඤ්ඤා පදීපෝජ්ජලතං අන්ධකාරේ" යනුවෙන් ප්‍රඥාව අඳුරෙහි දල්වෙන පහනකට උපමාකොට ඇත. ප්‍රඥාව නැති පුද්ගලයා මේ ලෝකයේ නොබබළන්නේය. ඒ බව සංකෘත ශ්ලෝකයක සඳහන් වන්නේ මෙලෙසිනි. එනම්, "හංස මධ්‍යෙ බකෝ යථා" නූගත් දුෂ්ප්‍රාඥයා උගතුන් ප්‍රාඥයන් අතර හංසයන් මැද කොකෙකු මෙන් සිටින්නට සිදුවන බව එයින් කියවේ.

ආලවක සූත්‍රය තුළ "සුස්සූසා ලාභතේ පඤ්ඤං" යනුවෙන් ඇසීමෙන් ප්‍රඥව ලැබෙන බව සඳහන් වී ඇත. උම්මග්ග ජාතකයේ මහෞෂධ පණ්ඩිතයන්ගේ කථා පුවතින් පැහැදිලි වන්නේ ප්‍රඥාව නිසා රාජ ගෞරවයට පාත්‍ර වූ බවයි. තව ද, සේනක පණ්ඩිත ජාතකයෙන් ද මේ සම්බන්ධව කරුණු ඇතුළත් වේ. දුප්පත් මහළු බමුණකු "ගෙදර ගියොත් අඹුව නසී, මග හිටියොත් තෝව නසී" යන කියමනට බියවී මරණයට පත්වීමට සිටිය දී බේරාගත් බව එහි සඳහන් වේ. එහි දී "ප්‍රඥ්ඥය මේ සමෝ නත්ථි" යනුවෙන් සේනක පණ්ඩිත බෝසතුන් ප්‍රඥවෙන් මට සමාන කෙනකු නැතිබව සඳහන් කර ඇත. නොයෙක් පොත්පත් තුළින් ද ප්‍රඥාවන්තයින්ගේ ගුණ වර්ණනා කර ඇත. කෝට්ටේ යුගයේ ලියවුණු ප්‍රත්‍ය ශතකය ඒ අතර වැදගත් වේ. "න පණ්ඩිතා තෘප්ති සුභාෂිතේන" සුභාෂිතයන් පැවසීමෙන් පණ්ඩිතයෝ තෘප්තියට පත් නොවෙති. තව ද, "ධර්මමිච්ඡන්ති පණ්ඩිතා" ධර්මයට පණ්ඩිතයෝ කැමති වන බවද සඳහන් වී ඇත.

ප්‍රඥාව පිළිබඳ නොයෙක් සූත්‍රානුසාරයෙන් ද කරුණු විග්‍රහ වී ඇත. සං.නි. බොජ්ඣංග සූත්‍රය තුළ "පඤ්චිමේ භික්කවේ ආවරණා නීවරනා චේතියෝ උපක්කිලේසෝ පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණා" යනුවෙන් පංච නීවරණ ධර්ම නිසා ප්‍රඥව අබල කරවන බව දක්වා ඇත.

තිරිසන් මිනිස් භේදය හඳුනාගැනීමට ද ප්‍රඥව හේතුවේ. ප්‍රඥව ලෞකික ලෝකෝත්තර යනුවෙන් ද කොටස් කළ හැකිය. කාමාවචර, රූපාවචර, අරූපාවචර කෙරෙහි පවතින ප්‍රඥාව ලෞකික ප්‍රඥාව ලෙසත්, නව ලොව්තුරා සදහම් (සතර මග - සතර පල - නිවන) කෙරෙහි පවතින ප්‍රඥාව ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාව ලෙසත් සඳහන් කළ හැකිය. තව ද ප්‍රඥාවේ කොටස් 3 ක් දැක්වීමට පිළිවන. එනම්,

(1) චින්තාමය පඤ්ඤ (සිත මෙහෙය වීමෙන් ලැබෙන ප්‍රඥව)

(2) සුතමය පඤ්ඤ (ඇසීමෙන් ලැබෙන ප්‍රඥව)

(3) භාවනාමය පඤ්ඤ (සිත දියුණු කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රඥව)

මේ ආදී වශයෙන් ප්‍රඥව පිළිබඳ විස්තර කර ඇත. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනය ප්‍රඥවෙන්ම සැදුම්ලත් දෙයකි. එය ප්‍රඥාවන්තයින්ට මිස මෝඩයින්ට නොතේරෙන්නේ එම හේතුව පදනම් කරගෙනය.

ප්‍රඥාව පිළිබඳ කතාකිරීමේ දී ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගය හෙවත් මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව ද වැදගත් වේ. එහි ඇතුළත් කරුණු අට අතරින් සම්මා දිට්ඨි හා සම්මා සංකප්ප යන දෙක ප්‍රඥව සම්බන්ධව පවතී. ප්‍රඥාව අඩු අය හා එයින් පිරිහුණු අය තුළ හීනමානයක් හටගනී. ඒ තුළින් තමන් තුළ සීලය ගුණය ඇති බවත් අනුන් පහත් බවත් යන මිත්‍යා දෘෂ්ඨියට වැටී පින් පව්වල විපාක පවා අවිශ්වාස කරන තත්ත්වයට පත්වනු ඇත. එය හඳුන්වන්නේ "අත්තුක්කංසන - පරවම්භන" වශයෙනි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රඥා මහිමය දෙස අවධානය යොමු කිරීමෙන් එය කිසිම කෙනකුට අසමාන එකක් බව පෙනේ. අටළොස් වැදූරුම් ආවේනික ධර්ම, චතුර් වෛශාරද්‍ය ඥාන, දසවිධ ප්‍රඥ බල, පංචාභිඤ්ඤ යනාදිය ඒ අතර වැදගත් වේ. තවද, ප්‍රඥව, සම්බන්ධව පවතින ධර්මකරුනු ලෙස සතර ඍද්ධිපාද සප්ත බෝධ්‍යංග ධර්ම, ත්‍රිවිධ ශික්ෂා ආදිය ද පෙන්වා දීමට පුළුවන. මේ සියල්ලටම වඩා සප්ත විශුද්ධියෙහි ඇති කරුණු ප්‍රඥව සම්බන්ධයෙන් වැදගත් වේ. සීල, චිත්ත, දිට්ඨි, කංකාවිතරන, මග්ගාමග්ගඤ්ඤණදස්සන, පටිපදා ඥාන දස්සන යන කරුණු හත එයට ඇතුළත් වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ තවත් තැනෙක මෙලෙසින් දේශනා කොට ඇත.

"පඤ්ඤාහි සෙට්ඨා කුසලා වදන්ති
නක්ඛත්රාජාරිව තාරකානං
සීලං සිරිංචාපි සතං ච ධම්මෝ
අන්වායිකා පඤ්ඤවාතෝ භවන්ති"

බුදුසමය තුළ උගන්වා ඇත්තේ කරුණාව හා ප්‍රඥව තුළ පවතින අවිනාශී භාවයයි. කරුණාවෙන් තොර නුවණ මුළු ලෝකයට විපතක් ගෙනදෙන බවට නවීන තාක්ෂණය තුළින් පැහැදිලි වී ඇත. ස්වීඩන් ජාතික ඇල්ප්‍රඩ් නොබෙල් විද්‍යාඥයා ඩයිනමයිට් සොයාගැනීම නවීන විද්‍යාවට ජයග්‍රහණයක් වුව ද ඒ තුළින් අවි ආයුධ නිපදවා අද සිදුවන ජීවිත හා දේපළ හානිය බලන විට එය මානව සංහතියේ ම විනාශයක් බව පැහැදිලි වේ. තව ද, ඇල්බට් අයින්ස්ටයින් විශ්වයේ යහපත උදෙසා පරමාණුව සොයාගත්තත් එහි භයානකත්වය දෙවන ලෝක සංග්‍රාමයේදී ජපානයේ හිරෝෂිමා සහ නාගසාකි නගර දෙකම සහමුලින්ම විනාශ වී ජීවිත ලක්ෂ ගණනක් මරුමුවට පත් වීමෙන් පැහැදිලි වේ. එපමණ සංඛ්‍යාවක්ම අන්ධ, අංගවිකල ආබාධිත තත්ත්වයට පත්වී එහි විපාකය අද ද විඳිනු ඇත. එසේ වුව ද එදා ඒ දුක්බදායක සිදුවීම දැක එංගලන්තයේ කැන්ටබරියෙහි ආච් බිෂොප්වරයා ස්තුති ගීතිකා දෙවියන් සඳහා ගැයුවේ "ක්‍රිස්තියානි ජනතාව මත එම පරමාණුව නො හෙළන ලදී" යනුවෙනි.

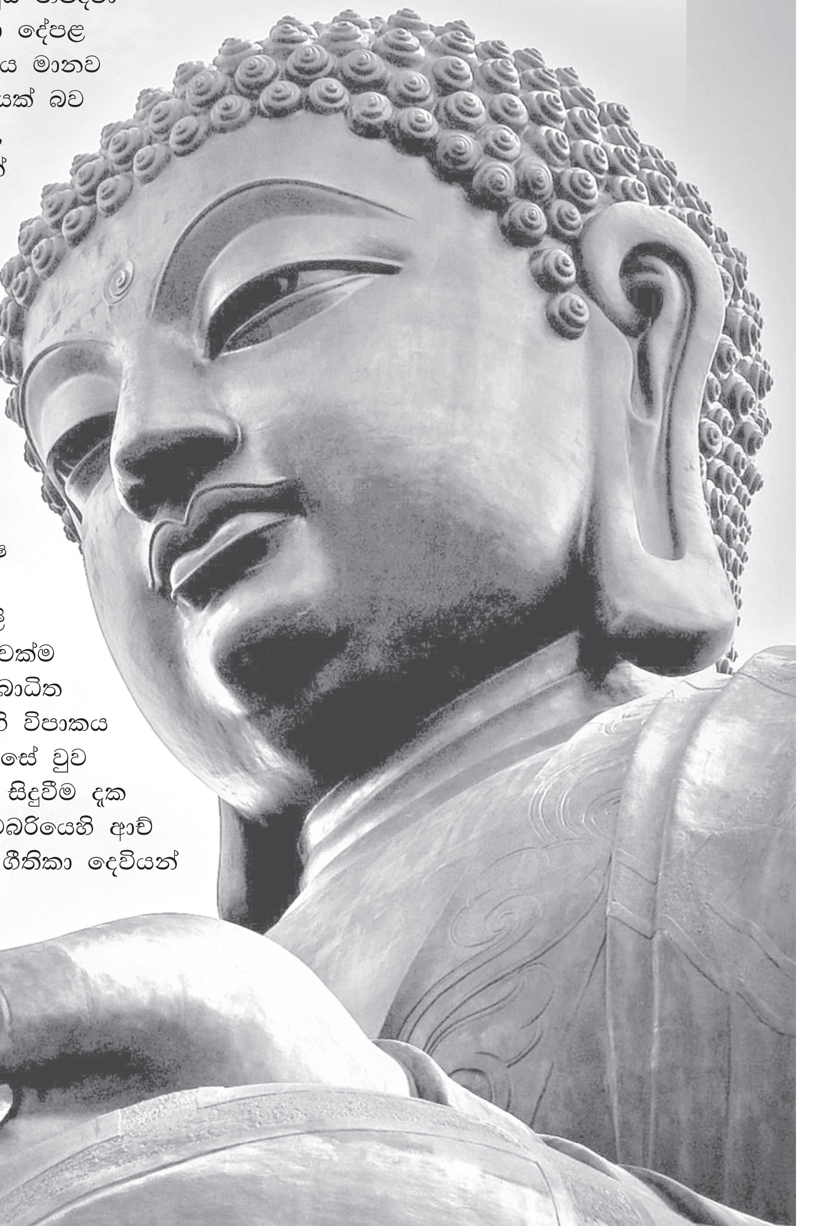

මෙම ප්‍රකාශය අන්‍යයන්ගේ දුක නොහඳුනන හදකින් කළ ප්‍රකාශයකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ උගන්වා වදාළේ කරුණාව හා ප්‍රඥාවෙන් ලෝකය හා සත්ත්වයා දෙස බැලිය යුතු බවය. කරුණාවෙන් ඇරඹෙන බුදුසසුන ප්‍රඥවෙන් අවසන් වන්නේ ද ඒ හේතුවෙනි. සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ බුදු හිමියන් දෙසූ ප්‍රඥා මහිමය නිවන සඳහා එකහෙළා ම මහෝපකාරී වන බව නිසැකයෙන් ම කීමට පිළිවන.

පරසතු මලින් පුද - ලද මුනි සඳුට දිය නද

දෙවුර තියන් සිය මව් සසරෙහි අත්බවකදි පෙර   දින
වතර ු බොමින් මුහුදෙහි පිහිනා සත් දවසක් ගිය   තැන
එතර කරන් අම්මාගෙන් පළමුව විවරණ අර   ගෙන
බිඳැර මරුන් බුදු වුණ හිමි වඳිමි වෙසක් පුන් පොහෝ   දින

දුකින් පෙළෙන සහන් සැමට බගවත් හිමි උදා   නයකි
නිවන් නිවන එරන් යතුර දුන් කරුණා නිදා   නයකි
සඳුන් උයන සඳුන් සුවඳ විහිදෙන රස විමා   නයකි
බුදුන් කියන නමින් පවා මා හද සැනසෙනා   සෙයකි

බුදුන් දහම් සඟුන් සරණ පමණයි සතහට සසර   ට
වෙනින් දහම් වලින් පිහිට ලොව නැතුවාමය නිවන   ට
බවෙන් මිදෙමි බැවුන් වඩා දිනයක කෙලෙසුන් සුන්කො   ට
මලින් පුදමි බුදුන් වහන්සේ මම නවගුණ සිහිකො   ට

හොරෙන් බැඳන් දර බඩ නිවටුන් දුන් උපදෙස්   විලසට
ගැබින් නියන් සොබා දැරුව පැමුණුනා දෙව්රම්   වෙහෙරට
මෙතින් බුදුන් දිනූ සේක චිංචා ළඳ ගියෙ   නිරයට
බැතින් වඳින් නෙමි සිරිපා බැස ගුණ සයුරෙහි   හැමවිට

මහණ යොගුම් පයින් රැගෙන ගසනව අද   පරසක්වල
කියන කියුම් ගණන් නොගෙන අලව් යකා   දමනය කළ
සවස දෙසුම් වලින් ඔහුගෙ පැන විසඳා   දුන් මගපල
පිපුණ නෙළුම් වලින් මෙදින පුදනෙමි දියනා   දසබල

සූරකමක් හිතට තිබුණ මහ පඬිවරු සහ   වාදෙට
මාර වැඩක් දෙන්ට වගේ පැමුණු සච්චක   බමුණාට
නෑර ඉඩක් ඔහුට නැණින් පිළිතුරු දී හැම   පැනයට
සාර බණක් පිහිට වුණා මුනි දෙසූ ඔහු හට   සසරට

කගින් මරුට කැපකරමින් දහස් ගණන් මග   රැක සිට
මුලින් නමට අහිංසකය අංගුලිමාලය   පසුවට
මගින් මගට වලකද්දිත් මුනි වැඩ ඔහු සිටි   වනයට
සසුන් කෙතට ගෙන මග පෑ සේක රහත් බව   ලැබුමට

ගමින් ගමට වැඩ දඹදිව නදකර දම් මිහිඟු   බෙරේ
ලොවින් ලොවට වැඩ සෙත සෑදු කරුණාවෙන් සතන්   කෙරේ
නිවන් පුරට ඉඩ හරිමින් දෙසූ දහම්   නිරන්තරේ
බුදුන් නමට හඬවමි මම විරුදු රබන් සැරේන්   සැරේ

කාලභූෂණ කාව්‍යශිරෝමණී
අමුවල අමරසේන

තායිලන්තයේ බුදු දහම - ශාසනය හා බෞද්ධ කලා ශිල්පයන් හි ප්‍රබෝධය

ආචාර්ය සිරි නිස්සංක පෙරේරා
හිටපු සංස්කෘතික සහකාර අධ්‍යක්ෂ

ඈත අතීතයේ, අපේ මුතුන්මිත්තන්ගේ කාලයේ සිට "සියම" යන නමින් ව්‍යවහාර කොටගෙන පැවති, පෙරදිග දේශය 1949 මැයි මස සිට "තායිලන්තය" Kingdom of Thailand යන නමින් භාවිතයට පත්විය.

තායිලන්තයේ ජනතාව මොංගෝලියානු වර්ගයට අයත් සම දීප්තිමත් කහ වර්ණයෙන් යුත්, මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ සිරුරක් ඇති ජන කොටසක් වෙති. ඔව්හු චීන, ටිබෙට් ජන වර්ග සමඟ ද ඉන්පසු වියට්නාම් ආදී ආසියාතික ජන වර්ග සමඟ ද, සම්මිශ්‍රණය වී ඇති බවක් පෙනේ. තායිලන්තය නම් වූ දේශය භූමි ප්‍රමාණය හරියටම ලංකාව මෙන් අට ගුණයක් තරම් විශාලය. තායිලන්තයේ භූමිය මනහර කඳුවැටි, වනපෙත්, තැනිතලා, ගංගා, ඇල මාර්ග, කුඹුරු යායවල් වශයෙන් දැකීමට ප්‍රිය උපදවන ආකාරයෙන් නිර්මාණය වී ඇත. එරට ජනතාවගේ ප්‍රධාන ආහාරය වූ සහල් ලබාගැනීම සඳහා, අක්කර අසූදහස් ගණනින්, කෘෂිකර්මාන්තය බහුල ලෙස කරමින් විශාල අස්වැන්නක් ලබා දී සහල් අපනයන කරලීමට ද හැකි වී තිබේ.

තායිලන්තයේ ජනතාව මිලියන හයහමාරක් පමණ ජීවත් වන අතර, එරට ජනගහනයෙන් සියයට අනූහතරක්ම බෞද්ධ ආගම අදහනු ලබති. බටහිර රටවලට කිසිදිනක යටත් නොවුණු එකම දකුණු ආසියාතික රට තායිලන්තය ලෙස සඳහන් කළ හැක. බෞද්ධ සිද්ධස්ථානයන් පිරි ඉතිරී විසිරී, පවත්නා වූ තායිලන්තයෙහි බුදු පිළිම, බෞද්ධ ස්ථූප, වෙහෙර විහාර පන්සල් බැලූ, බැලූ අත දිස්වේ. තායිලන්තයේ රාජ්‍ය ආගම "බෞද්ධාගම" වශයෙන් එරට රජතුමන්, පාලකයින්, ව්‍යාවස්ථානුකූලව ප්‍රකාශයට පත්කොට ඇත. (තායිලන්තයේ අනෙකුත් ආගමිකයින් 5% ක් පමණ සිටින අතර, කොන්පියුසියස් හා මුස්ලිම් මැලේ ජාතික සුළු පිරිසක් ඉස්ලාම් ආගම අදහති.)

තායිලන්ත ජනතාව ක්‍රි.පූ. යුගයන්හි සිට බුදුසමයේ හා බෞද්ධ ආගමික සිරිත් විරිත්වල ආභාෂය ලබා ඇති බව ප්‍රකට වන්නේ, සියල්ල සිදුවන්නේ පෙර කර්මානුකූලව යැයි ඔවුනතර දැඩි විශ්වාසයක් ව්‍යාප්තව තිබෙන බව ප්‍රකට වීමෙනි. මෙම කාරණය නූතන උගතුන්ගේ පවා විමර්ශනයට ලක්වී ඇති අතර, ලංකාව හා ඉන්දියාව වැනි බෞද්ධ රටවල ආභාෂයත් ආගමික පසුබිම කෙරෙහි සිදුවී තිබෙන බලපෑමත් එවන් තත්වයකට හේතු වන්නට ඇතැයි අනුමාන කෙරේ.

තායිලන්තය කෘෂිකර්මාන්තය හා අත්වැල් බැඳගත් අල බතල, පළතුරු, එළවළු, කුළුබඩු වගාවන් ද, රන් රිදී, ලෝකඩ කර්මාන්ත, කැටයම්, මූර්ති හා විවිධ ශිල්ප කලාවන් ද ව්‍යාප්ත ලෙස කෙරෙන රටකි.

තායිලන්තයේ ව්‍යවහාරවන්නේ "තායි භාෂාව" වේ. එම භාෂාවේ වදන් පාළි හා සංස්කෘත භාෂාවලින් ආදේශවී ඇත. තායි භාෂාවට හෝඩියක් ඇති අතර, පසුකල දකුණු ඉන්දීය භාෂා, මොන් සහ ක්මේර් (කාම්බෝජ) භාෂා සමග සම්මිශ්‍රණය වී සැදී ඇත. චීන - මලයාව ආදී පෙරදිග භාෂා ආභාෂයද සුළු වශයෙන් හෝ ලැබ භාවිතා වන බවක් ද පෙනේ. තායි භාෂාව ලියන්නේ සිංහල - ඉංග්‍රීසි භාෂා මෙන් වමේ සිට දකුණටය.

තායිලන්ත ජනතාව වඩාත්ම නැඹුරු වී ඇත්තේ කෘෂිකර්මාන්තයට බරවුණු සමාජ ක්‍රමයකටය. ඒ නිසා එරට ගම්බද පරිසරය හා සොබාදහමට වඩාත් මිත්‍රශීලී වූ ජනතාවක් වාසය කරන දේශයක් ලෙස පෙනේ. කෘෂි කර්මාන්තයට මුල් තැන දුන් එරට රාජ්‍ය පාලකයන් වසරේ මැයි ජුනි මාස අතර දී "වප්මගුල් උත්සවය" පවත්වන්නේ, සුදෝ සුදු ගොන් බානක් බැඳි රන් නගුලක් උපයෝගීත්වයෙන් බැව් පෙනේ. නගුල අල්ලා ගැනීමේ දී රජතුමා, රැජන හා රාජ්‍යයේ ප්‍රමුඛ නිලධාරීහුද උත්සවාකාරව වැඩ ආරම්භ කරති.

තායිලන්තයේ රාජ්‍ය ආගම, බෞද්ධාගම වීම නිසා මුළු රටේ සියලු කටයුතු බෞද්ධාගමට නැඹුරු වී සිදු කෙරේ.

"මහාවංශය", "දීපවංශය" හා සෙල්ලිපි සාධක, මූලාශ්‍ර උපයෝගීත්වයෙන්ද, භාරත - ලංකා විද්වතුන්ගේ පිළිගැනීම අනුව ද සියම හෙවත් තායිලන්තයට පළමුවෙන් බුදුසමය පැමිණියේ - දඹදිව ධර්මාශෝක අධිරජු - පැළලුප් නුවර අශෝකාරාමයේ දී - දහසක් රහතන් වහන්සේලා, මොග්ගලීපුත්ත තිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ නායකත්වයෙන් පැවැත් වූ තෙවන ධර්ම සංඝායනාවෙන් පසුව බවයි. පැළලුප්නුවර අශෝකාරාමයේ නවමසක් ධර්ම - විනය සංඝායනා කරලීමෙන් අනතුරුව භාරත දේශයෙන් පිටස්තර විදෙස් රටවල් නවයක් සඳහා රහත් ධර්මදූතයන් වහන්සේලා ධර්ම ප්‍රචාරක කාර්යයෙහි පිටත් කරවා ඇත. මොග්ගලීපුත්ත තිස්ස මහරහතන් හිමිපාණන් වහන්සේ මෙහි දී "සෝන - උත්තර" යන රහතන් වහන්සේලා ප්‍රමුඛ ධර්මදූතයන් පිරිසක් සවර්ණභූමිය කරා පිටත්කර එවූ බව පුරාවිද්‍යාත්මක සාධකවලින් ද ඔප්පුවී ඇත. තායි ජනතාව සියමෙහි බලයට ඒමට පෙර බුරුම රාජධානියට මායිම් වූ කොටසක් වූ සුවන්න භූමි - සුවන්නපුර නඛෝන්, රාජ්‍ය සීමා ද්වාරවති දක්වා පළල්ව තිබුණු බව එම පුරාවිද්‍යාඥයන්ගේ ද අදහස වී තිබේ.

දඹදිව අශෝකාධිරාජයාගේ අනුග්‍රහයෙන් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 236 දී පමණ පැවැත්වුණු මෙකී ධර්ම සංඝායනාවෙන් පසු තායිලන්තය වශයෙන් සැලකෙන ස්වර්ණ භූමිය වෙත සෝණ - උත්තර රහත් හිමිවරුන් වැඩම කරවා ඇති අතර, එම හිමිවරුන්ගේ කාලයෙහි ධාතු නිධාන කොට ගොඩනංවන ලදැයි සැලකෙන ශතවර්ෂ 22 ක් පැරණි, එමෙන්ම අවසාන ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් පසු අඩි 375 ක් උස් වූ තායිලන්තයේ විශාලතම මහා චෛත්‍ය වන "පඨමකචේතිය" පිහිටියේ ද "ද්වාරවතී යුගයේ" "පඨව නගර"යේමය. මෙම ස්ථානය මේ සියවස තුළ පුරාවිද්‍යා කැණීම් කිරීමේදී, සොයාගනු ලැබූ අතර "අශෝක ධර්මචක්‍ර" "බුද්ධාසන'වලින් පෙනී යන්නේ සුවන්න භූමියට මෙම පෙදෙස ද ඇතුළත් වූ බවය. බුරුම වාසීහු සුවන්න භූමිය බුරුමය යයි පවසන අතර, තායිලන්තවාසීහු ද සුවන්න භූමිය තායිලන්තය යයි කියති. මේ කියමන් දෙකේම යාථාර්තයක් තිබෙන බව පෙනේ. ඊට හේතුවන්නේ එකල අතීතයෙහි බුරුමය හෝ තායිලන්තයක් නොවීමය. අද බුරුමය හා තායිලන්තය වශයෙන් දෙකට බෙදී ඇති පහළ බුරුමය හා දකුණු තායිලන්තය ස්වර්ණභූමිය විය හැකි බව පෙනෙන නිසාය. සියම - බුරුමය දෙරටේම ඈත අතීතයේ පටන්ම ථෙරවාදී බුදුසමය මුල් බැසගෙන තිබීම නිසාත්, අශෝක "චක්‍රා" දිය සොයා ගැනීමත් නිසා, ස්වර්ණ භූමිය එම පෙදෙසෙහි වූ බවට මේ නිසා උගතුන් නිගමනය කොට ඇත.

තව ද "සුවණ්ණපුර", "කාංචනපුර" උ.නොත් (රන් බිම) යන නගර තායිලන්තයේ මධ්‍යම - බටහිර දෙස බුරුමයට ආසන්නව පිහිටි නිසාත්, එම නම්වල සුවණ්ණභූමි යන තේරුම ඇති නිසාත් එම නිගමනය තහවුරු වේ.

"ධර්මචක්‍ර", "සිරිපා සටහන්" හා "බුද්ධාසන" එම පෙදෙසින් සොයා ගැනීමෙන් ප්‍රකට වන්නේ වන්දනාමාන සඳහා බුදුපිළිම නෙලීමට පටන් ගැනීමට ද පෙර, එනම් ක්‍රිස්තු පූර්ව දෙවැනි සියවස දී පමණ ථෙරවාදී බුදුසමය මේ පෙදෙසෙහි මුල් බැස ගෙන තිබුණු බවකි. පසුකල මගධයෙන් පැමිණි, බෞද්ධ කලාවේ ආභාෂය අනුව තායිලන්තයේ බුද්ධ ප්‍රතිමා කලාවෙහි විවිධ ලක්ෂණ තම දේශයට ගැලපෙන ආකාරයෙන් එරට කලා ශිල්පාචාරීන් නිර්මාණ කාර්යෙහි නිරතවන්නට ඇත. ඇතැම් බුදු පිළිමයන් හි සිරිපා පහත වැටෙන සේ - ආසන සහිතව ද නෙලා ඇති සම්පූර්ණ බුද්ධ ප්‍රතිමා හමුවී තිබේ.

මහායානයේ බලපෑමෙන් තායිලන්තයේ බුද්ධ ධර්මය ව්‍යාප්ත වූ බවට සමහරු මත පළකරන්නේ වී නමුදු, "අයෝධ්‍ය සමයේ" මෙන්ම "සුඛෝතායි සමයේදී ද" ථෙරවාදී බෞද්ධ රටක්වූ තායිලන්තය ශ්‍රී ලංකාව සමග පැවති සමීප සම්බන්ධතා නිසා ද ඇත අතීතයේ පටන්ම සමීප ආශ්‍රයෙන් ද තායිලන්තයේ බුදුසමය ප්‍රචාරයට අප රට කෙරෙන් මහත් අනුබලයක් ලැබී ඇති බැව් ප්‍රකට වේ. තායිලන්තය ගැන උගතුන් ගොඩනගාගෙන ඇති එමෙන්ම පෙන්වා දෙන තම විශ්වාසය මෙලෙස ඔව්හු ඉදිරිපත් කොට ඇත. තායිලන්තයේ ශ්‍රී පාද වන්දනා ස්ථානයක් ඇති බව පළමුව පෙන්වා දෙනු ලැබුවේ ද ලංකාවේ භික්ෂූන් වහන්සේලාමය.

"බුදුන් වහන්සේ සියම් දේශයට ක්‍රි.පූ. යුගයේහි වැඩම කර ඇති බවත් ආයෝධ්‍යා නුවරට උතුරින් පිහිටි ගිරිශිඛරයක, උන්වහන්සේගේ "ශ්‍රී පාද ලාංඡනය" පිහිට වූ බවත්ය. මේ නිගමනය කෙරෙහි එරට තායිලන්ත බෞද්ධයෝ දැඩිලෙස විශ්වාස කරති. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑම ද එරට (සියමෙහි) ප්‍රභාත් නම් කඳුකර ස්ථානයක දී සිදුවී ඇති බවට ද, ඔවුනතර දැඩි විශ්වාසයක් තිබේ.

බුරුමය, කාම්බෝජය, තායිලන්තයට සමීප ථෙරවාදී බෞද්ධ දේශයන් විය. බුරුම - කාම්බෝජ අක්ෂර ක්‍රම බුද්ධ භාෂිතයේ ආභාෂය තායිලන්තයට තදින් බලපා ඇත. එහෙත් වර්තමාන තායිලන්තයේ බුදුදහම ස්ථාපිත වූයේ ශ්‍රී ලාංකික භික්ෂූන් පිරිසක් එහි වැඩම කොට උපසම්පදාව පිහිටුවීමෙන් පසුවය. අශෝක රජු සමයේ සිට ශ්‍රී ලංකාවේ ථෙරවාදී බුදුසමය පැවතීම ගැනත් ඔවුනතර දැඩි විශ්වාසයක් හා පිළිගැනීමක් තිබේ.

මහායානයේ බලපෑමෙන් තායිලන්තයේ බුද්ධ ධර්මය ව්‍යාප්ත වූ බවට සමහරු මත පළකරන්නේ වී නමුදු, "අයෝධ්‍ය සමයේ" මෙන්ම "සුබෝතායි සමයේදී ද" ථෙරවාදී බෞද්ධ රටක් වූ තායිලන්තය ශ්‍රී ලංකාව සමග පැවතී සමීප සම්බන්ධතා නිසා ද ඈත අතීතයේ පටන්ම සමීප ආශ්‍රයෙන් ද තායිලන්තයේ බුදුසමය ප්‍රචාරයට අප රට කෙරෙන් මහත් අනුබලයක් ලැබී ඇති බැව් ප්‍රකට වේ.

තායිලන්තයේ බෞද්ධ ජනතාව හා භික්ෂු සමාජය

තායිලන්තයේ සෑම පුරවැසියකුම තම තරුණ විය ඉක්මවීමට පෙර අඩුම තරමින් සති කීපයක් හෝ සසුන් ගතවී මහණදම් පිරීමේ කාර්යයෙහි නිරතවිය යුතුවේ. විශේෂයෙන් පිරිමි පාර්ශවය තමන්ගේ විවාහ දිවියට එළැඹීමට පෙර එම ජීවිතය ආගමානුකූල ජීවිතයකට හැඩගස්වා දීමට එරට භික්ෂු සමාජය ලබාදෙන සහය වෙසෙසින් අගය කළ යුතුව ඇත.

තායිලන්තයේ පවත්නා බුදු සමය ථෙරවාදී, ඉතා පිරිසිදු බුදු සමයකි. බුදු දහමකි. ඉන්දියාව හා ලංකාව ආදී රටවල්වලින් ද, චීන, ටිබෙට් ආදී රටවලින් ද ත්‍රිපිටක ලේඛන තොරතුරු තායිලන්තයට ලැබී ඇත. ලංකාව හා ඉන්දියාව ආදී රටවලින් ථෙරවාදී බුදු සමය ද - චීනය - ටිබැට් ආදී දේශයන් ගෙන් මහායාන බුදුසමය ද, ලැබී ඇත. පෙර සිට තායිලන්තයෙහි පැවත එන සිරිත අනුව එරට පාලකයා හට බහු විවාහ කැප වුව ද, අනෙකුත් ජනතාවට එය අකැපය. තායිලන්ත ජනතාවට - පවුල්වලට තම තමන්ගේ උත්සාහය මත වුවමනා පමණ ධනය ඉපයීමට ඉඩකඩම් හිමිකම් අයිතීන් ලබාගැනීමට නීතියෙන් අවසරය අනුමැතිය ලැබී ඇතත් එකී අයිතියක් එරට භික්ෂු සමාජයට නොමැත. රටේ සියලු විහාරස්ථාන මෙන්ම එකී ආගමික ගොඩනැගිලි පවත්නා භූමි සංකීර්ණයන් ද රජය සතුවේ. එරට විහාරස්ථාන නඩත්තු කිරීම මහා සංඝයා වහන්සේලාගේ දානය - මෙන්ම අධ්‍යාපන, ආගමික කටයුතු සඳහා ද අවශ්‍ය මුදල් වැයකරනු ලබන්නේ තායිලන්ත මධ්‍යම රජයෙන් වෙන්කර දෙන ප්‍රතිපාදනවලිනි. එරට බෞද්ධ ආගමික කටයුතු සඳහා සංස්කෘතික හා ආගමික දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කරන අතර, එම අංශ, පත්කරන ලද අධ්‍යක්ෂවරයකු යටතේ ක්‍රියාත්මක වන්නේය. සෑම වසරකම බෞද්ධ ආගමික කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන මුදල් ප්‍රමාණ විස්තර ඒ ඒ විහාරස්ථාන නායක හිමිවරුන් මගින් සෑම වසරකම ජුනි මාසයට පෙර ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ. රජතුමා හා පාලකයින් එයට භික්ෂු සමාජයෙහි නාහිමිපාණන් කෙනකු "සංඝනායක" හිමි නමක් ලෙස පත්කොට තිබේ.

බොදු පිළිවෙත් අනුගමනය කරන තායිලන්තයෙහි සුඛෝතායි, ද්වාරවතී, ආයෝධ්‍යා සහ බැංකොක් යන යුග යන්හි දී බෞද්ධ කටයුතු පෝෂණය ලබමින් දියුණුව කරා ළඟා විය.

පෙර අප කරුණු දක්වූ පරිදි තායිලන්තයේ කුල දරුවන්ගේ කාලයෙහි සිට වැඩිහිටි අවධිය දක්වා කිසියම් කාලයක් හෝ ටික දිනක් පුරුෂ පක්ෂය (විශේෂයෙන්) මහණදම් පිරිය යුතු විය.

තායිලන්තයේ රජතුමා ද එලෙස මහණදම් පිරූ බවට ඡායාරූප හා වෙනත් සාධක මගින් ඔප්පු කරවමින් ප්‍රදර්ශනය කොට ඇත.

එරට විහාරස්ථානයන් හි වැඩවසන ලොකු - කුඩා සියලුම සංඝයා වහන්සේලා උදෑසන පහට හිරු උදාවීමට පෙර පිබිදිය යුතුය. ඉන්පසු මුහුණ, කට සෝදා පිරිසිදු වී අඩහෝරාවක් පිරිත් සූත්‍ර දේශනා කොට හිරු උදාවෙන් පසු පිඬු සිඟා වැඩිය යුතුය. ඉන්පසු උපෝසථාගාරයේ හෝ විහාරස්ථ භූමියේ, බුදු ගෙයි, බෝධින් වහන්සේ යන සංකීර්ණයෙ හි විනාඩි විස්සක පමණ වැඳුම් පිදුම් කටයුතුවලින් අනතුරුව උදේ 9.00 සිට 11.00 දක්වා අධ්‍යාපන කටයුතුවල නිරත වන්නේය. දහවල් 11.00ට දවල් දානය වැළඳීමෙන් පසු විවේකීව සිට නැවත දවල් 1.00 ට අධ්‍යාපන කටයුතුවල නිරතවිය යුතුය. සවස 7.00 ට නැවත සංඝයා වහන්සේලා රැස්වී පිරිත් සජ්ජායනා එරට උදෑසන පෙරවරු කාලයෙහි විහාරස්ථාන තුළින් මාර්ගයට පිවිසෙන ලොකු කුඩා කහපාට සිවුරු හැඳ සිටින භික්ෂූන් වහන්සේලා ශාන්ත දාන්තව එක් හිමිනමක් පසුපස තවත් හිමිනමක් වශයෙන් ඉතා සෙමෙන් පියවරෙන් පියවර පිඬු සිඟා වඩින දර්ශනය දකින අප කාගේත් සිත් සතන් මෛත්‍රී කරුණා සහගත හැඟීම්වලින් පිරීතිරී යයි. මේ අවස්ථාවෙහි හීල් දානය භක්තියෙන් සූදානම් කොට ගෙන මග බලාගෙන සිටින බෞද්ධ ළමා ළපටි, තරුණ, වැඩිහිටි උපාසක - උපාසිකාවන් සෑම කෙනකුම අතෙහි දන් බඳුනක් රැඳී ඇති ආකාර දක්නට හැකිවන්නේය. භික්ෂූන් වහන්සේලා පිඬු සිඟා වැඩම කරලීම තුළින් එරට බෞද්ධ ගිහි පැවිදි සම්බන්ධය වඩාත් සමීපවී ඇත.

මෙලෙස එරට විහාරස්ථාන, පිරිවෙන්හි වැඩවසන භික්ෂූන් වහන්සේලා දාන, සීල, භාවනා යන තුන් පිළිවෙත් හි ක්‍රියාත්මක වී කෙළෙස් දුරුකරවා කුසල් රැස්කරවා අවසානයෙහි නිර්වාණය සාක්ෂාත් කරන්නේ කෙසේදැයි උවැසි උවැසියන්, දරු දූරියන්ගේ සිත් සතන්හි දහම් දැනුම් දම් දෙසීමෙන්, වර්ධනය කරවන්නේය.

තායිලන්තයේ විහාරස්ථානයන්හි කඨින පූජෝපහාර උත්සව පවත්වා විහාරස්ථානයන් හි මහා සංඝයාට සිවුරු හා වෙනත් අවශ්‍ය ද පූජා කරලීමේ කටයුතු සඳහා එරට රජතුමා හා පාලකයින් ද විහාරස්ථානයන්හි ප්‍රමාණයන් අනුව (ලොකු - කුඩා) සහභාගි වන ආකාර දක්නා ලැබේ.

"සංඝාධිකරණයක්" ස්ථාපිතකර තිබීම

එරට භික්ෂූන්වහන්සේලා හා විහාරස්ථාන පිළිබඳ පරිපාලනමය, නීතිමය කටයුතු සංඝාධිකරණයක් මගින් සිදුකරනු ලබන්නේය. භික්ෂූන් වහන්සේලාට කිසියම් අසාධරණයක් විහාරස්ථ, අධ්‍යාපන හෝ වෙනයම් අංශයකින් සිදුවන්නේ නම් අපක්ෂපාතිව ඒ ගැන විභාග කරනු ලබන්නේ සංඝාධිකරණය මගිනි, එය එරට භික්ෂු සමාජය පාලනය කෙරෙන ආඥා පනතක් ඇති අධිකරණයක් ලෙස සැලකේ. එරට උපසම්පදාව ලැබූ භික්ෂූන් වහන්සේලා ලෙසින් වැඩ වාසය කරමින් සංගීතය, චිත්‍රපට ආදී සංදර්ශන නැරඹීමට, විනෝද ආශ්වාදයක් ලැබීමට යෑමට ද, කිසිදු දේශපාලන ක්‍රියාවලියකට සම්බන්ධව ක්‍රියා කරලීමට ද උන්වහන්සේලාට අවකාශ නොමැත.

එලෙස තිබිය දී කිසියම් භික්ෂූන් වහන්සේ නමක් නීතියට පටහැනිව අවනත නොවී ක්‍රියා කිරීම භික්ෂූන්වහන්සේ ශාසනයෙන් ඉවත් කර දැමීමට ද, අතිරේකව දඬුවම් ලැබීමට ද හේතුවන ක්‍රියාවක් වනු ඇත. සංඝාධිකරණයේ විනිශ්චයේ අවසාන තීන්දුව එරට රජතුමන්ගේ නිගමනය වන්නේය.

තායිලන්තයේ භික්ෂූන් වහන්සේලාට නොමිලේ ගමනාගමන පහසුකම් සලසා දී තිබේ. එරට බෞද්ධ විහාර 22,229ක් අතර, උපසම්පදව ලත් භික්ෂූන් වහන්සේලා 200,000ක් පමණ ද, සාමණේර භික්ෂූන් 87000කට වැඩි සංඛ්‍යාවක්ද සිටිති. භික්ෂූහු පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය ලබති. භික්ෂූන් වහන්සේලාට මුදල් පරිහරණය අකැපය. භාවනා කිරීම, පන්සල් පිරිසිදුව තබා ගැනීම, බණ දේශනා කිරීම, පිරිත් කීම ආදී කටයුතුවල ද උන්වහන්සේලා නිරතව සිටින සේක. භික්ෂූන්ගේ අවසාන අරමුණ නිර්වාණය සාක්ෂාත් කර ගැනීමය. කෙලෙස් දුරුකොට කුසල් රැස් කරගැනීම, එම කුසල් රැස් කරගැනීමට සහාය වීම, දන, ශීල, භාවනා තුන් පිළිවෙත් එකසේ ගිහි පැවිදි දෙපක්ෂයටම අදාළය. උවැසි උවැසියන්ගේ ශික්ෂාව සඳහා පංචශීල, අටශීල, දසසිල් කිරීමට සහාය වීම සිදු කෙරේ.

සෑම තායි බෞද්ධයෙක්ම උපයන දෙයින් 5% ක් හෝ 10% විහාරස්ථාන අභිවෘධියට වෙන්කර දෙනු ලැබේ. පන්සලේ වැඩට ශ්‍රමදනයෙන් සහයවනු ඇත. දනට තායිලන්තයේ භික්ෂු නිකාය දෙකක් තිබේ. එනම් මහා නිකාය හා ධම්මසුත් වශයෙන් නිකාය දෙකක් පවත්නා බැව් දක්නට ලැබේ. ජාතීන්ගේ ආගමික නිදහසට තායිලන්ත රජයෙන් කිසිදු බාධාවක් නැත. තායිලන්තයේ මහමකුත (Mahmakuta University) විශ්වවිද්‍යාලයට අමතරව මහාචුල්ලාකෝන් විශ්වවිද්‍යාලය (Mahachulalongkorn University) ද බැංකොක් නරගයේ පිහිටුවා ඇත. ඒවායෙහි බෞද්ධ දර්ශනය, බටහිර දර්ශනය, ක්‍රිස්තියානි දර්ශනය, හින්දු දර්ශනය, ඉගැන් වේ. තායිලන්යේ ගිහියන්ට පෝය හතරට දින 04ක් සිල් සමාදන් වීමට ද, පන්සල්වල ඉඩකඩ සලසා දී තිබේ.

තායිලන්තයේ බැංකොක් අගනුවර පමණක් බෞද්ධ සිද්ධස්ථාන (පන්සල්) 300කට අධික සංඛ්‍යාවක් තිබේ. එහි ප්‍රධාන වශයෙන් (Wat Pra Kaew) වට්ප්‍රකයිවා විහාරස්ථානය කලාත්මකව මොනතරම් අලංකාර ද කීවොත් අන්‍ය ආගම් භක්තිකයන් ද එහි ගෙන්වා ගැනීමට තරම් විහාරස්ථානයේ තේජස් බව පිළිඹිබු වේ. (Wat Pho විහාරයේ අඩි 150 ක් දික්වූ සැතපෙන බුද්ධ ප්‍රතිමාව චිත්තාකර්ශණය වන ආකරයෙන් නිමවා ඇත. විහාරස්ථනයේ වහල පියසි කීපයකින් නිම වී ඇති (ප්රා - තයිව) Pra Kaew විහාරය හා Grand Palace - හි මරකත මැණික් පිළිමය තැන්පත් කර ඇති අතර, විහාරයේ බෞද්ධ ජාතක කතා බිතු සිතුමින් එහි දක්වේ. මැණික් පිළිමය පහළොස් වන සියවසේ දී කරවන ලද එකකි. එම පිළිමය තායිලන්තයේ නිර්මාණය කරනු ලැබුව ද ස්ථාන කීපයකට ගෙනයාම සිදුවී ඇති අතර, දැනට ප්රා කායව් පන්සලේ ස්ථාපිත කර තිබේ. තායිලන්තයේ වට්ෆරා, වෙට්පොව් (Wat Phow) විහාරය බැංකොක් නගරයේ පැරණිතම විහාරස්ථානයකි. මේ විහාරයෙහි ද මීටර් 46 ක් දිග මිටර් 15 ක් උස කලාත්මක සැතපෙන පිළිමයක් තිබේ. එය රන් ආලේපිත කොට නිමවා තිබේ. මහනට් විහාරය හා ට්‍රවිට් විහාරය ද බුදුපිළිම විශාල ප්‍රමාණයක් ඇති විහාරස්ථානවේ. ට්‍රාට්වා විහාරයේ අගනා රන්මුවා ප්‍රතිමාව විශිෂ්ට වූ එකකි.

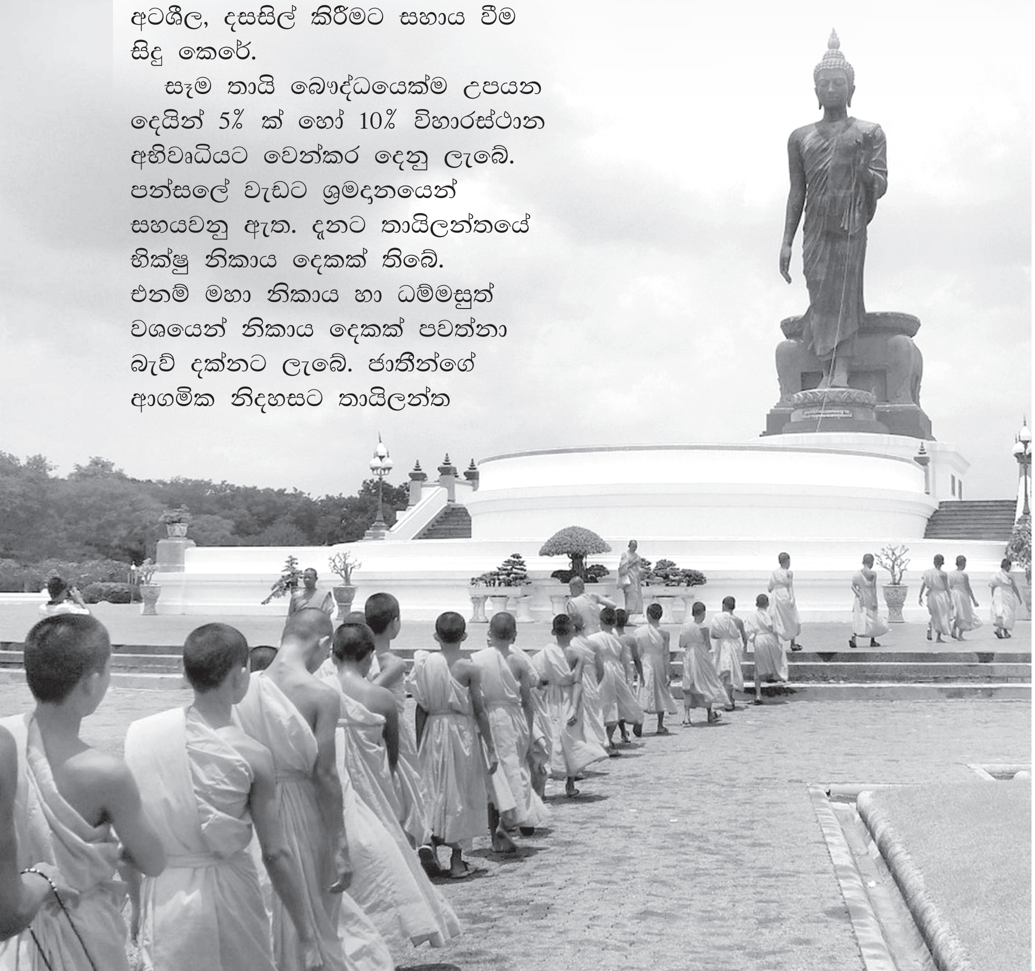

තායිලන්තයේ උපාසිකාරාම

තායිලන්තයේ ශාසන දෙපාර්තමේන්තුවේ වාර්තාවකට අනුව එරට 1963 වර්ෂයේ උපාසිකාරාම 227ක් පැවති බව සඳහන් වේ. මේ උපාසිකා ආරාම බොහෝ විට පිහිටා ඇත්තේ විහාරස්ථ භූමියේම වෙන් කරන ලද යාබද භූමි කොටසකය විහාරස්ථ අනුබද්ධ උපාසිකාරාම - විහාරස්ථානයේ ප්‍රධාන විහාරාධිපති නාහිමිවරුන්ගේ පාලනය යටතේ අදළ කටයුතු සිදුකරනු ලබන්නේය. එහෙත් එවන් උපාසිකාරමයන්හි අභ්‍යන්තර කටයුතු අදළ ආරාමයේ තෝරාගත් ප්‍රධාන උපාසිකාවන් යටතේ සිදු කෙරේ. එකී ප්‍රධාන උපාසිකාව එවන් ආරාමවල කටයුතු භාර වගකිව යුතු ප්‍රධානි ලෙස ක්‍රියා කරන්නීය. මෙම උපාසිකාවන් ආරාමවල ශික්ෂාකාමී ආදර්ශවත් ජීවිත ගෙවන පිරිසක් වන බැවින් රජයෙන් ද ඔවුන්ගේ ක්‍රියාදමයට කිසියම් ආකාරයක මුදල්මය වශයෙන් ආධාර උපකාර වනු ඇතැයි සිතිය හැක.

ලංකාවේ දසසිල් මාතා, මෙහෙණින් වහන්සේලා මෙන් කහපාට හෝ ගුරුපාට (සිවුරු) වස්ත්‍ර අඳින්නේ නැතත් සුදුපාට වස්ත්‍ර පොරවති. මොවුහු හිස බූ ගා, අටසිල් සමාදන්ව වැඩ වාසය කරති.

වයස අවුරුදු 8 - 10 ළදුරියන්ද, තරුණියන් ද, මැදිවයසේ හා මහලු වයසේ කාන්තාවන් උපාසිකාරාමවල සුපේක්ෂාශීලී උපාසිකා ජීවිත ගෙවීමේ ක්‍රියාදමයෙහි නිරත වී සිටිති.

මේ උපාසිකාවෝ එරට භික්ෂූන් වහන්සේලා මෙන් පිඩුසිඟා නොවඩිති. එහෙත් මේ උපාසිකාරාම සඳහා උපකාරීවන ධන පරිත්‍යාග කරන පිනට ලැදි දානපති බෞද්ධයෝද එරට සමාජයෙහි වෙසෙති.

මෙම උපාසිකාරාම නිවාස ආයතනයන්හි ආහාර උයා පිහා ගැනීම, දහම් ඉගෙන බණ භාවනා කිරීමද ආරාමවල සිදුකරනු ලබති. විහාරස්ථානවල "විපස්සනා භාවනා" කිරීමේ පුහුණු කරනු ලබන්නේ එවන් වැඩසටහන්වලට සම්බන්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලාය. එවන් භික්ෂූන් වහන්සේලා පිණ්ඩපාතයේ වඩින්නේ නැති බැවින් අසළ පිහිටි සිල්මාතා ආරමයක මෑණිවරුන් එවන් භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ දනය සුදුසු ආකාරයෙන් පිරිසිදු ලෙස පිළයෙල කොට වෙන් වූ දන ශාලාවෙහි දිග මේස උඩ භාජනවල දන් බෙදු ඉවතට යති. එනිසා දන් පිළිගැන්වීමක් සිදු නොවන්නේය. එහෙත් සුපුරුදු පරිදි භික්ෂූන් එහි වැඩම කොට දන් වළඳන්නේ සිල් මෑණිවරුන් දන ශාලාවෙන් ඉවතට වැඩම කළ විටදීය. විහාරස්ථ භික්ෂූන් වෙතින් ධර්ම ගැටලු හෝ වෙනයම් කරුණක් පැහැදිලි කරගැනීමට අවශ්‍ය වේ නම් මෑණිවරුන් දෙනමක් වශයෙන් විහාරයට වැඩම කළ යුතු වන්නේය.

විහාරස්ථානවල "විපස්සනා භාවනා" කිරීම උගන්වා, ඉන්පසු පුහුණු කරනු ලබන්නේ එවන් වැඩසටහන්වලට සම්බන්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලාමය. අදළ ධර්මශාලා තුළදීය. තායිලන්තයේ ශාසන දෙපාර්තමේන්තුව "බැංකොක් හි" "සඩොබ්ජින්" ආරාමය හා "එම්බුරි ආරාමය" යහහපත් පරිසරයක් යටතේ පවත්වාගෙන යනු ලබන උපාසිකා ආරාම වේ. මේ ආරම දෙකෙහි ධනවත් පවුල්වලට සම්බන්ධ කාන්තාවෝ මෙලෙස උපාසිකාවන් ලෙස වැඩ වාසය කරති. මේ උපාසිකා නිවාස දෙකෙහිම දෙසියක පමණ උපාසිකාවෝ වැඩ වෙසෙති. තව ද තායිලන්තයේ විහාරස්ථාන විශාල ගණනාවක (සෙයිතොන්, වට්සන්තිඩම්, වට්මංහු හා තවත් විහාර ආශ්‍රිතව) උපාසික ආරම රැසක් තිබේ. තායිලන්තයේ මේ උපාසිකාවන් හඳුන්වන්නේ "Mother Nun" යනුවෙනි.

විහාරස්ථානවල "විපස්සනා භාවනා" කිරීම උගන්වා, ඉන්පසු පුහුණු කරනු ලබන්නේ එවන් වැඩසටහන්වලට සම්බන්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලාමය. අදළ ධර්මශාලා තුළදීය. තායිලන්තයේ ශාසන දෙපාර්තමේන්තුව "බැංකොක්හි" "සඩොබ්ජින්" ආරාමය හා "එම්බුරි ආරාමය" යහහපත් පරිසරයක් යටතේ පවත්වාගෙන යනු ලබන උපාසිකා ආරාම වේ.

මෑත යුගයෙහි තායිලන්තයෙහි පහළව රහත් ඵලය සාක්ෂාත් කරනු ලැබූ "සුමුත්තා" නම් වූ අටසිල් සමාදන් වූ උපාසිකාවක්, බුදුන් වහන්සේ වදළ යථාභූත ඥානය අවබෝධ කොටගෙන, උත්තරීතර නිර්වාණය අවබෝධ කොටගත් බව "මයි විකායිව්" නම් වූ ඉංග්‍රීසි පොතේ සිංහල මාධ්‍ය පරිවර්තයෙන් ඉදිරිපත් කරන ලදී. පූජ්‍ය බුද්ධංගල භික්ෂු ආනන්ද හිමි 2011 නොවැම්බර් මස හයවැනි මුද්‍රණය වශයෙන් එළිදක් වූ ග්‍රන්ථය මෙහෙණි සසුන පිළිබඳව අගනා තොරතුරු එක්රැස් කරගනු ලැබූ අගනා කෘතියකි. ශ්‍රී ලංකාවේ පානදුර, තොටමුනේ සරික්කාමුල්ල ග්‍රාමයේ තක්ෂිලා විද්‍යාලය පාරේ මුහන්දිරම් නිවසෙහි උපත ලැබූ කුසුමා ගුණවර්ධන (විවාහයෙන් ආචාර්ය කුසුමා දේවේන්ද්‍ර මහත්මිය) වත්මන් මෙහෙණි සසුණෙහි ආචාර්ය කුසුමා දේවේන්ද්‍ර මෙහෙණින් වහන්සේ ලෙසින් පෙර - අපර ලෝකයෙහි බෞද්ධ ශාසනයට සිංහල - ඉංග්‍රීසි භාෂාවන් ගෙන් අගනා මෙහෙවරක් සිදු කරනු ලබන්නීය.

සියම් ශ්‍රී ලංකා සබඳතා කලාත්මකව ගොඩනංවා ගැනීම

ලංකාව දුර ඈත අතීතයේ පටන් සියම, කාම්බෝජය, බුරුමය සමඟ ථෙරවාද බුදුසමය මුල් කොට ගෙන සමීප සබඳතා පවත්වා ඇති බව සෙල් ලිපි පුරාවෘත්ත හා තවත් නොයෙක් වාර්තාවලින් ප්‍රකට වේ. සියමෙහි සුමනක් පව්වෙහි ශ්‍රී පාද සිද්ධස්ථානයක ආකෘතියක් තිබුණ බව සියම් රජු දැනුවත් කරනු ලැබුවේ ලංකාවේ භික්ෂූන් හා රජුන්ය.

සිංහල බෞද්ධ සංස්කෘතියේ හිතකර බලපෑම තායිලන්තයෙහි ස්ථාවර වුණු අතර එරට කලාත්මක අංග ශ්‍රී ලංකාවේ බෞද්ධ කලාවෙහි ව්‍යාප්තවීම සඳහා බලපා ඇත.

පොළොන්නරු යුගයේ මහා පරාක්‍රමබාහු රජු ධර්ම සංඝායනාවක් කරලීමෙන් අනතුරුව බෞද්ධ භික්ෂූන් එරට වැඩම කරවා ඇති අතර එදවස ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ ලංකාවෙන් සියමට යවා ලබා දී ඇත.

මහනුවර යුගයෙහි ලංකාවෙ හි බුදු සසුන විශේෂයෙන් මහා සංඝයා පිරිහී ගිය කාල වකවානුවක් ලෙස පැවතුණි. බෞද්ධ භික්ෂූහු ගණින්නාන්සේලාගේ තත්වයෙහි පසු වූහ. එහෙත් පූජ්‍ය වැලිවිට ශ්‍රී සරණංකර සාමනේර හිමි ධර්ම ඥානයෙන් සිල්වත් බැවින් පසු වූ අතර මෙරට භික්ෂු උපසම්පදා කර්මයක් ඇතිකර ගන්නේ කවදාදැයි සංවේගයෙන් ඒ සඳහා උඩරට රාජධානියේ රජවරුන් හා විද්වත් විල්බාගෙදර මුදියන්සේ මංත්‍රීෂ්වර තුමන් ප්‍රමුඛ රදළයින් කෙරෙහි බලාපොරොත්තු තබාගෙන සිටියහ. එලෙස මෙකල රාජ්‍ය විචාළ කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමන්ගේ ද අපේක්ෂාව පරිදි, උසස් මිනිස් ගුණදම්වලින්ද ආගම් හා භාෂා දැනුමෙන් ද ශක්ති සම්පන්න වූ සිංහල වීරවරයකු වූ විල්බාගෙදර මංත්‍රීෂ්වර මොහොට්ටාලතුමන් එදවස ජාත්‍යන්තර තානාපති කටයුතුවලට ද රාජතාන්ත්‍රිකව යෝග්‍ය වූ පුදගලයකු ලෙස ද, බෞද්ධ සැදැහැවතකු ලෙස ද, තෝරා ගනු ලැබිණි. ජාතියේත් දේශයේත් පිනට පහළ වූ එම මංත්‍රීෂ්වර සූරීන් නිසා සියමේත් ලංකාවේත් ථෙරවාදී සම්බුද්ධ ශාසනයේ පුනර්ජීවනයට විශිෂ්ට ඉඩ ප්‍රස්ථාවක් ලැබිණ. එකල එතුමන් භාෂා 18ක් දැන සිටි ප්‍රවීන උගතකු බව “සඟරජ වින්ති” පොතේ පිටු 50 - 59 සඳහන්ව ඇත. රජු සහ පාලක මණ්ඩලයේ අනුග්‍රහ සහිත අපේක්ෂාවන් සාර්ථකව ඉටුකර ගැනීමට එතුමාගේ අවංක උත්සාහය හා අපේක්ෂා සැබෑ වූ ආකාර දක්නා ලැබේ. විල්බා ගෙදර මංත්‍රීෂ්වර තුමන් බටහිර ඕලන්ද භාෂාව, සියම් භාෂාව, පාලි, සංස්කෘත භාෂා ඇතුළුව පෙරදිග භාෂාවන්හි ද පරතෙරට දැන සිටි විශිෂ්ට උගතෙකි. ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් යුත් එතුමා දේශ හිතෛෂී රාජ්‍ය තානාපති කටයුතුවල විශිෂ්ට ලෙස කටයුතු කිරීමෙන් ද මහනුවර භික්ෂු උපසම්පදා කටයුතු අවසානය දක්වා කර ගැනීමට ඉතා සාර්ථක ලෙස ඉමහත් රුකුලක් ඇතිවූවා සේ පෙනේ. මහනුවර කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු සමයෙහි, පූජ්‍ය වැලිවිට ශ්‍රී සරණංකර සඟරාජ හිමි, රාජසභා අමාත්‍යවරුන් ඇතුළු මහරජතුමන් හමුවෙහි එම රාජ්‍ය සභාවේදීත් එමෙන්ම සියම් රාජසභාවේදීත් බහුමානයට ප්‍රශංසාවට ලක් වූ ගරු මන්ත්‍රීෂ්වර විල්බාගෙදර විද්වත් මැතිඳුන්ය. මෙරට ශ්‍රී ලංකාවේ අද දක්වා ථෙරවාදී බුදුසසුනේ උපසම්පදා කර්මය ප්‍රමුඛ ශාසනයේ ස්ථාවර බව සුරැකීමට එතුමන්ගෙන් සිදු වූ උතුම් මෙහෙවර සැමදා අප අගය කළ යුතුව ඇත.

පුරා විද්‍යාඥයන් පෙන්වා දෙන පරිදි චිත්‍ර ශිල්පයෙ හි දක්ෂ සිංහල භික්ෂූන් පළමුවෙන්ම සියමට ගොඩ බැස පදිංචිව ඇත්තේ සියමේ ධම්ම රජ පුරටය.

ලංකා භික්ෂූන් දෙවනුව වැඩම කළේ සුබෝධය නගරයටය. උන්වහන්සේලාගේ උපදෙස් පරිදි පොළොන්නරුවේ සම්ප්‍රදායට අයත් විහාර ගොඩනැගිලි චෛත්‍ය හා චිත්‍ර එම නගරයෙහි හා අවට නගරවල ද ඉදිකර වූහ. සුබෝධය නගරයේ විහාරයන් හි සිංහල භික්ෂූන් ජාතක කතා හා බුද්ධ චරිතයේ උත්තරීතර අවස්ථා විහාරස්ථානයන්හි සිතුවම් කර ඇත. සිරිවුම් විහාරය පොළොන්නරුවේ ථූපාරාමයට සමානව සියමේ ගොඩනංවා තිබුණු බවට සාධක හමුවේ. පොළොන්නරුවේ ලංකාතිලක විහාරයට නෑකම් කිව හැකි විශාල හිටි පිළිමයක නටඹුන් හමුවී ඇත. 14 වන සියවස වන විට මේ සිංහල චිත්‍ර ක්‍රමය ඔවුන්ගේ චිත්‍ර ක්‍රම අනුව හැඩගස්වා ඇති බව පෙනේ. අයුධ්‍යාවේ මහා ධාතු විහාරයෙහි බුදුරුවවලට උඩින් “මකර තොරණ” දක්වේ. සුබෝධයේ මහ ධාතු විහාරයේ මකර තොරණ, ලියවැල්, පලාපෙති හා විවිධ කැටයම් මෝස්තර ලංකාවෙන් ලැබූ ආභාෂයකින් එරට සිතුවම්හි ඇතුළත් කර ඇතැයි අනුමාන කෙරේ.

ලංකාවේ බුදු පිළිමවල විශේෂයෙන් හිස මුදුනෙහි උන්නත ලක්ෂණය ලෙස රංසිපුංජරය දක්විය හැක. (බුදු පිළිමය - මහාචාර්ය චන්ද්‍රා වික්‍රම ගමගේ පිටු 19)

තායිලන්තයේ පූජෝපහාර ලබන සිංහල පිළිමය

ඓතිහාසික තොරතුරුවලට අනුව සුබෝධය පුරයෙහි රාජධානියෙහි තායි ජනතාවගේ අප්‍රමාණ ගෞරවෝපහාරයට බඳුන් වන සිංහල බුදු පිළිමය ගැන මෙහිදී සඳහන් කරලීම යෝග්‍යවේ. මෙවන් ලෝක ප්‍රසිද්ධියට පත් වූ කලා නිර්මාණ ඉදිරිපත් කරලීමෙහි ලා ලාංකික මූර්ති ශිල්පීන්, චිත්‍ර ශිල්පීන් දුරාතීතයේ සිටම දක්වා ඇත්තේ උපන් හැකියාවන්ය. සියම් ඉතිහාසයට අනුව ලක්දිව රජ කළ සිංහල රජතුමකුට බුදුන්වහන්සේගේ සියලු උත්තරීතර ගුණාංග අන්තර්ගත බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් නිර්මාණය කරවා ගැනීම අවශ්‍ය විය. මෙහි දී රජතුමා එදවස වැඩ විසූ රහතන් වහන්සේලාගෙන් විමසා සිටියේ බුදුරදුන් සියැසින් දුටු කෙනෙක් ඇත්දැයි කියාය. මෙහි දී රහතන් වහන්සේලාගේ ආනුභාවයෙන් එහි පැමිණ දිව්‍ය නාගයකු විසින් බුදු හිමියන්ගේ නියම රූපය මවා පෙන්වනු ලැබුවේය. මා පෙර සඳහන් කළ ශිල්පාචාරීහු පළමුව මී ඉටියෙන් ද, දෙවනුව ලෝහයෙන් ද “සිංහල බුදු පිළිමයක්” නිර්මාණය කරනු ලැබූහ. මේ බුදුපිළිමය බුදුරදුන්ගේ ස්වභාවික ස්වරූපය ඉස්මතු කරවූවක් වූ අතර, එය මහත් ආනුභාව සම්පන්න බවක් ද ඉසිළුවේය. මේ බුද්ධ ප්‍රතිමාව පිළිබඳ රතනපඤ්ඤ හිමියන්ගේ ජිනකාලමාලිගයෙහිත්, බෝධි රංසිහිමියන්ගේ “සිහින්න පටිමා” නිදානයෙහිත් හඳුන්වා දී ඇත. ජිනකාලමාලි ග්‍රන්ථයෙහි සඳහන් වන්නේ මැණික් (මාණික්‍යමය පිළිමය) සියමේ අනුරුද්ධ රජතුමා ලංකාවෙන් ගෙන ආ පිළිමයක් බවය.

II පැරකුම්බා රජු දවස (ක්‍රි.ව. 1230 දී සහ ක්‍රි.ව. 1256 දී ද යන අවස්ථා දෙකක දී ජාවක රජු ලංකාව ආක්‍රමණය කරනු ලැබුවේද මෙම “සිංහල පිළිමය” අත්පත් කර ගැනීමටය. එහෙත් යුද වැදී කළ ආක්‍රමණයෙන් බුද්ධ ප්‍රතිමාව ඔවුනට අත්පත් කර ගැනීමට නොහැකි විය. පොළොන්නරුවේ II පැරකුම්බා යුගයෙ හි තායිලන්තයේ සිරිධම්ම රජතුමා ලංකාවේ රජුගෙන් කාරුණික ඉල්ලීමක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබුවෙන් දූතයන් මාර්ගයෙන් සිංහල රජු වෙත ඉදිරිපත් කළ ඉල්ලීම ඉෂ්ඨ කරදීමට එම සිංහල රජු එකඟ විය.

දැනට තායිලන්තයේ ස්ථාන තුනක ප්‍රතිමාව තැන්පත්ව ඇත. බැංකොක් නුවර වර්තමාන කෞතුකාගාරයෙහිත්, (බුද්ධාභි සමන් විහාරය තුළ) දෙවැන්න තායිලන්තයේ සිංහලාරාමයෙහි ද, තෙවැන්න නඛොන් සිරිධම්මපුර මහා ධාතු විහාරයෙහි ද වේ.

තායිලන්තයේ බැංකොක් කෞතුකාගාරයේ ඇති බුදු පිළිම අතුරින් ලංකාවට සම්බන්ධ අගනා බුදු පිළිමයක් තිබේ. මෙය අනුරාධපුර හෝ අමරාවතී ශෛලියට අයත් යයි උගතුන් සලකන ලෝකඩ පිළිමයක් වන අතර, එය නඛෝන් රාජසීමා Korat පෙදෙසෙහි තිබී හමුවී ඇත. එයින් දේවාරෝහන මුද්‍රාව පිළිබිඹු වේ. (සිවුර ඒකාංශ පාරුපන ලක්ෂණ දක්වේ).

සුබෝධය ශෛලියට අයත් ඇවිදින මුද්‍රාව පිළිබිඹු කෙරෙන බුදු පිළිම ද තායිලන්තයෙන් හමුවී ඇත.

මරකත මැණික් පිළිමය.

දැනට බැංකොක් හි ග්‍රෑන්ඩ් පැලස් නම් මහා මාලිගය තුළ තනවා අති (ප්‍රකැව්) විහාර ගෙයි ඉතා විසිතුරු අන්දමින් උස් ආසනයක තබා රාජ පූජිත වෙමින් තිබෙන එම මැණික් පිළිමය උසින් අඟල් 31ක් වූ ද, දණහිසේ සිට අනිත් දණහිසට අඟල් 24 වූ ද, මැණික්මය ආසනය සහිත බරින් රාත්තල් 60 - 70 පමණ වූ, කොළපාට සූර්යකාන්ත පාෂාණයෙන් මෙම බුදු පිළිමය නිමවා ඇත. “පොකැව් මොරකොත්” යයි තායි භාෂාවෙන් යුත් මරකත මැණික් පිළිමය - නාගසේන හිමිගේ උපදෙස් පරිදි මිළිඳු රජු කරවන ලද බවත් එය ඉන්දියාවේ පාටලීපුත්‍ර නගරයෙහි රාජ පරම්පරා කීපයකින් පූජෝපහාර ලැබ එරට යුද කෝලාහල පැවතීම නිසා ලක්දිවට පිටත්කර එවා ඇත. ලක් රජු මහත් ගෞරවයෙන් මහා විහාරයෙහි තැන්පත් කොට පුද පූජා පැවැත්වුණු බවත් සඳහන් වේ. පිළිමය බුරුමයේ අනුරුද්ධ රජතුමා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සමගින් ලක් රජුගෙන් සුහදව ලබාගත් අතර - කාම්බෝජය ආදී බෞද්ධ රටවලට ද ගෙන ගොස් ඇති අතර ක්‍රි.ව. 1595 දී පමණ තායිලන්තයට වැඩම කරවීමෙන් පසු අද තායිලන්තයේ ඉමහත් ගෞරව පූජෝපහාර ලබන බුදු පිළිමයක් බවට පත්වී තිබේ. සෙංකඩගල දළඳ සමිඳුන් සිංහලයාට කොතරම් වැදගත් වන්නේ ද එමෙන්ම තායි ජනතාවට අද මේ ප්‍රතිමාව එසේම උත්තරීතර වන්නේය.

තායිලන්තයේ කර්මාන්ත ශාලාවන් හි බුදු පිළිම, ගණ්ඨාර, සීනු, පාත්‍ර, අර්ධ පාත්‍ර ලෝහ උණුකරවා නිෂ්පාදනය කරලීම පිළිබඳව කුසලතා බහුල ශිල්පීහු වාසය කරති. සුබෝධය යුගයෙහි කලාත්මක නිපුණතාවය විදහා දක්වන ප්‍රතිමා විශිෂ්ට සාධක බහුලය. බුදු පිළිමවලින් පිරී පවතින විහාරත් විහාරවලින් පිරී පවතින තායිලන්තයත් දුටු කෙනකුට එරට සියුම් කලාවන්ගේ සීඝ්‍ර දියුණුව ගැන මහත් පුදුමයක් ඇතිවනු සුළුය සුවය. විහාරස්ථාන කැටයම්වලදී වහලේ අලංකරණය සඳහා ද ලෝකඩ උපයෝගී කරගනු ලබයි. තායි ජනයා අතර ස්ත්‍රීහු රන් ආභරණවලටත් වඩා රිදී ආභරණ පැළඳීමටත් තද ආශාවක් දක්වති. නානා සියුම් මෝස්තර කැටයම්, නිෂ්පාදන භාණ්ඩයන් හි දක්වේ. රිදී කර්මාන්තශාලා තායිලන්තයේ එමට ඇති අතර, “චියැංමායි නගරය” මේ සෑම කර්මාන්තයකටම ප්‍රසිද්ධියක් උසුලනු පෙනේ. තායිලන්තයේ විහාරස්ථාන, කෞතුකාගාර තුළ ඇති අනර්ඝ කැටයම් සහිත අගනා භාණ්ඩ, දෙර ජනෙල් ආදියෙන් ද, බෞද්ධ දර්ශනයේ ආභාෂය ලබමින් කලාවෙහි ඇතිවූ දියුණුව දක්නට හැකිවේ.

තායිලන්තයේ ප්‍රාග් තායි යුගය ද්වාරවතී යුගයේ සිට පැවති රාමඤ්ඤ කලාව ද, සිරි විජය, කාම්බෝජය, ඉන්දිය, චීන, ලංකා ආදී පෙරදිග කලාවන්ගේ සාමූහික එකමුතුව තුළින් නවපන්නයේ කලාවන් බිහිවී ඇතැයි කෙනකුට සිතෙනු ඇත. ආගමික ගොඩනැගිලි - විශේෂයෙන් බෞද්ධ පන්සල්, විහාරස්ථාන රජමාලිගා බුද්ධ ප්‍රතිමා හා බිතුසිතුවම් මේ පිළිබඳ මුල් තැන ගනියි. තායිලන්ත බෞද්ධ විහාරස්ථාන උපෝසථාඝාර ආයත චතුරශ්‍රාකාරය. මුදුන් වහලය එල දෙකේ ක්‍රමයට වුවත් පහළට යන්ට යන්ට පළ තුන හතරකින් නැමී නැමී ඇත. වහල මුදුන කැටයම් හා වර්ණ උළු, නාගරූප ආදියෙන් අලංකාර කොට ඇත. ලීයෙන් සාද රත්‍රං තහඩු ඇල්ලූ තැන් ද ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ දක්නා ලැබේ.

ලේඛක වගතුග :
සිරි නිස්සංක පෙරේරා, බී.ඒ., බී.ඒ. ගෞරව, එම්.ඒ., පී.එච්.ඩී, කලාභූෂණ
හිටපු සංස්කෘතික සහකාර අධ්‍යක්ෂ,
128/19, 2 වන පටුමග, නවෝද්‍යා උද්‍යානය,
අඟුලාන දුම්රියපල පාර, මොරටුව.
දුරකථන : 2637163

බැබළෙන වෙසක් සඳ පුබුදන මිහිරි හැඟුම්

බුදු රැස් ගලයි පුර සඳ වත   හිනස්සන
පිපි මල් රුව සුවඳ සිත ගත   සනස්සන
බැබළෙන වෙසක් සිරි සුරලොව   සදිස්වන
බොදු පිළිවෙත් පුරා සැනසෙමු   වෙසක් දින

ලුම්බිණි උයන සේ දසතම සිරි   පිරිලා
කහවත් සුදුවතින් සැම පුදබිම   බබලා
තෙමඟුල අසිරියෙන් යහ දසුනක්   මැවිලා
බුදුපුද පිණිස දෙවියොත් දෙරණට   වැඩලා

පුර පස වෙසක් දින ලුම්බිණියෙ   සල්වනේ
පෙරපින් ලෙසින් බෝසත් කුමරු   බිහිවුණේ
මොළ කැටි පා කමල් දෙරණතට   යොමුවුණේ
කුමරුන් පිළිගන්න සත්පියුම්   මතුවුණේ

අගවෙමි දෙටු ද වෙමි සෙටවෙමි මම   ලොවට
පවසා උදම් බස් කුමරුන් නැගු   හඬට
මිහි මව සලිත වී තුටු පළ කළ   නදට
දෙව්ලෝකෙන් ඇසුණි දෙවියන් නැගු   සතුට

ගිහි සැප හැර දමා විසි නව වැනි   වයසේ
සයවසරක් පුරා දුක් ගෙන වන   පියසේ
සිවුසත් නැණින් බුදු වූ උත්තම   දවසේ
බුදු රැස් විහිදමින් සුදු සඳ රැස්   දිලිසේ

පිරිනිවනද සිදුවූ මේ උත්තම   දවස
වෙසෙසින් පින්බිමක් කරගෙන සිය   නිවස
දන්සිල් භාවනා පින්දම්වල   පිවිස
සරුකරගමු දිවිය සපුරා පින්   පවස

ඉදිකර තොරණ බුදු හිමි ගුණ කඳ   විදහා
පන්සල් වෙහෙර බෝමළු පුද බිම්   සරහා
කොඩිසේසත් පෙරටු පෙරහැර සිත්   සනහා
පුදබිම්වලට එළඹේ ගම් බිම්   හරහා

පෙර අත්බැව්හි කල නෙක් පින්කම්   හින්දා
මිනිසත් බව ලැබූ වග සිත් තුළ   රන්දා
සම්බුදු දහම් කඳ නිරතුරු සිත්   කැන්දා
වෙසගේ අසිරි ලැබ ගමු සමගිය   බන්දා

කලාභූෂණ කිවිපති විමල් රූබසිංහ
සංස්කෘතික හා කලා කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ,
හිටපු ලේකම්.

බුදු දහම හුදෙක් විශ්වාසයෙන් පිළිගෙන ප්‍රඥාවෙන් විමසා ප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටා ජයගත යුත්තකි

කේ.කේ. සුගතපාල
ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ පරිවර්තන මණ්ඩලයේ ලේකම්
බුද්ධශාසන අමාත්‍යාංශය
ත්‍රිපිටක ධර්ම පරීක්ෂණ ලේකම්
හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල ගුණානුස්මරණ සභාව
විද්‍යෝදය පිරිවෙණ

බුදු දහම ආගමකට සීමා කිරීම යෝග්‍ය නොවේ. එය ආගමකට ඔබ්බෙන් එහා ගිය දැක්මකි. එපමණක්ද නොව ආගමක් හා දර්ශනයක් ද අභිභවා ගිය විමුක්ති මාර්ගයකි. මේ අයුරින් එහි නිෂ්ටාව වනුයේ මිදීමකි. ඒ කුමකින් මිදීමක් ද ? මෙලොව -පරලොව හා සසර යමෙකුට ඇති දුක් කන්දරාවක් වේ ද ඒ සියල්ලෙන් මිදීමකි. මේ මිදීම කළ හැක්කේ තමාට ය. ශාස්තෘ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේලා සිදු කරනුයේ මුදවාලීම ය. එනම් ඒ මග කියා දීම ය. ඒ මග කුමක් දැයි විමසමු.

"තුමෙමහි කිචචං ආතප්පං - අකඛාතාරො තථාගතා
පටිපනනා පමොකඛනති - ඣායිනො මාරබබ්ධනා"
(ධම්මපදය - මග්ගවග්ගය 276 {බු.නි. -1 -පි.94)

“දැන් ඔබ විසින් සම්‍යක් ප්‍රධන් වීර්යය යොදා කෙලෙස් තවන්න. සර්වඥයෝ හුදෙක් නිවන් මග කියන්නාහු ම වෙති. (අතින් අල්ලා ගෙන ගොස් නිවන් පමුණුවන්නෝ හෝ තථාගත බලය යොදා සියලු දුකින් මුදවන්නෙක් නොවේ.) මේ මගට පිළිපන් සමථ - විදර්ශනා ධ්‍යාන වඩන නුවණැති යෝගාවචරයා ත්‍රෛභූමික වට නම් වූ මාර බන්ධනයෙන් මිදෙන්නාහු” ය.

මාරයාගේ මේ “ත්‍රෛභූමික වට” නම් හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්නා (පටිච්චසමුප්පන්න) ධර්මයෝ ය. සංසාර වට්ට ධර්මයෝ ය. සත්ත්වයා සසර පුරා ඉපිද මැරෙමින් - ඉපිද මැරෙමින් යන දුකින් පිරී හේතු ඵල ධර්මයෝ ය. ඵල හේතු ධර්මයෝ ය. මේවා වට තුනක් ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධ කොට දෙසා ඇත්තේ ය. එනම් - අවිජ්ජා - සංඛාරා - විඤ්ඤාණ - නාමරූප -ෂඩායතන යනුවෙන් වූ ධර්මතා පහ කම්ම වටය යනුවෙන් ද ඵස්ස -වේදනා -තණ්හා -උපාදාන යන සතර ක්ලේශ වට්ටය ලෙසින් ද භව - ජාති - මරණ යන ධර්මතා තුන විපාක වට්ටය වශයෙන් ද වෙති.

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ අනුශාසනාව තේරුම් ගැනීමට (අවබෝධ කර ගැනීමට) ශ්‍රාවක අපට ඕනෑකම තිබේ නම් අප විසින් කළ යුත්තේ කුමක්දැයි යන්න ද මෙම ගාථාවේ ම දක්වා ඇත. අපි උපන්දා පටන් මරණය දක්වා වූ ජීවිත කාලය තුළ සුළු ආස්වාදයකට (මද වින්දනයකට) මුළාව එකොළොස් ගින්නකින් දැවෙමින් ජීවිතය ගෙවන බව පළමුව වටහා ගත යුතු ය. එම ගිනි නිවා දැමීම නිවන යි. ඒ වැටහීම උපයෝගී කොට සතර ප්‍රධන් වීරිය යොදා කෙලෙස් (සසර පුරා ගෙන ආ කර්ම) හා මෙලොව උපන් පසු සිදු කර ගන්නා කර්ම (ක්‍රියා) නම් වූ උපක්කිලෙසයෝ තවන්නට (ආතප්පං) වෑයම් කළ යුතු ය. මේ සඳහා සත්පුරුෂ ඇසුර - සද්ධර්ම ශ්‍රවණය – සතියෙන් යුතුව කාලය ගෙවීම හා උගත් සද්ධර්මයෙහි හැසිරිය යුතුය යන්න බුද්ධ සදුපදේශ වෙති. මේ අතර ගාථාවේ සඳහන් ප්‍රධන් විරිය නම් කවරේ ද ? ඒ සතරෙකි. 1. නො කළ පව් නො කිරීමට වීර්ය කිරීම. 2. කරන පව් නතර කිරීමට වීර්ය කිරීම. 3. නො කළ පින් හා කුසල් වේ නම් (යහපත් දක්ෂතා) ඒවා කරන්නට පටන් ගැනීම සඳහා වීර්ය කිරීම හා 4. කරගෙන යන පින් හා කුසල් නො නවත්වා කරගෙන යාමට වීර්ය කිරීමත් ය. මේ අයුරින් අප වීර්ය වඩන්නේ ද කෙලෙස් තැවීම ද පටන් ගත්තා වේ. මේ සඳහා තවත් පරිවාර (පිහිටවන) වීර්ය තුනක් ද බුද්ධානුශාසනාවේ තිබේ.

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ අනුශාසනාව තේරුම් ගැනීමට (අවබෝධ කර ගැනීමට) ශ්‍රාවක අපට ඕනෑකම තිබේ නම් අප විසින් කළ යුත්තේ කුමක්දැයි යන්න ද මෙම ගාථාවේ ම දක්වා ඇත. අපි උපන්දා පටන් මරණය දක්වා වූ ජීවිත කාලය තුළ සුළු ආස්වාදයකට (මද වින්දනයකට) මුළාව එකොළොස් ගින්නකින් දැවෙමින් ජීවිතය ගෙවන බව පළමුව වටහා ගත යුතු ය.

ඒවා නම් 1. ඉහත කී ආකාරයේ යම් සම්මා වාචා - සම්මා කම්මන්ත (ක්‍රියාකාරකම්) සම්මා ආජීවයක් (යහපත් දිවි පැවැත්මක්) යමෙක් ආරම්භ කළේ ද එය නො පිරිහෙළා කිරීමේ අධිෂ්ඨානයෙන් යුතු වීර්ය යි. මෙය ආරද්ධ වීරිය නොහොත් ආරම්භක ධාතු (ඇරඹූ විරිය) නමින්ද, 2. එසේ ඇරැඹූ විරිය නො පිරිහෙළා ඉටු කිරීම නම් වූ පරක්කම විරිය නොහොත් පරක්කම ධාතු නමින් දෙවැන්න ද, එසේ අරඹා - නො පිරිහෙළා සිදු කෙරෙන ඒ සතර ප්‍රධන් විරිය ක්‍රියාකාරකම්හි පරම නිෂ්ඨාව නම් වූ නිවන සාක්ෂාත් කරගන්නා තෙක් (නිමාව දකින තෙක්) පවත්වා ගෙන යන නික්ඛම විරිය නොහොත් නික්ඛම ධාතු නමින් තෙවැන්න ද බුද්ධ වචනයෙහි සඳහන්ව ඇත.

මෙම ආකාරයේ වීර්යයන් වැඩීම සඳහා භාග්‍යවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට වදාළ ත්‍රිපිටක ධර්මය තුළ අප විසින් කිසියම් පරිත්‍යාගයක් - අත් හැරීමක්-කැප කිරීමක් කළ යුතු බව ප්‍රථම දේශනාව “ධම්මචක්කප්පවත්තන” සූත්‍ර දේශනාවේ දී වදාරා ඇති බව ද සිත්හි තබාගත යුතු ය. ඒ මෙසේ ය. මහණෙනි, (ශ්‍රාවකයෙනි) ඔබ තමාගේ කයට පීඩා පමුණුවන (අත්තකිලමථානුයෝගය) පිළිවෙත්වලින් ද තමාගේ කයට සිතු සිතු සැප එළවන පරිදි ඇස කණ ආදි පඤ්ච ඉන්ද්‍රියෝ පිණවීමේ (කාමසුඛල්ලිකානුයෝග) පිළිවෙත්වලින් ද ඈත් ව සිත හා කය මධ්‍යම පිළිවෙතකින් (මජ්ඣිම පටිපදා) පවත්වා ගත යුතු ය" යනුවෙනි. තව ද " මහණෙනි, මේ මග අනුසෝතගාමී වුවක් (යන අතට යන ගමනක්) නොව පටිසෝතගාමී (උඩු අතට පිහිනීමට වෑයම් කරන) මගකි. එනිසා කුස පිරෙන තුරු නොව මදක් ඉඩ තබා වැළඳිය යුතු ය. පානය කළ යුතු ය. එනම් පමණ දැන වැළඳිය යුතු ය. (භෝජනෙ මත්තඤ්ඤුතා), නින්ද අඩු කළ යුතු ය. යහපත් ක්‍රියා සඳහා නිදි වැරිය යුතු ය. (ජාගරියානුයෝග්‍ය) මේ සියල්ල කෙලෙස් තැවීමට මහෝපකාරී වන්නේ ම ය.

දැන් අපි මෙම ගාථාවෙන් වදාළ තැවිය යුතු කෙලෙස් කවරේ දැ යි විමසා බලමු. සිත කිලිටු කරණ ධර්මතා කෙලෙස් නම් වේ. මේවා ප්‍රධාන වශයෙන් තුනෙකි. එනම් (ලෝභ - ද්වේශ හා මෝහ නම් වෙති. මේ ත්‍රිවිධ පාපී ධර්ම බිඳි බිඳී - කැඩි කැඩී ගොස් එක්දහස් පන්සියය කුදු ඉක්මවන බව ධර්මයේ සඳහන් වේ මේ සියල්ලෙක් ම සිදු වනුයේ සිතේ දූෂිත බව, සිතේ කිලිටි බව දියුණු තියුණු කිරීම ය. මෙවන් සිත් ඇත්තා අසත් පුරුෂයෙකි. ලෝභ ඇත්තෙකි. කෝප ඇත්තෙකි. සත්‍යය දැක අසත්‍ය වැළඳ ගන්නෙකි. මෙවන් සිත් ඇත්තා අසත්පුරුෂයෙකි. ලෝභ ඇත්තෙකි. කෝප ඇත්තෙකි. සත්‍යය දැක අසත්‍ය වැළඳ ගන්නෙකි. මෝහය - මුළාව හේතු කොට ගෙන යුක්තිය - සාධාරණත්වය - දුක් නිවීම නො දන්නෙකි.

මේ කෙලෙස් ධර්මතාවයද අනවරාග්‍ර සසරේ (නැවැත්මක් නැති ඉපදීමේ දී) දිගින් දිගට ආ ස්වභාවයේ කෙලෙස් “ආශ්‍රව” නමින් ද (කාම - භව- දිට්ඨි- අවිජ්ජා), මේ ආත්මභාවයෙහි උපන් පසු ඇති කරගන්නා පාපී ස්වභාවයන් “උපක්කිලෙස” නමින් ද (ප්‍රාණඝාතයෙන් පටන්ගෙන මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් කෙළවර වන දස අකුසල්) දෙකොටසක් කොට තේරුම් ගැනීම මේ කෙලෙස් තැවීමට මහත් සේ උපකාරි වෙයි. මේ දෙකෙන්ද උපක්ලේෂයෝ තැවීම පළමුව කළ යුතු ය. දෙවනුව භවංග සිතේ රැඳි ඇති ඉකුත් ආශ්‍රව (පල්වුනු කෙලෙස්) තැවීම - ගෙවා දැමීම ඇරඹිය යුතු ය. මෙහි දී ද උපන් ජීවිතයේ දී සිදු කරගන්නා උපක්කිලෙස සත්පුරුෂ ඇසුරා දී ඉහතින් සඳහන් කළ සතර කරුණෙන් ඉක්මනින් නවතා ගතහොත් දෙවන ක්‍රියා මාර්ගය වූ

ආශ්‍රව ක්ෂය කිරීම සඳහා ජීවිතයේ වැඩි කාලයක් ඉතිරි වන හෙයින් මේ ජීවිතයේ දී හෝ ආසන්න ජීවිතයක දී කෙලෙස් තවා නිම කොට මාර බන්ධනයෙන් මිදිය හැක. බුද්ධොත්තමයකු ලොව පහළ වන්නේ ද මේ සඳහා ම ය.

මේ මාර්ගය තමා මෙතෙක් ලොව සියලු බුදුවරයන් වහන්සේලාගේ අනුශාසනාව ලෙස ඔබත් මාත් අසා ඇති "සබ්බ පාපස්ස අකරණං" ආදී ගාථා රත්නය තුළ සඳහන්ව තිබෙන්නේ. මේ සතර පද ගාථාව තුළින් මෙලොව උපන් සත්ත්වයාට පවින් මිදෙන ලෙසත්, (උපක්කිස නවතා ගැනීමටත්) ඉන් අනතුරුව කුසල් උපදවා (දහමෙහි හැසිරෙන දක්ෂයකු වී) සිතෙහි ඉතිරිව ඇති සංසාරගත කිලිටි (තණ්හා - මාන - දිට්ඨි -අවිජ්ජා) සමථයෙහි (සමාධි ධ්‍යාන උපදවා) යෙදී විදර්ශනාව මතු කොට ගෙන (ප්‍රඥව උපදවා) සමුච්ඡේද - පටිපස්සද්ධි - නිශ්ශරණ වශයෙන් කිසිදු ඉතිරියක් නැතිව (නිරවසේස) මේ උපක්කිලෙස හා ආශ්‍රව පහකර ගත යුතු බවත් මෙම දේශනාවේ ඇත.

තව ද අවසානයේ අප සසරට නැවැත නැවැත වට්ටවන දෙළොස් අංගයෙන් යුත් පටිච්චසමුප්පාද ධර්මතා තුළින් කම්ම - කිලේස - විපාක වශයෙන් එකම සංසාර වටයක කරකවන බව ප්‍රඥවෙන් තේරුම් ගත යුතු ය. මේ මග බුද්ධ දේශනාව තුළ "පර්යාප්ති" ධර්මය ලෙස ද, මේ පර්යාප්ති දේශනා නුවණින් විමසීමේ දී නිවැරදි බව දැන ගැනීමට "ප්‍රතිපත්ති" දේශනාව ද මේ පර්යාප්ති ප්‍රතිපත්ති ධර්මතා තුළ සම්‍යක් ප්‍රඥවෙන් හැසිරීම නිසා ප්‍රතිවේධ (අවබෝධ වීම - කර්මක්ෂය වීම - නිවන සාක්ෂාත් කිරීම - නැවත උපතක් නැති බව වැටහීම - සියලු දුක් ක්ෂය කළ බව දැනීම) අවස්ථාව අවසානයේ දී වැටහේ. මේ අරහත් ඵලයට පත් වූ බව තමාට වැටහෙන ධර්මතාවය යි. අවිජ්ජාව (චතුස්සත්‍ය නො දැනීම) නිසා පව්පින් රැස්කොට (සංඛාරා) භව හා ජාති වශයෙන් නැවත නැවත සසරට එකතුවන්නේ මේ තුන් වටය අවබෝධ නොකරගත් හෙයින් බව බුද්ධ දේශනාව යි. එහෙයින් මේ බුද්ධ වචන තුළ සතර ශීලය "ආගම" වශයෙන් ගැනීමත් සීලයෙහි

පරිබාහිරව ලද නො හැකි "දර්ශනය" සප්ත විශුද්ධියෙහි ඇති බවත්, "ජීවන ප්‍රතිපදාව" නම් වූ කෙලෙස් ප්‍රහීණය සමථ- විදර්ශනාව හා අනිත්‍ය - දුක්ඛ අනාත්ම තිලකුණු තුළ ඇති බවත් අප තේරුම් ගත යුතු බව කීමට මෙම සටහන තබන ලදී. එහෙයින් බුද්ධ දේශණාව තම ජීවිතය පුරා වැඳ වැඳ සිටීමට හෝ නිවන් දැකීමට යයි සිතමින් පූජා විධි පැවැත්වීමට හෝ පමණක් වුවක් නොවන බව අපි තේරුම් ගමු. ඉන් එහාට ගිය ප්‍රතිපත්ති හා ප්‍රතිවේධ වැඩ කොටසක් ද අපට ඇත. දැනට ඔබ අප කරණ කිසිම පින් කමක් නො කොට කැලේට වදින ලෙස මෙයින් නො කියන බව ද මෙයින් අවධාරණය කරමු. දන් දීමට සිත් නැත්තාට සීලයක් නැත. දාන සීල ප්‍රගුණ නො කළාහුට භාවනාවක් නැත. මේවා එකිනෙකට බද්ධ වූවා වෙති. එනිසා දස පින් කරමින් දස කුසල් වඩමින් කල් නොමරා බුදු වදන්හි ඉදිරියටම යමු. ඔබත් මමත් පින් කරණ නිසා ඉදිරියට යාමට සුදුස්සෝ ද වෙමු.

විශාකාවගේ බිඳුණු බඳුන

රජගහ නුවර දඹදිව යස ඉසුරු   බර
සිටුදුව විසාකා පින්බර ලියකි   පෙර
බුදුහිමි කෙරෙහි සිත බැතිපෙම් පෙරටු   කර
ඇරයුම් කළා දන්පුදනට නොයෙක   වර

ඇරයුම් පරිදි නිති මහසඟන පිරි   වරා
වැඩියා බුදුසමිඳු ඇගෙ සිටුමැදුර   කරා
කුමරිය සැදැහැ බැතිපෙම් හදවතෙහි   පුරා
මහදන් පුදකලා බුදුගුණ සිතෙහි   දරා

මහ සඟ පිරිස හිඳුවා සිය මැදුර   තුළ
පුද දෙන අතර රස මසවුලු මිහිරි   පල
කුමරිය අතින් බඳුනක් බිම වැටුන   කල
බිඳුනා කැබලි විසිරී ඇගෙ දෙපය   මුල

මෙය දුටුහිමි නමක් ඇය සනසවන   රිසින්
පැවසූ මෙසේ ඔවදන් මුදු කුළුණු   බසින්
මේ සැම මෙහෙය වන්නේ ලෝ දහම   විසින්
සැනසෙනු කුමරියනි දැක මෙය නුවණ   ඇසින්

වැනසෙන සුළුය පවතින සැම දෙයම   ලොවේ
නොනැසෙන වස්තුවක් මුළු තුන් ලොවෙම   නොවේ
වටහා ගතොත් ඇති තතු මේ සසර   බවේ
දුක් ගිනි නිවා විඳගත හැකි අමර   සුවේ

හිමියනි මෙම බඳුන අද සුළු දෙයකි   මට
පසුවිය හැකිය සිහියෙන් එය බැහැර   කොට
අද දින සෝක බර පුවතක් ලැබුනි   මට
නොසැලී සිටිමි එය සැමගෙන් මුවහ   කොට

මිනිපිරියක් මගේ නිති ආදරය   ලද
මිය ගිය පුවත ලැබුනා උදයෙහිම   අද
ඉවසා සිටිමි එය සනසා දැවෙන   හද
ඇය සැලකලා මෙපුවත මහ සඟන   මැද

අදහස ඔබේ අගයමු අප සියලු   දෙන
එය මය අපත් ලොවදනහට දෙසන   බන
අනිසය - දුකය - අනතය යන දහම   තුන
සැමදා මෙනෙහි කරමින් දිවි ගෙවනු   මැන

ලොව සැම දෙයම අනියත බව සොඳින   දැන
නිති දිවි ගෙවනු එය වේ ලොව මහගු   පිණ
රජයන මෙතුන් ලොව තිලකුණු හැඳින   දැන
ලොව්තුරු නිවන්මග මත පිය නගනු   මැන

පියදස වත්තේගම
(බුද්ධ කාලීන කථා පුවතකි)

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය හා නිර්වාණ සාක්ෂාත්කරණය

බෞද්ධ විශ්වකෝෂයේ විශ්‍රාම ලත් සහකාර කර්තෘ,
දේශකීර්ති ලංකාපුත්‍ර, දේශමාමක
ශාසනකීර්ති ශ්‍රී සම්මානලාභී,
මුළු දිවයිනටම සාම විනිසුරු
ඩී. සද්ධාසේන (දර්ශනපති, අධ්‍යාපන ඩිප්ලෝමා)

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශන කරන ලද චතුරාර්ය සත්‍යයේ දුක්ඛ නිරෝධගාමිණී පටිපාදා ආර්ය සත්‍යය වශයෙන් විස්තර කර ඇත්තේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යි. මෙහි මුල් පියවර සීලය යි. එනම් පවින් වෙන්වීම යි. පව් දුරලීම යි. මේ යටතේ නිර්වාණාපේක්ෂක පුද්ගයා විසින් ප්‍රථමයෙන් ම නිවැරදි වචනය හෙවත් සම්මා වාචා යන අංගය පිරිය යුතු ය. ඒ සඳහා මුසාවාදා, පරුසාවාචා, පිසුණාවාචා හා සම්ඵප්පලාපා යනුවෙන් පිළිවෙලින් හඳුන්වනු ලබන, බොරු කීමෙන්, පරුෂ වචනයෙන්, කේලාම් කීමෙන් හා හිස් වචන කීමෙන් වැළකිය යුතු ය. එකී වචන භාවිතය පාපක්‍රියාවන් වශයෙන් හඳුන්වන අතර, එකී පාපයන්ගෙන් වෙන්වීමෙන් පමණක් නොනැවතී සත්‍ය වචන භාවිතය, ප්‍රිය වචන භාවිතය, තමාගේත් අන්‍යයන්ගේත් යහපතට හේතුවන වචන භාවිතය කෙරෙහි යොමු විය යුතු ය. මෙසේ වාචික වශයෙන් පාපයෙන් හික්මෙමින් කුසලයන් වඩමින්, ඒ සමගම යහපත් ක්‍රියා වශයෙන් හඳුන්වා ඇති සම්මා කම්මන්ත කෙරෙහි යොමු විය යුතුය. ඒ යටතේ ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකී, බහා තැබූ දඬු ඇතිව, බහා තැබූ සැත් ඇතිව, සියලු සත්ත්වයින් කෙරෙහි හිතානුකම්පිතව දිවි ගෙවිය යුතු ය. අන් සතු දෑ, නුදුන් දෑ ගැනීමෙන් වැළකිය යුතු ය. කාම මිත්‍යාචාරයෙන් වැළකී, කාම සේවනයෙන් ද වැළකිය යුතු ය. අබ්‍රහ්මචාරී ජීවිතයෙන් වෙන් ව, බ්‍රහ්මචාරී දිවි පෙවෙතෙන් ගතකළ යුතු ය. එසේම අවි ආයුධ වෙළඳම, සතුන් වෙළඳම, මස්මාංශ වෙළඳම, මත්පැන් වෙළඳම හා වසවිස වෙළඳමෙන් පමණක් නොව, සියලු ම වැරදි මිනුම් හා වැරදි කිරුම් භාවිතයෙන් වෙන්විය යුතු ය. මෙය සම්මා ආජීවය යි. මෙසේ ශීලය පිරීම පමණක් නොව, සාමඤ්ඤඵල සූත්‍රයේ දක්වා ඇති අයුරු ඉතා උසස් හික්මීමක් ලබාගෙන දිවි ගෙවිය යුතු ය. මිනිසාට පමණක් නොව අනෙකුත් ජීවීන් කෙරෙහිත්, පරිසරය හා ගස්වැල් කෙරෙහිත් මෛත්‍රියෙන් යුක්ත විය යුතුය.

බෞද්ධ ආචාරධර්ම පද්ධතියේ ප්‍රාථමික නිර්දේශය පස්පවින් වැළකීම යි. පස්පවින් වැළකීමේදී පන්සිල් රැකීම පන්සිල් සඳහා නොවේ. සීලය, සීලය සඳහා නොවේ. සීලය ව්‍රතයක් කරගැනීම, එසේ නොමැති නම් සීලයෙන් ඔබ්බට නොගොස් ඒ මතම රැඳී සිටීම මගින් විමුක්තිය හෙවත් නිර්වාණය ලැබේය යි සිතීම නුසුදුසු වන අතර, සීලය ව්‍රත සමාදානයක්, බැඳීමක් නොහොත් සංයෝජනයක් (සීලබ්බතපරාමාස) බවට පත් වේ. සීලය, ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගයේ පදනම යි. සීලය, සීලය සඳහා ම නොව සමාධිය සඳහා යි. සමාධිය ද සමාධිය සඳහාම නොව ප්‍රඥව සඳහායි. ප්‍රඥව, ප්‍රඥව සඳහා ම නොව යථාවබෝධය පිණිස යි. විමුක්තිය හෙවත් නිර්වාණය පිණිස යි. එහෙයින් මෙකී සීල, සමාධි හා ප්‍රඥ යන ත්‍රිශික්?ෂා මාර්ගය ආචාරාත්මක ප්‍රතිපදාවකි. සීලය සම්පූර්ණ වූ පසු, තමා තුළ නූපන් කුසල් ඉපදවීම, උපන් කුසල් දියුණු කිරීම සඳහා වෑයම් කළ යුතු ය. එමෙන්ම උපන් අකුසල් නැති කිරීම සඳහා මෙන්ම නූපන් අකුසල් නොඉපදෙන අයුරින් සිත සකස් කරගැනීමට වෑයම් කළ යුතු ය. මේ සම්මා වායාමය යි. ඒ අතර සිහිබුද්ධියෙන් කටයුතු කරමින් සිහිය පවත්වා ගත යුතු යි. සතිපට්ඨානයෙන් යුක්ත විය යුතු යි. සිතෙහි එකඟ බවක් ඇති කළ යුතු යි. මේ සම්මා සතිය හා සම්මා සමාධිය යි. මෙහි අවසානයට දැක්වූ අංග තුන සපිරීමෙන් සමාධි ක්‍රමය යටතේ පුද්ගයා හික්මෙයි. පුහුණු වෙයි. ඉන් අනතුරුව නිවැරදි දැකීම හෙවත් සම්මා දිට්ඨිය ඇති කරගත යුතු යි. චතුරාර්ය සත්‍යයන් පිළිබඳ නිවැරදි දැකීම (චතුස්සච්ච සම්මා දිට්ඨි), කර්මය හා විපාකය පිළිබඳ නිවැරදි දැකීම (කම්මස්සකතාසම්මා දිට්ඨි) ධ්‍යාන පිළිබඳ නිවැරදි දැකීම, මාර්ගඵල පිළිබඳ නිවැරදි දැකීම (මග්ග සම්මා දිට්ඨි හා ඵල සම්මා දිට්ඨි) මෙහිදී ඇති වේ. ඉන් අනතුරුව නිවැරදි සංකල්පනාව හෙවත් සම්මා සංකප්ප අවස්ථාව එළඹෙයි. මේ යටතේ නෙක්කම්බ සංකප්ප, අව්‍යාපාද සංකප්ප හා අවිහිංසා සංකප්ප යනුවෙන් අංග තුනකි. නෙක්ඛම්බ සංකප්ප යනු නික්මීමේ සංකල්පනාව යි. ගිහි ගෙයින් නික්මීමේ යහපත් කල්පනාව, කම් සැපතින් නික්මීමේ සංකල්පනාව, සස?රෙන් නික්මීමේ සංකල්පනාව, පාපයන්ගෙන් නික්මීමේ කල්පනාව ආදී වශයෙන් යහපත් කල්පනාවන් ඇතිකර ගැනීම යි. අව්‍යාපාද සංකප්ප යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ක්‍රෝධයෙන්, පටිඝයෙන්, වෛරයෙන්, තරහවෙන් නික්මීම යි. අවිහිංසා සංකප්ප යනු හිංසා නොකිරීමේ යහපත් කල්පනාව යි.

මේ වූ කලී අනුපූර්ව ක්‍රියා මාර්ගයකි. (අනුපුබ්බ කිරියා), සම්පූර්ණ වශයෙන් කාම තණ්හා, භව තණ්හා හා විභව තණ්හා යන ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාවන් නැතිකර දැමිය හැක්කේ ලෝකය පිළිබඳ තත්වාකාර අවබෝධයක් ලැබීමෙන් අනතුරුව යි.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ අන්තර්ගත වූ සීල, සමාධි හා ප්‍රඥ යන අංග ත්‍රිශික්?ෂාවන් වශයෙන් හඳුන්වා ඇත්තේ එහි ආචාරාත්මක වැඩ පිළිවෙළක් පවත්නා හෙයිනි. සික්ඛා යන පාලි පදය - හික්මීම - ට මෙන්ම ශික්?ෂණය හෙවත් පුහුණුව හැඳින්වීමට ද යෙදේ. නිවන් ලැබීමේ මාර්ගයේ හික්මීම යටතේ සීල, සමාධි හා ප්‍රඥ යන අංග තුන ම ගැනේ. "...... සීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධි මහත්ඵල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය. සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද පඥ්?රාව මහත්ඵල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය. ප්‍රඥවෙන් පුරුදු කරන ලද සිත කාමාශාව, භවාශ්‍රව හා අවිද්‍යාශ්‍රව යන ආශ්‍රව කෙරෙන් මිදේ. "(සීල පරිභාවිතො සමාධි මහප්ඵලො හොති.... අවිජ්ජාසවාති - මහා පරිනිබ්බාණ සූත්‍රය - දීඝනිකාය (2) බුජත්‍රිමු 126 පිටුව)

රහතන් වහන්සේ පුහුණුව හා හික්මීම අවසන් කළ උත්තමයෙකි. ඉන්පසුව උන්වහන්සේගේ හික්මීම නිරායාසයෙන් සිදු වේ. විමුක්ති සාක්ෂාත්කරණයේදී බුද්ධශ්‍රාවකයා අර්හත්භාවය අපේක්ෂා කරයි. එහිදී පියවර සතරක් ඇත. එකී පියවර සතරෙහිදීම පුද්ගලයා තමා සතු හික්මීම ඇති කරගත යුතුය.

පළමුවැනි පියවර - සෝතාපන්න අවස්ථාව

කාම, භව, දිට්ඨි, අවිජ්ජා ආදී ආශ්‍රවයන් බොහෝදුරට ප්‍රහීණ කරයි. එහෙයින් සතර අපායේ නූපදියි. මෙම තත්ත්වයට පත්වූ පුද්ගලයා සක්කායා දිට්ඨි විචිකිච්ඡා හා සීලබ්බතපරාමාස යන සංයෝජන නැති කරයි.

දෙවැනි පියවර - සකදාගාමී අවස්ථාව

කාමාශාවන් පිළිබඳ ඖලාරික ආසාවන් ද, භව හා අවිජ්ජා ආදියෙන් කොටසක් ද නැති කරයි. රාග, ද්වේෂ, මෝහ යනාදිය තරමක් දුරට අඩුවෙයි. (සකදාගාමී පුද්ගලයා එම අත්බැව්හිදී රහත් නොවුවහොත් නැවත මව්කුසට එනුයේ එක්වරක් හෙයින් එකී සකදාගාමී (සකිං + ආගාමී) යන නම යෙදේ.

තුන්වන පියවර - අනාගාමී අවස්ථාව

සියලු ආශ්‍රවයන් දුරු කොට, අවිද්‍යාවේ කොටසක් නැති කරයි. කාමරාග, පටිඝ යන සංයෝජනයන් හෙවත් බන්ධනයන් සහමුලින්ම නැති කරයි. මෙම අත්බැව්හිදී රහත් නොවී කළුරිය කළහොත් බඹලොව ඉපිද රහත් ව පිරිනිවන් පායි. මව් කුසයට නැවත නොඑයි (න+ආගාමී = අනාගාමී).

සතරවන පියවර - අර්හත් අවස්ථාව

සියලු ආසව ධර්මයන් සහමුලින් ක්?ෂය කරයි. (ආසවානං ඛයා අනාසවා චෙතො විමුක්තියං, පඤ්ඤ විමුත්තිං.... මජ්ඣමනිකාය - 2 - බුජත්‍රිමු - මහා වච්ඡගොත්ත සූත්‍රය 268 පිටුව) මෙයින් මතු ඉපදීමක් නොමැත. සංසාරික දුක්ඛයන්ගෙන් සහමුලින් ම මිදේ.

මිනිස් සන්තානයේ පවත්නා පාප ධර්මයන් මතුපිටින් ප්‍රදර්ශනය වීමක් දුරාචාර ක්‍රියාවන්ගෙන් නිරූපණය වේ. කෙලෙස් හෙවත් ආශ්‍රව ධර්ම මට්ටම් තුනකින් පවතී.

01. අනුසය
02. පරියුට්ඨාන
03. වීතික්කම

අනුසය අවස්ථාවේදී පාප හෙවත් අකුසල ධර්ම, නිදිගත් අවස්ථාවක මෙන් යටපත් ව සැඟවී පවත්නා අතර, පරියුට්ඨාන මට්ටමේදී සිරුර තුළ සසල වෙමින් පවතියි. එහිදී සිතුවිලි වශයෙන් ද, චිත්තවේග ස්රූපයෙන් ද ඒවා නිරූපණය වේ. මෙහිදී පුද්ගලයා මානසික වශයෙන් පීඩනයක් ලබයි. වීතික්කම අවස්ථාවේදී මිනිසාගේ ක්‍රියාවන්ගෙන් හා වචනයෙන් පාපධර්ම පිළිබිඹු වේ. සිරුර තුළ පැවති අපිරිසිදු වූ අකුසල ධර්ම, පාප ධර්ම පුපුරා ගොස් චර්යාවන්ගෙන් ප්‍රකට වන අවස්ථාව මෙයයි.

එමගින් සොරකම ආදී දුරාචාරයන් සිදු වේ. මෙකී මානසික ලක්ෂණ ජයගැනීම අරමුණු කරගෙන, ත්‍රිශික්ෂාව මත පදනම් වූ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පවතියි. සීලය යටතේ ගැනෙන සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත හා සම්මා ආජීව ආදියෙන් කායික හා වාචසික ක්‍රියාවන් පාලනය වේ. සමාධිය මගින් සිතෙහි පවත්නා චංචල ස්වභාවය තුරන් කොට (පරියුට්ඨාන තත්වය තුරන් කොට) සන්සුන් සමාධිගත තත්ත්වයක් ඇති කරයි. ඉතා සියුම් වූ අනුසය තත්ත්වය රහත් වනතුරුම පුද්ගලයා තුළ පවතියි. එය නැති වන්නේ නිර්වාණාවබෝධයෙනි. ප්‍රඥාවෙන් අනුසය තත්වය ප්‍රහීන කරයි. බෞද්ධ නිර්වාණගාමී මාර්ගය වන ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගයෙන් මිනිසාගේ සන්තානගත අපිරිසිදු ලක්?ෂණ වූ පාපයන්, ක්ලේශයන්, ආශ්‍රවයන් මේ අයුරින් ප්‍රහීන කරයි. අභ්‍යන්තර පාරිශුද්ධියෙන්, නිසගයෙන්ම බාහිර චර්යාවන් පිරිසිදු බවට පත්වේ.

මේ අනුව, නිර්වාණාවබෝධය සඳහා යථාභූතඥාණය ලැබිය යුතු ය. ඒ සඳහා විචාරාත්මක සිතක් පැවතීම අවශ්‍ය ය. ඊට සිතේ සමාධිය ඇති විය යුතු ය. සිත සමාධිගත වනුයේ සිත හික්මවා ඇති නම් පමණකි. එහෙයින් මෙම ක්‍රියාවලිය ආරම්භ වනුයේ සීලයෙනි. එය සමාධියටත් ඉන්පසුව ප්‍රඥාවටත්, එයින් විමුක්තියටත් දීර්ඝ වේ. දේවතා සංයුක්තයේදී "අන්තො ජටා... කො ඉමං විජටයෙ ජටං...." ආදී වශයෙන් අවල් සහගත වූ මේ ලෝකයේ කවරෙකු විසින් මෙම අවුල විසඳයිද යනුවෙක් එක්තරා දේවතාවෙකු ඇසූ ප්‍රශ්නයට, බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් පිළිතුරු දී වදාළේ - සීලයෙහි පිහිටා සිත සහ ප්‍රඥාව වඩන ලද, කෙලෙස් තවන වීර්යයෙන් යුක්ත වූ භික්ෂුව විසින් මෙකී අවුල් විසඳන බව - යි. මෙහිදී කෙලෙස් හෙවත් පාපයන් නැවීම යනුවෙන් අදහස් කරන ලද්දේ, වෙනත් සමයන්හි මෙන් සිරුරට දුක් දීම නොවේ. සිරුරට අනන්ත දුක් දෙමින්, කටුක වේදනාවන්ට පත් කරමින් පාප ගෙවීමට යයි පවසමින් අත්තකිලමථානුයෝගීව ගත කිරීමත්, පස්කම් සුවයෙහි ඇලී ගැලී වාසය කරමින් කාමසුඛල්ලිකානුයෝගීව දිව ගෙවීමත් තරයේ පිලිකෙව් කළ

බුදුරජාණන් වහන්සේ, සසර දිනීමට එකම මග වශයෙන් මැද මාවතක් තෝරාගත්හ. එය ලෝකයාට ද පෙන්වා දුන්හ. ඒ වනාහි ත්‍රිශික්ෂාව මත පදනම් වූ පූර්වෝක්ත ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනාවකට සවන් දෙන කුලපුත්‍රයෙක් ඒ කෙරෙහි පැහැදී උන්වහන්සේගේ ධර්මයට අනුව පිළිපැදීමට තීරණය කරයි. ගිහි කාමභෝගී ජීවිතයේ සර්වප්‍රකාර වූ සැප සම්පත්වලින් හා බන්ධනයන්ගෙන් මිදී, ඔහු පැවිදි වී සසුන්ගත වෙයි. පස්පවින්, දස අකුසලයෙන් වෙන් වෙයි. ඉන්ද්‍රිය සංවර සීලය, ආජීව පාරිශුද්ධි සීලය යනාදී වශයෙන් භික්ෂුවක් වශයෙන් හික්මිය යුතු සියලු ආකාරයේ හික්මීම ලබාගෙන, සියලු පාපයන්ගෙන්, අකුසලයන්ගෙන්, ආපත්තීන්ගෙන් මිදෙයි. සියලු සත්වයා වෙත ම කරුණාව, මෛත්‍රිය පතුරුවයි. යහපත් වචන කථා කරයි. සංවර කරගත් ඉන්ද්‍රියයන් මගින් සියලු ක්‍රියාවන් සතිපට්ඨානයෙන් යුතුව සිදු කරයි. ලද පමණින් සතුටු වෙයි. භෝජනයෙහි පමණ දනියි. නින්දට වහල් නොවෙයි. මෙකී සීලයෙන් සම්පූර්ණ වන විට, ඔහුගේ සිත සමාධිගත වීම ආරම්භ කිරීමට සූදානම් ව පවතියි. ඔහු ආරණ්‍යයකට හෝ ගල් ගුහාවකට හෝ හුදකලා ස්ථානයකට හෝ වැදගත් යෝග්‍ය ඉරියව්වකින් තම සිත සමාධිගත කරයි. තම සිත පිරිමැද, කාමාශාවන් කෙරෙහි කැමැත්ත (කාමච්ඡන්?ද), තරහව (ව්‍යාපාද), චිත්ත චෛතසිකයන්ගේ ගිලන් බව (ථීනමිද්ධ), සිතෙහි නොසන්සුන් බව හා පසුතැවිල්ල (උද්ධච්ච කුක්කුච්ච) සමග බුද්ධාදී අට තැන් කෙරෙහි සැකය (විචිකිච්ඡා) වශයෙන් ඇති පංච නීවරණ ධර්මයන් සහමුලින් නැති කරයි.

පූර්වෝක්ත නීවරණ ධර්මයන් නිවන ආවරණය කර සිටින පාප ධර්මයන් වශයෙන් හැඳින්වේ. ඉහත සඳහන් ආකාරයෙන්ම එම නීවරණයන්ගෙන් මිදුණු බව දැනගත් ඔහු, ප්‍රමෝදයට පත් වෙයි. එය ප්‍රීති (පීති) බවට පත් වෙයි. ඔහුගේ සිත පැහැදේ (පස්සද්ධි), ඔහු ප්‍රීතිය භුක්ති විඳින අතර ඔහුගේ සිත සමාධිගත වේ. ඔහු ප්‍රථමධ්‍යානයේ සිට ක්‍රමයෙන් චතුර්ථධ්‍යානය දක්වා ලබාගනියි. මෙසේ උසස් සමාධිගත තත්ත්වයට සිත ගෙන ආ විට, ෂඩ්විධඥනයන් ලබාගත හැක. එහි සයවැන්න ආසාවක්ඛ්‍ය ඥනය හෙවත් ආශ්‍රවයන් ක්ෂය කිරීමේ ඥණය යි. මෙකී ආශ්‍රවයන් ක්?ෂ ය කිරීමේ ඥණය ලබාගත් කල්හි, ඔහුට ලෝකයත් එහි යථා තත්ත්වයත් අවබෝධ වේ. ඔහුට නැවත ඉපදීමක් ඇති නොවේ. ඔහු රහතන් වහන්සේ කෙනෙකි. මුලින් සඳහන් කළ ශික්ෂණය දැන අවසානය. එහෙයින් රහතන් වහන්සේට අසේඛ, යන නාමයද ව්‍යවහාර කෙරේ.

නිවන් අවබෝධ කිරීම සඳහා පැවිදි නොවී වුවද අවකාශ නැති බැව් සුද්ධෝදන, ඛේමා හා මහා අරිට්ඨ ආදීන්ගේ කථා පුවත් අනුව පෙනේ. කිසිදු ධ්‍යානයක් නොලබා එක එල්ලේම රහත් වූ - සුක්කවිපස්සක - රහතන් වහන්සේලා ගැන ද අසන්නට ඇත. පැවිදි නොවූ පුද්ගලයෙකු රහත් වුවහොත්, ඔහු හෝ ඇය නොපමාව පැවිදි විය යුතු ය. ගිහි ව සිටිය හොත්, දින සතකින් ඔහුගේ හෝ ඇයගේ පරිනිර්වාණය සිදුවීම ධර්මතාවයකි.

කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ ප්‍රවෘත්ති

දහම් පාසල් එක්දින වැඩමුළුව - නිවිතිගල

කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ දහම් පාසල් ගුරු පුහුණු සිසු නායකත්ව වැඩමුළුව හා දෙමාපියන් දැනුවත් කිරීමේ එක් දින වැඩමුළුවේ තවත් එක් වැඩසටහනක් 2018 පෙබරවාරි මස 25 වෙනි දින කරවිට මධ්‍ය මහා විද්‍යාලයේදී පවත්වනු ලැබී ය.

දිනය පුරා පැවති මෙම වැඩමුළුව සඳහා දහම් පාසල් ගුරු භවතුන්, දහම් පාසල් ශිෂ්‍ය නායකයන් හා දහම් පාසල් දරු දැරියන්ගේ දෙමාපියන් ඇතුළු 300 දෙනෙක් සහභාගි වූහ.

මෙම උත්සවයට සමගාමීව අප මෙම සංගමයේ හා "හෙල්ප් එජ්" ආයතනය ඒකාබද්ධව වැඩිහිටියන් 100 දෙනෙකු සඳහා අක්ෂි සායනයක් ද පවත්වනු ලැබූ අතර, දහම් පාසල් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය යටතේ මූල්‍යාධාරයක් ලැබිය යුතු බවට නිර්දේශ වූ ලියනෙක්කන්ද ශ්‍රී සුදර්ශනාරාමය හා පනාහැටගල ශ්‍රී සද්ධර්මාරාමය යන දහම් පාසල් 2 හි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා සංගමය විසින් රු. 100,000 බැගින් මූල්‍ය පරිත්‍යාගයන් දෙකක් ද ද ලබාදෙන ලදී.

නිවිතිගල ප්‍රාදේශීය ලේකම්තුමිය වන අවන්ති සේනාරත්න මහත්මිය හා ලේඛකාධිකාරී පූජ්‍යපාද කෑගල්ලේ සුවිනීත ස්වාමීන් වහන්සේ ද පූජ්‍යපාද උඩවලවේ සුමන ස්වාමීන් වහන්සේ ද මෙම වැඩමුළුව සංවිධානය කිරීමට සංගමයට සහාය වූහ.

එක්දින ගුරු පුහුණු වැඩමුළුව භාර ලේකම් පද්මසිරි රණවකආරච්චි මහතාගේ මෙහෙයවීම යටතේ සංවිධානය වූ මෙම වැඩසටහනට සංගමයේ උප සභාපති කුසුමබන්දු සමරවික්‍රම හා පාලන මණ්ඩල කමිටු සාමාජික සුනිල් එස් සිරිසේන යන මහත්වරු සහභාගි වූහ. පද්මසිරි රණවකආරච්චි හා සුනිල් එස් සිරිසේන යන මහත්වරු වැඩමුළුවේ දේශන ද පවත්වන ලදී.

ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක ගුණානුස්මරණ උත්සවය

කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ ආරම්භක සභාපති මෙන්ම එම තනතුර අඛණ්ඩව වසර 46 ක් දැරූ ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක මැතිතුමාගේ 150 වන ජන්ම සංවත්සරය නිමිත්තෙන් පෙබරවාරි මස 17 වෙනි දින බොරැල්ලේ පිහිටි සංගම් ප්‍රධාන ශාලාවේදී සැමරුම් උළෙල පවත්වනු ලැබිය.

මෙම උත්සවයේ ප්‍රධාන ආරාධිත අමුත්තා වූයේ අගවිනිසුරු ජනාධිපති නීතිඥ ගරු ප්‍රියසාත් ඩෙප් මැතිතුමාය. විශ්‍රාමික ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිසුරු හා ජනාධිපති නීතිඥ පී.ඒ. රත්නායක මැතිතුමා විසින් "වර්තමානයේ දහම් පාසල් මුහුණ දෙන අභියෝග හා ඉදිරි මග" යන මැයෙන් දේශනයක් පවත්වන ලදී.

වසරක් පාසා පවත්වනු ලබන මෙම ගුණානුස්මරණ උත්සවයේ මෙවර විශේෂත්වයක් වූයේ ජයතිලක මැතිතුමාගේ ජාතික, ආගමික හා සාමජයීය, සේවා මෙන්ම එතුමාගේ ජීවන තොරතුරු ඇතුලත් ආචාර්ය නන්දදේව විජේසේකර මැතිතුමා විසින් ඉංග්‍රිසි භාෂාවෙන් රචිත ජයතිලක චරිතාපදානය, සිංහල බසට පරිවර්තනය කර දියත් කරවීමත්, ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක මැතිතුමා වෙනුවෙන් විශේෂ සමරු කවරයක් එළිදැක්වීමත් ය. මීට අමතරව සංගමයේ ත්‍රෛමාසික "ද බුඩිස්ට්" සඟරාවේ 2018 පෙබරවාරි කලාපය සම්පූර්ණයෙන්ම ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක මැතිතුමා වෙනුවෙන් සම්පාදිතව පළකරන ලදී.

සංගමයේ ගරු සභාපති දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා මැතිතුමා විසින් ජයතිලක ශ්‍රීමතාණන්ගේ පිළිරුවට මල් මාලයක් පළඳවා උත්සවයේ වැඩකටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර, සංගමයේ පාලක හා පාලන මණ්ඩලයේ නිළධාරීන්, ජයතිලක පවුලේ නැදෑහිතවතුන් ඇතුළු ආරාධිත අමුත්තෝ විශාල පිරිසක් සහභාගි වූහ.

මෙවර උත්සවයට වෛද්‍ය හරිත ජයතිලක ඇතුළු ජයතිලක පවුලේ ඥාතීන්ගෙන් මූල්‍යාධාර හා වෙනත් සේවා පහසුකම් නොමඳව ලැබුනු අතර, උත්සවයේ අලංකරනය වෙනුවෙන් මල් සැකසුම සඳහා අනුග්‍රහය දක්වන ලද්දේ සංගම් පාලන කමිටුවේ සාමාජික මහතෙකු මෙන්ම "ලස්සන ෆ්ලෝරා" ආයතනයේ සභාපති වෛද්‍ය ලසන්ත මලවිගේ මැතිතුමා ය.

කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ උප සභාපති කුසුමබන්දු සමරවික්‍රම මැතිතුමා ප්‍රමුඛ ගුණානුස්මරණ කමිටුව විසින් සංවිධානය කරනු ලැබූ මෙම උත්සවය පැමිණි කාගේත් පැසසුමට ලක්විය.

අ.පො.ස. (සා.පෙළ) නිම කළ සිසුන් සඳහා නොමිලේ පැවැත්වු විශේෂ ඉංග්‍රිසි පාඨමාලාව

මහාචාර්ය රජීව් විජේසිංහ මහතාගේ යෝජනාවකට අනුව සංගමයේ භාරකාර අරමුදල් කමිටු ලේකම් හා උප සභාපති අනුර සේරසිංහ මහතා ප්‍රමුඛ භාරකාර අරමුදල් කමිටුවේ සංවිධානයෙන් යුතුව කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමය විසින් 2017 දෙසැම්බර් මස පැවති අ.පො.ස. (සා.පෙළ) විභාගයට පෙනී සිට එම ප්‍රතිඵල අපේක්ෂාවෙන් සිටින සිසුන් සඳහා මාස 2 ක විශේෂ ඉංගිරිසි පාඨමාලාවක් 2018.01.22 දින බොරැල්ලේ පිහිටි කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගම් මුලස්ථානයේදී ආරම්භ කරනු ලැබිය.

කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමය විසින් (උසස් පෙළ) ශිෂ්‍යත්ව ආධාර පිරිනමනු ලබන බොරැල්ල අවට පිහිටි විදුහල් 9 කින් නාම යෝජනා කැඳ වූ අතර, පාඨමාලාව හැදැරීම සඳහා සුදුසු සිසුන් 38 දෙනෙකු පාඨමාලාව සඳහා සහභාගි වුහ.

කළුතර කාර්මික විද්‍යාලයෙන් ඉංග්‍රිසි භාෂාව හැදෑරූ ගුරු උපදේශකවරියන් දෙදෙනෙකු පාඨමාලාවේ ඉගැන්වීම් කටයුතු සිදුකළ අතර, පාඨමාලාව අවසානයේදී 2018 මාර්තු මස 23 වන දින පැවැති සිසුන් විසිරයාමේ උළෙලේදී සංගමයේ ගරු සභාපති දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා මහතා, උප සභාපති අනුර සේරසිංහ සහ පාලක මණ්ඩල සභික සුමේධ අමරසිංහ යන මහත්වරුන් ඇගයීම් සහතිකපත් ප්‍රදානය කරන ලදී.

සංගමයේ ගරු සභාපති දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා හා භාරකාර අරමුදල් කමිටු ලේකම් අනුර සේරසිංහ යන මහත්වරුන් සභාව ඇමතු අතර උත්සවයට පැමිණි පියෙකු විසින් වැඩසටහන අගයමින් කථාවක් ද ඉදිරිපත් කරන ලදී.

ඉධ මෝදති, පෙච්ච මෝදති,
කතපුඤ්ඤෝ උභයත්ථ මෝදති:
සෝ මෝදති සෝ පමෝදති,
දිස්වා කම්ම විසුද්ධිමත්තනෝ.

පින් කළ තැනැත්තා මෙලොවත් සතුටු වෙයි: පරලොවත් සතුටු වෙයි: දෙලොවමත් සතුටු වෙයි. ඔහු තමාගේ ශුද්ධ කර්මය දැක සතුටු වෙයි. ඉතා සතුටු වෙයි.

ධම්මපදය - යමක වග්ගය 16වන ගාථාව

"ද බුඩිස්ට්"

The Buddhist

Founded 1888

Editor in chief - Mr. Sunil S. Sirisena
Editor - Mr. Piyadasa Wattegama
Asst: Editor - Mr. Kusumabandu Samarawickrama

Vol. CXXXVIII BE2562 No. 01 May CE 2018

Editorial

On this Vesak Poya Day – Let us dedicate ourselves correctly to Buddha Dhamma

It is recorded in the chapter titled "Bodhi Vagga" of the Canonical Text Udana Pali that our Supremely Enlightened Gautama Buddha, on attaining Enlightenment after exhaustively annihilating all defilements spent the First week after Enlightenment seated under the Bodhi Tree and on expiration thereof arose from the Attainment of Fruition and spent the night reflecting on the Law of Dependent Origination in progressive sequence during the First Watch of the Night, in regressive sequence during the Middle Watch of the Night and Progressive Cum Regressive sequence during the Final Watch of the Night.

Maha Parinibbana Sutta reveals that the Buddha initiated thereafter and continued ceaselessly the promulgation of his sublime teaching based on the Central Theme of His teaching, namely the Law of Cause and Effect. Buddha proclaimed that the unique, unfailing methodology to be employed in solving the multifarious problems of life is the fundamental doctrine embodied in the Law of Dependent Origination. The totality of social distress is defined and analysed in the Law of Dependent Origination presented by the Mahanidana Sutta of Digha Nikaya. Additionally it has presented an unfailing methodology combined with a practical action plan of redeeming the worldly beings from subjection to erroneous visions and misconceptions related to such social phenomena. Buddhism transcends the limits of a pure philosophy and assumes the character of a society oriented religion by virtue of this distinct characteristic.

In this task, Buddhism while presenting new hypothesis of resolving personal and social problems together with analytical definitions of causal relations connected

therewith presents methodologies of resolving human problems supply further inspirational encouragement for such resolution. In an article contributed to the Prajnasara Felicitation Volume Professor W.S. Karunaratna has presented his viewpoint that as revealed in Cakkavatti Sihanada Sutta and Agganna Sutta of Dighanikaya the main theme of the Law of Dependent Origination has been to explicate the concepts of Conceptual Suffering and organised social suffering.

Life of the Buddha clearly reveals that the onus of realising one's own happiness rests solely on oneself. It makes no reference to the feasibility of reposing faith in a transcendental supernatural. God in the task of managing one's affairs successfully.

I am motivated to reiterate these warnings in this Editorial of this Vesak Annual by my urge to educate the readers regarding the prevalence of behavior patterns that are contrary to the spirit of Buddhism that threaten to engulf the Buddhist Society.

Venerable Arahat Mahinda having arrived in Sri Lanka bringing the sublime teachings of the Buddha, the first discourses that he delivered to king Devanampiya Tissa and his entourage were those based on the Law of Cause and Effect embodied in the Doctrine of Dependent Origination.

Thereafter it was by the application of the Law of Cause and Effect that the sagacious chain of Sri Lankan Monarchs that ruled over Sri Lanka and the sapient Buddhist Community solved the religious as well as social problems that appeared from time to time by the application of the precepts of the Law of Cause and Effect. By the power of this Doctrine of the Law of Cause and Effect every problem that arose got settled without subsiding to rise again.

It is a moot point how our Buddhist Leaders who are seeking the means of solving national problems through the mediation of galaxies of invisible Divine Beings inhabiting the Universe would succeed in safeguarding Buddhism and Buddhist interests in Sri Lanka. Hence it is important that all Buddhist Leaders come forward to educate their fellow patrons regarding the significance of observing correct Buddhist rituals and conventions at least during this season of Vesak Celebrations. They also must follow what they preach. If that happens, it would be possible to terminate the problems of the country so that they would never reappear in future.

The Teaching of the Supreme Buddha is the most sublime and sanctifying Blessing that the world received on a Vesak Full Moon Poya Day like today. Let us mould our lives according to its edifying tenets. If we succeed in these preliminaries it would not be a problem to build up a just society infused with true Buddhist sentiments and aspirations.

Sunil S. Sirisena
Editor-in-Chief

Hony. President's Message

I am exceedingly delighted to be offered an opportunity to send this Message to this Special Vesak Issue of the Quarterly Buddhist Journal "The Buddhist" published by the Colombo Young Men's Buddhist Association. The publication stands out as one of the notable services performed by our Association which is enthusiastically dedicated to the promotion of religious, social and cultural advancement of the Buddhist Public and to express, through this Message my appreciative gratitude to the Buddhist Public who patronize our services with devotion.

We have been successful, while promoting our objective of building a cultured society, imbued with righteous dispositions, in launching and successfully managing continuously a series of programmes such as conducting examinations in Buddha Dhamma in English medium for Sri Lankan as well as overseas students, publishing necessary text books in Buddha Dhamma, conducting Dhamma Sermons on Sundays and Sil Programmes on Poys Days, Group Discussions on Buddha Dhamma and additionally awarding scholarships to deserving students and extending financial as well as management assistance to Dhamma Schools.

I appreciate the valuable services rendered by this Quarterly Journal in disseminating to a wide readership the sublime Teachings of the Buddha over a long period. There are many who sacrificed their labour and time and contributed their Learning and Scholarship to maintain its uninterrupted Service.

I wish to express my gratitude to the Editorial Board representing our membership, my office staff who execute the ancillary services and above all the galaxy of erudite scholars representing both the laity and Venerable Maha Sangha who regularly contribute learned articles on Buddhist themes, and to all others who lend their support to this enterprise in a variety of ways.

May the Blessings of Noble Triple Gem be with All.

Deshabandu Tilak de Zoysa
Hony. President

Hony. General Secretary's Message

I am indeed happy to send this message to this Special Vesak issue of the Quarterly Journal "The Buddhist" of the year 2562 of the Buddhist Era published by the Colombo Young Men's Buddhist Association.

Among the diversified services rendered by this prestigious Organization in the religious and social spheres of the Buddhist Public over a period of 120 years up to now, the service performed by the journal "The Buddhist" deserves a special appreciation.

It is rejoicing to see this special Vesak Issue releasing with an additional set of comprehensive scholarly articles that are exclusive to this issue compared to that of the other quarterly issues published during the year.

I take this opportunity to express my sincere gratitude to our Editorial Board for its dedicated services rendered and to our Patrons comprising of both the Members of the Venerable Maha Sangha and Lay Society for their diversified contributions.

I earnestly expect to see this esteemed Journal "The Buddhist" to serve the Buddhist community throughout the upcoming years like it has done in the past.

May the Blessings of the Noble Triple Gem be with you all.

Mahendra Jayasekara
Hony. General Secretary

SAMMA SAMADHI - FOUR RUPA JHANAS LEADING TO NIBBANA

R S Jayaratne
Former Secretary, Ministry of Public Administration and Home Affairs
sijay@sltnet.lk

It is with utmost compassion, I wish to focus on a subject of great interest to all of us who strive hard to comprehend the essence of Buddha Dhamma, and thereafter to meditate following the process discovered, successfully practiced, and prescribed by the Buddha for his followers to achieve the state of Arahantship, ending the eternal cycle of Samsara. Consequent to a long and concerted effort including many discussions with several learned devotees, I wish to share the perceptions collectively arrived at, with a sincere wish and invitation for comments, if any, from any interested readers.

As stated in the Brahma Sutta in the Samyutta Nikaya, the Buddha, while meditating under the Ajapal tree during the fifth week after enlightenment , proclaimed, "Ekayano maggo sattanam visuddhiya, soka pariddavanam samatikkamaya, dukka domanassanam attangamaya, gnanassa adigamaya, nibbana sacchkiriyaya, yadidam chattaro satipatthana"

"The one and the only way for the purification of beings, to overcome sorrow and lamentation, to extinguish suffering and grief, to acquire wisdom and to realize Nibbana, is the four bases of mindfulness" which means, as the Sumangalavilasini has explained, the mindful contemplation on the impermanence Anicca, suffering Dukkha and non- self nature Anatta of the body, kaya, feelings, vedana mind citta and phenomena dhamma .

The above pronouncement has been incorporated in a number of Suttas in the Tripitaka, whereas it is in the Mahasatipatthana sutta the Buddha had dealt this important concept in great detail. Concluding a fully comprehensive analysis of the above four aspects, Buddha continues to explain the Four Noble Truths, of which the fourth Noble Truth is the Noble Eightfold Path " Ariya Attangika Magga", leading to the extinction of suffering " dukkha nirodha gamini patipda". Right concentration "Samma Samdhi" is the final step in the Noble Eightfold Path leading to the achievement of the supreme bliss of Nibbana.

As explained in the Maha Satipatthana sutta, right concentration " Samma Samadhi" consists of the following four meditative absorptions, " Jhanas".

1) Idha bhikkave bhikku vivicc'eva kamehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicaram vivekajam pitisukham pathamajjanam upasampajja viharati.

Herein monks, a monk, having abstained from all sense desires and sinful acts and engaged in thoughtful conceptions vitakka, and in continual awareness vicara, on universal phenomena, dhamma, while being conscious of their impermanence, sorrowfulness , and non-self nature, in a state of detachment and pleasantness in mind and body, dwells in the first jhana.

2) Vitakka vicarnam wupasama,ajjhattam sampasadanam cetaso ekadibhavam; avitakkam avicaram samadhijam pitisukham dutiyajjhanam upsampajja viharati.

Thoughtful conceptions and continual awareness subsided, and having internal pleasantness and mental equilibrium, devoid of thoughtful conceptions and continual awareness, while being conscious of impermanence, sorrowfulness and non-self nature, and in a concentrated feeling of mental and bodily pleasantness, dwells in the second jhana.

3) Pitiyaca viraga upekkhako ca viharati sato ca sampajano , sukhanca kayena patisamvedeti. Yantam ariya achikkanti upekkhako satima sukhavihari' ti, tatiyajjhanam upasampajja viharati.

Mental pleasantness receded, being mindful with equanimity, and with a pleasant bodily feeling, contemplating on impermanence, sorrowfulness and non-self nature, and reflecting that "this is the noble's concept of pleasant existence with mindfulness and equanimity" dwells in the third Jhana.

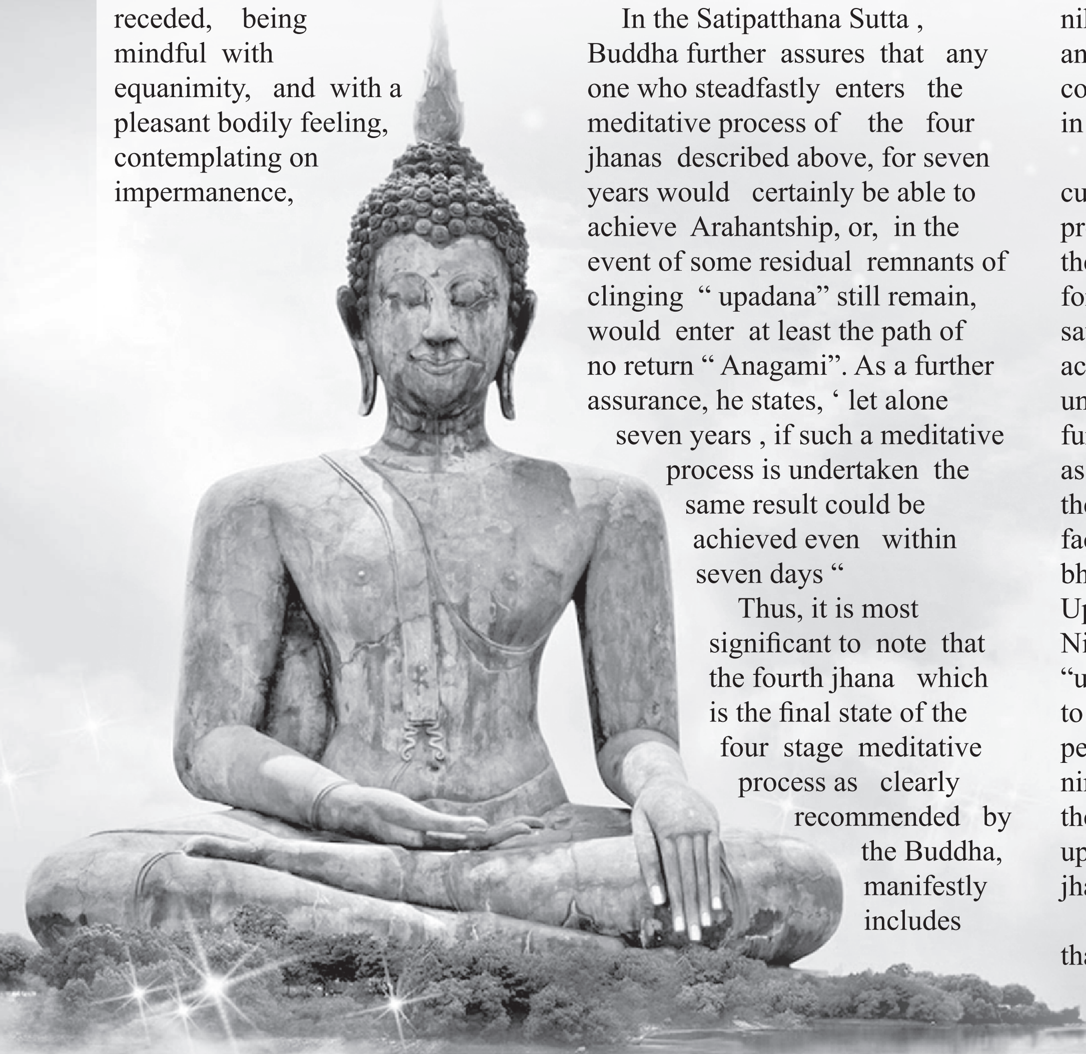

4) Sukhassa ca phana, dukkhassa ca pahana pubbeva somanassa domanassanam atthangama, adukkhamasukham upekkha sati parisuddhim catucchajjanam upasampajja viharati.

Having discarded both pleasantness as well as painfulness of the body, already having eradicated both joy and grief, and with a purest mindfulness and equanimity, with a neither pleasant nor painful state of mind, and being conscious of impermanence, suffering and selflessness, dwells in the fourth jhana.

In the Satipatthana Sutta , Buddha further assures that any one who steadfastly enters the meditative process of the four jhanas described above, for seven years would certainly be able to achieve Arahantship, or, in the event of some residual remnants of clinging " upadana" still remain, would enter at least the path of no return " Anagami". As a further assurance, he states, ' let alone seven years , if such a meditative process is undertaken the same result could be achieved even within seven days "

Thus, it is most significant to note that the fourth jhana which is the final state of the four stage meditative process as clearly recommended by the Buddha, manifestly includes the elimination of feelings and perceptions as stated in ",sukhassa pahana, dukkhassa pahana pubbeve somanassa domanassanam atthangama" which in real fact is the " sanna vedayita nirodha" a vital requisite need for the achievement of Arahantship. Quite obviously, such a state is reached along with elimination of cankers "Asavas" achieving the "Asavakkhaya Nana." as well.

It is also to be understood very clearly that all the four jhanas belong to the material sphere "rupa jhanas " based on the " rupa" that is the form, comprised of the six faculties "salayatana" on which the contemplation on anicca, dukkha and anatta should be continuous as mentioned in the Maha satipatthana sutta.. Cha chakka sutta in the Majjhima nikaya provides a fully descriptive analysis of the effectiveness of contemplation on the six faculties in meditation.

As explicit in the text, the culmination of the meditative process with the fourth jhana is the achievement of the purest form of equanimity, "upekkha sati parisuddhin" facilitating the achievement of Arahantship. The unique significance of upekkha is further confirmed being identified as the final component of the achievement of seven factors of enlightenment, "sapta bhojjanga". As explained in the Uppatipatika sutta in Samyutta Nikaya the sense of equanimity "upekkhindriya" originates due to the extinction of feelings and perceptions "sanna vedayita nirodha" further confirming the achievement of Arahantship upon the completion of the fourth jhana.

Hence, it is absolutely clear that any devotee having diligently focused the mind on the contemplation of Satarasatipatthana,

and thereafter meditates on the four jhanas in the prescribed order, could achieve the realization of Arahantship.

However, despite the absolute clarity of the meditative process on the four rupa jhanas as specified in the Mahasatipatthana sutta, a certain degree of confusion becomes inevitable due to the reference in a number of Suttas such as the Ariyapariyresana Sutta the additional existence of four jhanas of immaterial sphere ie Arupa jhanas . It meant that one has to proceed beyond the four Rupa Jhanas to achieve four "Arupa jhana" namely, contemplation on boundless space, " Akasannayatana", on boundless consciousness " vinnanantayazatana", on the sphere of nothingness "aakincannayatana" and on the sphere of neither-perception-nor-non perception " Neva sanna na sannayatana" , It is stated that one could achieve the extinction of feelings and perceptions sanna vedayita nirodha only after the eighth jhana namely Neva sann na sannayatana.

However, in the Maha Nidana sutta, the Buddha in explaining the nature of the above mentioned four arupa jhanas, says that consciousness " vinnana" gets fixed in the arupa jhanas. . Furthermore, these Suttas continue to explain that upon the completion of the four Arupa jhanas, one will be able to achieve the state of extinction of feelings and perceptions " sanna vedayita nirodha" which will lead to the wisdom of the eradication of the four cankers "Asavakkhaya Nana". This process is clearly redundant since all perceptions "sanna" and cankers "Asava" have already been effectively eliminated in the fourth Rupa Jhana, as stated above.

In a similar manner, some other Suttas such as the Samannaphala sutta, Ambhatta sutta, Kutadanta sutta, Mahali sutta etc, refer to the Buddha, after the achievement of four Rupa Jhanas proceeding to acquire a number of additional forms of higher knowledge and capabilities "Abhinna" such as the ability to traverse through the space "iddhividha", divine ear "dibbasotha", ability to read other's minds "cetopariya" ability to remember past births "pubbenivasanussati" and divine eye "dibba chakku". However, Akhankeya Sutta in Majjima Nkaya explains that these Abhinnas are the accomplishments of a person who has only reached the state of no-return "Anagami". This is further confirmed by the Samannaphala Sutta in the Digha Nikaya which states that, after the performance of Abhinna, Buddha proceeded to reach the wisdom of eradication of cankers "Asavakkhaya Nana". The redundancy of such a step after the four Arupa Jhanas is quite obvious since the fourth Rupa Jana has already led to the complete eradication of cankers ie Asavkkhaya nana as mentioned above.

Many Buddhist scholars such as Rev. Nyanatiloka Thera have confirmed that it is only the fourth Rupa Jhana, which is effective in eliminating perceptions and feelings "sanna" and "vedana" and also that , it is the fourth Rupa Jhana which functions as the basis for the attainment of any additional forms of higher knowledge and capabilities "Abhinna"

Many Buddhist scholars such as Rev. Nyanatiloka Thera have confirmed that it is only the fourth Rupa Jhana, which is effective in eliminating perceptions and feelings "sanna" and "vedana" and also that , it is the fourth Rupa Jhana which functions as the basis for the attainment of any additional forms of higher knowledge and capabilities "Abhinna"

The ineffectiveness of the Arupa Jhanas in achieving the elimination of perceptions "sanna"and cankers "asava" is further confirmed in the statements made by the Buddha in a number of Suttas such as Ariyapariyesana sutta that all meditational successes have to be personally accomplished through your own personal intellect, "sayam abhinna sacchikatva" that is through the utilization of one's own six faculties "ayatana'. These Suttas further state that Buddha as an ascetic left Alarakalama and Udakaramaputta due to their vague responses such as "I know, I see" " Janam, passam" , upon being questioned as to whether their respective achievements Akinchannayatana and Neva sanna na sannayatana are based on personal experience. This further confirms the ineffectiveness of Arupa Jhanas in Buddhist meditation.

In view of the above, a number of scholars such as Professors D J Kalupahana , M M J Marasinghe, Dr. E W Adikaram etc have reviewed the rationality of the inclusion of four Arupa Jhanas in addition to the four Rupa Jhanas in the Buddhist meditative process.

Professor D J Kalupahana thinks that it could possibly be as a solution to Brahhmanical contemplative dilemma or as a way to end the perceptions without assuming its cognitive capacity. Professor M M J Marasinghe believes this possibility could be consequent to certain changes in the text of some Suttas due to differences of concepts among various groups of Sangha after Buddha's Parinibbana. Dr E W Adikaram and Rev Dr Walpola Rahula highlight the strong Brahmanic influence on Buddhism in Srilanka commencing from the2nd century B C . Certain foreign experts on Buddhism and Indian philosophies such as Alexander Wynne believe that the four Arupa Jhanas extracted from Brahmanical practices have been incorporated into Buddhist meditation at a later stage .

The possibility of the intrusion of unorthodox concepts in to the Dhamma had also been foreseen by the Buddaha himself. Hence, in the Aani Sutta in the Samyutta nikaya, Budhha had advised his disciples to be vigilant of the possible corruption of his Dhamma based on concepts of external ascetics " bahiraka savaka bhasita". Again in the Maha Parinibbana sutta in the Digha nikaya, Buddha had anticipated the possibility for fake introductions as the Buddha Dhamma, and had advised the monks only to accept the concepts which are consistent with his teachings "suttee otaretabba"

Hence it is most prudent for the present day Buddhists who are trying to comprehend the purest form of Buddha Dhamma and the meditative process intelligently conceived and logically and methodically presented to the world by the Buddaha over 2550 years ago, to be guided by the Suttas such as Maha Satipatthana Sutta based on a key concept realized by the Buddha as early as the fifth week after enlightenment. Dr. E W Adikaram sites a number of references in the commentaries, ie Atthakathas to many instances during king Dutthagamini's period when many Bhikkus and Bhikkunis attaining Arahantship and laymen and laywomen attaining other states of enlightenment after listening to Satipatthana and Cacakka suttas

Accordingly the meditation on the four Rupa Jhanas Buddha has prescribed as Samma Samadhi which is the final step of the Noble Eightfold Path, certainly is the only way "ekayano maggo" available to a practicing Buddhist to achieve the most coveted states of Sotapanna, Sakurdagami , Anagami and hopefully the supreme state of Arahantship.

Hence, it is considered most appropriate for any interested Buddhist determined to achieve higher levels of fruits of the path "marga phala" through meditation to be completely guided by the four Rupa jhanas clearly described as Samma Samadhi in the Maha Satipatthana sutta rather than to get confused with four additional Arupa jhanas.

Sabbe satta bhavantu sukhitatta May all beings be happy.

DEVELOPING THE ART OF RIGHT MINDFULNESS

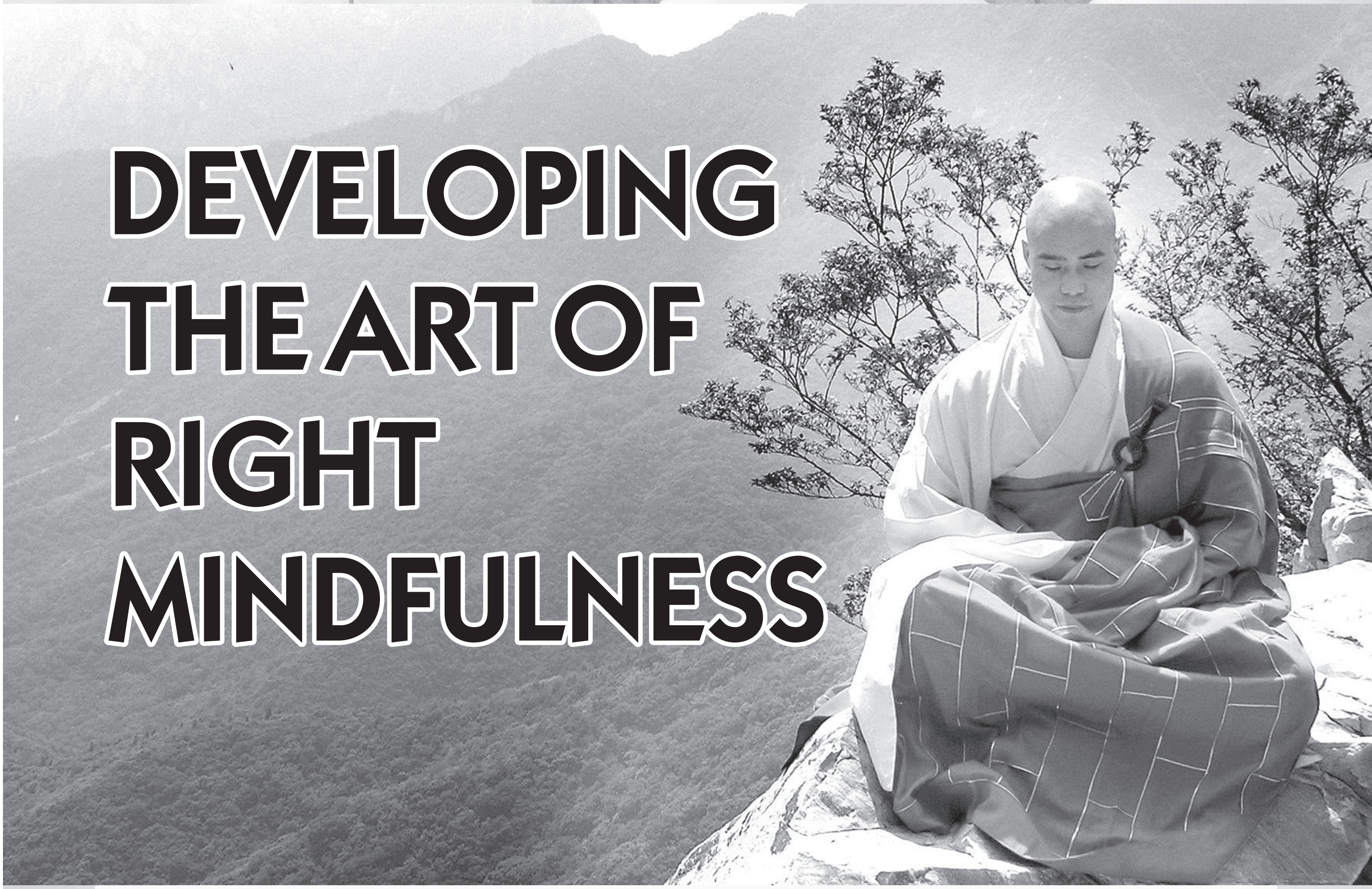

Mr. Gamini R. De Silva

"Appamãdarato bhikku-
pamãde bhaya dassi Va
Abhabbo parihãnãya-
nibbanasseva Santike

The Bhikku who delights in heedfulness and looks with fear on heedlessness, is not liable to fall. He is in the presence of nibbana"

(verse 32 – The Dhammapade edited by Ven. K Sri Dhammanada thero)

Right mindfulness in Pali is Sammasati. Similar word in Pali is Appamada. Heedfulness and awareness could be mentioned as the English translation. This activity enables an individual to mentally grab and anchor a targeted object firmly. It makes possible the protection and defense of our "magnetic" sense doors. Due to human nature defilements tend to regularly raid our minds through our internal avenues. If such a peril occurs the results will be adverse and harmful. Those devotees (Sadhanusaris) who are conscious of the evils of fetters (samyojana) can watch, detect and destroy these corrupt undesirable and vicious invaders. It is remarkable that in the course of this mind based process it is possible to transform inimical thoughts to virtuous reflections. As we are aware complete self purification enables a sage to attain Nirvana.

The pivotal role played by heedfulness is in the words of the Thathagatha "Mindfulness is a pre-requisite for all things everywhere. It is comparable to salt added to the curry" According to Venerable Piyadassi Maha-thera " the word appamada throughout the tripitaka is used to denote sati (mindfulness). Pamada is defined as absence of mindfulness". The maha-thera spells out sati as "the instrument most efficacious in self mastery". Robert Lagan in his brilliantly analysed treatise "minding what matters" (wisdom Books- Boston) states" it is a construction of the moment arising and passing away like all else but a construction that can become habitual with practice over time". Another interesting approach is to put it as being aware of what one does at any given moment with once mind or body. As stated in the Encyclopedia of Buddhism " Sati is to know and clearly recognize whatever is taking place especially so when a negativity has arisen in the mind".

The venerable Doctor Walpola Rahula in his scholarly work "what the Buddha taught " states "mindfulness" or awareness with regard to our activities taught by the Buddha is to live in the present moment".

According to the "path of purification" (visuddhi magga by Venerable Buddhagosha translated by Bikku Nanamoli and published by the Singapore meditation center) "strong mindfulness is needed in all instances; for mindfulness protects the mind from lapsing in the agitation through faith energy and understanding and from lapsing into idleness).

The first factor of enlightment (Bojjhanga) is sati. Reference to it re-occurs in the celebrated and iconic Sattipatthana sutta. It is noteworthy that our master the Samma Sambuddha has introduced this doctrine as the one and only way (ekayano maggo) for the purification of beings. This is the title of the tenth discourse of the Majjhima Nikaya. It has four facets namely working of the mind (cittanupassana), feeling or sensation (vedananupassana), body (kayanupassana), and mental objects (dhammanupassana).

The significance of heedfulness in daily sansaric life is paramount. The perils of suffering (Dukkha) clearly enunciated by the Buddha could be alleviated to some degree by practicing this skill. Let us examine a simple illustration of a mundane nature. Washroom activities involved to keep this foul and putrid body (Kaya) clean and presentable. Certainly regular care is essential. This unpleasant task is time consuming, laborious, and hazardous. At times the floor is wet as well. Consistent attention (sati) is essential otherwise we like what happens to some careless and unsystematic individuals may be a victim of nasty accidents, trauma and pain.

The significance of heedfulness in daily sansaric life is paramount. The perils of suffering (Dukkha) clearly enunciated by the Buddha could be alleviated to some degree by practicing this skill. Let us examine a simple illustration of a mundane nature. Washroom activities involved to keep this foul and putrid body (Kaya) clean and presentable.

Well known and important people at times due to shallow and unwise attention (ayoniso manasikaro) makes utterances which are just fiably criticized. Due to their inability to pay wise and systematic consideration (yoniso manasikara) they fail to see reality. A defiled states of mind (micha Sati) could lead one to get even worse results.

Samma sait is a real tonic to be used when the mind is in a lazy or sleepy (tinamidda) . Mode of understanding and recollection will be hastened . It will ensure that the memory works well. Development of wisdom is facilitated. If and when mental hindrances (nirvana) intrude they will be arrested by this vigilant sentry.

In the modern commercial economy based society the tendency for wordlings is to give away the minimum and plunder the lions share. Ethics and honesty are sacrificed mindfully. Heedfulness must be practiced with a consciousness induced by a moral thermometer.

Wholesome and unwholesome endeavors can be search engined by switching on sati. It is widely accepted and significantly adopted in the field of medical therapy for those who display symptoms such as mental imbalance, neurosis and stress related aliments doctors particularly Psychiatrists obtain astonishing results.

Universities and other such institutions specially those work-places infected by the "rat race" find it a handy tool. Professions in which the nature of the work itself generate stress like soldiers in active combat, fire-fighters and racing car drivers survival depends largely on mindfulness. I would envisage that prisoners in the "death row" in countries where executions are carried out would need such treatment.

Unwholesome deeds such as fulfilling ones greed and desires could be accessed by utilizing heedfulness. A good illustration of this concept is the planning and implementation of the great train robbery in the U.K. Crafty people mindfully commit corrupt practices such as financial crimes, “kick backs”, bribery and nepotism can be cited as examples. Some are so skilled in misdeeds that they hardly leave a trace of it. They pay a lot of care and attention in committing these defilements.

Mindfulness and meditation go together. Ven Ajahn Brahm the author of “Mindfulness bliss and beyond” (Wisdom Publications, Boston) states “If mindfulness is like a light, meditation brightens that light”. The Venerable doctor Walpola Rahula also supports the idea that it is a form of meditation. Sati could be considered as a mental factor because it is a function of the mind. It entails focus on each and every activity from the moment we wake up to the moment we fall asleep. This statement is in conformity with the contents of the penultimate paragraph of the Karaneeya Metta Suthra. The wholesome quality of though samkappa speech (vaca) and action(kammanta) is assisted by this endeavour . It will develop wisdom, alertness, tranquility, and calmness of the mind. Further illusions such as permanence, Immortality and the so called pleasure tends to get eliminated because of the positive focus on the monkey mind and putrid body.

Certainly most Buddhist aim at the liberation to end this long suffering cycle of births and deaths. Heedfulness greatly facilitates achieving this objective. As an illustration we can take the episode when our Thathagatha and the Venerable meghiya were travelling together. The latter spotted a pleasant mango grove. He sought the permission of the master to go there for meditation. Although the Buddha hesitated as the Venerable Megahiya insisted he was permitted. At the Mango groove the venerable Meghiya was unsuccessful in spite of spending the whole day. He returned to the Buddha and reported his failure. The Buddha explained the fickle nature of the mind, Venerable Meghiya accepted the masters advise and with more meditation elsewhere attained the states of a Sotapanna. Originally the Buddha's reluctance to the request by venerable Meghiya was because he knew that such a places was not suitable for meditation by Venerable Meghiya.

Mindfulness assisted the fore runners of our civilization. The Aryan settlers established themselves gloriously in the dry zone. The conditions there were not so favorable for mankind. So they heedfully and skillfully planned and executed their activities in many fields influenced by Buddhist values such as the Temple, tank and village. The “hydraulics civilization “which won accolades was their creation . Their forte consisted of architecture including the huge Ruwanveli Seya which matches up to the largest pyramid. Water management was mastered. Guides, Flourished. Ship building which enabled them to come up with a fighting fleet to invade Burma and also oust the menacing Dravedian invaders from time to time. Suitable agriculture techniques were invented. Amazing sanitary facilities have been provided on top of Sigiriya rock.

Mindfulness can be adopted as a red light by those who are committed to Buddhist Virtues. It alerts and enables one to steer clear of defilements. If a person is confronted with pollution instant remedial measures could be resorted to. An example is when the Venerable Ananda and Venerable Vangisa were begging for alms Venerable Vangisa was attracted by a pretty lady. He was soaked in the flood of lust and passion. Fortunately he mindfully and promptly appealed for help from Venerable Ananda, who advised him to meditate on the putrid nature of the body. Taking such advise venerable Vangisa rescued himself from disaster.

The life of the Thathagatha Sama Sambuddha is a perfect picture of mindfulness. He was one of the first in history to focus on its significance. It was included as the seventh factor in the noble eight-fold path. (Ariya Atthanigna Magga) as samma sati. Even when fulfilling perfections (parami) as a Bodhisatve one of his strengths was heedfulness. There are several Jataka stories which highlights this aspect. This concept which was taught by the Buddha nearly two-thousand six hundred years ago is rapidly gaining ground worldwide. The importance attached to it by the Thathagatha is reflected in his last words “work out your liberation with mindfulness” (veyadhamma samkhara appamadena sampadetha)

SABBE SATTA BHAVANTU SUKHITATHA

MAY ALL BEINGS BE WELL AND HAPPY

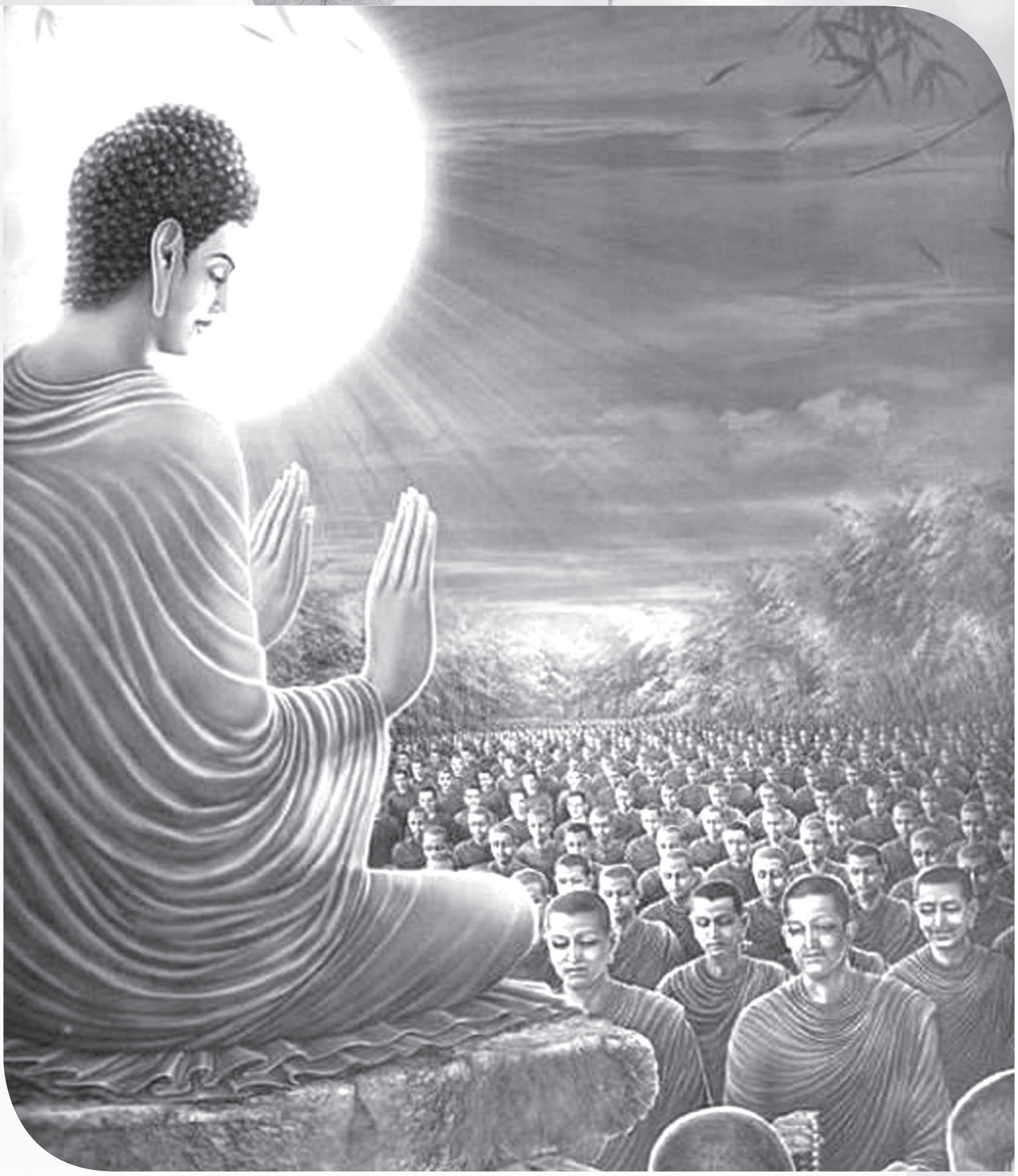

Vesak Sirisara - Merry Making Then and Now

H.D. Jayasooriya

"මෙසේ මාගේ ස්වාමීදරුවන් ලොව්තුරා බුදු වූ වේලෙහි........" Thus at that time my lord attained Buddhahood ten thouand universes became a feast. For that, busy deities raised many flags and placed them on the edge of the front universe letting the pedestals of flag mast struck against the edge of the rear universe, the pedestals of flag masts which were hoisted up at the edge of the rear universe were found struck against at the edge of front universe. Pedestals of flag masts placed at the top of North universe struck against at the top of south universe............. the flags hoisted upon the south universe struck against at the top of north universe. Flags hoisted at on this earth raised high up to the Bhrahma sphere....... all earths of thousand universes thundered and roared amazingly and all worlds were lightened brightly and illuminated..........

All blind men by birth started to see the world, All dumb men could talk, all deaf people began to hear. All cripples started walking. Gibbons and stunt men became handsome. All bondages were loosen and released. Fire in all hells extinguished. Hunger of all evil spirits was satisfied. Fear of all brute animals was dispelled".

Flowery and florid language of the above mentioned paragraph extracted (and translated) from the famous book "Pujawaliya" a piece of Sinhala classic literature composed by Buddhaputhra Thero can still kindle our interest with astonishment concerning the significant event, attaining Buddhahood by Siddhartha Gauthama. It is the Enlightenment realised by Himself on a blooming Vesak full moon day, many moons ago in human history. The gravity of it still enthral our mind in a pleasing fantasy.

The three significant events of the Buddha's life took placed on Vesak full moon days. Thereby this day has been recognized and accepted as a very blessed day to the Buddhist world.

As a result of realizing the Enlightenment by the Buddha, million and million of people could find a new faith for their salvation as well as spiritual understandings in this worldly world and many Asian countries found a new way of living for their people to live in harmony and harmlessly.

The supreme events of Gauthama the Buddha and that being magnificently celebrated on Vesak full moon day in every year have become worshipful, spiritually minded and adoring grandeur in many Buddhist countries. However in Sri Lanka in this day and age many Vesak Celebrations have turned into carnivals which are entertaining people with worldly happiness instead of achieving spiritual welfare and development. Thereby Vesak Celebrations in Sri Lanka exhibit a wrong facelift as well as a worthless facet of rites and rituals followed by some patrons against Buddhist ethics. If one can reminisce Vesak Celebrations taken part in the recent past in Sri Lanka, the present deviation can be easily recognized.

We elders can remember how the Vesak celebrations were performed and its serenity and purity were motivated by our forefathers in by-gone days in our villages. Sometimes new generation of our country can argue that "Old and aged rites, rituals and precepts are reminiscent events and experiences only and let them by-gone and the change is unstoppable". Yes, of course non can stop it but same way non can deny the need, the quenching of molten thrust in life and weariness of human mind with the help of any bearable mental comfort which had been experienced in the past.

For a moment let's go back to our recent past which is about fifty or sixty years back to recollect old Vesak Celebrations in villages. As we have personally experienced those - rituals and ceremonials distinguished its purity, serenity and holiness but contrast to the modern and commercialized presentations in Vesak celebrations. For instance in our villages there were no shops expensively displayed to sell electric bulbs and lamps at high profits after sales gimmic. In village boutiques, as we say "Mahakade" the big grocery displayed a notice on its wall prior to Vesak saying this, "the shop would be closed for a week due to Vesak celebrations to respect the Buddha and therefore customers must buy early their rations and other needs specially candles, flags, joss sticks, oil etc. to celebrate Vesak without knocking at our doors of this store when it is closed"

"Punchiappu" well-known fresh water fisherman in my village left the conduits and culverts of paddy fields in the village, two or three days prior to Vesak full moon to see the barber in the town and thereafter he was seen at "Henemama's" laundry room to hire a suit of white cloths for his Vesak attire on full moon poya day because he was humble and pious in his faith.

A very high and wide pandal was being erected at the steps of the temple some days before the Vesak. It was made of natural leaves and reeds only. For that voluntary workers were fully dedicated and busy at each portion of the "Thorana" - pandal construction.

The farming folk of my village were hurried to finish their usual activities of their farming and husbandry before the dawn of Vesak full moon day. Almost all elder persons do their preparations for the observation of eight precepts "Ata sil" at the village temple. The young generation undertakes the cleaning and arrangings of the temple premises for pilgrims. Every person in the village do whatever he or she can, for the preparations of the Vesak celebrations. The honest and sincere dedication to the course of humble folk of the village evinced the eternal gratitude to the Buddha.

The edges of hedges which circumscribe paddy fields and home gardens of the village bear different kinds of flora with different kinds of blossoms in multi colour. They shower its beauty pouring and descend down the slopes of hedges like a vail our the village in month of Vesak.

"Muruta" trees proudly standing but calmly bending towards paddy fields. Blossom pink muruta bouncing along the green creeps to celebrate Vesak.

"Naa" trees, well grown and nourished upon mounds around the hermitage bear full blossoms with delightful fragrance. All these beautious wonders of nature got ready to welcome Vesak to our silent village in beautiful days of May in the past.

Among many nature given gift for Vesak, a very fantastic design was the bunch of blood-redish "Nawa" nuts timely ripened which are hanging like sets of brass lamps from Nawa trees are grossly seen in the village. Top of the Nawa nut is being cut off to make a mouth to fill with oil and prepared like ceiling lamps and being let them hanging on trees and poles well-erected in the vast compound of the temple.

Then in the night of Vesak full moon day those lamps were lightened with wicks and coconut oil. Amidst all these presentations entire surroundings became illuminative for the illustrious name, Gouthama the Buddha.

Many a villager became pilgrims on the way of worshiping from vihara to vihara and believed the weary feet in pain of them could gather much merits. We children joined pilgrims in their steps raising the echo of sonorous sound Sadu! Sadu!! Sadu!!!. In these simple but gracious processions of men, there were neither "Olubakko" - vessel like artificial skull made of paper pulps put on shoulders nor carolling on platforms attached, but strong faith in mind and unlimited respect to the Buddha in head, they carried.

Among many nature given-gift for Vesak, a very fantastic design was the bunch of blood-redish "Nawa" nuts timely ripened which are hanging like sets of brass lamps from Nawa trees are grossly seen in the village. Top of the Nawa nut is being cut off to make a mouth to fill with oil and prepared like ceiling lamps and being let them hanging on trees and poles well-erected in the vast compound of the temple.

Some of these processions continued to the evening and reached the shrine rooms to pay homage to the Buddha with offerings. The knell of the temple bell added a sonorous note of a tune to the stanzas recited. The moon was waxing over the mountain in the serene sky to peep into the village shrine where there were devotees waiting for an erudite preacher - monk to listen Dhamma. So, in the entire village became a temple dedicated to the Buddha.

There were no big shows of almsgiving places - dansal in my village but there were some kinds of refreshment offerings in small scale, like herbal drinks, tea, sometime simple plates of oil cake and sweet only for pilgrims who were tired after continuous travelling but not for fashion makers.

These simple but meritorious deeds of celebration and ceremony were continuing for few days including Vesak full moon day with the participation of all social groups neglecting their color creed or caste and their financial status but all were rich equally in mind to celebrate Vesak. In older days of ours, those rites and rituals were performed to respect the Buddha, Dhamma and Sangha but not to showcase status of men. In addition, commoner in the village and the rich in the class both wanted to uproot three unwholesome roots (Loba, Dosa and Moha - greed, hatred, and delusion) cleanse the mind but not to strive pompous attitudes towards his/her society or individuals.

So the real meaning of Vesak celebration or merry making should be a pure path of respect to the triple gem - Buddha Dhamma and Sangha well established in the country, but not to resound cheers, shouts or boasts or do commercial businesses.

The Holy Triple Gem

Friends may from us like shadows glide,
And foes ruin us by stratagem;
Yet shall we find a friend and guide
In Thee, O, Holy Triple Gem!

What though we may forsaken be,
Yet we'll the tide of evil stem,
And e'er from enmity be free
Through Thee, O Holy Triple Gem!

Who brings us freedom, rest and peace
Dearer than heavens' bright diadem,
And joys that never, never cease?
Tis Thou, O Holy Triple Gem!

Of justice, self-culture and love
The world's most noble pure emblem;
The stay of men and gods above
Art Thou, O Holy Triple Gem!

And they shall see their joys increase,
And ne'er shall know grief, pain and shame
Who look for comfort, joy and peace
To Thee, O Holy Triple Gem!

Hendrietta B Gunatilleke

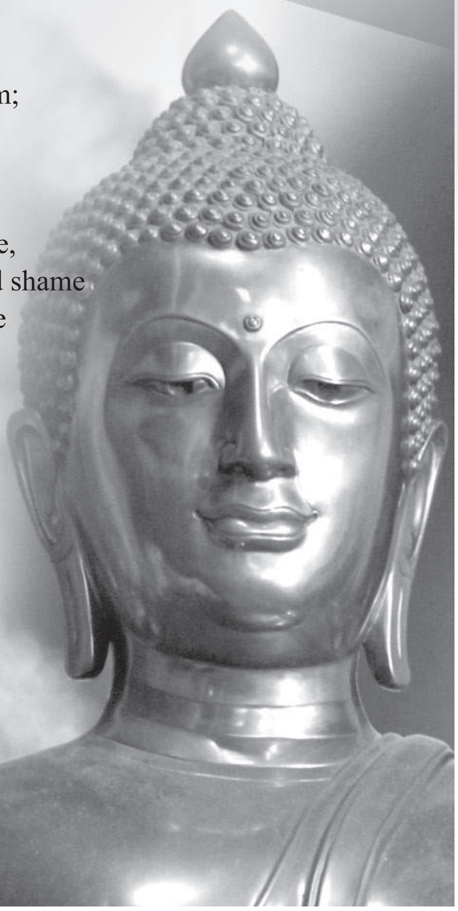

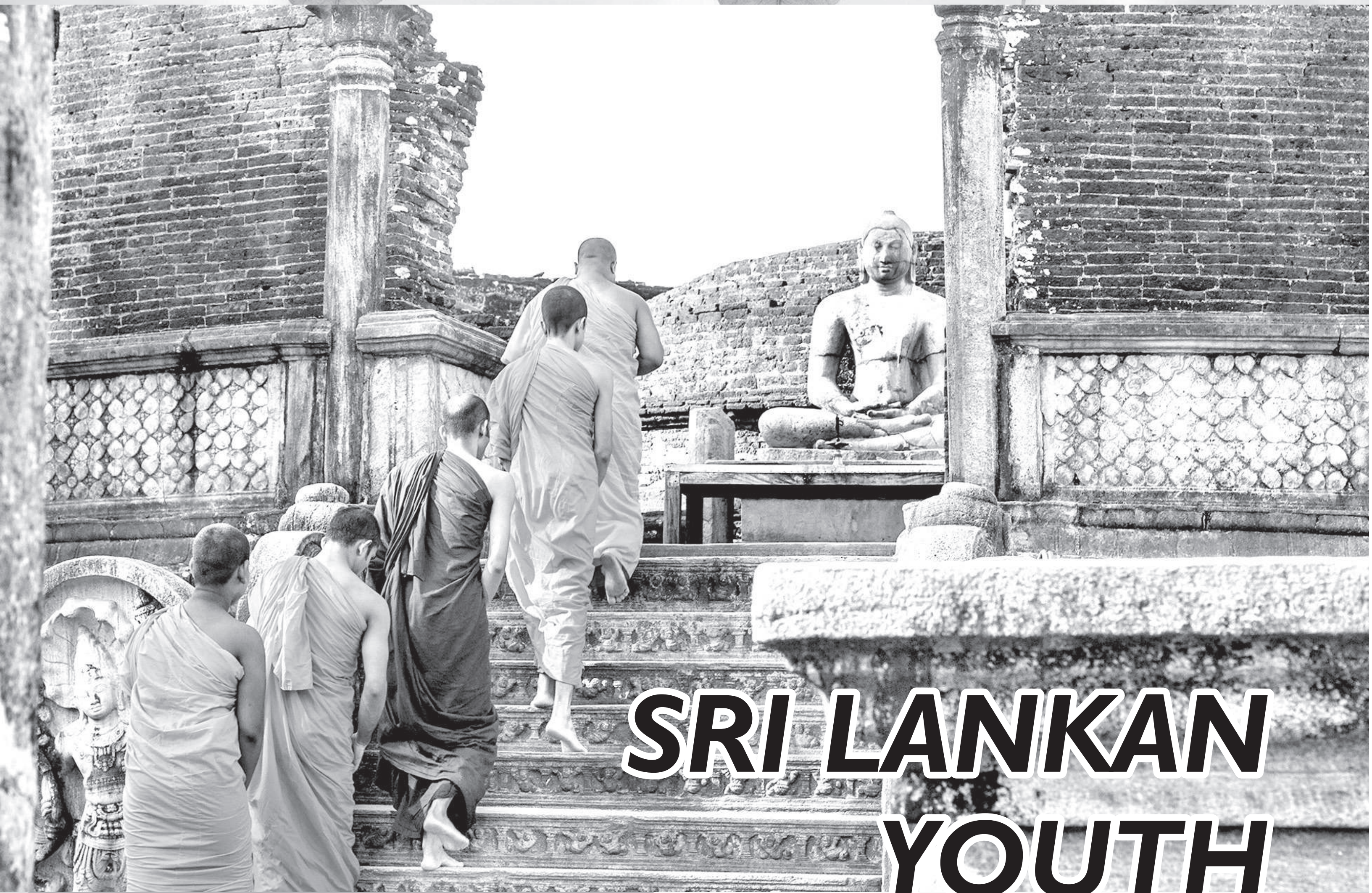

SRI LANKAN YOUTH GETTING CLOSER TO DHAMMA

P. Wattegama

Despite the occasional accusations made by the elders that Sri Lankan youth are drifting away from the Dhamma , it is heartening to notice that large numbers of youngsters are congregating at Dhamma Schools maintained at Buddhist temples and enthusiastically following Dhamma classes conducted by the Venerable Bhikkhus and lay teachers mainly ladies. It is a most pleasant sight to observe hordes of young children flocking to temples all clad in white and carrying baskets of flowers.

Dhamma School education in Sri Lanka has a long history extending over a century. The credit for initiating this worthy movement should go to Col. Henry Steele Olcott who arrived in Sri Lanka in 1880 and having embraced Buddhism started a movement for Buddhist education vigourously. The first Buddhist Dhamma School was established at Vijayananda Pirivena in Galle in 1895. This was followed by many other Buddhist temples all over the island and it is estimated that over 10,000 Dhamma schools function today in Sri Lanka.

Ever since this historic occasion Buddhist parents have been sending their children to the Dhamma schools to learn the Dhamma, follow the Dhamma and discipline their lives according to the tenets of the Dhamma.

In this sense Dhamma School education is a complete system that trains students intellect and moulds the character.

Proper education involves in addition testing. In this task, the Colombo Young Men's Buddhist Association has been playing a leading role in conducting examinations for post - primary levels of Sinhala medium Dhamma schools for a long Period of time.

It was reported that nearly 2,000,000 students sit these examinations from over 9000 Dhamma Schools. Conductance of these examinations has since been taken over by the Department of Buddhist Affairs.

A novel feature of Dhamma school education is, the emergence of a number of English medium Dhamma schools catering mainly to the students who receive their education exclusively in the English medium in the so-called “International Schools” which being private institutions are either totally secular or multi-religious giving scanty attention to religious education. Hence the students are not provided with a true exposure to a religious education and moral values. This was a grave deficiency in this education system. Accordingly a need was felt for the introduction of Dhamma education in the English medium. Consequently, English medium Dhamma Schools came into existence.

The pioneer in this worthy endeavour was the late Venerable Piyadassi Nayaka Thera of Vajiraramaya who inaugurated the first English medium Dhamma School at Sambodhi Viharaya, Colombo 7. This School has grown in strength and is today a leading English medium Dhamma School conducting classes up to Diploma Level of the Y.M.B.A. Examinations

At present Sri Lankan Society is perturbed by the proliferation of attractions particularly in electronic media and the entertainment sector that tend to wield a corrupting influence on youth. In this backdrop, a strong movement is necessary to keep the youth at their most impressionable age tied down to moral values. In this scenario , the Dhamma Schools can play a meaningful role by keeping their students properly moored to their religious and moral principles.

It is true that modern technology , particularly, in the Information technology field has opened an immensity of vistas for students to broaden their knowledge and intellect. It also has immoral undertones. Dhamma School should give the correct guidance to students to their select the good and reject the evil.

May the blessings of the Noble Triple Gem be with all.

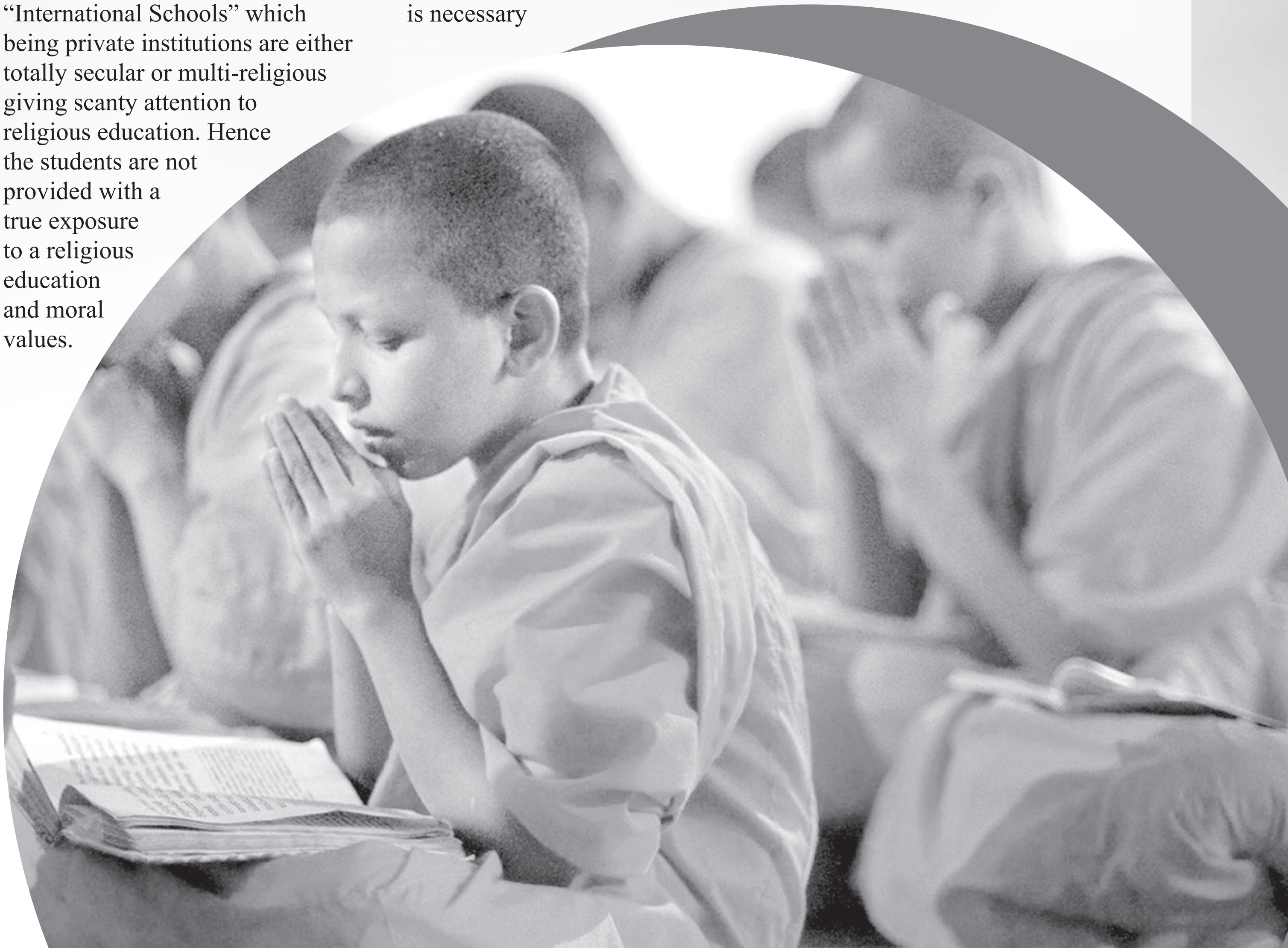

Ven. Theri Sanghamitta & The Sri Maha Bodhi

Ven. Piyadassi Maha Thera Vajiraramaya, Colombo 4.

When Maha Mahinda had planted the faith in this country and constituted the Bikkhu sasana, the Order of monks, there came the urge from the women folk to enter the Order of nuns, the Bhikkhuni sasana. The story behind this strong desire is told in the chronicles and the Vinaya commentary, Samantapasadika.

Maha Mahinda, an able exponent of the clear-worded exposition of the Buddha, delivered many inspiring discourses. He instructed, enlightened and gladdened both the king and the commoner. People in large numbers sought refuge in the Buddha, Dhamma and the Sangha. The members of the royalty too, were there to listen to this illuminating sermons which were all new to them for they had not hitherto heard the word of the Buddha.

Queen Anula, the consort of an uparaja (sub-king) named Mahanaga, with 500 of her attendant ladies having listened to the discourses, gained mental attainments and implored Arhat Mahinda to grant them ordination. There was, however, no Bhikkhuni Order then in Ceylon, and according to Vinaya rules, Maha Mahinda was not permitted to give Ordination to women folk. This could be done only by a Buddha or by the member of the Bhikkhuni Order. Hence the Venerable Maha Mahinda suggested to King Tissa that his sister Sanghamitta, who was then a Bhikkhuni in India, be invited to Ceylon for bestowing ordination on those desirous, of it and thus establish the Bhikkhuni Order in Ceylon.

THE ARRIVAL OF SANGHAMITTA

King Devanampiya Tissa, glad at heart made all arrangements to despatch a deputation headed by Arittha one of his Ministers; to Emperor Asoka intimating to him the wish of Maha Mahinda and himself.

It is reported that when the deputation conveyed this message, Asoka was overcome by grief over losing also his daughter when his son too, had left him and the country. Asoka was not an Arhat, a perfect one, who had eradicated all personal attachments and it was in accord with human, nature that he tried to dissuade his daughter from leaving him. Sanghamitta however, consoled her father by explaining to him that the request had come from her noble brother and that she would have the rare opportunity and good fortune to establish the, Bhikkhuni Order in Ceylon, and thus be of service to the sasana and the people of Ceylon, to the women-folk in particular.

Finally the Emperor agreed , and as requested by Maha Mahinda, suggested that she take with her a sapling of the Sri Maha Bodhi tree under whose shelter the Bodhisatta Gotama gained full enlightenment. A sapling from the southern side of the tree was obtained and Asoka made all arrangements for Sanghamitta to take it to Ceylon in the company of eleven Arhat Bhikkhunis. Also, members of the kshatriya families, brahmins, ministers and noble men in Asoka's court accompanied the Bodhi. As the books mention, it was a solemn ceremony and Sanghamitta left the country from the port known as Tamralipti (Tamluk). It is said that Emperor Asoka was at the port gazing at the departing vessel with feelings of deep emotions until it passed out of sight.

The vessel arrived at the port of 'Jambukola' in North of Ceylon in seven days. King Devanampiya Tissa received the sapling with great honour and full of devout feelings. He caused the sapling to be deposited in a pavilion on the beach. Ceremonies were performed in its honour and on the 10th day the sapling was placed on a chariot and taken with pomp and pageantry to Anuradhapura. The capital. There it was planted with magnificient splendour and ceremony in the Maha Megha garden where it still flourishes and receives the veneration of millions of devotees. It is also the oldest recorded tree in the world. Saplings from this tree were planted at various places in the island. It is interesting to note that some have been planted in foreign lands, too.

In this connection it must be borne in mind that whatever reverence of homage a devotee pays while under the shadow of Bodhi tree, is paid not to an inanimate tree, but to what the tree represents, namely the supreme Buddha who attained enlightenment under a Bodhi tree. The tree symblizes in a vivid way the enlightenment.

The tree is known in Pali as assattha, the sacred fig tree, ficus religiosa. Since enlightenment took place under this particular tree it became popularly known as Bodhi (in Sinhala 'Bo') which means enlightenment. Bodhi tree, therefore, literally means "Tree of Enlightenment" or "Tree of Wisdom".

The Buddha himself refers to the tree at Gaya; "I know monks, am an Accomplished One Araham a supremely Enlightened One Samma-sam-buddho I attained supreme enlightenment under the fig tree assatthassa mule adhisambuddho" (Mahapadana sutta Digha Nikaya).

The vessel arrived at the port of 'Jambukola' in North of Ceylon in seven days. King Devanampiya Tissa received the sapling with. great honour and full of devout feelings. He caused the sapling to be deposited in a pavilion on the beach.

THE SRI MAHA BODHI

The advent of Buddhism to Ceylon and the planting of the south sapling of the Sri Maha Bodhi tree, at Anuradhapura, are most sacred moments in Sinhala history, and the accounts of them excite deep feeling.

Writers on Ceylon and historians (most of them foreigners) never forgot to mention these events, and their accounts of them are so lively and fascinating that they are not out of place here; Dr. Paul E. Peiris (of Ceylon) writes: "It is doubtful if any other single incident in the long history of their race has seized upon the imagination of the Sinhalese with such tenacity as this of the planting of the aged tree.

"Like its pliant roots, which find sustenance on the face of the bare rock and cleave their way through the stoutest fabric, the influence of what it represents has penetrated in to the innermost being of the people till the tree itself has become almost human and even now on the stillest night, its heart-shaped leaves on their slender stalks ceaselessly quiver and sigh, as they have quivered and sighed for twenty-three centuries."

H.G. Wells observes: "In Ceylon there grows to this day a tree, the oldest historical tree in world which we know certainly to have been planted as a cutting from the Bo Tree in the year 245 B.C. From, that time to this it has been carefully tended and watered. Its great branches are supported by pillars. It helps us to realize the shortness of all human history to see so many generations spanned by the endurance of one single tree." (Reference The Outline of History, Cassell 1934, p 392; right a royal person, perhaps Asoka, is getting down from his horse by the aid of a dwarf. In the upper Picture there is a small Bodhi tree in a pot, and again a great procession, with to the left a city, perhaps Anuradhapura, perhaps Tamralipti, to which the young tree was taken before it went to Ceylon. The decorations on either side of the lower bas-relief are peacocks symbolical of Asoka's family, the Moriyas (the peacocks); and lions symbolical of Ceylon, or of the royal family of Ceylon that is, of' Sinhala, the lion island).

"It was a great event an impressive state ceremony, and a fitting climax to that one of the missionary effort of Asoka's reign which was most pregnant of results.

Where the age of the Bo-tree is a matter of record, its conservancy has been an object of solicitude to successive dynasties,

and the story of its vicissitudes has been preserved in a series of continuous chronicles amongst the most authentic that have been handed down by mankind.

BHIKKUNI ORDER

Sanghamitta made the Upasika-Vihare, a nunnery within the city, her abode. When the planting of the Bodhi sapling and the ceremonies connected with it were all over, Anula and her women were ordained, and the Bhikkhuni Order was set up under the able guidance and leadership of the Arhat Theri Sanghamitta. The Bhikkhuni Order thus established nourished in this country for several centuries. History tells us that Sinhala Bhikkhunis even sailed to far away China and established the Bhikkhuni Order in that country during the time of Yuan Chia 429 A.C.

Though some in their enthusiasm venture to say that his Order still exists in China in its pristine purity, it is not so. There are many 'nuns' in China and other Mahayana countries. In Taiwan (The Republic of China), for instance there are 'nuns' more than monks. Some of the large nunneries are well organised and maintained. However the Bhikkuni Order established by the Buddha is not found in these countries, not in any Buddhist country. The 'nuns' do not anymore follow the Patimokkha precepts set forth and laid down by the Buddha. That is why it must be said that no Bhikkhuni Order exists today. The 'nuns' do live a secluded and meditative life, but they are not Bhikkhunis. In Theravada countries like Burma Siam, etc, there are Upasika who follow the dasa silas, the ten precepts.

In the absence of a Buddha and the members of the Order of nuns, the Bhikkhuni Order cannot be resuscitated.

Sanghamitta gave ordination not only to princess Anula and members of the royalty and higher strata of society, but to all irrespective of their standard in society. Women from all walks of life joined the Order. Following in the footsteps of the Buddha who treated women with consideration and civility, and pointed out to them, too, the path to peace, purity and sanctity, Sanghamitta did all in her power to raise womankind from lower to higher levels of life. She worked with unflagging devotion and undaunted courage for the moral, intellectual and spiritual uplift of the womenfolk of this country.

Buddhism makes no distinction of sex with regard to doctrinal matters. All follow the same doctrine and discipline set forth by the Buddha. All, irrespective of sex caste or colour, can reach the highest attainments found in Buddhism provided they follow the path pointed out by the Master, namely the Noble Eigh fold Path which is Buddhism in practice.

THE DEATH OF MAHINDA AND SANGHAMITTA

By her saintly character and virtue, her compassion and concientiousness and service for the religion, Sanghamitta Theri rendered herself to the people of this country. Like her brother, Maha Mahinda, she stands a vivid and notable figure. In the annals of history there never was an instance of a brother and sister dedicating themselves to the task of a spiritual ministration abroad with so deep a devotion and such far-reaching results as Maha Mahinda and Sanghamitta. Both Maha Mahinda and Sanghamitta survived Devanampiyatissa who reigned for forty years.

The Venerable Maha Mahinda, the Dipa-pasadaka, who made the island bright-the Light of Lanka - who dedicated his whole life to the weal and hapiness of the people of this fair isle, passed away in the eighth year of Uttiya, younger brother and successor of Devanampiyatissa, at the ripe age of eighty.

The passing away of the Venerable Theri Sanghamitta took place in the following year, at the age of seventy nine, while she dwelt in the peaceful Hatthalhaka nunnery. Her funeral, too, was performed by Uttiya with honour and proper solemnity at a spot not far from the Bodhi tree. A monument in her honour was built there.

These great saints are no more. But they still speak to us through the work they did. Their good names will remain ever green in our memory.The people of Ceylon are ever grateful to these great beings, and even today thousands of pilgrims ascend 1840 steps hewn out of rock to reach the holy spot, Mihintale, where the great brother and sister lived propagating the Dhamma and setting an example, by their own conduct to the people of this country.

Buddhist Concept of Happiness

Dr Weerasiri de Soysa

The Concept of Happiness (Sukha) is a subject that has received intensive investigation, analysis and discussion in Buddhism. If this Concept of Happiness is given a simple, non-perceptive interpretation it connotes a state of mental satisfaction or contentment. Buddhism asserts as a general fact that evey living being is inherently disposed to reject discomfort and to seek and enjoy gratification of the senses. (Sukha Kamani Bhutani). This maxim confirms that living beings are fundamentally happiness - oriented.

In India, at the time of the Buddha there prevailed a multitude of concepts of happiness promulgated by various religious teachers and Philosophers. The vision of some of them was what one perceives first in the day produced a feeling of happiness (Dittha Mangala). Another view was what one hears represented happiness (Suta Mangala). A third source of happiness was what emanated from odour, touch or memory (Muta Mangala). During this period when a diversity of news on the origin and nature of happiness prevailed Buddhism promulgated its own vision of happiness which was unique.

Buddhism predicated a diversity of sources of happiness. According to Buddhism health was a primary source of happiness (Arogya Parama Labha). There were other sources, such as unity and concord (Sakha Sanghassa Samaggi) opportunity to listen to Dhamma (Sukha Saddhamma Desina) and realisation of Wisdom (Sukho Pannaya Patilabho).

However, the Supreme Happiness, in the happiness of attaining Nibbana (Nibbanam Paranam Satham), in this manner Buddhism has predicated a variety of sources of happiness. Buddhism sub-divides happiness under two categories (i) Happiness that may be experienced (Vedayita) (ii) Happiness that cannot be experienced (A Vedayita). Forms of happiness that can be experienced are (a) Empirieal (Amisa) (b) Physical (Kayika), (c) Material (Bhantika) worldly (lokika), household (Gihi). Forms of non-experiential happiness are (a) non-material (Niramisa), (b) Mental (Manasika), (c) Spiritual (Ajjhattika), (d) Super Worldly (Lokuttara) and (e) Monastic (Pabbajita).

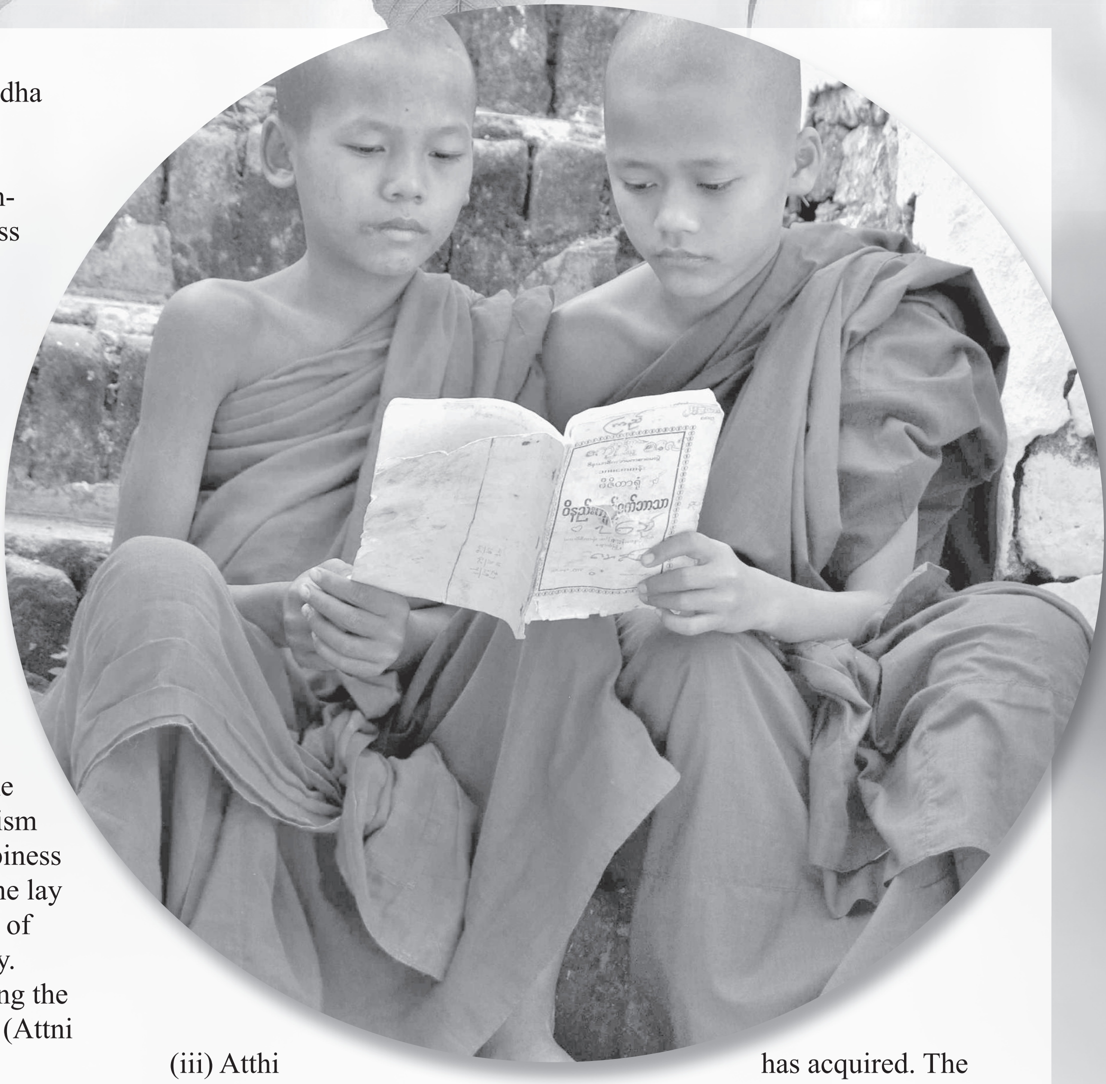

Out of this multitude of types of happiness what Buddha particularised as supreme incomparable happiness is happiness of Nibbana - a non-experiential form of happiness (avedayite).

It is an impossibility for all humans to enter Nibbana simultaneously. If so is there any happiness that we can experience ahead of Nibbana ? Buddhism has provided a clear answer to this problem. The happiness that is closer to the happiness of Nibbana is the serene happiness of Monastic life. But this too is not attainable by all simultaneously. The happiness that is closest is the happiness of lay-life. Buddhism predicates four types of happiness available for realisation by the lay folk. Suttas specify for types of happiness under this category.

(a) The happiness of feeling the ownership of material assets (Attni Sukha)

(b) The happiness accruing from the feeling of the right to utilisation of material assets (Bhoga Sukha)

(c) Happiness accruing from freedom from debt (Anana Sukha)

(d) Happiness resulting from the feeling that one has lived a life of moral rectitude (Anavajja Sukha) The "Atthi Sukha" is the happiness that results from the satisfaction that an individual has sufficient resources for a comfortable and secure life coupled with the satisfaction that one has the economic strength and autonomy to lead a life free from want and the need for Sustenance from an external source and live without being a burden to an external supporter. This happiness can also be further sub-divided as follows -

(i) Atthi Sukha based on animate-live resources

(ii) Atthi Sukha based on inanimate resources

(iii) Atthi Sukha based on intellectual resources

Animate resources comprise an individual's spouse, offspring, livestock including farm animals, domestic animals and draught animals of marriage has taken place legally and customarily on love and affection without deceipt the spouses can enjoy the happiness of such feeling the legitimate offspring too can augment their happiness.

Inanimate resources comprise real property including land and buildings, vehicles, monetary earnings, gems and jewellery and cereals. If these resources had been justly earned employing one's labour, the possessor could justifiably feel happy beholding that wealth. The happiness that accrues is called the happiness of possession of inanimate resources.

The intellectual resources comprise the education one has acquired. The happiness of enjoyment of material resources is the satisfaction derived from the lawful utilisation and enjoyment of justly accumulated resources (Bhoga Sukha).

Buddhist ethical norms prescribe five purposes for which one may rightfully expend one's resources. They are called in ethical jargon "Five offerings" (Panca bali). The five offerings are the following

(i) Offerings to kinsfolk (Nati Bali)

(ii) Offerings to guests - hospitality (Atithi Bali)

(iii) Offerings to departed beings, conferment of merit (Pubba Peta Bali)

(iv) Offerings to the state (Raja Bali)

(v) Offerings to Deities (Devata Bali)

These are obligations devolving on the individual.

Buddhist guidelines prescribe that a Buddhist should dutifully fulfil these obligations in the utilization of one's wealth.

The first obligation is the utilisation of one's wealth for supporting indigent and needy relatives. The second purpose is entertaining one's guests lavishly demonstrating one's sense of hospitality. The third obligation is to utilize a portion of assets to commemorate one's departed relatives, performing prescribed religious rites in order to ameliorate their condition in their birth. The fourth obligation is a public duty to settle one's taxes to the state the fifth obligation is the due performance of ritualistic offerings to deities who are deemed to protect the humans and to maintain one's relationships with the religious establishments fulfilling one's obligations to one's religion.

The third happiness is that resulting from the freedom from indebtedness. The need to depend on borrowings and the difficulties of repayment and finding to resources to pay the interest are harrowing experiences of man. Hence freedom from indebtedness has been rightly elevated to the state of happiness in Buddhist thought.

Buddhist thinking does not limit happiness to the enjoyment of material possessions alone. Even spiritual values are also elevated to the level of happiness. The moral strength to assert truthfully that one is leading a life free from vice is a ground of happiness according to Buddhism. This serves to prove that the Buddhist concept of happiness is a broad vision encompassing both worldly happiness as well as spiritual happiness.

It is relevant at this point to examine how the concept of happiness helps one to resolve problems of life. Human life is a phenomenon that is subject to a series of vicissitudes technically designated as the "Eight Wordly Conditions (Attha Loka Dhamma). They are a set of four pairs of opposites (i) Gain and loss (Labho Alabho) (ii) Honour and Dishonour (Yasa & Ayasa) (iii) Praise blame (Pasansa Ninda) and (iv) Happiness and misery (Sukha Dukkha). Texts however assert that the entirety of life is structured on suffering (Dukkha Loko Patitthito) we however notice that every living individual is eternally engaged in the pursuit of happiness. In terms of this condition human beings are destined to live in the midst of a bundle of agonies. It is however evident that Buddhism does not merely passively produce a description of life as a bundle of suffering but also proactively provides a way of overcoming suffering.

Buddhism asserts that the root - cause of all suffering is craving - the act of grasping everthing in the world as representing "I and mine" and the yearning that it breeds to acquire everything possible to oneself.

This craving induces an individual to vice that individual labours to acquire all ingredients of consumable material and non-material. Being overwhelmed by this urge to acquire consumable resources the individual has a tendency to ignore the moral dictates of right and wrong. Being overwhelmed by this urge to acquire consumable resources the individual has a tendency to ignore the moral dictates of right and wrong. Being overwhelmed by this urge to acquire consumable resources the individual has a tendency to ignore the moral dictates of right and wrong. Driven by this unconscionable urge to acquire the maximum of resources within the minimum period, the individual is tempted to ignore the tenents of morality and conformity with norms of social propriety. But true happiness originates only from the acquisition of wealth through rightful and legitimate means.

DHAMMACHAKKAPPAVATTANA SUTTA

On that blessed Esala full moon day
When even nature in bloom seemed gay.
The Buddha to meet His friends set out to go.
His face all aglow

As he came to the ferry
The ferry-man demanding money did tarry.
So with "iddhi" powers He did get across
With the ferry-man he was never cross.

At Issipatana in the deer park sat the ascetics five
With all the self-torture still alive
Seeing the Buddha they made comments
"There He comes well fed
And as we had said
Failed in his quest
Now here he comes to be our guest
I will not give my seat"
"Nor will I let him stand on his feet"

The ascetics mumbled to each other
To greet Him none cared to bother.
But as the Buddha did approach
Ceased was their reproach.
Baddhiya. Vappa. Mahanama. Assaji, Kondanna
Now they sat gazing in wonder
One by one they stood and bowed
As if a charm was endowed
The Buddha smiled and took his seat
One ascetic knelt and washed his feet,

Then spoke the Buddha
"My battle with "Mara" is won
I am the Enlightened One
This is my last birth"
All smiled with mirth

By myself I found the way
Give heed to what I have to say
"I am fully aware
Of what I am about to declare
Desire, pride, jealousy, ignorance
I did crush them all for my deliverance
Oh bhikkhus the two extremes must be done away
The Middle Path is the only way.

Self-indulgence is low and coarse
Self-torture painful and unprofitable of course.
Middle Path produces vision and calm
To cure all ills there is no other balm.

The Noble Eight-fold Path is best
Right understanding, right thought, right speech, right action
Right living, right effort, right mindfulness, right concentration.

Follow these with zest.
Hatred, sloth, worry, restlessness, doubt
These hindrances must be completely driven out.
Impermanence is the nature of everything
So fades the rose to which you cling
Birth, decay, disease, death is pain
Parting with a cherished one is pain
Meeting of an undesirable is pain
Craving begets rebirth and this pain back again.

There is only a rising of ill
And a ceasing of ill
These ills must be abandoned
Then only will insight, vision, wisdom come abundant
In short it is more than good
That the four Noble Truths be understood.
There lies the path to Nirvana
The land of eternal rest
Where earthly pain and woe
Can never more molest.
To see this wondrous light
"Mara's" mental foes 1 did fight.

Ah! I see now Kondanna the good
Has already understood!
Kondanna the wise
Henceforth in him no sin will ever rise"
Thus as the wheel of Dhamma was set in motion.
In the heavens there was commotion.
Ten thousand worlds trembled quaked and shook
Maha Brahma had a look
The devas of the seven heavens sang
Those gracious words "Well Done"

The incomparable wheel of the Dhamma is just begun.
No recluse, Brahmin, deva, mara or man can stop it now!
Maha Brahma made a bow
The earth was lit with a glorious light
It was a wondrous sight!
Sãdhu! Sãdhu! Sãdhu!

By Florence Wijemanne

Reality of the Universe as perceived by the Buddha

J.A. Amila Udayanga

Science is the process of arriving at conclusions based on observation and investigation of natural phenomena. This process can sometimes result in making new discoveries displacing previously established hypotheses. But the essence of Buddha Dhamma will never be subject to transmutability by new discoveries. That is because the Buddha proclaimed truth only after comprehending the immutable absolute truth about the universe.

Buddha grounded his teaching on objects that really exist in the universe and not on what caught his perception. But teaches us primarily the Law of Cause and Effect. It is preserved in the Buddhist Canon as the Law of Dependent Origination (Paticca Samuppada), Buddhism teaches us in this doctrine that no effect result without the operation of a cause. Science sometimes has to suffer setbacks in the face of new discoveries. But Buddhism on the other hand glitters with added splendour with every new discovery. It gets refined and attracts new value. Buddha Dhamma progressively receives greater acceptance. Buddha Dhamma is not subject to any limitations of time. Buddha Dhamma is founded on the truths of Impermanence, Suffering and Soullessness.

Buddhism acquires additional acceptance with the progress of Science because Buddha did not proclaim a new doctrine. Buddha only proclaimed the absolute truth already present therein.

Concepts of Suffering and Impermanence constitute the bedrock of Buddha Dhamma. Although Buddhism vocalizes that Suffering is the product of Delusions Craving and clinging to it teaches that beings have undergo suffering by the operation of the Law of Impermanence.

What is Impermance? Its inherent character is changeability - mutation. What is the scientific basis that supports this phenomenon. It is the state of not maintaining a state of permanence. If one were to examine the existence and functioning of the universe, one would observe how the Law of Impermanence operates in the functioning of the Solar System. It is a geophysical fact that the earth rotates round its own axis and revolves round the sun with extreme velocities. All the other planets too rotate and revolve in their own spheres. They also revolve round the Centre of the milky way.

What is the motive force that perpetuates this rotation and revolution ? It is the reality of change. There exists this phenomenon of change taking place every moment in less than the time period of a nictitation of an eyelid. If this eternal mutation does not persist, all physical objects would remain motionless as if petrified. Consciousness would vanish. Living beings would perish and vegetation would wither away. Only elements that possess solidity (Pathavi) would remain.

Buddha had no purpose in expounding this phenomenon from a worldly perspective. Buddha perceived this phenomenon of change for a spiritual vision from the perspective of living beings - Mind and Body.

Buddha perceived this state of unceasing motion as a manifestation of the prevalence of impermanence. Science discerns this phenomenon as an energy of power that provides the foundation for building up a bundle of scientfic theories.

When viewed from the angle of the Human Mind this state of impermanence is found in the Buddhist concept of thought moments (Cittakkhana). A thought moment is a period of time even shorter than the time taken of a nictitation of an eye-lid. Buddha visualised this process as a sequence of a chain comprising Origin, Continuance and Dissolution (Uppada - Thithi - Bhanga). Mind is subject to momentous change. Even body is subject to the same destiny. The cells of the body undergo change with the same rapidity. We do not perceive this phenomenon because we have no opportunity for a relative evaluation. This is similar to an Airline Passenger failing to visualise its velocity because there is no object in sight for comparison.

Does any moment really exist which can be called the present ? The present changes to the past before a human consciousness perceives it. Cells of the human body persist perishing and re-originating continuously. This is the phenomenon of decay (Jara) taught in Buddhism. Only individuals who have developed their minds on their progress to paths and fruits on the progress to Sainthood (Ariya) can perceive this change. Buddha identified this process as the continuity of Birth (Jati), Decay (Jara) and Death (Marana). It is the worldly beings who hank after sensual pleasures who fail to see this reality. What drives them on this pursuit ? It is craving and covetousness for wealth and pleasure. The same process operates in the universe also.

Science designates this tendency as attraction, the mutual attraction between two physical objects. If this power of attraction vanishes, the functioning of the universe will cease. The path of samsara also ceases as a result of the operation of the Law.

According to the Law of Gravity the force of attraction varies inversely with the distance between physical objects. Whatever be the distance the force remains even infinitessimally. This is a scientific truth. The nature of craving is also similar.

The individual addicted to the enjoyment of sensual pleasures is likened to an ant that has fallen into a pot of treacle. As individuals distance themselves from pleasures their attraction to pleasures also wanes. But does not vanish altogether. In order to annihilate craving, its roots need to be totally eradicated. For such eradication one has to follow a course of action contrary to what obtains in the universe. That is a revolutionary process - a psychological revolution.

The sphere of the universe is limitless - beyond imagination (Loka Visayo acintaya). Taking a handful of leaves, Buddha declared that the extent of Dhamm that he had expounded to the world was comparable to the morsel of leaves in his hands and what he had not expounded was comparable to the mass of foliage in the forest. This proves clearly that the scope of universe is beyond human perception.

NASA of America has revealed an inestimable mass of information about the universe. They expended a collosal mass of resources, time and effort to make this revelation. Buddha comprehended everything by the development of the mind while man resorted to inestimable mass of instruments.

Discoveries of Modern Science have corroborated every detail of knowledge discovered by the Buddha 2500 years ago. Buddha declared that Samsara is limitless and a first beginning thereof is indiscernible (Pubbakotirnna Pannayati). This fact is now confirmed by modern science. With every discovery of modern science, truths of Buddhism get re-affirmed. That is why the Buddha declared that "The more the Dhamma is revealed - the brighter it shines" (Virato Virocati).

Buddha declared in Rohitassa Sutta in connection with the cycle of Samsara that a beginning thereof cannot be seen. A question can arise as to why if the Buddha was omniscient be failed to see a beginning of Samsara. He could extend his powers of perception through his super wisdom and knowledge to any distance post. He saw how Samsara endures. A beginning was not discernible. According to the Law of Cause and Effect, a cause generates a result- but the result becomes a cause for another result prolonging an endless continuity of Causes and Effects. Buddha's objective was to prescribe a methodology for anihilating this cycle. Hence he dissuaded devotees from labouring over profitless investigations.

Prof. Cyril Ponnamperuma once declared that with the advancement of Science when every new discovery demolished the pre-existing view what would survive unaffected in the end is the essence of Buddha's Teaching. Since a beginning of the universe and life was indiscernible many religious prophets survived being idealogically devastated by ascribing the beginning to the prowess of a supernatural divine being. Theology and Brahmanism originated through this mode of thinking.

By asserting that the First Cause is divinely created and hence an unassailable truth they would have attempted to stifle free enquiry which would have been disastrous for them. But Buddha opened the Avenues of free inquiry free of all limitations. He expounded how epistemological inquiry would sharpen knowledge. He taught as supreme truth of the universe. He further asserted that the final understanding of the truth is a Feat that one has to accomplish by oneself.

(Translation of a Sinhala article that appeared in Divayina Newspaper of 18th Feb. 2018).

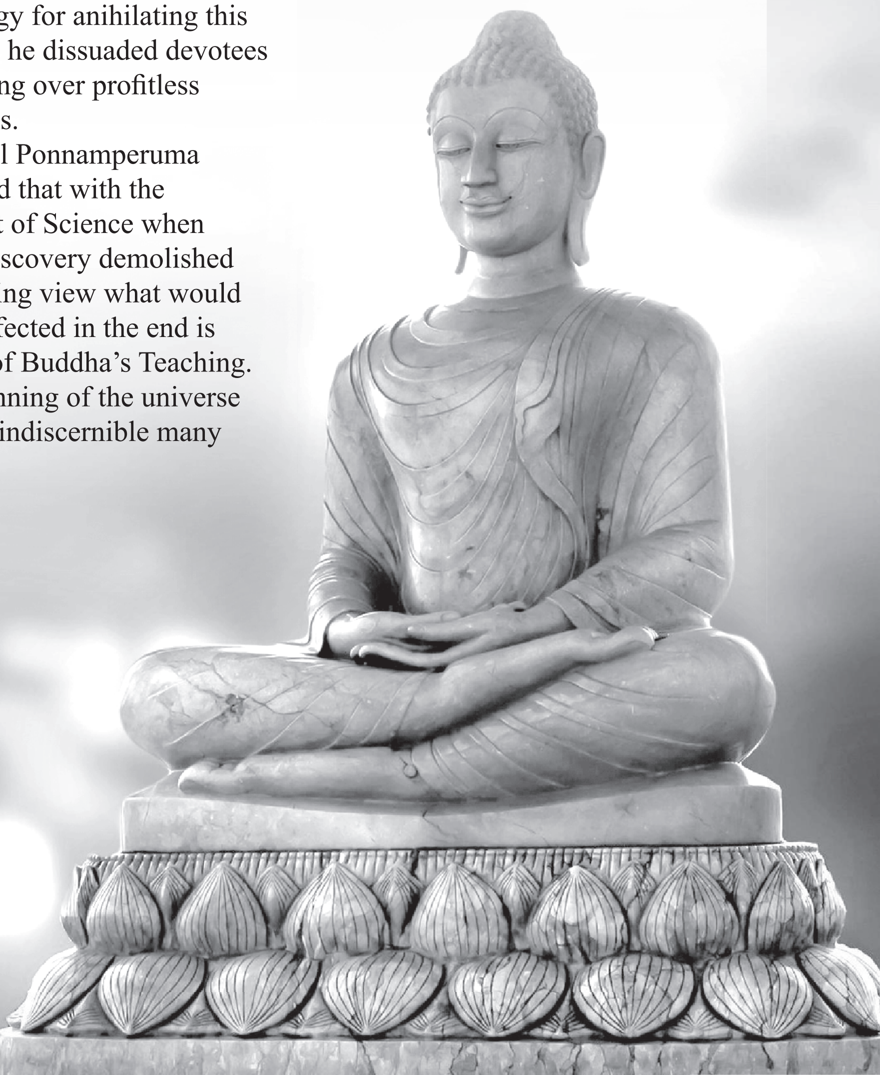

Events of the YMBA

ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක මැතිතුමාගේ 150 වන ජන්ම සංවත්සරය නිමිතිකොට ගෙන 2018 පෙබරවාරි මස 17 වෙනි දින කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ ප්‍රධාන ශාලාවේදී පැවැති උත්සවයේ දී ප්‍රධාන ආරාධිත අගවිනිසුරු ජනාධිපති නිතිඥ ගරු ප්‍රියසාත් ඩෙප් මැතිතුමා සභාව ඇමතු අවස්ථාව.

Chief Guest Hon. Chief Justice Priyasath Dep PC addressing the invitees.

ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක මැතිතුමාගේ 150 වන ජන්ම සංවත්සර උත්සවයේ දී විශ්‍රාමික ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිසුරු හා ජනාධිපති නීතිඥ පි.ඒ. රත්නායක මැතිතුමා ගුණානුස්මරණ දේශණය පවත්වන අයුරු.

Justice P.A. Rathnayake PC retired Judge of the Supreme Court delivers the Sir D.B. Jayathilaka Oration.

ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක මැතිතුමාගේ 150 වන ජන්ම සංවත්සරය නිමිත්තෙන් විශේෂ සමරු කවරය නිකුත් කල අවස්ථාව. මුද්දර කාර්යාංශයේ අධ්‍යක්ෂ ඉන්ද්‍රජිත් අබේවික්‍රම කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ සභාපති දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා, සංගමයේ උප සභාපති හා කමිටු ලේකම් කුසුමබන්දු සමරවික්‍රම යන මහත්වරුන් එම අවස්ථාවට සහභාගි වු අයුරු.

The issue of Special Cover by Philatelic Bureau of the Sri Lanka Post in the presence of Deshabandu Tilak de Zoysa, President YMBA, Mr. Indrajith Abeywickrama, Director Philatelic Bureau and Branch Secretary and Vice President Mr. Kusumabandu Samarawickrama.

ආචාර්ය නන්දදේව විජේසේකර මැතිතුමා විසින් ඉංග්‍රිසි භාෂාවෙන් රචිත ජයතිලක චරිතාපදානය සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කළ පී. වත්තේගම මහතා කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ සභාපති දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා මහතාට එය පිළිගැන්වු මොහොත.

The Biography of Sir D.B. Jayathilaka written by Dr. Nandadewa Wijesekara in English was translated to Sinhala by Mr. P. Wattegama member of the YMBA. Mr. P. Wattegama presents the Sinhala Translation to the President Deshabandu Tilak de Zoysa.

ශ්‍රීමත් ඩී.බී. ජයතිලක මැතිතුමාගේ 150 වන ජන්ම දිනය නිමිත්තෙන් කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ ප්‍රධාන ශාලාවේදී පැවැති උත්සවයට සහභාගි වූ ජයතිලක මැතිතුමාගේ ඥාතීන් ඇතුළු ආරාධිත පිරිස ඡායාරූපයෙන් දැක්වේ.

Invitees including the relations and friends of Sir D.B. Jayathilaka family.

2017 දෙසැම්බර් මස අ.පො.ස. (සා.පෙළ) විභාගයට පෙනී සිට ප්‍රතිඵල අපේක්ෂාවෙන් සිටි සිසුන් සඳහා පැවති මාස 2ක විශේෂ ඉංග්‍රීසි පාඨමාලාව අවසානයේ දී 2018 මාර්තු මස 22 වන දින පැවති උත්සවයේදී සංගමයේ සභාපති දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා මහතා පාඨමාලාවට සහභාගි වූ සිසුවියකට ඇගයීම් සහතිකයක් පිරිනැමූ අයුරු.

At the ceremony held on 22nd March 2018 Deshabandu Tilak de Zoysa, President YMBA, awards the certificate to a student who successfully completed the 2 months long English Course conducted by the Association for the students awaiting results of the G.C.E. (Ordinary Level) examination December 2017.

විශේෂ ඉංග්‍රීසි පාඨමාලාවට සහභාගි වූ සිසුන් සමග කොළඹ තරුණ බෞද්ධ සංගමයේ සභාපති දේශබන්දු තිලක් ද සොයිසා මහතා, භාරකාර අරමුදල් කමිටු ලේකම් සහ උප සභාපති අනුර සේරසිංහ මහතා, පාලක මණ්ඩල සභික සහ හිටපු සභාපති සුමේධ අමරසිංහ මහතා, සංගමයේ සාමාන්‍යාධිකාරී මේජර් ජෙනරාල් හර්ෂ වීරතුංග මහතා සහ විධායක නිළධාරිනී (පාලන) රම්‍යා පෙරේරා මිය සහ පාඨමාලාව මෙහෙයවූ ගුරුවරියන් ඡායාරූපයෙන් දැක්වේ.

Students who attended the 2 months long English Course along with President Deshabandu Tilak de Zoysa, Mr. Anura Serasingha, Vice President and Secretary Trust Fund Committee, Former President and Governor Mr. Sumedha Amerasinghe, General Manager, Major General Harsha Weerathunga and Mrs. Ramya Perera, Executive (Admin) at the award ceremony.

සංගමය විසින් 2018 පෙබරවාරි මස 25 වෙනි දින නිවිතිගල කරවිට මධ්‍ය මහා විද්‍යාලයේ පවත්වනු ලැබූ දහම් පාසල් එක්දින වැඩමුළුවට සහභාගි වූ ගුරුවරුන් ඡායාරූපයෙන් දැක්වේ.

The participating by Teachers at the Dhahampasal Teacher Training Workshop conducted by the Association at Nivitigala Karavita Madya Maha Vidyalaya on 25th February 2018.

LAST DAYS OF THE BUDDHA MAHA PARINIBBANA

G.A.D.Sirimal
BORALESGAMUWA

When the Blessed One, Buddha Gauthama was staying at Uruvela in the banks of the river Neranjana , after his enlightenment, Mara the God of death approached him and said it was time for his final end of life – Paranibbana, to which the Blessed One replied, he would not face the final until Bikkhus, Bikkhunis, laymen and women had come to be true disciples and preserve the Dhamma. Once again Mara approached the Noble One, the Buddha and made the same request, saying Bikkhus, Bikkhunis, laymen and women have come to be true disciples and live in the Dhamma and to come to his final passing away. It was then the Buddha said to Mara not to bother himself and in three months' time the Thathagatha will pass away.

At this announcement Ananda, who always attended to Thathagatha's needs was saddened and pleaded to remain throughout the world period for the welfare and benefit of living beings. On this pleading of Ananda, the Thathagatha gave his final verdict saying "From every beginning there must be a change, separation, and severance, of that which is born, come into being, is compounded and subject to decay. How can anyone say,' May it not come to dissolution. There can be no such state of things and Thathahatha has relinquished, given up, abandoned and rejected his will to live on. Before long the Paranibbana will come about in three months" That was the final decision of the Blessed One.

From Vasali the Blessed One went to Bhandayagama. Here addressed the Bhikkus saying ' Bhikkus, it is through not realising through not penetrating four principles that this long course of birth and death has been passed through and undergone by me as well so by you. What are the four ? They are noble virtues, noble concentration, noble wisdom, and noble emancipation. But now Bhikkus, that these have been realised and penetrated, cut off is the craving for existence, destroyed is that which leads to renewed becoming, and there is no fresh becoming.'

From Bhandagama He went to Hathigama and from there to Pava where He took abode at Mango Grove of Cunda who was a metal worker [Blacksmith]

LAST MEAL

Cunda, the metal worker,on hearing the Thathagatha had arrived at Pava and staying at his Mango Grove, went to the Blessed One and after a religious discourse – Dhamma - he was edified and gladdened, invited the Thathagatha for a meal with other monks, the next day, which was accepted. Cunda in his enthusiasm, and reverence had prepared choicest food including a dish of Sukura-Maddara [Sukura= Pig , Maddava = soft, tender, delicate] The other meaning is a mushroom or truffle or a yam/tuber] The Blessed one went with his retinue of Bhikkus to Cunda's house and after being seated, the Blessed One requested Cunda not to serve the special dish, Sakura-Maddara to other monks and only Him, the balance left to be buried. Soon after the meal, the Thathagatha a dire sickness fell upon him. even dysentery and severe pain which He endured. From here He decided to go to Kusinara. On the way to Kusinara he stopped at the foot of a Sal tree on the road side and wanted to rest a while, where He requested Ananda to fold his robe in four and prepare a couch between the Sal trees. As he laid down to rest, the Sal trees burst into flowering, although it was not the season. At that time Ven.Upavana was standing fanning Thathagatha, when the Blessed One ordered Ven, Upavana to move away as he was blocking the passage of deities who were coming to pay their respects and reverence on the last day. When that was over, Ananda asked the Blessed One, when he is gone, to whom they should turn to for advice and guidance, to which the reply was there will be for places for pilgrimage– Where the Thathahatha was born,the place where the Thathagatha attained full enlightenment, the place where the Thathagatha set rolling the unexcelled wheel of the Dhamma, the place of passing way to a state of Nibbana.

FUNERAL ARRANGEMENTS

The instructions given to Ananda were – The body to be wrapped with new linen and then with teased cotton woolin between and so it be done up to five hundred layers of linen.

When that is done, the body of the Blessed One is to be placed in an iron oil vessel, which is enclosed in another iron vessel, a funeral pier to be built of all kinds of perfumed woods and the body be burnt at a crossroad a stupa should be raised to facilitate those who so that all could pay homage with garlands, incense or sandalwood paste.

On hearing these final words and arrangements, Ananda started crying. Then Ananda was consoled by the Noble One saying 'Enough, Ananda, do not grieve, do not lament! for have I not taught from the very beginning that all dear and beloved, there must be a change, separation, and severance?. Of that which is born, come into being, compounded, and subject to decay. How can one say 'May it not come to dissolution?. There can be no such state of things'.

Thereafter, Ananda was requested to go to Kusinara City and announce to Mallas that it is the last watch night the Thathagatha's Parinibbana. When this was announced, the Mallas were very sorry that they could not pay their obeisance's and called upon every Malla, their men,wives sons and daughters and went to Sala Grove, the recreational grounds of Mallas and Ananda made arrangements to pay their respects and reverence by grouping them as the crowd was large. The last, the Blessed One spoke to was wandering ascetic Pabuddha, who on hearing the presence of Thathagatha, sought admission and high ordination in Dhamma and Discipline which was granted. Then the Thathagatha addressed all Bhikkus and others present and His last words were ' Behold now, Bikkhuse, I exhort you – All compound things are subject to vanish, strive in earnest".

With that the Blessed One passed away after completing the ten Janas,the cessation of perception and feeling.

Then, Ananda spoke to Ven. Anuruddha who requested him to go to Kusinara and announce to Mallas, the Blessed One,Vasetthas, has passed away and do whatever fitting. Following this announcement,All Mallas gathered with perfumes, flower garlands, musicians and went to Sala Grove, payed homage with dance, song, music, flower garlands and perfume. This they performed for six days and on the seventh day they decided to carry the body of the Blessed One to Kusinara City for cremation. Eight able bodied Mallas of the leading families tried to lift the casket but failed. On inquiring as to the reason for this strange happening, Ven. Anuruddha said the deities have not paid their respects and homage. After the deities had performed their obeisance's, the Mallas carried the casket to Kusinara City and prepared to set on fire the pier. Here again it was a failure and once again Ven. Anuruddha was consulted, to which the reply was that MahaKassapa is on his way to pay his last respects with five hundred of his monks. On his arrival he went around the funeral pier three times, after which the pier burst into flames.

There came a question of who should receive the relics as the Mallas demanded that these be given to them. After much deliberations, it was decided to divide the relics to eight parts and given to those who claimed.The urn was given to Brahamin Dona, the ash to Moriyas of Pipphalivana. All of them erected stupas to be venerated.

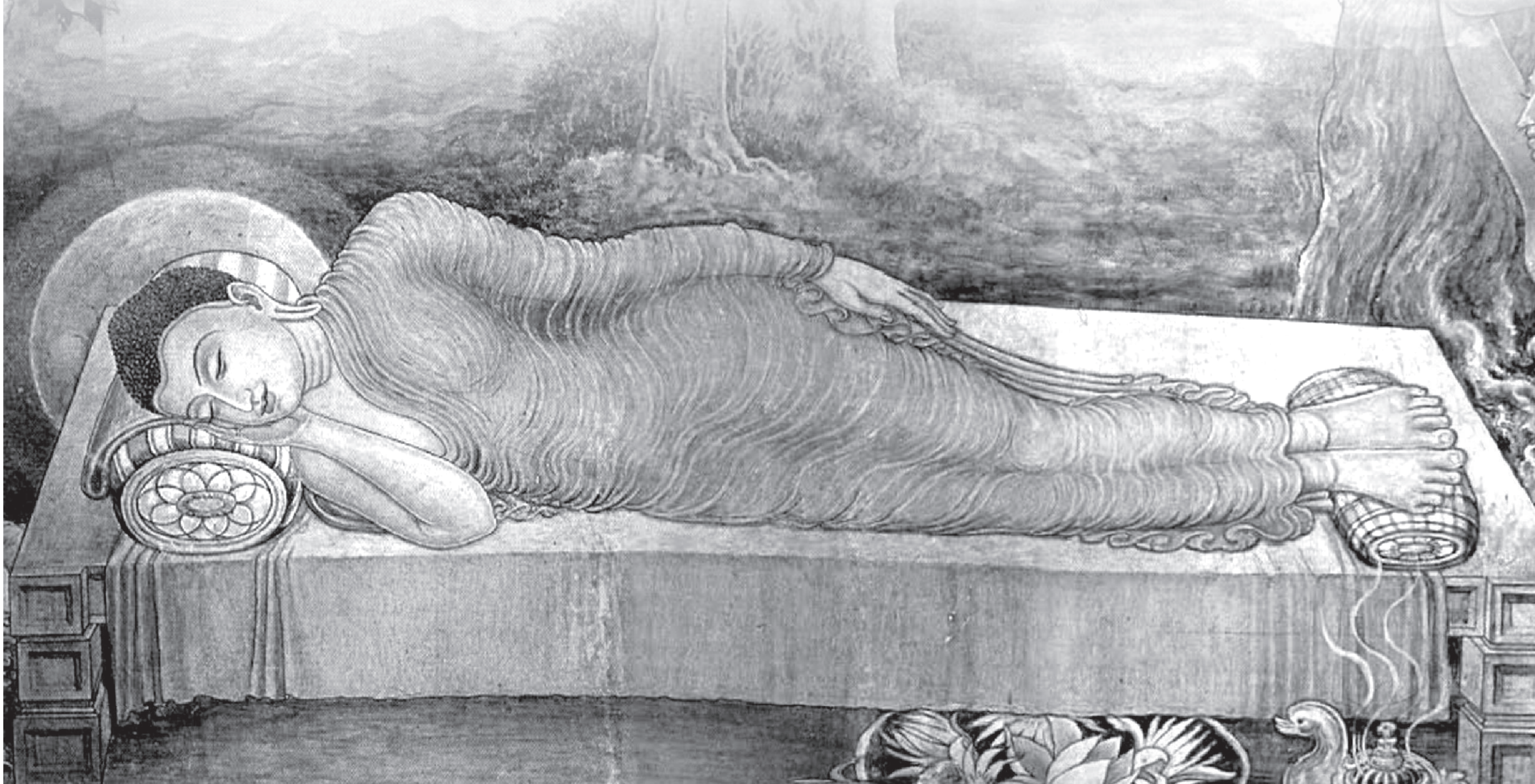

YMBA News

ONE - DAY WORKSHOP FOR DHAMMA SCHOOLS HELD AT NIVITIGALA

A One – Day Workshop of the Integrated Programme of Activities comprising a Leadership Programme for students, a Training Programme for Teachers and an Orientation Programme for Parents was held at Nivitigala at Karawita Madhya Maha Vidyalaya on the 25th of February 2018.

An audience of over 300 participants comprising Dhamma School Students, Dhamma School Teachers and Parents attended this Workshop which continued for a whole day.

Concurrent with this workshop an Eye Clinic was held for 100 elder citizens with the collaboration of Helpage Sri Lanka Organization. Monetary donations of Rs. 100,000 were made respectively to each of the Dhamma Schools conducted at Sri Sudarsanaramaya, Liyanekkanda and Sri Saddharmaramaya, Panahetagala in terms of the recommendations for financial assistance made by the Dhamma School Development Program of the YMBA to be utilized for their development purposes.

The Divisional Secretary, Nivitigala Mrs. Avanti Senaratne, the Secretary Sasanarakshaka Bala Mandalaya Venerable Kegalle Suvinita and Venerable Thera Udavalave Sumana devotedly co-ordinated with the YMBA in organizing this workshop.

While the One – Day Workshop was organized under the guidance of Mr. Padmasiri Ranawakaarachchi, Secretary Workshop Committee Mr. Kusumabandu Samarawickrama, Vice President YMBA and Mr. Sunil S. Sirisena, Member Board of Management participated in the arrangements. Lectures were delivered by Messrs. Sunil S. Sirisena and Padmasiri Ranawakaarachchi.

SIR D.B. JAYATILAKA COMMEMORATION CEREMONY

The Special Ceremony was held on 17th February 2018 at the Main Auditorium of the YMBA Headquarters at Borella in order to commemorate the Service of the Late Sir D.B. Jayatilleke, the First President of the Colombo YMBA who served in that capacity for a continuous period of 46 years whose 150th Birth Anniversary fell on 13th February.

While the Chief Guest at this Ceremonial Event was His Lordship Priyasath Dep, the Chief Justice of the Supreme Court the Commemoration Address was delivered by President Counsel Mr. P.A. Ratnayake former Judge of the Supreme Court on the subject of “The Challenges faced by the Dhamma Schools today and the Way Forward”.

Two Special features of this Annual Commemoration Ceremony in honour of the late Sir D.B. Jayatilaka, held this year were the publication of a Sinhala Translation of the Biography of Sir D.B. Jayatilaka authored by Dr. Nandadeva Wijesekara and the issue of a Commemorative Postal Envelope by the Postal Department. Additionally the February 2018 issue of the YMBA Quarterly Journal “The Buddhist” was enlarged in size, designated as “Sir Baron Jayalilaka – 150th Birth Anniversary Commemorative Issue” and devoted exclusively for articles illustrative of the life and services of Sir Baron in the fields of Sri Lanka’s Independence struggle, National Politics, Temperance Movement, Buddhist renaissance and literary and cultural revival.

While the Programme of activities commenced with the garlanding of the portrait of Sir Baron by the President YMBA, Deshabandhu Tilak de Zoysa a large gathering including members of the Board of Governors & Board of Management and relatives of Jayatilaka Family and invitees attended the Ceremony.

This year’s event held in Grand scale was ably supported by way of financial contribution and otherwise from the Relations of Jayatilaka family headed by Dr. Haritha Jayatilaka. The floral arrangements for the event was sponsord by “Lassana Flora” whose chairman Dr. Lasantha Malavige a board member of the YMBA.

The efforts of the Commemoration Committee headed by Vice President Mr. Kusumabandhu Samarawickrama in organizing and conducting a very successful event was commended by all present.

PROGRAMME OF SPECIAL FREE ENGLISH CLASSES OF POST (G.C.E. O/L) STUDENTS

In terms of a recommendation made by Prof. Rajiv Wijesinghe a Programme of Special English Classes of two months' duration was conducted, free of charge for the benefit of students who had completed G.C.E. (Ordinary Level) Examination. The Classes were inaugurated on 22nd January 2018 at the premises of the YMBA, Head Quarters Building at Borella according to a Programme Organised by the YMBA Trust Fund Committee under the guidance of Mr. Anura Serasinghe, Secretary of the Trust Fund and Vice President YMBA.

While nominations for attendance at the Programme were invited from 9 schools in the vicinity of the YMBA Head Quarters recognized for the award of scholarships 38 students attended the classes.

While the Classes were conducted by two Instructresses in English holding Diplomas in Teaching English received from Kalutara Technical College. On the termination of the Programme of classes, Certificates of Proficiency were awarded by the President of the YMBA, Deshabandu Tilak de Zoysa. Mr. Anura Serasinghe, Vice President and Mr. Sumedha Amerasinghe, Member of the Board of Governors at the Farewell Ceremony.

While the President Deshabandhu Tilak de Zoysa and Mr. Anura Serasinghe addressed the gathering a Parent of a student responded expressing the parents' gratitude and appreciation of the Programme.

Sãrañ ca sã rato ñatvã asãrañ ca asãrato.
Te sãram adhigacchanti sammã sankappagocarã.

They who know the real as the real and the unreal as the unreal, they who abide in the pasture-ground of right thoughts arrive at the real.

Dhammapada – Yamaka Vagga – Verse 12

Serenity
KATARAGAMA

No 6 New Town, Kataragama, Sri Lanka.

Rooms with modern facilities (Ac/Non Ac)

For more details and reservations please contact : Manageress - 0472 235234 / Head office - 0112 695786, 0112 698083

e mail: colomboymba@sltnet.lk, web: www.serenitykataragama.com

MANAGED BY THE COLOMBO YMBA

"Registered in the Department of posts of Sri Lanka under N0. QD/38/News/2018"